

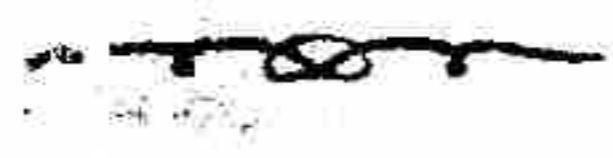
Errata

PAGE.	LINE.	FOR THIS.	READ THUS.
3	3	సంప్ర	సుప్ర
4	2	ప్వని	వ్వని
4	14	కృత	కృతు
5	13	చులీల	చుచునులీల
9	26	ధీవన	ధీన
16	22	కొడ	కొడం
18	18	తల	తలం
30	4	యెడన	యెడలన
30	13	నేసి	నేసి
31	18	లుప్పియునిర్రే	లుంబ్రియునిర్రే
డిటా	డిటా	నెద్ది	నద్ది
32	1	హవణి	హవణిక
41	24	చుది	చున్నది
48	21	సంయోగ	సమవాయ
70	19	యంత	యెంత
73	21	యది	యిది
73	23	ఐన	లీన
79	4	కటాకటా	కటకటా
79	9	జదివిజదివి	దమిసిజదివి
80	2	నాపుమి	నేపుమి
82	7	విసంభం	విసంభం
92	8	ప్రతిమ	ప్రతిమ
95	15	కుల	కులను

II

96	22	కుండుడే	కుండుడే
105	9	కిడ్ల	కిడ్ల
106	9	బొగలు	బొగులు
109	3	రసు	జరసు
110	5	పధాన	ప్రధాన
113	2	వంశం	వశం
130	8	మెత్తనిడి	మెత్తనడి
139	5	ఖంజీ	ఖిజీ
156	4	మహత్తా	మహత్తరత్తా
186	2	కాశ్మలై	కాశ్మలై
189	15	నిదయ	నిదయ
193	10	యా : పీ	యాం : పీ
219	12	విదిత	విదితం
221	2	నతిక్ష	నతిక్షి

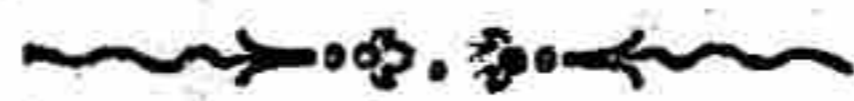

శ్రీ ర స్తు .

శ్రీమత్పరాభట్టారికాయైనమః.

మంజరీమధుకరీయము.

ప్రథమాంకము.

శా॥ శ్రీరామున్లు రుకామయంత్రణవనీ సీమందగందాపసా
కారంబూనివసింపఁబూర్వబుధుఁ డాగారాపుదేవింబలా । త్కారంబ
న్వరియింపవానినని నాకప్రాప్తుఁ జేసిప్రియం । బారందాన జగంబ
ల్కనుచు నాయాద్యుంబరు న్లెల్చెదన్ ॥ ౧ ॥

శా॥ శ్రీవత్సంబును గౌస్తుభంబు మిగులం జిత్రప్రదీపప్రభ
ల్గావింపన్వనమాలికా సరసుచుల్గాం తప్రవాళప్రసూ । నావశ్యంచిత
శోభలీనరమ కాష్టాదాలయంబై తగు । శ్రీవత్సంబున మించువేల్పు
మనలన్ శ్రేయంబులగ్రబోవుతన్ ॥ ౨ ॥

ఉ॥ కైరవపుండరీక హితకారుల కారణ వైరవృత్తినే । నా
రికిఁ గీర్తిసంపదలు వావిరిఁ గల్గవటంచు నీక్షణా । కారతనే మహాత్ముని
ముఖంబు వసించి రమాహృదబ్జ దృక్కైరవ ముల్లసంప నితకాము
లొ వానినుతింతుమాధవున్ ॥ ౩ ॥

సీ॥ కరవిరాజదు దారకంబు సుదర్శన కమలఖండోల్ల సద్భవ
మహిమత । నవియోగ సంభక్తి నడరు హంసావృత్తి పుండరీకావాస
పుణ్యఘటనఁ । బాత్రకైరవ మిత్ర మిత్రాంబక ప్రభాప్రసరభాసి
తభక్త భవ్రక్ గణలక్ష్మీవ్రాసువర్ణపీత వసన ఘనశోభిమంగళ మయ
ధామ మహితధామ । మాదిగల ధర్మములద్దుల్లయైయభీష్ట । దాంప
తీ లాభసంతుష్ట దయితహృదయ । మామ్రుంచి మహాలలితాళి
హరిని । రసమయుని జేయుశ్రీ దేవి రసములొసగు ॥ ౪ ॥

నాంద్యంతంబున సూత్రధారుండు ॥

సీ॥ బ్రహ్మప్రమోద సబ్రహ్మచార్యా నందమయ శాసనము
 జనుష్కంతులకిడి । తనయాన నూనని జనులుగ్రశిక్షార్థు లయ్యును
 గుసునుమయాంబకముల । మోమచుదత్తుతి నొడనంబునకయి పా
 టీరఘనసార పల్లవసుమ తల్పాదిసే నలుదగు పథ్యములు గాఁగ నొ
 నరించి బ్రోచుచునుపహరిహర । విధులుదమవత్సతను ముఖవీధులం
 దు । దారదంభంబునఁ దనయుదారశాస । నంబుదాల్చి సుఖంపనా
 నాజగతుల । వృద్ధిసేయు విభుఁడు మీకుఋద్ధులిడుత ॥ ౫ ॥

ఇట్లని పుష్పాజలిం జల్లి యాతటం గాంచి సానందంబుగ.
 ఆహా! కల్యతుల్యంబిక్కా లంబు ఇద్దియుచితంబ । ఎందునుండియనిన

చ॥ చరమగిరీంద్ర శృంగశుభసాధన కేతనయైనయామినీ సర
 సిజనేత్రపుష్ప శరసాయక వంచితయైలసత్ర మోం । బరధర తారహార
 భరభాసినియై విధుఁగాంచి వానితో । వరరతి సౌఖ్యమంది నిజవాసము
 సేరెడువాఁడు దోడుగన్ ॥ ౬ ॥

మఱియును.

గీ॥ తానొక కతంబునను దవ్వుతావునుండ । నెఱిగి నెలకొన
 చెలితమ్మి యింతిసిరులఁ । దోచుకొనఁ బ్రాద్దు వానిని జూచుటకయి
 బంపుబంట్లనఁ బులుగులు బయలఁబాగు ॥ ౭ ॥

మ॥ విశదాంశుండను రాగ నిర్భరభ గావేశంబున న్వారుణీ ।
 దిశనాశ్లేషణ తర్షతంగరములం దీపించుచుంజేర బ్రాద్దిశయుద్యద్గరు
 డా గ్రజచ్ఛలమునం దీపించురోషాంతయై । కృశసంవేశ కపోతహుం
 కృతి తతిన్ టేపించుచుంజూపడున్ ॥ ౮ ॥

వెండియు నడఁకువ యడరనెడలి చూపొడయని దెసవేడు
 కం బొడగని.

సీ॥ మహదాధిబధి నిర్మగ్నకోకనికాయ ముఁగరసారణమ్ము
 లనతిఘృణా నుద్ధరింపుచునూత నేద్ధప్రభాపాళిగురుతిమిరంబుల గురు
 తుఁబాపు చునుచుర్భర విరహజోరు సంతాపార పద్మినీ కాంతనుసా

త్త భవుకఁ గావింపుచుఁ గులిశాంకదిగంబుజాక్షి నెన్నోమున సిందూ
రపురుతమాల | పత్రదిత్రప్రభా స్ఫూర్తిఁ బరగఁజేయు | చునుదయశి
ఖరి శిఖరాగ్రసంప్రకూఢ | గుచిరకంకేళి మంజరీచోచసూన | బింబు
డగుచును జూపట్టునంబరమణి || ౯ ||

కావున స్వాభిధాన గణ పారాయణ నిజచరణ సేవాసకూ
చరణ పరాయణులకు నశేషాభిలాషవిషయ సంప్రవాపణంబునం గీర్వా
ణధరణీ గుహాయమాణుండగు నీన భోమణి | బణుతించెద.

సీ॥ ఎవనిచే గమలేశుఁడతదృష్టియైయొప్పు బురహుడెవనిచే
బూర్ణతనువు | నెవనిమయాఖముల్ భువనంబులకురస హరణసభ
రణ కలాత్కములు | నెవఁడుదుర్దమఘోర వృజినప్రభూత దుర్వాప్య
ధి దుర్దుర్గదవానలాఖ్యుఁడెవనికియూ రి యెయిరవైఁచు నిగమంబు లె
వనిచే విలసిల్లు నెల్లవిధులు | నతనినిబిడతమో భగాహతపరార్థ |
సంవిదాంతరబాహ్య విజ్ఞానకరణ | జీవనవిధానమహిత సంజీవనోష |
ధీలసదభిఖ్యనహిమదీధితినిఁగొలుతు || ౧౦ ||

(వెండియు నంతటఁబరికించి సవిస్తయంబుగ) అన్నన్నా యె
న్ననలవినెందని మన్ననల విన్నాణంబులగు నావేసగ్నియన్న దొరత
నంపు నదనిపుడగడువేడుక లడరఁబొడగానంబడుచున్నది ఎక్కతంబు
ననంటివేని.

క॥ పతిచిరసందర్శనమున | సతివలె వికసన్ముఖంబు జాతస్ఫు
రితా | తతసర సామోదగుచుం | ధుతతనుతయి పద్మినీవ ధూటి
సెలంగు || ౧౧ ||

కం॥ భూరుహవల్లదళపట | చోరుండగు శిశిరుడిపుడు సురభి
సమయభూ | దారుడుశిక్షయొసగునని | భీరుండయిపోయెగుప్త్య పే
తుండగుచున్ || ౧౨ ||

మఱియును.

చ॥ తనప్రియుడైన యామని ముదంబలరారగఁ జేయజేరని
ప్వని కవిముక్త కార్యయయివంచిత భూత వియోగభేదయై దనరెఁ
డు పల్లవాంశుకము దాల్చిప్రసూనవికాసహాసయై | కనదురుగీతికాళి
వృత కౌతుకమున్ సతివ్రాలె సల్పెడున్ || ౧౩ ||

మ॥ పికదష్టా మ్రుకిసాలదలత పటియుత్పీనస్థారత్సౌరభ | ప్ర
కటోద్ధార రజోగుళుచ్ఛకుచభార ప్రహ్వాసంజాతకో | రకరోమోద్గ
మ సాంద్రమంద్రకలనిర్హాదస్వ నగ్రీవయీ | సకలశ్రీవనియామనిం
గదిసి హృజ్జక్రీడలన్ సల్పెడిన్ || ౧౪ ||

చ॥ హిమహృతిఖన్న యశానలినిహృద్య వసంతసమాగమం
బున | స్విమతవిముక్తయైమృల విస్తృతగంధవికాసపద్మయై | య
మరు రసప్రరోహముల నాసరసాలులశ్రోత్రపేయ సత్కమమధు రో
క్తులన్వెలసి కౌతుకముల్లనువారికిచ్చెడున్ || ౧౫ ||

మఱియును.

సీ॥ మధుపాన సంక్షీబ మధుకరఝుంకృత ల్కాగధస్తుతిపాఠ మ
హితములుగ | స్ఫుటకృపీటజకుందనుమచూత ముఖ్యముల్పహారణరీతి
ని బరిధవిల్ల | సహజమదాటోప శారికాశుకపాళిపటుబిరుదావళిపాఠక
ముగ | నభినవామప్రవాళాస్వాదిపటుకంఠకలకంఠములు భటోత్కట
తమీఱ | మలయమహీధ్ర సంబంధగంధవహాళి మదవారణశ్రేణి
మతి నెనర్ప | వికచప్రసూనద్రు వితతిపల్లవసక్తయయి చిత్ర రథశో
భ నావహింప | శాఖాశిఖారూఢ చారుకోరకముతా కేకకుల్కంత
సంకేతములుగ | వికచను మోద్వాంత పికచాగభములు పటుఘో
టకాటోప నటనలీన | సకలసంయమిజన జయసంభృతేహుఁ | డగు
మరుని జైత్రయాత్రకు నాప్తవృత్తి | వాహినీశతనెందిన వానిఁబోలి
సుమసమయుఁడిపుడేవున సొంపునెందు || ౧౬ ||

మఱియును

ద్విపద | పల్లవితాళోక పదజ్యంభమాణ | పల్లవాస్త్రప్రతా
 పశుచిసంభరిత | ములపుష్పితాశేష భూరుహవ్యూహ | ములకై త
 వంబునం బురణించుకామ | యశములనలరారు నారామతతుల! వశ
 తఁదప్పినపాంథ వర్గాకులములు | పరభృతకలరావ పటిమసంధాన
 నరభేషజామప్రవాళాంకురములు | నవచూతకిసలాదనవిధూతమాం
 ద్య | రవవిదళితపాంథ రాజకర్ణములు | తరుణకోరక పుష్పతతిగుచ్ఛ
 నమ్రు || తరులతాసంశోభిత వనాంతరములు మలయబంధీకృత మా
 రుతచరణ | విలగితశృంఖలా విచ్ఛేదకములు | వికచకౌసుమగుచ్ఛవిగ
 శన్తరంద | నికరసిక్తామోదనిబిఙ్ఞాంతవనులు | తినువాతసముదితాత
 నుపుష్పరేణు | వినుతవితానాప్తి విలసదభ్రములు | సామయసంకేత
 సంపన్నకుంజ | సీమంబులనుజేరి సేమంబులమర | సరసవిహారముల్ప
 లుపుచున్నట్టి | హరిణాక్షులరశ నాహంసకప్రముఖ | భూషణకంధరో
 ద్యూతగంభీర | ఘోషణార్భటుల సంగోపితంబులుగ | నెనరించులీల
 నుత్కటమహిమ | దనరారుసమయ కృతప్రకృతిజని | మదకల శారి
 కామధుపాన్యపుష్ట | మదనాశ్వముఖపత్రి మధురారవములు | తుహి
 నాపగమమున దోచు సంపదల మహిమసాంపౌందురమావాసకుసుమ
 వనములవిహరించు వాగీశ వాహ | ఘనచక్రసారస కారండవాది | జ
 లవిహంగవ్రాత సంచితప్రచుర | కలనాదవాచాల కాసారకములు |
 మదకలమాతంగమహితఘ్రింకృతులు | ముదమొసంగుమ్మదంగపురు
 రవంబులుగ | బహువిధవిహ గౌఘభవ్యరుతములు | బహుమాన్య
 తాళ శబ్ద మధురంబులుగ | నవిరత పుష్పంధయూరవార్భటులు | స
 విశేష సంగీత సంపదలాగ | మలయశైలాగత మాతరిశ్వండు | కల
 సూత్రధార సత్కమతసు మీఱ వల్లీవనితలక వారిగన్పత్త | సల్లలి
 తంబుల సంపదలింపు | గావింపుచును మించు కందర్పసఖుని | యీ
 వింత దినములనెల్ల ప్రాణులకు | నర్కాశయంబులు నవనవంబులుగ |
 శర్కమయంబులై జగతిసాంపౌందు ||

చ॥ సకలజనాభి నంద్యముల సద్గుణరూప మహావిభూతులం ।
 బ్రకటిత నవ్యభవ్యత మభాసుర హేలలభూరిసమ్మద । ప్రకరములిచ్చు
 చున్వశుగ రాజ్యః జేసినకుందవల్లిక । న్వికలనెనర్చిచేరె నభివంతగనె
 ప్పెడు చూతవల్లరిన్ ॥ ౧౮ ॥

వెండియు నిటలసంఘటిత కరసరోరుహ పుటుండగుచు నెక్క
 చక్కని దృష్టింగూర్చి

సీ॥ సకలభువనవనజనివనస్థితిసముత్పాటనొత్కటమదార్భటిక
 కరటి । వటుభుజబల సమున్నటని శాటభటాఘరుధి రాఘసంసేక రూ
 ఢినవని । సంజ్వర మార్పంగ సదయత నవతరించిన కైటభ ద్వేషి ఘ
 నుడురామ । చంద్రుడు లక్ష్మణజనకజాసహితుడై బుధులెల్ల గొల్వగ
 బోధమయత । నిటవసించుట సకల భద్రదేడితాత్ముఁ । డైన యీభద్ర
 గిరి సేసినట్టిపుణ్య । మొక్కటియకాదుశ్రుతిపురాణోక్తధర్మ ; సంది
 తాస్తిక్య జనపుణ్య సంచయంబు ॥ ౧౯ ॥

సీ॥ అపరిమితబ్రహ్మ హత్యాఘసం హతివిమతిత ప్రాణుడౌవి
 ఘ్ననాధు । బుత్రుగాంచి హిమాద్రి పుత్రికమిగుల శోకార్తయై ర
 మణశిక్షాదరమున । నిఖిల వేదాంతార్థనిధియైన యేభవ్యనాహ్యమృ
 తంబున నతనివీను । సిక్తంబుసేసి విముక్తనిద్రుని బోలెనుద్ధితుడౌసు
 తు నుద్ధవమున । గాంచెనట్టియశేషలోక ప్రసృష్టిరక్షణవసాన సువిధా
 నదక్షులలితుఁ । డఖిలవేద శిఖార్థ సాధాంతరాళ । దీపుడగు రామభ
 క్రుండు దివ్యుడైతడై ॥ ౨౦ ॥

మ॥ నిజలావణ్యకణావధిరి తశరన్నిర్మలప్రజాడ్యోల్లస । ద్వి
 జరాజవ్రజమైనయీజనక జాధీశాస్యశోభాశ్రగంబజరాహారముగ్రోలి
 హృష్టమతులై హాయిన్ సభాగ్రస్థలి ।-న్సుజనుల్వల్ల భగోష్టి కల్పనల
 చేఁ జోద్యోబుగానుండెడున్ ॥ ౨౧ ॥

వెండియుసంతటం బరికించి యమందంబుగా నాసందంబు
 కందలింప నాహా యిపుడుగదా మనభాగధేయంబు సువిదిత నామధే

యంబు శుభయతోష్ణద్రుతం కార్యయను కల్యాణధిషణా భాషణం
 బుననిష్టార్థ నిర్వహణంబుకై యవిలంబంబుగావర్తింపపలయుననినేప
 ధ్యాభిముఖంబుగం బరిశర్తించి సంకేతం బొసరించుచున్నాడు.

(ప్రవేశించి మారిముడు) ఓయీభావా యిదియేమి? సముది
 తతరణికిరణ సంస్పర్శ విమలకమల విభాసమానంబగు నీయానంబు
 చింతాసంశతంబై హిమానీ సంవళితంబగు సహస్రదళం బచుకరించు
 చున్నది.

నూ॥ ఓయీ మారిముడు యిప్పుడు చతుష్షష్టి కలావిమల
 మణిశ్రేణి గుంభిత హారాలంకృత హృదయులు సదయులు సరసకవితా
 పుంభావనాణులునగు నీయంత ర్వాణుల సమక్షంబున నక్షీణ విచక్ష
 ణత సమగ్ర సమ్మద ప్రాపకంబగు రూపకంబభినయింపవలయు, అది
 యెద్దియని నామనంబు చింతించుచున్నది.

మా॥ ఓయీభావా అట్లకానిమ్ము విచారంబునకుం గారణంబే
 మి? అనవద్య సకలవిద్యా నిషద్యాయమాన రసనారంగ నానట్య
 మాన సరస్వతులును సమగ్రక వనధోరణి మహానిర్ఘ్రిణి సరస్వతు
 లునగు కాళిదాస భవభూతి ప్రభృతులు భువన జనోపకారార్థంబుగ
 నానావిధ ప్రబంధంబులు సకలసత్పద సంబంధంబులు పెక్కులు రచి
 పుంచియుండిరిగదా!

నూ॥ ఔను స్వేచ్ఛాలాపస మానాకాశం సృష్టవిస్పృష్ట గుణా
 ంకార రసాత్మకవివిధ ప్రబంధ బంధురులగు నాయా కవితాదురంధరు
 భూరిభేదప్రబంధంబుల నేనెఱుఁగును — ఆ కవిశిఖామణి సంగ్ర
 ధితంబులగు రూపకకాండలం దఱుచుగ నీసభాస్థారులు సవిస్తారం
 గం బరికించియుండురు. అక్కతంబుననే కాఁబోలు వారి యాశ
 బన్యాభిలాషంబై చూపట్టు. వారియానతియైనమీఱఁ దగనిది
 రూపకంబును ప్రాయికంబుగగానఁ బడమి ననుత్పన్నంబువలె
 చుగాన నాచేతంబు నితాంతచింతా తాంతంబగుచున్నది.

మా॥ ఓయా ర్యా యద్దినీ కెట్లు విదితంబయ్యె.

సూ॥ సకలదోషదస్యలగు నాసదస్యలుగై సేసిన పత్రికా
లోకనంబున

మా॥ దానింబరింపుము.

సూ॥ పరింపుచున్నాడు క॥ ఆద్యప్రకృతి ప్రకృతులఁ జోద్య
బులుబహువిధములు సూచితిమిమహా । విద్వాధికరూపకముల । ప
ద్యాద్య ప్రకృతివికృతి హితరూపకముఁ ॥ ౨౨ ॥

క॥ శుచిమయరసబహుళంబును । శుచిమయహృదయావనీ
శుభచరితంబున్ । నిచితగుణాలంకారము । గుచిరంబగు రూపకము
రూపింపదగుఁ ॥ ౨౩ ॥

మా॥ ఓయా ర్యా యట్లయినం జింతింపనేటికి ?

సూ॥ అట్టిరూపకంబుగలదా ?

మా॥ మున్ను మనమా యాసహాధ్యాయులతోడం గూడి ద
నింజదివితిమిగదా ?

సూ॥ సాశ్చర్యంబుగ తాదృశంబగు రూపకంబెక్కడిది ?

మా॥ సస్థితంబుగ వినిపించెద నాలింపుము

సీ॥ కారణపురుషాది కారణంబగుపర దేవతామణిగాఢ తీఁ
యమ । దుశ్చరతరమా పురశ్చరణంబున నంచిత కరుణారసాఘ్న త
యగుచు దృగ్విషయయై యధిక వత్సలతనిజేష్టమెఱింగింపు మె
సిన । నా త్తీయవంశజులాసప్తమావధి సకలశాస్త్రాగమ సధనులుగ
గోరియా మెవలననిష్టపూరితుడయి గ్రామముకొండిన్యగోత్ర
మహితకోరాడవంశ నిర్మలమణియయి । దీప్తి విలసిల్లె నమ్మ
శాస్త్రి ॥ ౨౪ ॥

సీ॥ వర్ధిష్టు సంతతి వైభవుండగు నమ్మహాదేవశాస్త్రికి నమల
దశముఁచు భవసింధు తారకశ్రీరామ మంత్రజపామల మతికి

ప్రథమాంకము

లక్ష్యము. కాగమవేత్తకు నగ్రతనూజుండు శ్రీశిష్ట వంశాబ్ధిశిరకరుఁడు । సకలవిద్యాజన్త
 సద్దాయమానజిహ్వంచలుఁడమిత కావ్యాళికర్తృ । యయిన శ్రీకృష్ణమూర్తికాపదాబ్జసేవ
 నాత్మ సద్గ్రంథ కల్పనావితృ సుమతి । విరచిత శ్రీవ్యద్యుశ్యాత్మ వివిధకావ్యు । డయిన
 యారామచంద్రుఁడార్యాళి వశుఁడు ॥ ౨౫ ॥

ప॥ మఱియుం బహుల గుణంబుల ననేక లేఖనీ విలేఖిత హృద్య పద్యావళిసం
 తోషిత పరజన స్వాంతుండగు నతండొక్కనాడు నానావిధ ప్రబంధ ప్రకారంబు
 లు గోష్ఠీనశంబునం దలపోయుచు దృశ్యశ్రవ్యకథామయంబులగు కావ్యంబుల శ్రీ
 వ్యూహాత్రింబుల సవి శేషవి శేష సుషమంబులయిమహాకవులచేఁదిలింగభాషయందు గ్ర
 థితంబులుగఁ దృశ్యంబులగు నవి తాదృశంబులుగామికిం జింతించి తద్గ్రంథన నిషేధ
 కారణంబు గానక మరియు నారూపకంబులఁదత్త త్పత్ర విశేషంబులకుం బ్రాకృ
 త భాషరూపకాను శాసన విహితంబయ్యును వసంత తిలకవల్లవీ పల్లశ్శాల్లాస శృం
 గార రంగాదిభాణంబులు రూపక విశేషంబులయ్యును బ్రాకృత మిశ్రంబులుగాక
 ననిమిష భాషయందు సవి శేషంబుగఁ జూ పట్టుటన్ మరియు మిశ్రంబులయందు గ్రథి
 తంబగు ప్రాకృతంబును ఛాయవీడి సకల జనంబులకానంద విధాయకంబుగా నేరమి
 నింతియకాక నామిశ్ర రూపకంబులయందును నొక్కొక్క చక్కిం బ్రాకృత వ్యవ
 హార యోగ్యంబులయిన పాత్రంబులును సంస్కృతం బాశ్రయింవి వచించుటయుం
 బొడనూపుటవలన నాప్రాకృతభాషలేఱియత్యంత నిషేధాపాదక్షంబు గాదని తలంచి
 సంఘితోత్సాహుండయి సంస్కృతాంధ్ర మిశ్రంబుగాఁబ్రాచీనాను శాసనోక్తలక్షణ
 లక్షితంబగు నటుల సకల సరసపదార్థకుసుమ వనీవాటియగు మంజరీ మధుకరీయంబను
 నాటికవి రచించి మనకుం గైసేసెఁగదా ।

నూ॥ సవిస్తయానందంబుగఁ ఆహానాయనవధానతఁ అకారణకరుణారమణిం బరి
 ణయించి యమితరీతి సంగత పరోపకృత లలిత క్రీడల నమందంబగు నానందంబు నొం
 ది యస్తోక విశదగుణ సంస్తవ్యయశ స్తోమసంతాన సంతానంబులంగని వానిచే నా
 తరణిహారిణ కిరణంబుగ నిజాభిజననంబు వర్ధిల్లువుం జేయుపుణ్య వదగ్రణ్యులకు నే
 యేభువనంబుల నేయేవిబుధనాథ సన్నిధానంబున నెట్టెట్టు కళ్యాణసుఖంబులు గలు
 గునో యను నధ్యాహారాధీవన మనస్కృతవిస్తృతినొందినను లెస్సగననుస్తారి తుండనైతి

కాన నిపుడఖిల సద్గుణగణంబుల నిభ్యులగు సభ్యుల సద్భావంబునం బ్రార్థించెద,
అని పరివర్తనంబొనరించి యుదంచిత ప్రసృతియగుచు॥

చ॥ సకలకలావిచక్షణులు సద్గుణ పుష్పబు ధావనీరుహుః। ల్వికసిత సంశ్రితాశు
లు నవీనకృతీహులునైనమీరలు । త్సుకతగడుంగనుంగొనగ శోభిలునంచణు వైననా
దురూపక పరిపాటివేడెదను వారకమీరలను గ్రహింపుడీ॥ ౨౬॥

గగనంబునవీనుంవాల్చి యేమి యానతిచ్చిరి సదస్యచతురాస్యులారా॥
సదస్యులు॥

గీ॥ నీవిటులమమ్మువేడుటనీతి నిపుణ । దూరదూరాధ్వచంక్ర మణో-రుభేద
మునను బానీయ కాంక్షికి మోదమొదవవిందు సేయుట గాదొక్కొవిందువమరి॥ ౨౭॥

మారిషుడు॥ ఓయిభావామనభాగధేయ మహీరుహంబీ యెడగదామిగుల
నామూలచూడ ఫలితంబు । ఎందునుండియని యను యోగించెవవా యవధరింపవ
య్యా। మనకుం గమనీయంబగు మహనీయ పరికరప్రకరంబున కొక్కింతయైనం
గొఱంత చిరంతన కధాప్రాయంబయ్యెఁ గనుంగొనుము॥

ఉ॥ ఈసమయంబశేషకుసుమేడిత గంధక గంధవాహకం। బీసభకున్తహామహ
మ హీతన.మూరమణుండువల్లభుండీసభవారు వాక్పతి సమీడ్యకలావిభవాభిరాములా
యాసకల ప్రకారనట నాగమ సింధు విలంఘనోద్భటుల్॥ ౨౮॥

క ॥ అనియెన్నవిదితులుగదా । మనవారందఱును మిగులమహితకృతిశ్రీవనిత
యు సముచితరీతి ధ్వనితల సద్వృత్తికృష్ట ధన్యాశయచే॥ ౨౯॥

సూ॥ సప్రమోదంబుగఁ జొనొయిభావా నీవువక్కణ సేసినదంతయునిక్కం
బ । అదియెట్లన్నను ॥

క ॥ పరసంతోషణకృతి తత్పరత న్వర్తిల్లుసుజనవాలికి సుగుణా । కరసమ
భిమతార్థంబులు । పరదిష్టముచే లభించు బహుదుఃఖులన్॥ ౩౦॥

ఇద్దియెట్లనుచున్నావా కనుంగొనుము॥

ఉ॥ కంధిగభీరఘోర తరగర్భవిలీన హృషీకఢోరణీ। సంధిత దుష్కువాటఘ
న శౌక్తిక మాక్తిక జాలమెక్కడన్'బంధురభూమికుక్షిజ సువర్ణము నెక్కడ నవ్వి
పద్మినీ! బంధుకృతాంధ్య యావతవిభాసుర ధామము తోడగుడవే॥౩౧॥

మా॥ శహబాసు భావాత్త్వ వేత్తవయితివోయి - అయ్యర్థంబట్టిరయ- నిలం
బంబన లంబింపంబడినదేని భావిభావుకవ్యూహంబులకుం బ్రత్యూహంబుగాగల
దు- గాననవిలంబితంబుగ సమంత తస్యం క్రాంతనిజగుణసౌభాగ్య కాంతంబగుప్ర
కృత వసంత వనీకాంతంబధికరించి గానంబనూన గుణనిధానంబుగ నొనరింప వక్కా
ణింపందగు.

సూ॥ నేపథ్యాభిముఖంబుగ- చెలియో సంగీత శారికా॥

పం॥ ఏమయ్యా ఓచూర్యా యిచ్చటనుంటినయ్యా॥

సూ॥ మారిషభాషణంబులకు నీశ్రవణంబులు శరణంబులయ్యెనా॥

సం॥ ఆర్య వేరుగఁజెప్ప నేల ఇద్దియయిత్త రంబైయొప్పు॥

ద్విపద॥ తనకు మేల్తీగాగ దనరినసిరుల నెనలేని సొబగులనెడపకమించి
ముద్దుల నొసగెడి మొల్లలతోట । హద్దుమీసిన వేడ్కఁ వదనులఁబుచ్చి । తనచెలి
మేల్బంతి తామరతీవె యెనసిన యివమంత యింతయిపోవ ॥ యామనిరాకచే నలతి
గానట్టి యేమరమిలి బూనియెలమినిజేయు । సొబగులగుంపుల జూచువారలకు । నిం
పులొవేడ్కల నిడుచున్న దనుచుఁ దావిమో తరిసేరి తనకెఱుగింప వావిరివేడుకపడి
దానిఁజూడఁమరునిసిం గానికి మఱియు సురిడుచు వరలు తేటులబారువచ్చెదానికడ॥

సూ॥ మర్ఘా మర్ఘా- ఆశ్చర్య రసార్ణవంబిప్పు డతివేలంబతి వేలం
బగుచున్నది - ఎప్పంటె నంటివేని- తనకుమారీ కుంజరియగుమంజరి బాల్యాపగమ
నంబున నంకురత్తారుణ్య లక్షణంబుల వీక్షణలక్ష్మీయగుటం బరికించి యానందరం
గదంతరంగ యగుచు శృంగారవల్లి స్థలీలా మతల్లియంపిన దూతచే నాహూ
తయై యాత్మీయ వయస్యావలోకన కుతూహల తనాయాత యగు నామోదరేఖ వృ
త్తాంతంబు ప్రాకరణికంబై నాయంతః కరణంబుననుండె దానికనుకూలంబుగ నకదా
యీశ్రువ గానవిషయంబై యొనరింపంబడినది- అని సంగీత శారికనవలోకించి - బాపు
రేసంగీత శారిక బాపురే

మా॥ ఓయిభావా యిద్దియెట్టి విస్తయంబు - పరెంగి తజ్ఞాన ఫలకంబగు బుద్ధి
చే నిద్ధస్వాంతులగు వారలకు నిసర్గంబకదా

సూ॥ అట్టిబుద్ధిసత్త కయ విస్తయంబు గలుగుచున్నదంటిని ।

మా॥ అద్దియిప్పుడభినవంబె

సూ॥ గుణంబుచిత సమయంబునంగణిలుంపందగుంగదా ।

మా॥ ఔనిద్ది తధ్యంబ అనిపరివృత్యవలోకనంబొనరించి-ఓయిభావా భర్తృదా
రికయగు మంజరి భూమికంబరిగ్రహించి చంద్రరేఖయుం దదీయ వయస్యయగు నా
మోద రేఖావేష ధారిణియగుచుం దరంగిణియు నిట్లయేతెంచుచున్నారు-కాబట్టి మ
నము ననంతర నిర్వహణీయ కార్య నిర్వహణంబుకై యత్నింపవలయునని యక్క
డనుండి వెడలిరి ॥ ౩౨ ॥

ఇద్దిప్రస్తావన ॥ శ్రీ శ్రీ ॥ అనంతరంబున మంజరియు నామోదరేఖయుం బ్ర
వేశించుచున్నారు ।

ఆ ॥ పాశామంజరి సుమాళంబుగ నుంటివిగదా ।

మం॥ అత్తిక నీవచ్చుట నింక నింకని యద్దిగలుగునని నెమ్మనంబున నేన వైదనే॥

ఆ॥ హాలాయిట్లంటివేమే ।

మం॥ అత్తికా నీవు నాచెంగట నుంటివే ।

ఆ ॥ హాలా నీ కురంగట నవ్వమొదలుగల వారందఱున్నారుగదా ।

మం॥ అత్తిక యీయవ్వ తొల్లింటి యవ్వయనుకొంటివే ।

ఆ ॥ ఇప్పుడు గొత్తగ మఱియొకతె యేతెంచెనే ।

మం॥ కాదే యవ్వయనున యద్దియేకాని దానియాత్మమారినదే ।

ఆ॥ ఓసిచెలియా కాదే తొల్లింటికంటె నీయాత్మమారినదే - దానినెఱుంగ
కయమ్మును వితగదూరుచున్నావే ।

మం॥ అత్తికా । నీవుకొన్నినాడులు దడవున నుండుటనీయాత్మ యుందాఱు
మాఱయ్యెనని తలంపందగునే ।

ఆ॥ స్వగతంబుగ ఈచెలి పలుకుల కిప్పుడ యడం బొడగుర్పం దగదు । కొం
తదడవు దీని నుడువుల కొడంబడునట్లుండ వలయు - సప్రకాశంబుగ ఓసీ యవ్వయా
త్మదడబడెనని కడునిక్కంబుగ నుడివెడవుకదా అద్దియెట్లొ నాకుందెలియ వక్కా
ణింపుమీ ।

మ॥ అక్కరో యట్టడుగవేచెప్పెద - పిమ్మటనామాట బూటకంబు గాదని
నీకతేటపడు- నాదశయంతయు వచించెద హావణిక నాలింపుము

క॥ చెలినీవూరికివెడలుటా దొలిగా నాయెదనుమిగులదొడుగుగఁ దోరం బు
లునల్లని ముక్కుల మఱిలలి బంగరు బొంగరంబులాగునఁ గంతుల్ ॥ ౩౨ ॥

క॥ పొక్కిలి మిక్కిలి లోతగుఁ జెక్కిలులనైరువు వొడమె చెలివెడదతనం
బక్కునఁగౌనున జిక్కుటానిక్కంబిదియేమికింకొ నెఱినాటయుమీ ॥ ౩౩ ॥

క॥ గును నాయుదరము సూచితే । వనజాక్షిగౌ పచ్చపట్టుబాతిగనుండున్ ।
కనుమిపుడిచ్చటఁ బొడమెను! దనువగు నలనల్లత్రాచు తరముగ నేడున్ ॥ ౩౪ ॥

క॥ ఫిరుదులుగడుబరువులగుం జరణంబులు నడలయందుఁ జడజడములగున్ ।
సరిలేని బలుపు నమరెడుఁ గురువులు మఱిగురువులగుచుఁ గోమలికంఠే ॥ ౩౫ ॥

క॥ పుట్టొంది ప్రొద్దుప్రోద్దునా పట్టొందక పెంపుజెంద నవకము మీఱన్ ।
బట్టురవిక యొత్తుటచే । గట్టిగానావెన్ను నవసిగాసియొసంగున్ ॥ ౩౬ ॥

క॥ తొలితోడెంబయ్యునువెత । గలిగిన యెడనాకు నవ్వగడువంతలచే । నడరె
డిది యట్టిదిపుడ । ర్తిలిఁజూడదు వినియు నగునుమీఱిన వేడ్కన్ ॥ ౩౭ ॥

గీ॥ ఎదకు నీవెక్కురులు వంతలిడునవైన । వగల మిగులంగజెందను వా
సిమీఱ । వెక్కురులు సూపిమందిడి వేగమనుపు । మనినవిని తలినగుటకునడరుదుగ
డు ॥ ౩౮ ॥

వ॥ మరియు మన యవ్వ నడతయంతయు వింతయై గానంబడు-అది యెట్లం
టివేని మునుపు నేనెప్పుడెప్పుడు సాటిబోటులం గూడి సయ్యాటంబులు సలు
పువేళల నయ్యాకేళీ వశంబున వలువలు మాసినం గైసేత సెదరినను మిగులంగనలి
గద్దించుచుండు - మఱియునుం దనువున నెప్పుడైన నొక్క వెక్కురు నిక్కంబై
గానంబడిన దానికిం బెక్కులకు పపచారంబులం గల్పించు - ఇప్పుడు కింకచే బిం
కంబుసెడి యలసి సొలసి యీబాదకతం బాలోచించి మందుదెప్పించి యిప్పింపుమని
పనిఁబూని బతిమాలిన వీనుసారనీదు - మఱియు నదనంబులగు నీకదుముల రాయిడి
వెలమించు నాకంచెలు పటాపంచెలుగా వంచితంబులు గాగంగని నవనవంబులయి

పెలుచు వెలవెలయు వానిందెప్పించి యిచ్చుంగాని లోనికి మందోసంగింపదు- వెలికి గట్టిగఁబట్టయినం బట్టింపదు- వధ్యంబును జేయింపదు అనుటయు నప్పుడా యామో దరేఖ యిట్లుదిత యశావనయగు నావయస్యకులుకు లనలరు పలుకుల నిలింపాహార రస ధారలంబోలి వీనుల నానుచుఁ దనమనంబున ॥

క॥ తనువనికి సురభీసమయమా తనువిభ్రమములకు దోహదశ్రీవిభవం బును రతివల్లికి గందము ననువగుజవ్వనమ చూవె యవనిదలంపక ॥ ౩౯ ॥

గీ॥ మధువుకంటె నధికమైన మదనిదాన మకనకమణిమయంబైన మహితభూ ప । మంత్రసంస్కార రహితసుమాస్త్ర విజయ లగ్నకాస్త్రము యశావనలలితలక్ష్మీ॥౪౦॥

క॥ సంతపములఁగడునీనుచు । వింతగ బొడనూపునొడలి వేడుకచిన్నె । ల్పం తసిలక యీచిఱుతుక । వంతలఁజేయునవి యనుచు వగలఁగలంగుక ॥౪౧॥

క॥ తొడవులుగఁ బొడముగుబ్బల । నడవడి నెదవెడదయగుచు నయికల్తి యగుక । నడుమనయ మనయసంపద । వడువునగడం బడలియున్న వన్నియలీనుక ॥ ౪౨ ॥

సీ॥ మరుని తెక్కెపు సొంపు మఱిలించుఁ గన్గవ గన్బొమ్మలతని సింగాని సొబగు । మోమునందమతని మొదటి ముల్కులకల్తి మోవియాతని తేజిబువ్వపండు పల్వరసయతని నాల్వతూపులగుంపు నవతనిమామ విన్నాణపుసిరి । కుత్తుకాతని గెల్పు గొనియాడుచిందము గైలునాతని తొలికాల్పిలుతూపు । లెదవుట్టుపులువాని యెలమి బొంగరములు మఱివేలుపుల తావుమల నిసువులు । గౌదలువానిసింగారంపుటద్దముల్కి నుల తనియవ్వ వెలయురూపు వేనలికల్తి యాచిరుదు సొంపగు నల్లె బుజములాతని తోటఁబాలుచుతీప । లారుతీరాతని యడిదంపు తీవియకొను నాతని యయ్యకడిదియ డుగు । పొక్కిలి యతని పొల్పొసగు కేళాకూఱిసిరుదులాతని తేరు పేరుటజ్జు । కురు వులాతనితావుగూర్చిన యనటులఁదనరు పిక్కలువాని తరకసముల । నడుగులు వా ని రెండవమాడవ మ్ములగోరులాతని యత్తలారుసిరుల ॥ నట్లు గావున నిదిమది నరయఁ బొడముపరువమున బొల్పుచెలువమే పారసంజి కడను గన్నట్టు నెలవెల్లుకల్తి నెగడు । వేలుపులత్రోవ చాడ్చున వెలయునుగడు ॥ ౪౩ ॥

గీ॥ అహహ యజ్ఞాతయా వనయైనదీని పలుకులకల కండలపలుకులరుచి
 లుములను వేలుపుల బువ్వకరణిఁ దెగడి మనమునకు నిర్భరానంద మహిమ
 నేయు॥ ౪౪॥

ఇట్లుండ నేపశ్యంబున ఓసికనకాంగీ యయ్యగారు తన పుట్టింటనుండి యా
 మోదరేఖ యేతెంచి యమ్మాయి గారి యొద్దనున్నదని యాలకించి యచ్చటి సేమంబుల
 రయ విచ్చేయఁచున్నారు-కాని మీరందఱును హావణికగనుండుడు-దారులందొలగుడు
 వేగంబతోలగుడు॥

కనకాంగీ॥ ఓసిచంద్రాననా యవు నేయనుచు నందఱుగలసి తమ కుచితంబుగ
 నచ్చటచ్చట నుంచున్నారు॥

సీ॥ ఘనసారమృగమద ఘనసారవీటికా సురభి పురోధ్యగస్ఫురణదెలుపఁ
 జరణవిన్యాసముఖ రనూపురంబులు మదహంస కూజిత మధురిమగనా లలిత వేల్లిత భు
 జావలయ శింజితముల శ్రవణ మంగళపాశు లవతరింపఁ రసకుంభ శుంభదురసిజదుర్భర
 భరాభరణ దభ్రంబయి వడకనడుము నిజవదనోద్యదంబు జచిదాగత భృంగములు
 ప్రూణచంపకాకలనఁ దొలగఁ దృజ్జరీచిస్ఫూర్తి దిశల నీలాంబుజ వ్రజసంచిత శ్రీల
 రాసులూసగఁ దనులిప్తమహిత చందన గంధ సంబంధమున గంధవహ మర్ధితను
 జేలంగఁ యావకార్ద్ర పదవిన్యాస చిహ్నంబులు నవహల్లకశ్రీలనవనికొసగఁకంధరాధార
 ముక్తాహారదీప్తులుకామునీ సంచారకలన లీనా గమన వైచిత్ర్యంబు లమలచ్చదంబుల
 మదగజంబులమాద్రమదమడంపఁ పరిపీవరనితంబ భారసంవహనజాయాసనిదాఘపయఃక
 ణాళి లలితచేటీ కరాకలితజ లార్ద్రాంచ దనిల శాబకపిపాసాప్తినుడుపఁ బంధుకుశలా
 వబోధ సంవర్ధమానా కుతుక బాలాతపావేశ వితతదీప్తి మహితపదనాంబుజ శ్లాఘ
 మాసమాపయగుచు వెల్వడునారాజ హరిణనయన॥ ౪౫॥

అమో॥ హాళాయమ్మ యేతెంచుచున్నది గాన నీనుడువుల నిపుడు నిలుపుము॥

మ॥ అత్తికా ఉన్నమాటకేమి జకుకే - అమ్మయెదాట నేనే వచించెదను

నిక్కంబుగ నాలింపవే

ఆ॥ హాళా నీవచనంబులన్నియు నాకు విదితంబుయ్యె నేనే యవ్వ

తో నాలోచించెదను గాని కొంత సేపూరకుండుము . అని తదీయచరణాంబుజ
 గుంజన్తంజుల మంజీరశింజితాది శ్రీవణప్రముఖలింగంబుల నాదేవి నతి సమీపగతఁ
 గానెటిఁగి తనకేల నాచెలికయిం గీల్కొల్పి యెదురుగంజని యామెయడుగులను
 గెందామరలకు నిజనిటలనయన విరచితమృగ మదకజ్జల గంధంబున నించించిరసంగ
 తశ్రీవైలయబ్రీణ మిల్లుమన్నది - దేవి - సప్రేమంబుగ సముచితాశీర్తుఖరముఖర వి
 బోధత తామరస యగుచు నెత్తి గాఢాలింగనం బొనర్చి గండంబులం జూచించి |
 ఓనాపట్టి యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకుం గర్పూరకలికవైతివే.

ఆ॥ ఓయ్యవ్యా నీయవ్య నాకట్టిభాగ్యంబు నేటికిఁగలుగఁజేసెనే- ఇత్యాద్యు
 క్తుల నభినందించుచు వారందఱు విహారశాలంజేరి సముచితాసనంబుల యధార్హం
 బుగ నుపవిశించుచున్నారు-

దే! ఓసిపట్టికో ॥

చ॥ తనదు కృపాణవల్లి విమతాస్పృగనార తపాన మత్తయ్యై దనరుపిధానగే
 హమున దాసుఖవిశ్రమ మొందవేడ్కనా! యనతన యుల్నయంబుననిజార్థములన్నెర
 వేర్పపండితా! యనసభ ధర్మసంహితల హాయిగఁ బ్రొద్దులుఘచ్చునేకదా ॥౪౬॥

ఉ॥ నూతన మౌవనంబున విస్తోదపరత్వము నంబుధానశీధూతదురంతచింతన
 లఁ దూలకతాలిమికల్పినిచ్చులుకా శాతమనీష ధర్మనయ శాస్త్రుతిస్థురు భక్తులైహిత
 వాత్రిరక్షనుండురె విరాజదురుక్రమనీతి సోదరుల్ ॥ ౪౭॥

క॥ జనకుండానతియిచ్చిన! వినయంబునఁ బూనిసుతులువెసనాకృతుల! న్నన
 మునకు నెలమి మిగులగ! ననయము నెరవేర్చి యతని నలరిం చెదరే ॥ ౪౮॥

గీ॥ అంబలక్ష్మీ సమారాధనాది నియత! లినుల నలసతసెందక వేడ్కలమర
 పూజ్యకృత్యములెల్లవిబోధ మహిత! యగుచు వెలయుంచుచున్నానైయత్యమమర ॥౪౯॥

శా॥ కోడ డ్రండరు నైకమత్యపరులై కొండాడఁ గానర్హమా నాడెం బొ
 ప్పసుశీల వృత్తులయి సన్నాహంబుతో నిత్యము! న్విడెంబాదిగ సూపచారములతో
 వేడ్కందగంజేరివే! చూడాం చత్తది త్థాజులైజననికిం జూపింతురయ్యిష్టముల్ ॥౫౦॥

శా॥ రాజ్యాంగంబులు నెల్ల సారవిభవా గామంబులై యొప్పునే! ప్రాజ్యానం

దముతోడం గూడి సుజనుల్రాజైన మాయప్పనుం బూజ్యాత్తుండని యాత్త నెంతురె
మహామోదా వృతస్వాంతులై । వ్యాజ్యాయోజిత యత్నులైన కుజను ల్యావహన్యమాను
ల్లదా ॥ ౫౧ ॥

ఆమో॥ ఓమహారాజ బిడౌ జస్తనూజానీవీరపత్ని విదుషీమ తల్లి నీయనుయో
గంబు లెల్లవిదిత సత్యయోగంబులగుటం దధేవపదార్థోత్తరంబులై విలసిల్లుచున్నవత్తా-
దేవి-సానందంబుగ - ఓపట్టి నీవువారివారిభావు కోదంతంబు విదితంబు సేయుట నా
డెందంబు సురాహార సరసీని మజ్జనంబూని మిగుల నెలమివెలయుచున్నదే॥

ఆ॥ ఓయత్తా యిదియేమి కొత్త యాప్త జనకుశలవార్తా- శ్రవణంబకాదా శ్ర
వణానందరసాయనంబు.

దేవి॥ బాలకో వారివర్తనంబులు విన వీనులు మిగులం గుతూహలంబు నొందు
చున్నవే॥

ఆ॥ ప్రధానంబులగు ప్రతివచనంబుల వచించెద నాలింపుము.

ఉ॥ తాతప్రతాపహేతి విమతవ్రజ సత్తర వారిభంగసం । ధాత మహార్య
సప్త శిఖిదాయ భుజంబగుచు న్వెలుంగదు|స్పాత తమోభర స్ఫురణ పర్వతకుక్షులయం
దకన్పడుకొ । స్నాతదురంత పంకకృత సంకట కోటులువీచి కూటముకొ ॥ ౫౨ ॥

మత్తకోకిల॥ నీదుసోదరులెల్ల నెల్లడ నీతిఘాషణ వృత్తులై । సాదదంబుగ స
త్కవీశ్వర సారవాక్సుధ గోరిలుచు । న్వాదశీలుర గెల్చుచు న్బణవాదిగోష్ఠుల మీఱు
చు| న్నాదితార్త్యను జీవులై సరసాశయుల్లడు నుందురే ॥౫౩ ॥

క॥ రాముని పోలికఁ దనయులు । నేమంబున జనకునాజ్ఞ నెటుమన్నింపం
గామింతురైన నాతఁడు । రామావశుడగుట పక్తిరధి గాఁడుసుమీ ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అవ్వ సమ్మదమయ విప్రయగుట నవిది । తాధిపతిదేవతార్చ నాహ్లాదితమతి ।
మిగులు తఱివిదుఘలఁ గూడిమిగుల వేడ్కఁబుణ్యగోష్ఠుల నుండును బూతవృత్తి ॥౫౫॥

గీ॥ అత్తదయఁ బడయంగ మహార్థలాభ । బుద్ధినన్యోన్యబద్ధ ప్రభూతగాఢ
మత్సరంబున నుపచార మహితవిధుల| వెలయుచుండియుఁ గోడండ్ర) భిన్న మతు
లు ॥౫౬ ॥

క || శరదాగమ కమలాకర | వరవైఖరి నప్పరాజ్య వైభవములస | త్పరికర భా
 రోత్కరమోకరమరుదుగఁ దేజరిల్లుఁ గమలాకరమై ||౫౭||

దేవి|| సామోదంబుగ- ఓయామోదరేఖా నీవక్కడనుండి వెడలునపుడు మా
 యమ్మయు పదినెయు మరదలు నేమిచెప్పిరే.

ఆ ||క|| తలినీ నునుపుంజెక్కుల నలదిన కస్తూరి రచనయభి వృద్ధముగా నల
 గొనిముద్దిడి సేమంబడిగితిని చెప్పమనియె నర్థిలి మీఱకొ ||౫౮||

నీవదినయితే ||క|| తనమోము నలరువీడెం బునఁ-జెక్కున నొక్కచుక్క బొ
 డమింఁచియుం | బునసక్తార్ద్రంబగునఱి వనజారింజేసి కుశలవచనము వల్కెకొ. ||౫౯||

అని వచింపుమనియె ||క|| తననుదుటన మరుకుంకుమ | కణగణములు పుప్ప
 రేణు కార్యముగానీ | తనరు చరణాంబుజంబుల | కనయముమొక్కితేని మరదల
 ర్థిలి బలికొకొ ||౬౦||

గీ|| పాడము జవ్వనమునఁ బుట్టియొడలమీఱు | నన్నెచిన్నెల నలరారిణలయు
 వరుని | కాలుతోక్కొంది సకల సుఖాళిహాళిఁ | జెందుమని యవ్వ నీనికిఁ జెప్ప
 నంపె ||౬౧||

దేవి|| సాకూతస్థితంబుగఁ గూతుంగనుంగొని ఓయామోదరేఖా మాయమ్మ
 యిట్టికందునకుఁ జెప్పనంపెనే.

ఆ|| ఔ నమ్మా నిక్కంబుగా నేనచింఁచెదనే.

దేవి|| ఈబొట్టె యవ్వ దీవనలకు సంతసిల్లునని తలఁచెదవా ?

ఆ|| ఓయవ్వా యిట్లంటివేమే?

దేవి|| మంచిది యిదియిట్లుండనిమ్ము నీచెలి నామీదం గొండెంబులేపాటి
 ప్పెనే ?

ఆ|| ఓయవ్వా నీపట్టికింజెట్ట వెట్టెడివానవే యిట్టానాటకు.

మంజరి|| సరోషంబుగ | నేను లేనిపోనీ నుడువుల నుడివినంగదా కొండెంబు
 లగుట ఉన్నమాటన్న మన్ననసన్నంబగునా ? నిక్కంబో హుళిక్కియో కాని నే
 నిట్లంటినని తొలితొండెంబయ్యను ఎదనునీ వెక్కురులు అనుపద్యంబులం దిరుగం జదివి

యక్కరో దీనికన్న నేనెక్కువ మినుకుల నీతో నేమైనం బలికితి నే నిక్కంబుగం జెప్పమని వినుచున్నది.

అ॥ సంతానవల్లింగాంచి ॥గీ॥ ముగుదతనమున నీచిన్ని బుడుతవయసుఁ బొడము వెక్కురులను గింకపుట్టువులని తలచివగలాంద నిక్కంబు దెలుపకీవు మిన్నకుంటివి తల్లియే మన్నన యిది ॥౬౨॥

॥క॥ ఈబాల బేలగావున | నాబాల విదిత పయోభవాంకముల శిశు | శాబాయుధగతి యువలకు | నాబారిని జేయునవని యారయదుగదా ॥౬౩॥

దేవి ॥గీ॥ మించియోపట్టి నీవు వచించినట్టి | వచనమట్టిదయట్టైనఁ బట్టువడక నాననీయానమనమున నానఁ బూన | నానుడొందితి నానాడు నయమువలుక ॥౬౪॥

క ॥ జాబిలి వొడమెడు నెడల | న్వావిరిగా నిరులు విరియు వరుసను వేళం బావిర్భవించు పాయపు | తావింజెడదయ్యె ముగుద తన మీచెలికె ॥౬౫॥

ఆమో ॥ ఆ॥ ఇంతదానవైన నీడెఱుంగని పిల్ల | తెదుటనైనఁ దల్లియాలివువిడఁ దెంపునేయ నేర కింపైన ముద్దరా | ల్తనముతోడ నెల్ల తఱినిగడుపు ॥౬౬॥

దేవి ॥ కం॥ పెద్దలచే నేమంబునఁ దద్దయుగరపబడు చెపుఁడుఁదనరెడినడత | ల్వద్దన్నను విడివెడలక | నొద్దన గడువేడ్క నుండునో చెలివింటే ॥౬౭॥

ఆమో॥ ఉ॥ అందరు బుద్ధిమంతులె హితాగమ తృష్ణఁ గృత ప్రయత్ను లే | యందరకన్నదామస నయాధిక వృత్తి వసింపగాములే | వందిత శైలియైనగురువర్యులబోధల శ్రద్ధచొప్పు నేయందికొను గ్రుతుత్ఫలములప్పుస మొప్పుగలోకులెచ్చట ॥౬౮॥

గీ॥ నీవు గురుజన బోధల నియతవృత్తి | జిత్తమునగూర్చి కఱచిన నుత్తమాత్మ | వగుటవాని సంస్కారముల్వాయ వెపుడు | నీమనోవృత్తి నియమించు నేర్పులమర ॥౬౯॥

క ॥ దివిజుల యందును గురుభూ | దివిజుల దైవజ్ఞమంత్ర తీర్థములందున్ | శివతాతి వృత్తులుజ్జ్వల | శివతాతిస్తుత్యగతి వశీకృతులెకదా ॥౭౦॥

క ॥ సాధితములైన మహితస | మాధిని షేవులకుఁగలలు మహిమదనర్ప | న్నాధితములు గాకుండెడి | సాధుఫలము లిచ్చునట్లు జడులకు నిడునే ॥౭౧॥

దేవి॥ ఓపట్టి- యిది యట్టుండనిమ్ము.

ఆ ॥ వీని వలన మేలకాని నేగించుక | యేని లేదటంచు నెన్నిమార్లు | నుడి వి యున్నవినగ నూల్కానదింతైన | నేను దీని వంతనేఱఁ జెరుప ॥ ౨౨ ॥

క॥ సిబ్బితి విడినేనెన్నడు | నిబ్బరముగ వీని నిజము నేరుపనేరం | దబ్బెబ్బు వడకయుండగ | గబ్బితనంబునను దెల్పిగావుము దీనిక ॥ ౨౩ ॥

ఆమో॥ ఓయమ్మా యానమ్మా నీమాట నయములమూటయై పాటింపందగు.

క॥ శిక్షకులెప్పుడు శిష్యుల కక్షయమగు ప్రేమయున్న నదిమనముననే | దక్ష తను దాచి దానిని | రక్షణచేదగు నదనలరాజింపదగున్ ॥ ౨౪ ॥

మరియును.

చ॥ గురుజను లిట్లు జవ్వనపుగుర్తు లసాజముల న్ఫలంబులం | గురుకొని పిన్న వారలకు గోరికమీఱవచింపుటొప్పుగా | దరయనటైన వారులఘుతాహిత చిత్తులయైప్ర మత్తులై | కరము నయంబువీడి తమకంబున నెంతురు సాటివారిగన్ ॥ ౨౫ ॥

కావునను.

గీ॥ ఇట్టి మర్తపు సంగతు లిష్టసఖుల | వలన దెలియంగవలయును వలనుమీ ఱఁ | గాననావలనన యిద్ది గౌతుకంబు | దనరనాలించి సుఖిగావు తనుతమతిని ॥ ౨౬ ॥

మ ॥ చెలికారంబునఁ బట్టి నెట్టి కతలకా శ్రీమంతులు న్నిస్వలు | న్బలవత్తై ర తమంబులుండినఁ గడు న్వానింది గఁదోచిని | శ్చల విస్రంభమునం బరస్పరమ శే సాఖ్యా తరాహస్యులై | విలసన్తైత్రిఁ బవిత్రవృత్తులయి యెవ్వేళ న్వసించందగున్ ॥ ౨౭ ॥

గీ॥ కాననోతల్లి మేము సంగతులగుట | వలయు పలుకులఁ బలుకుట వెలికిఁ గాదు | కావునఁ దనరు వితములు గారవమునఁ జెప్పిదీని మనంబున కొప్పుసేతు ॥ ౨౮ ॥

దేవి॥ ఓసి- నాకూనా-నీవెంతనీతిమంతురాలవే-నాయాశయం బంతయు వింత. వీడి పచించితివి-తోల్లినాయమ్మనాకు- నయమ్ములు ~~నయమ్ము~~ గరపునపుడీ-యరతమ్ములను నిట్లు వచించెగదా ॥

క ॥ నెచ్చెలుల తోడనైనను | విచ్చలవిడి గ్రామ్య కథలు వీడంగదగున్ | జెచ్చెరనగ వేతెంచిన | నచ్చపురదముల దృగవిషయంబుల జేయన్ ॥ ౨౯ ॥

కావున నేను దీని జడుపువెడలింపం బ్రోడగానైతిని - కాననీవ దీనికిం దగు

మినుకులం బలికి తెల్లంబుగ నుల్లంబునం- గలవంతలం బెల్లగించి వింతలగు సంతసం
బులం- బల్లవింపఁ జేయుము ॥

ఆమో ॥ ఓయమ్మా - నీవిక్కార్యం బింతవట్టు నాకుం దెలుపవలెనా - నాకిది
మూర్తంబై బహిర్భూతంబైన - ప్రాణాంశ సమస్తియేకాదా ॥

దేవి ॥ ఔనేయమ్మాళూ . ఈయరతంబు నీవలపోరిచి యింతయదనునకింత!
చదువు గఱపుటచేతనే తెల్లంబగుచున్నది, మనము వేరుగ నుడువనేమిటికే ॥

ఆమో ॥ ఓయమ్మా నీసంతసంబెగాదే - నాజీవితంబునకు రసాయనంబు - నీయా
నతియకాదా నాకీలు గంటునకు సూనకుతుకురాయి-మంచిది యిది యిట్లుండనిమ్ము
ప్రకృతంబైన.

క ॥ సుమహిత తౌర్యత్రికచం । క్రమణధురీణాగ్ర గణ్యగణ నీయయ్యోక్
విమలమతియింక రసకా । వ్యములంజదువంగ వలయు నవహిత బుద్ధిక్ ॥ ౨౦ ॥

గీ ॥ సరస కావ్యామృతా స్వాదసౌహృదమున । దీని జాడ్యము దొలగు నిం
తింత యగుచు । సకల హిమకర రుక్మతూ సంగమమున । విరిసిపోవదె తేయిది
మిరభరంబు ॥ ౨౧ ॥

సాకు తస్థితంబుగ ॥ క ॥ కావ్యరసానుభవంబున । దీవ్యత్ప్రతిభై మనోజ దేవన
పరతన్ । నవ్య ప్రకృతియ యయ్యోడు । భవ్యగుణు వ్యరునిఁ దేగఁ బ్రయతింపు
మికక్ ॥ ౨౨ ॥

దేవి ॥ సాశ్చర్య స్థిత వికాసబాలా తపాలంకృత వదనారవిందంబుగ - ఓసి
నాపట్టి - ముద్దుల పట్టి - యీ పట్టికా యిట్టి యుల్లంపు నట్టువుల పుట్టువులు - ఆ
టైన నితట్టి కట్టిదో యొకనట్టు పుట్టునని నే గట్టిగ నుట్టంకణం బొనరించివక్కా
ణించెద.

నేపథ్యంబున ॥ క ॥ నల్లందనమున నిరులను । నుల్లంబునఁ దన్ను జెరుప నొగిమి
న్నంపెక్ । దెల్లంబుగఁ బ్రౌద్ధనుచుండల్లడపడి మ్రోకు మొదల దా గెడునీడల్ ॥ ౨౩ ॥

గీ ॥ కర్తృకు లొనర్చు నిగమసత్కర్తృ హూమ । దేవనిర్దిష్టధూప ప్రదీపధూమ!
వటలముల జయఘంటి క పటరసముల । నెమ్ము లిమ్ముగ నాడెడు నీరడమతి ॥ ౨౪ ॥

చ || - సరణివశంబునం దరణి సౌమన సాయన మధ్యదేశముం । దొరకొని
యుండఁ జాయగని తొల్లియశేష విశేష సక్తగాఁ । బరగిన దౌటఁ దన్నినుడుఁ పాం
సులగాఁ దలపోసియుగుఁడై । పొరిగొనునంచు భీతయయి పొందుగ సెందెడి దీన
భావమున్ ॥౧౫॥

మ || చిరసంప్రాప్తర తోత్సవానుభవ సంసిద్ధాధికాయాససం । వరణోదీర్ణ
మృణాళ ఖండ కబళా స్వాదోన్మదాత్తంబులై । తరుణస్యందన పాదపక్షి యుగముల్ద
ల్పంబులై యొప్పుతా । మరపత్రింబులఁ బవ్వళించెడిమిశన్మ స్తాగ్ర) నాళంబులై ॥౧౬॥

చ || హరికరసంప్రబోధిత రమాంబుజ వాటములందునూటిగం । గురుతృష
లుల్లసిల్ల మఱికుత్తిక బంటిగ నానితేనియ । ల్వరమద సమ్మదంబులయి వారకతేటుల
కూటువల్పర । స్పరమిళితంబులై శ్రుతిరసాయిత గీతములోలిఁ బాడెడున్ ॥ ౧౭ ॥

శా || వాతా మాత దళద్ద శావళి సముద్వాంత ప్రసూనద్రీవ । వాతాశాం
తనిషిక్త మంజుసురశ్శేవ్యాప్త ద్రిమూలాంచిత । స్థితానాత పదేశ తల్పలముల నాసీ
నుల్మయానుల్విని గ్ధాతాశాతర విద్యుతి ప్రహతులై దూరాధ్వగుల్ని దితుల్ ॥౧౮॥

గీ || తామసా శేష విభ్వంస ధర్మసుహృద । మైననీదు ప్రతాప సమాధిగనగ ।
గగనమధ్యమునేరి వికర్తనుఁడు । మిగుల వెలుగొందు మిత్రలక్ష్మీప్రియతను ॥౧౯॥

మరియును ॥సీ॥ సంపత్ప్రసవసద్మసత్త్వ త్రవంశాఙ్గిలబ్ధోదయబుధ సందృబ్ధమహి
మ । విమలగుణాత్త తుల్య మహితసోదరసంతాన సంతతౌజ్వల యశుండు । నిజగుణ
ప్రసవోఘు నిర్మితాను గ్రహమకిరంద పుష్పసన్నధుకరుండు । తామసాహంకార దార
ణ పటు కలానాధాగ్ర జన్మగుణాకరుండు । సహజవితరణ విషయ భూషాద్యశేష
విషయితోష దసద్వస్తు విత్ప్రహృష్ట । విబుధరమణీమణిగణవిదిత పుత్ర) భావక్తప్తశు
భోక్తి సంభావితుండు ॥౨౦॥

కం || కావునననుధర్మశ్రీ) భావుకతమ హరిజాత పదవాచ్యుండీ భూవిభుఁడా
చంద్రార్కము । గావుతసకలేష్ట సిద్ధిఁగాశ్యపినెల్లన్ ॥౨౧॥

॥క॥ అనుచు శ్రోద్ధా విధిభర) ముననన్యూనోపచారముల విప్రవరుల్ । బా
నరఁగ నర్చితపరమే । శునిపైఁ బెట్టుదురు మంత్రశుభపుష్పములన్ ॥౨౨॥

వ॥ మఱియు నీపారిజాతక్షీతిపురుహూతుండ కారణ శరణాగత జనతాభర
 ణా భరణుండును వివిధాధి నిధానదుర్విధ దుర్విధతాంధ తామిస్ర విస్రంసనాజ స్రీస
 మాశ్రితఘ్రస్సామి మహోస్రమహిముండును గావున నీమహారాజశేఖరుంగాంచి సే
 వించిన నాకసుఖంబులం బడయానగునని తలంచి మించిన కుతుకంబులం దత్తద్వి ద్యా
 న వద్యపద్యా చంక్రమణజంఘాల సంఖ్యావత్సంఘంబులు దూరాశావశులై దూరా
 శావశంబులనేతెంచి: స్వపాండితీనర్తన సమాహ్లాదిత భవదు పలబ్ధ తత్తత్తర్షతాసంజని
 తహర్షా క్రాంత స్వాంతులై వెండియుఁ దమకడలకు వెడలు నెడల నతివినయ భక్తి
 శ్రీధా భరంబులం ద్వదపనీతంబులగు పదార్థంబులం బాకంబులంగావింపించికొని ను
 స్థాస్ను చేతస్కులై యప్పరమేశ్వరు వివిధ తద్విధి విషయమంత్రంబుల నభిషేకించి సం
 పూర్ణోపచారరమణీయంబుగ నువికచస్యంద మానమరంద బిందు సందోహసుందర త
 రమంద మహాత్పల నీలోత్పల విచికిలవకులసేవంతికా ప్రముఖ సుముఖ సుగంధ బం
 ధుర కుసుమ స్తోమంబుల సురుచిరత్రి పంచపత్ర భాసుర తులసీశైలాషాది దళ విశే
 షంబుల సహస్రీనామార్చనంబు లొనరించి మిలమిల మెలగు శాల్యోదనంబును
 గంధగ్రహవిషయ జీవనౌషధ వివిధ ద్రవ్య వాసనా సంవాసిత గోఘామ
 సిక్ధసంపక్వ శర్కరామయ పాయసంబును రసావధిలక్ష్యంబులగు నానావిధ
 భక్ష్యంబులును కంటకి ఫలాంశుమత్ఫలా ప్రముఖ శలాటు మయంబులును
 మూఱసూరణాది కందమయంబులునగు శాకంబులును బహువిధలేహ్యంబులును సర్వ
 పామ్రజంబీర తదీయరస భావితార్ద్ర కాద్యుపదంశంబులునుసాను క్వాధ ప్రసా
 దిత పరిశుద్ధపయః పరిణామంబగుట సుందరీరదనాంబర పాటల ప్రభాస్వాదాడం బర
 పాటచ్చరకలంబులగు దధిశకలంబులును సుమహితపానభౌజన విన్యస్థంబగు హైయం
 గనీనంబు నురసనామృతంబులగు సహకార కదళీకంటకఫలాది ఫలంబులనుం గనుంగొ
 ని భవదీయభక్తి విశేషంబున కరుదందుచు గతిసంభ్రమంబున నాప్యషాకపికి సమ
 ర్పించి నిర్వర్తిత తత్కాలోచితకృత్యులై యమందానందకందళిత హృదయారవిందులై
 యభ్యాగతజనంబులతోడం బ్రతికబళంబునకు భగవంతుండగు నీశ్వరునినామంబులు
 భవదీయేష్ట కామస్తోమసిద్ధి ఫలకాశీర్వచనంబులతోడ సంస్మరించుచు భుజియించుచు
 న్నారు దేవాయ వధరింపుము ఇట్లునుచు ద్వితీయప్రహారా వసాన సూచకంబుగఘం
 టామణిం బ్రహరించుచున్నారు దేవి! ససంభ్రమంబుగ! ఓపట్టి యార్యపుత్రుండు

విశ్రాంతి కై శుద్ధాంతంబునకు రాదటియయ్యె నీటి కాదానవీజనాది కృత్యంబులనే నే
వింపనేగవలయు దీని నీయుపాయంబులంగుశలినిఁగాఁ జేయుము ఇట్లునియమ నాం
గీకరణంబుల నందఱుసంతస్లిలుదు స్వోచితస్థానంబుల కరిగిరి.

ఇదియాద్యంకము. శ్రీరామాయనముః.

— :0: —

ద్వితీయాంకము.

శుభమస్తు.

పదంపడి మంజరి యామోద రేఖయుం బ్రవేశించుచున్నారు.

ఆమో॥ ఓభర్తృదారికా యవధరించితేయంబయది తంబులు.

మంజరి॥ అత్తికానామినుకులు నిక్కంబులని లెక్కించుటకు మక్కువల వెల
యించుచున్నవిగదా.

ఆమో॥ (స్వగ) ఇప్పటికయినదీనికి మాతయంతరంగంబు సంగతంబుగాద
య్యె నయ్యో దీనిమాధ్యంబు (స) అద్దియట్టుండనిమ్ము అమ్మా నీయుమ్మలికకై నెమ్మనం
బునం జింతించుచున్నదని యిమ్ముగ, నమ్ముచున్నావా.

మంజ॥ అట్లునే నెట్లునమ్ముదునే యత్తికా నేనప్పుడప్పుడం తలింతలని వచింప
రాని వింతవింతలగు వంతలనంతంబుల నొందువానివలెఁ జెంతంగనుపించినను సంతసి
ల్లుదానింబోలె నుండునుగాని యింతయేని గనికరంబుగలిగి నాపొంత మంతనంబునేసె
నే నానుడువులు హుళుక్కులనితలప వలనుగాకుండ నీయెదుల్లనే వచించితిగదా నీవు
వచ్చుటంజేసి యేమితలంచెనో నాకింకనింకం బొంకంబుగం బరికింపుమని ననునీకొప్ప
గించెఁగాన నీవలన నీగోడువీడందగు! అమ్మవలె నీవూరకుండవని నమ్మెదనే నెమ్మనమ్మున.

ఆమో॥ సదరహాససుందర వదనారవిందయయి కౌగలించికొని వా తెరలం జె
క్కుల నొక్కి కురువునం గూర్చుండబెట్టుకొని ఓచెలియా యీమీద నీదిగులు నిము

సంబుల వెడలించెదనే నీకన్నది వలంతిగా కూరకుండెఁగాని నేనట్లుజేసెదనా బెగ
డు వీడుము వెసగన నీయుసురులకుం గసరు విసరించి పసిము మసలు సంతసంబులనొ
సంగెద నాపలుకుల నాలింపుమని దానియెదకు బెడగుల జాడలనిడు నాజవ్వనంపునం
గమచ్చల పుట్టువుల కతంబులు న్వాని వినియోగంబులు నిట్టిట్టిని వీనులవినుచుచున్నది

మం॥ కొత్త గండల్కొత్తి గబ్బితనంబున నుబ్బు మబ్బుంబోలి యబ్బురంబుగ
సిబ్బితి నిబ్బరంబగుచుఁ దన యెదనును తమ్మిన ననుగప్పి మొగడ పోడిమింజేయదా
వెలవెలబారు మొగంబునం దలవించియుంచున్నది.

అమో॥ ఓచెలియా యెందుకే నాననానెదవు నేలచూచుచుంటివేమే ఎందు
కే ననుంగానవు నేనిట్లంటినని నామీద నలుకయుంగలిగెనే యనుచున్నది.

మంజ॥ (స్వ గతంబుగ) దీనికేమని మారు మినుకు మినుకుదును ఊరకున్ననిది
యుల్లసంబులాడు తెలివిలేమి నెకదా తల్లియుల్లంబుగానలేకపోతిని గాన నిపుడేమిసే
యవలయు నోయని సందియంబునం గుందును సభయ వ్రీడంబుగం గన్మెనుచున్నది.

అమో॥ చెలియా బెదరు వదలి మాటాడవేని నాయాన.

మంజ॥ గీ॥ అన్ని తెఱగుల లగ్గుల నమరగోరు నవ్వయుల్లంబు దెలియక నప
యునేను । హొన్ను నానిడగుత్తుక నొప్పఁ బట్టు । దాని నురివేయు దానినిఁ దలచ
నొక్కొక్క ॥ ౧ ॥

ఉ॥ కన్నది సేయుమన్నవల గారవముల్పఁకింపలేకనే జిన్నతనంబున న్వేతలు
సేయునవంచును నామెదూరునా కన్నను సన్నమా తెలివి గల్గినదేకద యెద్దియద్దితా
వెన్ననొసంగ నున్నమిడి వేవెతసేయవలంచితీవను ॥ ౨ ॥

క॥ తానువినగ నీతోడను । నేనుటలంటిని నటంచు నేరము నాపైఁ బూని
చికనలి మనంబున । జానుగనన్నేమిసేయు చాడ్పుదలచునో ॥ 3 ॥

క॥ అమ్మమనంబెట్లుండునో । యమ్మక చెల్లపుడు నీవయమరువెరవుచే । నుమ్మగి
లకుండ నెమ్మది । నవ్వులి కలకమ్మనేయ నొగిబూ నడగ ॥ ౪ ॥

అమో॥ (స్వ గతంబుగ) ఈబాల నావలన నీనడుమం బొడమిన నడియాలంబు

లయందుఁ గింకలక్కణంబులను శాశంక వెడలించి పరువంపు గురుతులని యెఱిగి
యావంత వీడియుంగన్నది దిన్నని మన్ననలకు విన్నపాట మరనరమరలంజేసి యేమిదం
డనంబు నేయునోయని బెగడుగొనుచున్నది గాన నిమ్మలగు నమ్మికల దీనినెమ్మనంబున
కు సంతసంబు వెలయింప వలయు.

ప్ర క॥ జడుపేలనీకునోచెలి జడతంగద పలికితిట్లు జననియుమదినీ వెడగు
తనంబెఱిగికదా వెడలునొయిది యెప్పుడనుచు వేసరుచుండున్ || ౫ ||

క॥ మనయమ్మ మిగులశీల | మ్మననలరినయదియ కాన మోమోడీవడిన్ | మన
మాడుకొన్నమాటలఁ దనమోమునఁ జెప్పవలసి తావెతఁజెందెన్ || ౬ ||

ఆ॥ జనులకెల్లనిద్ది సాజమైకన్వట్టు తనయులెపుడు వెద్దతనమునొంది ప్రియ
జనంబుగలిసి ప్రేమలుప్పొంగంగ హాళులాండుదురని యుజయుచుంట || ౭ ||

అ॥ జనకులకు నపత్యజాతంబులుండిన | మిగులఁ దండ్రడిగొడుకు మేలకోరు | న
మ్మయైనదాని కఱువదిమణుఁగులె క్కుడుగఁదములఁ జేయుఁగూతులగ్గు || ౮ ||

చ॥ అదియట్లులుండ లోకమున నందఱకుం దమ యాత్మ జన్మలం దదనముగం
జెలంగు కడునర్మిలియంతయు నొక్కటైననా యదిమన యమ్మనీయెడల నందినప్రే
మకు నుద్దిగాఁగనో | పదులఘుతూల లేశములు భర్తముతో సరియానె పెక్కు
లున్ || ౯ ||

ఉ॥ ప్రాణులకెల్ల లోకములఁబ్రాణములైదని కింవదంతియా | ప్రాణములుం
డ సత్యములపారత మించెడికార్యపాలివి | న్నాణముమీఱఁజేయుదురు నన్యగుణస్తు
తమాతనీవను ప్రాణము లగ్గునుండగ నరాజిలునర్మిలి యెంతో చూడుమా || ౧౦ ||

గీ॥ అట్టిహృదయాశువగుట నీయవ్యయెఱుక | వీడినీవొనరించిన వెఱ్ఱితనము
దలచిదండించు ననుకొంటదమ్మి పగతు | జూడగంటికిఁ గాకనియాడుటగద || ౧౧ ||

గీ॥ చిరుతమెయిపుట్టువులు ప్రేమకిరవులగుటమాత్ర పితలకు మిగుల ననూయ
వృత్తి | వాణివి న్గుల సరసకవారీయన్న | సరసఁబుల సలికెడు సరసగతిని || ౧౨ ||

క॥ బాలురనుడువులు వక్రత । పాలుపడియుఁ బ్రేమసేయువారికి మిగులం
జాలగ ముదంబులొసగుచు। బాలేందుని మూర్తివోలెఁ బాటింపబడున్ ॥౧౩॥

గీ॥ నీవికను వీడు బెగడును నిన్నుదల్లి గారవించునుఁగాని వికారమొంద। ద
ర్భకోక్తులు ఫితలకు సూర్షదముల। యగును నెటులైనఁగును మప్రహారగతుల॥ ౧౪॥

మ॥ గీ॥ అక్కరోయిపుడిటు లీవుమక్కువమర। వక్కణలు సేయనామడి
వంతదొలగె। నిక్కముగ నేను బ్రతికెగ సొక్కుటుడిగి। వెక్కురుల నక్కలకిడెద న
క్కజముగ ॥ ౧౫ ॥

గీ॥ ఇంతమాత్రపుమాట నాకింపులలరఁ దల్లిదొల్లియ నుడివినఁ దల్లడిలక। వెర
పెఱుంగక హాళిచే వెరవరినయి। యుండుదునుగద చెలియరో పండువమర ॥౧౬॥

ఆ॥ తెలివిలేమి యనెడు తీండ్రంపు కింకకుఁ దల్లియీలు పమరెడనరుతోడు।
పాటుగాన నట్టిపాటులొందిన నాకుఁ బ్రతుకు మందువైతి వెతలుదొలగ॥ ౧౭ ॥

ఆ॥ ఆడుబడుచు లందునర్చిలి యెప్పుడు। నదనమగుచునుండు నమ్మకనుచుఁ
ప్రజలు నెప్పుకొందు) నిజము గాదదియెన్నఁ జెలియ కని వచింపఁ జెలువమమ
రు ॥ ౧౮॥

ఉ॥ కావున నీవు నాకు హితకారిణివౌట సవిత్రీకంఠెనా। ప్రోవుటయందు
నెక్కుడుగఁబూనితి ప్రేమను సేమమయ్యెనా। కీవుగదా హితాహిత సమీహిత
బోధనిబద్ధ భావత। న్భావుకధాత్రి విల్లెపుడుఁ బాయకకావుము చాలవేడెదన్ ॥౧౯॥
అని ప్రార్థింపుచుఁ దానిచరణంబుల నెరగుచున్నది.

ఆమో॥ దానిం బైకెత్తి ముద్దిడి కురువుననుంచి.

గీ॥ ఈవిటుల నన్ను బతిమాల నేల చెలియ। క్రొత్తదాననె నీకు నేఁగొమ
రుమీరు। నీదుకోరికలన్నియు నేమమమర।వారకయ నెరవేర్చుట వరవునాకు ॥౨౦॥

క॥ ఇట్టులగుట నీకిప్పుడుఁ గట్టిగ నేనొకటిజెప్పఁ గడగెదనీవుం। బట్టుగ
నాపట్టునునిక। నట్టువడక చేసెదేని ననచుముదంబుల్ ॥౨౧॥

ఆ॥ నావచించుమాట నయమొప్ప జేసితి వేని నాదుజన్మ మీడితమగు ననిత
లంతుగాన నలరు నుల్లముతోడ నట్లుజేసి ముదము లమరగూర్పు॥౨౨॥

క॥ పనివూనియిట్లొనర్పగ నినువేడెద నిజముసున్న నిత్యప్రేమం బునఁ గాన
నాదుకోరిక మనుపుము మహితాత్మవగుము మాన్యులలోన॥ ౨౩

ఆ॥ చెలిమియొత్తయున్న చలనివు భర్తృదా రికవుగాన ఏట్టిరీతినిన్ను వేడవల
సెనిపుడువేడుక లలరంగ నాదుతముల నింపునర్తమర ॥౨౪॥

ఆమో॥ అక్కఱో నీవిట్లు చెప్పెదవేమే.

ఆ॥ నీవ తల్లివంటినీవ నామేనికి జీవితంబవంటిజీవనాపః కంబవంటి నిట్లుదయ
యయగునన్ను గూర్చియటుల నుడువ గుటవుతనమే ॥ ౨౫

చ॥ మతిమతియిట్లునీవు బతిమాలుట నుల్లమునందలంపవంచితమతిచేత నా
యనెడు శేముషిగల్గును గానయద్దియున్ హితమని యెన్న గాదగను హీనమతిన్నను
గేలినేయగా గతకపుకాయ యంతయిన కార్యముగన్పడ కున్నినెట్టులన్ ॥ ౨౬॥

గీ॥ కనలినీవిట్లు చెప్పవుగాని చెప్పె దేనిసాపడుటుడిగెదనెట్టిరనణములను వీ
డెదవీడెద ముదముతోడ మేనినైనను మేలనిమిగులనలరు ॥౨౭॥

ఆమో॥ సన్నేహహాసంబుగ దానిం గవుంగలించుకొని తనయూగుపీఠింజేర్చి
వాతెరచివురుచేతం దానిగండంబులు నిబిడంబుగంబీడించి ఓసి నారతనాలకుండా
యటుచేసెనవే నీవన్నమాటతప్ప గూడదుసుమీ అట్లయిన నాయభిమతంబు వినరింతు
సావధానంబుగ విని యట్లొనరింప నుద్యోగింపుమా.

సీ॥ జాడ్యతమశ్చన్న సకల పదార్థాఘ సంప్రకాశనవిధి సవిత్పదీప్తి యాధి
నిదాఘమహాతపాభిష్టాన కైరవ వనసుధాకర్షక రాప్తి సలలితశర్త బీజప్రరోహూద్భా
తి హృదయ ధరిత్రీకంబుద విఘాతి ప్రమదవరాలంబ ప్రతిభావిలాసినీ విహరణాసేచ
నక హరివనిక మహితభూరి విధచమత్కార భాసురాలంకార భాసురరసమయైన కల
తినధూలలితంగ వృత్తిరీతి గుణోఘసౌభాగ్య విజ్ఞానజన్యహర్ష పీయూషలబ్ధి బవిత్ర

దేవాత్మత ధ్వన్యధ్వ విజ్ఞానధన్యతావి భూతి సేవగిలక్ష్మీ బోధైకధనికధీ క్షామదీస్ఫుర
 ణ రాకాధిహేల సకల చింతాతంతు సంతానకర్తన కర్తనీప్రపాధవికారలక్ష్మీ విగళిత
 నిశ్శేష వేవ్యాంతరత్వలక్షణ మహానందరసప్రసేవ శారీరకాగమ జ్ఞానలక్ష్మీలబ్ధి శ్రో
 తృశబ్ద గ్రహసుఖదపచన కల్లోలమాలికాఘటన ఘటాంభోధ మార్దవపారుష్య మ
 హితవర్ణవాచ్యగ్రధనమూలపాక భాసురవృత్తిరీతి మయకృతి సంప్రీతిమాతి శ్లాఘ్య
 కావ్యక్షీర సాగరాంతర్లీన సారస్వతీయూష సంగ్రహవిధి మంథానభూధర మహిత
 విభ్రమరమ శ్రోత్రవపాపేయ సుఖితపుణ్య | జనసంవిద జరతా జననసుధారస ప్రసన
 మంధన భంగరహితశరధి || గీ || గానసాహిత్య విద్యయ గానసహిత మగుచు సరసజ
 నాశ యాహ్లాదభరవి | ధానసువిధాన విభ్రమాధానియగుచు | సకల విద్యామతలియై
 శ్లాఘ్యమగును || ౨౮ ||

గీ || ఇట్టిసాహిత్యవిద్య నీవిపుడువేడు కడరఁ జదివిన నీనేర్చినట్టిగాన కలకు
 విమలమణీకనక ప్రసాధానమునకామోదసంపద నటన గాదె || ౨౯ ||

క || నీవీచదువుంజదివిన నావేడుకలెల్ల మిగుల నయమహిమముచే జేవనలరు
 సిరులకరణి | నీవులవలె వినయకలన నితశోభములై || ౩౦ ||

క || ఈపనినీకు విధింపఁగ నాపోవనియిచ్చవుట్టై నాత్మనునాకుం దాపురమేల
 పబించితిఁ గోపముసేయకయచేయు గోర్కెలు మిగులక || ౩౧ ||

ఆ || చెలిమియెంతయున్న చెలినీవు భర్తృదాకవుగాననిట్టి రీతినిన్ను వేడవల
 సెనిపుడు వేడుకలలరగ నాదుతములనింపు నర్తమమర || ౩౨ ||

క || పలుకులు ములుకులువోలుత గలకండల పలుకులొండెగారాపుసిరి | స్వైల
 యింపునాడుకోరిక నలరింపుమునీదు ప్రతినననయము చెలిరో || ౩౩ ||

ఆ || ఇట్లుచేసితేని యింతకులోఁడనీకుఁ గఱపినట్టి చిపుణవంద్య | మైనగానక
 లకు నర్హ దక్షిణనొందు నటులసంతసిలుదు నట్లొనర్పు || ౩౪ ||

మం || తద్వయస్యా పచనరచన సమాకర్ణనజనిత చిత్రతంజిత్ర లిఖిత పుత్రి
 కాకారపాత్రంబగు చుంగడు దడవుదాని వదనవిశదాంశు మండలంబున నిశ్చలనిర్ని

మేషంబుగ లోచన మేచకాంబు జంబులం గీల్కొల్పి యెట్టకేలకు.

క॥ ఇదియెట్టివేడుతేచెలి సదయతనను దెలివియిని సమధికవిద్యా । స్పదమొ నరజేయబూనితి । గదయిది యమనంబునకును గదరీతియగు ॥ 3౫॥

గీ॥ ఇట్లువేడుటకాబోలుహితము సేయు । వారికుపకార్యులయెడవర్తనంబు ఘనుడు జీవనమిడువేళ గర్జితంబు సలుప బనియేమిగాదేని సమయమట్లు ॥ 3౬॥

గీ॥ బెగడులిడుచును గొట్టుచుబిడ్డలకును । బెద్దలగో వారుబుద్ధుల బ్రేమనిడు దు । రహహనీవైన దెల్పుచు స్వార్థపరతః హితవిబోధముచేయుదువెపుడుచెలియ ॥ 3౭॥

గీ॥ గులకతాల్జతనంబున గోరువాని । కసురగురుడైవ తమణి మహానిఘాన । మ బ్బుటయకాదెయతి నీచహాస్యమతిని । యైననాకిటు దయసేయుచుట దలచు ॥ 3౮॥

ఆ॥ గురులు శిష్యజనుల గోరగతయైనను । బ్రేమవెలికినిడక బ్రీతియున్న । మూ సికలలనెల్ల వాసికెక్కెడుదాక । గఱపవలయు గర్వమెఱుగకుండ ॥ 3౯॥

క॥ బెగడడకువ బత్తియునొలు । కగవేడినగాని కలలగఱప రువిబుధు ల్జగతిని నీవైననువిరి । విగనర్కలి నేసిగఱపవేడుదుపహహా ॥ ౪౦॥

క॥ పెక్కులు వక్కణ సేసిని । గక్కసమది నీదుమదికి గావించునెకో । యక్క రొనిక్కము వినిచెదమక్కువ మరజెప్ప నే రమనుపుము కృపచేన్ ॥ ౪౧॥

చ॥ తొలుతన తెల్విలేమి కడుమాషిత మానసనైతి నిద్దియే । దెలుపగనేల వే రుగను దెల్లమునీకయియుండు నింతయుం । దలివనినిన్ను నమ్మెదను దప్పకనింతయకా ని యొండు నే । దలచుగజాణగాను గృపదాల్పుము గావుమువేడెదంగడు ॥ ౪౨॥

ఆమోద॥ చ॥ చెలియరొ యెంత వింతమది జేసితివేయిది గాక నీకునే । గలు ముల హాయులోలి జవిగాంచెడి దానికి నింతకృతేసేబలువునిడందలంచెదనే పల్లవకో మల గాత్రదీనికే । కళ వళమందు చుండియును గార్యవశంబున జెప్పవచ్చెనే ॥ ౪౩॥

చ॥ గురువులశిక్ష నెందక నిగూఢజడత్వము నన్వసించువా । రురుగుణులైన దా రుదమయోజము రంజిల జేయనింతయు ॥ । వెరవరులౌటకుం దగరు వెగ్గలనూ బెరడుం

డ హీరమున్ | సురుచిత మెప్పు నొక్కొ నిక హోపలకాపవిశేష రోషతన్ || ౪౪ ||

ఉ || కావున గర్జముల్లిగుల గర్కశలోహ వికారవల్లివే | ధావితతవ్యధాభరము
దాల్చి మణీమయ హేమకర్ణికా | భావిత తిస్వేలుంగుక్రియ బాతమునందగుబాధకోర్చి
సనిభావిత పాండితీమ హితమండన సంపదనుల్ల సిల్లుమా || ౪౫ ||

మరియును బాండితీ మహిమ వాక్రచ్చెద నాలింపుము.

సీ || గాఢవిమూఢ తాఘన తరతిమిరొఘ విఘటన శారద విధువిభూతి | వైధే
య తాగ్రహోవగ్రహో గ్లాన చిత్తోర్విము త్సస్య పీయూష వర్ష | మధిక యధాజాత తా
తపక్లేశ సంహరణ గీర్వాణాపగాంబుసేవ | యనభిజ్ఞతా హితాధ్యపయశఃపంకనిశ్చో
షణ భీషణ పౌషణఘృణి | యవిదిత హృదయనర్తాంకు రావిర్భాషనవ వారివాహు
భవభరంబు | సన్నాన సావాససంక్లాఘ్యశుచియశస్సార సౌఘవిలాస సారసవని | రసిక
భావుక భావరాజమ ణిస్థలీహార్దర సోద్ధార హరిమరీచి | నిజనర్తనకలా వినిద్రీకృత
స్వాంతశాంత వేద్యాంతరసభ్యసమితి | స్వరసానుభవచంచుసమాన్తనోరత్న సాత్కర
ణోత్కట స్వవిభవంబు | సకలేప్పి తార్థనిష్పాదన దుశ్చరతరత పశ్చర్యాప్త ధాతు
వరము | పరహృదయ చ్చందపరిభావనానల్ప శిల్పకల్పన కలా కల్పవల్లి సుఖదుఃఖ సం
ధా తృశుభతది తరకర్త విధినిషేధవి బోధవిమలదీప || గీ || మఱిత విహితవిని యోగ
హర్షి తార్థి జనకదంబక మైయును శశ్వదుదిత | మహిత వృద్ధ్యను రుద్ధతాసుహితమగుటఁ
బాండితీయ జనులకుఁ గల్పపాదపంబు || ౪౬ ||

గీ || మిగుల విలసిల్లు సాబగులుప్రియని బేమ | వాని నెద్దియు వెలుగునవార్యభంగి |
వాని గడునడరు యువతి పాండితికల | నివ్వియును దాన దద్దయు నెలమినలరు || ౪౭ ||

క || గుణముల నెల్లనుజాలిన గ్రానీయంబైన విద్యగానకయున్నం | బణితుఁడు
గాజననోపఁడు | మణిశాణ విఘృష్టివీడి మహితంబగునే || ౪౮ ||

క || ధీరులుభావిఫలేచ్చా | ధారులగుటదాదికోగ్రతరభేదముల | స్ఫారములవార్త
రుచిర | స్ఫారయశక్తిసుఖములబచరించుటకై || ౪౯ ||

కావున.

మంజరీసుధాకరీయము

గీ॥ నారికేళ తరువునాటి హావణిచే ఫలము నిచ్చుదనుకఁ బ్రబలమయిన బడలి
కోర్చి సుచిర బహువిధ సుఖముల నొందునట్లు నీవు నొందుజదివి ॥ ౫౦॥

మంజరి॥ స వినయామోదంబుగా.

క॥ తలియలతి తెలివిగలుగుటఁ గలనైననునిట్లు కలలఁ గఱపఁగదలపం । గలనా
యటులైననుచే ! టలగరుల దివంబు వోవుటకుఁ దలపనొకో ॥ ౫౧॥

ఇట్లు గాకున్నను.

గీ॥ అల్పులైనను జగతి మహానుభావ । భజనమున దారవర్ణతాపాతులయ్యు ।
నలసువర్ణ తఁగాంతురయస్సు రసవి । శేషసంగతి రసమాట సిద్ధమెకద ॥ ౫౨॥

అక్కతంబున.

గీ॥ జడతచే నిపుడేన్గడు సడలియున్న । నీదుకృప నీమహార్థంబు నిర్వహింతు
నతిజడంబైనఁ దేజనా యతశలాక । వలెనధర్మవిధీరణ బలిమికలిమి ॥ ౫౩॥

క॥ ఇదియెటులఁ జదువవలయునొ, యదిమదికిం దేటసరువు మర్మిలివెలయ ।
న్నదినుంచి దానినరసెదఁ జదివెద । నీకనికరంబు జక్కనిదగుటన్ ॥ ౫౪॥

ఆమోద॥ సాదరానందంబుగ.

క॥ నీచేఁగాదంబి నివలెనాచిత వచనరచనల నుసభివనతావ్యా । కోచితధారలఁ
బోలెన్ । నాచేత మునుల్లసిల్లు నవసస్యగతిన్ ॥ ౫౫॥

క॥ చెలినీవిట్టు లనుటచేఁ దెలిసెను నీయుల్లమెల్లఁ దెల్లముగానా । పలుకులు
నీయెదఁ గడలి న్యలెఁగఱసి తిరంబులగు తవరక్షువోలెన్ ॥ ౫౬॥

ఇప్పుడు వివక్షితంబగు దివిషద్భాషాధ్యయన ప్రకారంబెఱింగించెద సావధా
నంబుగ నవధరింపుము.

సీ॥ తొలుత నర్థంబులతోడ శబ్దంబులఁ జదువంగవలయును శక్తికొలది నవి
మనంబున నెపుడమరియొండుటకయి చింతనల్ల టి వఱిసేయవలయుఁ బదపడి హావణి

కబడ పదార్థంబుల సంబంధములజాలఁ జక్కగాను | విపుల విభక్త్యర్థ విజ్ఞానమమరం
గఁ జదువుచుఁ దాత్పర్య సరణి గనుచు | గ్రమభవ సమాస కుసుమ సంగ్రధన విధిని
దనరి యభినవ శబ్దార్థ తతులనట్లు | పొసగునటుల వితర్కించి పొలుపుమీఱఁ | జదివిన
ను బాండితీయమరి చక్కబడును || ౫౭ ||

క॥ చదివిన పదములు మగుడం | జదివెడు నెడఁజేరవాని సంగతిలోఁబై | బద
ముల యరతము లరయుచు | ముదమొదవఁగఁ జదువవలయు ముచ్చట లమరణ || ౫౮ ||

ఇట్లధ్యయన ప్రకార నిరూపణం బొనరించి పదంపడి దైవజ్ఞ దత్త శుభ ము
హూర్తంబునఁ గావ్యాధ్యయన ప్రారంభంబు విధి విధానంబుగ మహోత్సవంబు లు
ల్లసిల్లం జేయించి యంచిత క్రమంబునం జదివించుచు నొక్కనాడాత్మ గతంబున ||

క॥ నాయాన్యోచ్చారణముల | నాయాసత దీని మంజులాత్మఁ దగిలివా | లాయ
ము విడువఁగ నొసపు | నాయమయి దెవరువరశరణము వదలెదరో || ౫౯ ||

గీ॥ అహహ నాయుపదేశములన్ని | దీని నాత్మనంటి తొలంగక హాయి నమరు |
కుందనపురవణమ్మున గూర్చినట్టి | మణికణికల తెఱంగునమహిమ మీఱు || ౬౦ ||

గీ॥ అతి సరసమైన దీని చేతోంబుజంబు | బుధజనులు సల్పు ఘనతర బోధము
లను | వ్రాయమస్యణ శిలామల ఫలకమగుచు | నొప్పుచున్న దివిప్పయ్యెప్పులమర || ౬౧ ||
ఆహా దీని మనీషావిశేషంబు ||

సీ॥ గూఢదురూహార్థ కోటిసాత్కృతికయి విమల మతింజేయు విగ్రహార్థ |
పుష్పిభేదనవేళఁ బరగు దైవధీభావకలయై పదార్థ సంఘటన తఱిని | సంధికలాలక్ష్మి స
హజయై యర్థ తాత్పర్య శోభాగతిఁ బరమయాన | రూపమై సిద్ధాంత రోహణాసన
మయి కలిత చమత్కార కలనకలుము | ఎకు సమాశ్రయమగుచును లలితరీతి | వినుత
మగు దీని మతి యతి తనుతరాత్మ | యతి నిసితశస్త్రిఁబోలి పదార్థ భిదల | మూర్తయగు
నీతికై వడి ముదమొనర్చు || ౬౨ ||

క॥ ప్రచురాధ్యాహార క్రమ | రుచిరంబగు దీని యాత్మ రోహదీవి | ప్రచుర
ఝరంబు నహిమకర | రుచిపోలిక నామబోధ రోచిష్టువగు || ౬౩ ||

చ॥ దురధిగమార్థ బోధ విధిదుష్పథ చంక్రమణోరు ఖేదులగురువులకార్తిశ్రా
వడచి గోములహాయిఁ జెలంగఁ జేయఁగా నరయఁద దీరి తార్థవిభవానుభవంబునఁబొ
ల్చు సమ్మదాస్ఫురణ మనోజ్ఞ శిష్యముఖశోచిర బాశయమే సమర్థ మా॥ ౬౮॥

శా॥ స్వోపన్యస్తములై తనరౌఢు మహానూక్త్యర్థ భావంబులం దీపంబై వెలు
గొందు శాతమతిచేఁ దెల్లంబుగాఁ బ్రేమతో । నేపారంగని వీడి మల్లట మహా హిం
బోలి నిశ్శంకుడై యాపాలావయి వాగ్రసంబిడు జనుం డబ్బున్తహాభాగికిన్॥ ౬౯॥

క॥ అనుచు వచించు సుధీశ్వరు లను దచ్చందజ్ఞనాట రాజిత మతినై । కొని
యాడెద నాకిపుడిది యనుగుణయగు శిష్యయయి మహాస్పదమగుటన్॥ ౭౦॥

చ॥ విడువక కొంతకాలము వివేకినియై యలపోర్చి నేర్చినం । గడువడిగాన నీ
బుడత కాప్యములందగు మర్తజాతము । ల్పడివిడితేటగాఁ దెలియఁబ్రోడగు నీడగువారి
కెల్లడం బెడగడరంగ జేయు మఱివెగ్గల మానుడి యాలమందినన్॥ ౭౧॥

క॥ సుమతియగు దీనిమనమున నమరపఁబడు నాదువిద్యయతిమహిత మహీ ।
సమవహితకృష్ట వల్లీ । సమమయి సుచిరంబురుఫల శాలిని గాదో॥ ౭౨॥

ఉ॥ కొంచెపు తెల్విగల్గుటయుఁ గొంకక తామ వివేకులంచుదు । స్సం
చిత గర్వులై యెఱుగఁజాల కలాతుల తెల్వికల్లుల । న్వంచనసేయఁ గోరుదు రవారిత
లైయిదియైనఁ దెల్వీచే నంచితవే ద్యజాతవిహితాదరయై వినయంబునూ నెడున్॥ ౭౩॥

క॥ కర్షకుడును విద్యార్థియు! హర్షము చేదగినతఱిని నలపులనెల్ల । న్నర్షించి
పాటుసేసినఁ దర్షంబుల ఫలములంది తగమనుదు రిలన్॥ ౭౪॥

సీ॥ ఈడేరుతఱి దీనికెపుడేగు దెంచెడుఁ బరువంపు చిన్నెలు బయలు వడెడు
చదువుల మర్తముల్జాల వశములగుఁ డీకుపాటులగు నుట్టికిత్రములుఁ కై సేత మెఱగుల
నాసలమరియుండు రసపు కబ్బముల సరసతమించు చిట్టల రూపుల సేవింపమది యె
చ్చువన విహారాదుల వలపు మెలగు సరళతనుమించు సకులవచనరచనల కుడుగకయ
చేయు వక్రతనూహ బలిమి సలలితవ్యంగ్య కలితార్థ సరణిమీఱ । భాషణ ప్రాధి మ
యుఁ దీరి పరిధవిల్లు॥ ౭౫॥

మఱియు నిది.

సీ॥ సాటిబోటుల మీఱు సౌరుతీరులఁగాంచి మురిపెంబు లలరగ మోవివిరు
చు నాలేఖ్య లిఖితాఖిలావనీ వరవరాకారము ల్బరికించి నీరసించు । స్వప్రతిక
ప్రకాశావబోధచ్ఛల గ్రధితోపమాన వర్ణా ప్రశస్తి । వ్యాఖ్యాతములగు నర్థాశయాంత
రకల్పనలజేయు నితహేతు లలిత భణితి । చెలులు దనచెంతఁ దమలోనఁజెలిమిమీఱి
మరుని కలనుల సుద్దుల మాటలాడఁ॥ మోమునతమైన సిబ్బితి ముద్దులొలుక । వీనులిదు
నిభృతాక్షియై వానిదెసల॥ ౨౧॥

గీ॥ ఆత్మనంబుధివలె యశావనాభ్యుదయము । పర్వదినశర్వరీశునిపగిదిఁ దోచు ।
విభ్రమార్భటు లురుభంగ విధలఁ బొడముఁగాని వానిని వారించు కతముగల్గెదె॥ 23॥

చ॥ మరునకు గెల్పు లచ్చినిడు మాయల మందుల పెట్టె విభ్రమోత్కర కమ
లాకరి స్ఫురణగాఢ శరద్రమ భోగతృప్తి । సరణ ఘనాఘనోదయము సన్నద బర్హిణ
తాండవక్రియా । కరణ నవాబ్దమాను గద కాంతము యశావన మెల్ల వారికిఁ॥ 2౪॥

క॥ ఇది యిప్పుడంతి పురమున । ముదమున నుండంగ వలయుముక్త వశయయై ।
యది గావున వేగమయిది । సదువనలంకార కలల సమయంబయ్యె॥ 2౫॥

ఉ॥ మంకుతనంబు వీడి గరిమంబుననొప్పెడు నోర్పుచొప్పునా । శంకతనొజ్జ
లంగనుచు శశ్వధధీతములైన పాఠముల్గొంకక చింతనల్పలిపి కూసమువీడిన త్రాచు
వోలెదు । శృంకలు సేయువారియతిసాహస మార్వనవేకలల్ల దా॥ 2౬॥

చ॥ సకియిక గొంతవట్టదుపు సగ్గుట నొందకనుండఁబోలువెండికడిమి వూని
కొన్ని యగు టీకలఁ గూడిన నాటకంబులన్వికలతలేక నేర్చినబ్రహ్మీణ కలావతియై తన
ర్చునిం । చుకతటియేని దీనిమఱి చోద్యముగాఁ జదివింపమేలగున్ ॥ 27॥

చ॥ చదివిన కావ్యసర్గములచాలును మీదనలంక్రియా కలల్బదువగఁ బోలుతె
ల్వియును జాలినదై కనుపట్టుగాన స । మృద మమరంగ నిప్పుడు సుమాళముగాఁ జది
వింప నొప్పున । ప్పిదపని జేచ్చునుండఁదగుఁ బేశల లీలలరాణివాసమున్ ॥ 2౮॥

గీ॥ చదువు జెప్పెడి వేశలఁ జతురమతులు । శిష్యులెంత హావణికలఁ జేయు

చున్న । గట్టియను యోగములగట్టి నట్టునడిన । నీసడింతురు తదధికాభ్యాసము క
యి॥ ౭౯॥

గీ॥ అట్లు కాకున్న వారల యంతరంబు । గరువమునఁ బొంగితమ చేయు
కార్యములన । లసత నొండదె యట్టులైన లభ్యకార్య ఫలములు గిడిసపడుఁగాక భ
వ్యముగానే ॥౮౦॥

గీ॥ లాలనంబున బహు దోషలాభమనియుఁ దాడనంబున బహుగుణ తతియ
వాప్తి । యని పచింతురు విబుధు లట్లౌట సుతుల । సేసరుల నియమింప విశేష మం
ద్రు॥ ౮౧॥

కా॥ అంతేవాసులనుండు ప్రేమలని గూఢార్థావ బోధక్రియాః సంతానంబుల
వెల్వరింపవలయుం జాతుర్యముల్దోషవా సంతాభ్యాగమ కీతి ధీవ్రతతికిన్ సౌరభ్య
భాస్వత్కలా సంతాన ప్రసవంబు లీనునది యీషత్ప్రత న్వాకికి ॥ ౮౨॥

సప్రకాశంబుగ॥

ఓచెలి నీవికఁ గావ్యపాఠంబు నిలిపి ప్రత్యహంబును బూర్వాహ్లా పరాహ్లాంబు
లయం దలంకార రూపక పాఠంబుల విశేష శ్రద్ధా సహనంబు లొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. ఓయక్కా నీయానతి నాశిరంబునకు విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహి
త మాల్యంబుగదా.

ఆమో. ఈకృతులభినవ సంకేత నికేతనంబులు గాన ననన్యవృత్తిత నభ్య సిం
పందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞావశంబే । అని యుభయులు నత్యుత్సాహంబున
సమర్యాదంబుగ స్వకార్యంబుల నిర్వహించుచున్నారు.

ఇట్లుండ నొక్కవాసరంబున - ఆమో. ప్రకాశంబుగ . ఓభర్తృదారికా.

మంజ. స్వగతంబుగ - ఈమె యెల్లతలుల నన్నుం జెలి శబ్దంబున సంబోధిం
చు నిప్పుడేమొకాని గౌరవాభిధానంబున నాహ్వనంబు సలుపుచున్నది - పరికింపనిది
సకారణంబయి యుండుఁ గావున నియ్యెడ శిష్యాచారంబవలంబించి సవినయ భ

యభరంబుగ సంభాషింపందగు - ప్రకాశంబుగ - భగవతి యీజంతువు శ్రీమదను కా
సన మహావ్రత విధానంబున నాత్మను గృతార్థంబు నేయం బ్రతీక్షించుచున్నది కావు
న ననుగ్రహింపందగు.

ఆమో. దరస్థైరవ్యంజకనిభృ తనయనంబుగఁ దీసి నీసంభాషణ వైఖరి జ్ఞాన
క్షణ్యంబునం గానంబడు.

మంజ. స్వగతంబుగ ఆహా దీనికిం బ్రతివచనం బేమని వచింతు- స్నేహ
గౌరవ మర్యాదలు పరస్పర విరుద్ధంబులగుట నియ్యెడ నెద్దియు సావకాశంబై చూప
ట్టదు- “పశ్చాద్ధర్తః పురతోంధు” వనునయంబభినయ విషయంబై ప్రాప్తంబయ్యె
ననియవనత వదనయై యూరకుంచున్నది.

ఆమో. స్వ! ఇయ్యెడనిదియై య్యుత్తరంబుఁ జెప్పంజొప్పుగానక విప్పుగ
నొప్పు సంకోచంబున నవ్యాకోచ స్వాంతయగుచున్నది- కావున లాలనంబున దీనిం
బ్రకృతి సెందింపవలయు- ప్రకాశంబుగ- ఏమేచెలియా నేనిట్లంటినని సంకోచించె
దవే- నేనిట్లంటిననియలుగుచుంటివాయనికురువునంగూర్చిగండంబులంజాంబించున్నది.

మంజ. సవైలక్ష్యస్థితంబుగ- అమ్మా యిపుడునీచే నిట్లొనరింపంబడి జీవిం
చితివే.

ఆమో. ఇప్పటికియు నీమనంబునకుం బ్రసాదంబు గలిగెనని నాకుందోచదే.

మంజ. ఏమే సకియ యిట్లంటివి.

ఆమో. ఇకనిటులననే- నీడెందంబు ప్రసన్నంబయ్యెనని తెలిసికొంటినిగ
దా- కావుననీకొక్క నుడువు నుడువనాయుల్లంబు పల్లవించిన వేడుక నుల్లసిల్లు
చున్నదే.

మంజ. అక్కఱో నీవెప్పుడు వక్కణసేయదలచిన నాకుహితంబచేయుటకుం
బరికించి దుర్వహ భరంబాఱోపింపఁ బ్రార్థించువానివలె నెక్కుడు జతనంబునంజెప్పె
దవే- సహజవాత్సల్య పౌజన్యమానుయలగు వారివర్తనం బాదియందతి పరుషంబైయువి
వేకంబునం దెలియంబడియు నేవిధంబుననైన దానిం బరిగ్రహించు వారలకుం గ్రమం

బున నమలగుడ ఖండంబు తీరున ననవరత రసం బొసంగు తల్లులు స్వరూప సంభూ
త ప్రేమధామ మానసులైనం బసిపిల్లలకుఁ బాలువ్రాయు తఱిని నొరు దెరువకున్నం
జెక్కిలి నొక్కుదురుగదా- అక్కతంబున నీవును నాకొక్క కొమ్మేలానరింపం బరి
కించి యిట్లొనరించుచున్నావు- నాయంతరంగంబంతయు వింతగాక నీస్వాంతంబున
కు విదితంబ- కావునం దావకీనాను శాసన సుధారస సమాస్వాదవ్యగ్రతా గ్రహంబుల
గు నాశబ్దగ్రహంబులకుం దూర్ణంబుగఁ బూర్ణంబగు సమ్మదంబు సంధానింపుము.

ఆమో. సానందవిలోక నంబుగ- ఓసి పట్టి యొక్కటి వినిచెదనీహృదయమ్ము
న గాటముగ నాటింపుము- నీవింకం గావ్యపాఠంబులు నిలిపి ప్రత్యహంబునుం గొన్ని
యలంకార ప్రబంధంబులుం గొన్ని రూపకంబులుం జదువనేగోరెదనే.

మంజ. అక్కరో విధివిధంబున సంధానింపందగు నివ్యాహారముల మధుర త
రనవ్యాహారంబులం బోలియాస్వాదింపం బ్రతిక్షణ ప్రతీక్ష మాణంబగు నామాన
సంబునకు విలంబంబు సలుపుట సలుపులం జేయుటకయకదా.

ఆమో. ఇంతత్వరయేమే వాక్కుచ్చెద వినుము- దినదినంబునంబూర్వాస్థాం
బున నీయలంకార నిబంధనంబులు నపరాస్థాంబున నీరూపకంబులుం జదువుచునేత
దంతరా వసరంబుల నధితపాఠంబుల నామ్నాతంబు లొనరించుచుం బరిష్కమాణ పా
ఠంబులు యోజించుచు విశేష శ్రద్ధాసహనంబులొప్పఁ జదువందగు.

మంజ. మహాతినీయానతిగదా నాకు సౌభాగ్య కల్ప వ్రతతి- నాశిరంబునకు
సువికచ విచికిల కుసుమ సమాకలిత మహితమాల్యంబునుగదా.

ఆమో. ఓసి పసికూనా నాయెడల నీకింత వినయం బేమే.

మంజ. అక్కరో గోఘులయందు మాయవ్య వంటిదానవై నను విద్యావిషయ
సంభాషణ ప్రసక్తులయందు మామకీన మానసంబీ సాహసంబునే యనేరదే.

ఆమో. నేనేమిచెప్పదు నీకెద్దియిష్టంబట్లు వర్తింపుము- ఈకృతులభినవ సం
కేత నికేతనంబులు గానననన్యవృత్తి తనభ్యసింపందగు.

మంజ. ఈజనంబు త్వదాజ్ఞా వశంబెకాదా మహదనుగ్రహంబని మహాలా త్సాహంబున సమర్యాదంబుగ నట్లు స్వకార్యంబు నిర్వహించుచున్నది.

ఇట్లు కొంతయవసరం బపసరింప.

పిదప నేతెంచుచున్నది సలలిత డోలాయిత భుజవల్లీ మూలవాచాలవలయకోటి స్థపుటిత మణిగణ ప్రభావిభాసిత పరిసర ప్రదేశయునిరర్గళ సంవర్ధ మావయావన మదనిభృత పరితః ప్రసారి తసితాంభోజ దళపృథుల నయనకాము దీవిశదీ కృత ప్రాంత దేశయుక్షుద్ర జనమనస్సు క్షోద్రధారాధోరణీ మధుర రసాధార విభ్రమప్ర పంచన ప్రసంజిత వర్తనయు బహువిధ సుగంధ ద్రవ్యసంభరిత భవ్యతమ వీటిగంధ కషాయిత వదన ప్రసూత బిసప్రసవా ధ్యాహారా భ్యాగతా భ్యాశదేశ పరిభ్రమ ద్రుమరగణ నివారణ నిపుణనాసికా విలసచ్ఛాంపేయకయు నగుచుం గుంభస్తనియ నుచేటిక.

మఱియును.

సీ॥ క్రొమ్మడి ముడిచిన కుండకుట్టలముల దండనిండిన తావినండనేరి జంజు మ్మనెడు సద్దుసాంపుగ సలిపెడు తేటికూటువలను దీరుమీఱు పరివర్తి తాస్యతాప్ర త్యక్ష నాసికా చంపక కోరక చాకచకిని నదలించుచును దృఢన్యస్తపాదాగ్ర సంల గ్నమంజీర విరావములను నిబిడవలమాన మణికింకిణీ విరాజమాన కంకణ రశనాది మహితశింజి । తములఁ దనరాక దెలుపుచుఁ దనరువీటిఁ కాయ తామోదవాసితాశాంత యగుచు ॥౧౩॥

ఆమో. దానిమిటారంపు నటనలంగని (స్వగతముగ)

గీ॥ అల్పలగువారు దమవృత్తి నరయుచుండి యుశువిశృంఖల వృత్తి చే ను త్కటాశ । యబలమున నుండుదురనుట యరయ నిక్క ॥ మందుకిదియని దర్శనంబ గుచునుండు ॥౧౪॥

కుంభస్తని. ఆమోదరేఖంగాంచి యడకువ యడర- ఆమ్మగారూదండాలు చి

త్తగింపుడు

ఆమో. గట్టివయసునం బెక్కుతటి మనుమని దీవించి- ఓసీ యొక్కడనుండివచ్చెదవే.

కుంభస్తని. అమ్మగారూ యేలికరాణిగారి చెంగటనుండివచ్చితిని.

ఆమో. మాయమ్మకు సంతోషంబుగదా.

కుంభస్తని. సంతోషంబేయమ్మగారూ.

ఆమో. అమ్మయిపుడేమి సేయఱుచుండెనే.

కుంభస్తని. ఇంతకు లోగడసకులతోడంగూడి చదరంగంబాడుచుండఱు బదిని ముసంబులకుం దొలుత నెవ్వతోకాని యొక్కజడలాబి డేగుదెంచినది- అంతటనా యాట నిలిపి యాయమ్మతోడముచ్చటించుచున్నారు.

ఆమో. (స్వగతం) ఇయ్యెడనిది నుడివిన జడదారిబోటి చండయోగినిగావలయు- పరికింపనామె యాగమనంబు సకారణంబైయుండుఱుగాని నిశ్చిదానంబు గానే రదు- ప్రకాశమ్మగ- అమ్మనీతో నెద్దియైన నుద్దివాక్కుచ్చి పుత్తెంచెనే.

కుంభస్తని. ఆజడలమ్మ మనయమ్మయిగారినిం జూడవేడుకం బొడగానుపించెఱు గాబోలు- ఏలికరాణిగారు దమతో మనవిసేసి యమ్మయిగారిం దోడ్కొనిరమ్మని నెల విచ్చినారు.

ఆమో. స్వగ | ఇందుకెద్దియొ నొక్క గొప్ప హేతువ యుండందగు - అని నిప్పంద నయనంబుగం గొంతతరి చింతించి - ఆయకాను - ఇందుకిది మూలంబుగా వలయు | ఏతదంతరంబునం గతి పయవాసరంబులకు లోగడ సర్వకలాభిమానిని యగు నాచండయోగిని కంతేవాసినియగు కల్పవల్లి నిజవిద్యా వైచక్షణీ వివక్షార్థంబుగ నాపెచేతం ప్రేషితయొ కాబోలిచ్చటి కేతెంచె - అప్పుడు మన మంజరి దాని యనుయోగంబులన్నిటికిం గృతముఖ పిథానంబుగం బ్రతివచనంబులు వచించి పదంపడి యాబాలికను “ సదూరేతిష్ఠన్దేవదత్త ఇవాభాతి ” యను వాక్యమందలి యలంకారంబెద్ది | ఇచ్చటం దన్దేవదత్త శబ్దంబుల భేదవిషయంబు లగుటం బ్రసిద్ధోపమాన లాభాభావంబు ననుపమని రషకాశంబు - ఉత్పేక్షయునట్టిదయ | కావున నీవాక్యంబుననలంకారం బెయ్యది నిరూపింపందగునని యనుయోగించె - అప్పుడా బాలిక యెయ్యది నుడువ

వాకురాక మాకయయి కూకటి వోటుం గోకుకొనుచు నుడుమని పట్టంబోయి మహా
 నాగంబుగ నెటింగి బెగడు వడి మగుడు మాడ్కిదన దిట్టతనంబను నీటి పట్టుకుంగ
 ట్టు తూటుగావించి కొని వెడలెగదా | పిమ్మట నాబాల యాయుదగతంబు దన యా
 చార్యతోఁ జెప్పంబోలు - తోలు తనయాచండ యోగిని యెప్పుడెప్పు డొరులు నా
 తెలివి గొంత మంచెదనివాకువ్వు - నాయన్వ నెవ్వగల చిన్నెలం గప్పుకొనుచు వితగ
 నీసడించునని వినబడు - కావున నియ్యెడ దేవీసమక్షంబున దీనిం బరీక్షించివంచించి
 యావంచన నాయందు సంచితంబునేయం దలంచి యుండు - అందుకే కాబోలు కా
 యమ్మ యామెచే మంజరీ మాత్రంబు రావింపవలయునని నియమింపం బడియుండు
 కాకున్న నన్ను వీడి దీనినొక్కతెం దోడ్కొని రఱ్ఱని వచించునా - ఎన్నడైన నేవి
 నరాని నుడువులాయమ్మ కుంగలవా - మంచిది యట్లుకానిమ్ము - పాండి తీరీతిచేనాపె
 దీని నీసడింపం దగదు - స్తంభన విద్యా వినియోగంబుననైతే వంచింపందగు - ఆచండ
 యోగిని యన్వార్థాభిధాన మిగుల కుటిల స్వభావ పండిత మానిని యీర్ష్యాసూయా
 మయాత్త - కావున నిట్లొనరింప నుద్యోగించు - సరే సంఘర్షించుట మణికి సేగియే
 వై పరీత్యంబున దానికిం బ్రకాశ కారణంబయగు - ఇప్పుడొక్కటి కొఱంతయై కా
 నంబడు - అద్దియైనం దగిన మధ్యస్థుని లేమియ - పరికింపగనద్దియుం జూపట్టదు -
 దేవియా మాధ్యస్థ్యంబు నేయసూపు - మరియును మత్సన్నిధానంబున దీనివంచింపనో
 పమిగగా నారాక కనుమతింపకుండె - నేను లేనియెడల దీనిచేతఁ దానవంచితయ
 య్యెనేని నదియభూయశ్చేయంబు - దీనికొక రక్షంగూర్చి - పంపవలయు - అని
 దాని కొకరక్షంగూర్చి ప్రకాశముగ.

గీ|| ఆంతరంబగును పధిచేనణశఁగోరు| వారలకుదాని కంటెన వారయైన | క
 షటమూనియ వినయముగా నుపింప| వలయువజ్రము భేదించు వజ్రముకద ||౪౫||

ఓచెలి నీవిపుడు దీనితోడం గూడి మనయమ్మ కడకు వెడలి యచ్చటి ముచ్చట
 ల నెచ్చింది చను దెమ్మ.

మంజరి. అట్ల చేసెదనని వెడలుచుది.
 ఆమో. ససంకోచంబుగ. (స్వగతం)

చ॥ ఇది పసికూన యెల్లడల నింటవసించియ । తోచినట్లు తాజదు
వుచు సాధువృత్తి దివసంబులఁ బుచ్చుచు నేగిచేతల । న్నదిదల పోయనైన శుభమానస
తన్ నిపుణాత్మగాకయుం డదయ విహీనయాపె కపటంబున వంచననేయఁ గొరె
డుక॥ ౮౬॥

క॥ సవిమర్శంబుగఁ జదివినఁ సువిదిత వాక్యార్థులైన శుభవాక్తతులం । గవిజ
నుల తోడ సభలోఁ సువిమలమతిఁ జెప్పటరయఁ జోద్యము మిగులక॥ ౮౭॥

గీ॥ పుడమి నొకసారె బన్నంబు వొడమెనేని నెంత కోవిదునైన ధీహినుడం
దు) । బవిసిఁ బట్టొకసారి సువక్తయైనఁ విబుదుడండీ) దిలోక వివేకమగును॥ ౮౮॥

గీ॥ చండయోగిని యిదిజూడ సార్థనామ యిది మిగుల బేలగావున నిపుడు
జాని । చెంతకును జెరి యెటులవచించు నొక్కొక్క నాయదృష్టము తీరెట్లు నాణెమ
గునొ॥ ౮౯॥

క॥ దుష్టులు లాభము లేకయఁ కష్టము లొరులకును జేయఁగణగుదురెపుడుక॥
నష్టాత్తులగు దురంతట । జిప్టంబున వృశ్చికాది దృష్టాంతమునన్॥ ౯౦॥

క॥ నేదీని మిగులఁ జదువరిఁ మోదముతోఁ జేయుదునని ముదితాశయయా ।
యాదేవి దయకునిప్పుడు నేదుర్గతి నొందకుండు నేర్పటాలగునో॥ ౯౧॥

ఇత్యాది బహువిధంబులం జింతాతంతు సంయమిత చేతస్కయె యెదుటం
గొంతదూరంబునం గాంచిసానందంబుగ.

ఆశ్చర్యము॥ దేవ్యను జేవిన యస్తద్వయస్య గునునకు మనోజ్ఞ సవికాస భాసుర
వదన సారసయగుచు నిట్లెంతెంచుచున్నది - దీని విభ్రమంబు వీక్షింపం బ్రాకరణికా
భిలాషిత విషయంబై స్వాసాధారణ ధర్మం బొనరించుచున్నది - వెండియుఁ జెంతం
బరికించి । స్వగ । సంతోషోదంతంబు నివేదించు దానింబోలె జూపుట్టుడు.

ప్ర) ఓసఖీ మనోజ్ఞా యిపుడొ నాకన్నులకుం గర్పూర కళికవై యొప్పుచుం
టికె యేతెమ్మి ప్పీతంబున నుపవిశింపుము - మనోజ్ఞ అట్లుచేయుచున్నది.

ఆమో॥ ఓసి పయస్యా నేనిక్కడ నొంటరిగా నుంటినని దయనంటి మా యు
మ్మ నిన్నంపెనా.

మనో. సస్తితంబుగఁ దీసి చెలియా ముగుదలు నిన్గొలిచి చండవృత్తుల యొడ
లం బ్రచండ వర్తనులగుట నిండుగం జూచియు నీకు బెడంగడంప నాడేవి నాబోటి
బోటిని నీకుం దోడ్పాటు సేయు నే.

ఆమో. ఏమే యిట్లంటివి - మనో - చెలియా యిదివరలో నేనెరుంగనే
మంజరి యిపుడిట్లనిపించుచున్నది.

ఆమో. మంజరిట్లనుమన్నదే.

మనో. చెలియా యలతిగ నన్యతంబయ్యెనేక్షమింపుము - అద్ది ప్రత్యక్షంబు
గ వచింప తేదు కాని దాని వాగుపన్యాసం బీయర్థంబు విశదింపఁ జేసెనే -

ఆమో. అదెట్లు నీకుం దెలిసె నే । మనో - సవిధంబున పసించి వీక్షించుట
వలననే - ఆ - ఎప్పుడెక్కడ.

మనో. ఇప్పుడెక్కడ.

ఆమో. పరినిహిత ప్రామాదంబుగ - అట్లైన నీబాల యమ్మ వద్దకు వచ్చుట ను
త జరిగిన దంతయు సవిస్తరంబుగం జెప్పవలయు.

మనో - నీకు వినుటకై కుతుకంబయ్యెనేని వానికగ్రీమ వృత్తంబుతోడఁ గూ
డనుడివెద నాకర్ణింపుము.

సీ॥ సామంత కన్యకాచార్య యాచండ యోగిని దురహంకృత్య గీర్ణవృత్త
నీపాండి తీశైలి నిక్కరబెరుంగక నిను వంచనలసేతు ననుచుదలచి లోగడఁ నొకశి
ష్య వాగడంబున నంపి పరిభూతయగుదాని వలనఁగినిసి తొలుతనామంజరి నలయి
చి నిన్నును నీసడింపఁగఁ గోరి యిపుడుదేవి కడకునేతెంచి మంజరిఁ గానవేడు క
య్యె దానిని రావింప నియ్యకొనుము నంగనాదేవి యొడబడి యట్లుచేసె నాయు
దంత మతి రహస్య మగునుజుమ్ము॥౯౨॥

ఆమో॥ అవిదితబాతి యాశ్చర్యం బభినయించుచు - ఓమనోజ్ఞా యేమే యి
ట్లంటివి- ఆమె నాయెడల సంచిత వంచితాభిసాస్రయ యగుట నిర్విదానంబుగదా.

మనో॥ ఏమే చెలీ యిట్లంటివి- అందరు నీవంటి వారనుకొంటివా- కొంటెలగు
వార కారణంబ సాధుజన విధూన నసంబ ధ్ధాదరులుగారే.

ఆమో॥ ఔను లోక స్వభావంబు భిన్న భిన్న వృత్తికంబు-అదియటుండనిమ్ము-
ఆపె తల్లి యుల్లంబునకు మల్లడితోడనీబుడత డెందంబునకు బెగడువొడమింజెనా.

మనో. అట్లుగాదె-

ఆమో. మఱియు- మనో. వికాసంబుతోడ నుత్సాహంబే-

ఆమో. ఇట్లొనరించుట కెద్దికతంబు-

మనో. మాగ్ధ్యంబు కంటె నెండెద్ది.

ఆమో. ఇట్లయ్యెనా. మనో- మఱేమి-

ఆమో. ఇంతమాత్రంబున నామనంబు సంతసంపదు గాని యీబాల యచ్చటి
కేతెంచినది బట్టి జరిగిన యావదుదంశంబు శుక్తిసంగతంబుగ శుక్తి సంగతంబుగా
వింపుమి.

మనో- నీయిట్టంబెట్లొ యట్ల ముఖ్యాంశంబులు వచించెద నాలింపుము-

ఈబాలరాఁగానే దేవియా యోగిని దీనికింజూపి ప్రాణమిలు మనివచించె
పిమ్మట నిదియు సవినయంబుగనో భగవతీ యీబాల మ్రొక్కుచున్నదని జోత యొ
నరింప నుద్యోగింప నాపె యెందుకెందుకుఁ గూర్చుండుమని పదంబులు ముడుచు
కొనియె. అట్లైన నీబాల తత్పరిసరంబున నెఱగ నాదేవియో భగవతీ యీబాలిక దీ
వింపుమని వేఁడె- పిమ్మట నాపెయేమో మోము మటమట లాడించుచు దీర్ఘాయుషతి
వికమ్మని శాశ్రుచ్చెఁ గాని మహారాజ కన్యార్థంబుగ నాశీర్వచింపదయ్యె- తనమాపె
యావత్సాభాగ్య నిదానంబగునని కాబోలు పిచ్చరండ యట్లొనరించె.

ఆమో. సవికాసంబుగ- అయ్యెడ యమ్మయభిప్రాయంబెట్లుండెనో-

మనో- దేవియాత్మకుద్ధింబోతె గాంభీర్యగుణంబునను విఘ్నపదిగానె- ఐనను నీవు ప్రప్టవ్యాంశంబను యోగించితివి కావున నతిసూక్ష్మ దృష్టిచే జెప్పవలసె- అప్పుడు నేనును నాబోలులును దేవీవదనంబునందమాడ్కులు నిగిడించి యుంటిమి- దేవిపక్ష ప్రాపాతంబు లవమాత్రంబొత్పటి మాత్రంబోకాని తిరంబయ్యెనని మాకుం దోచినది- కానియామె భావంబు మాకు దుర్జయంబు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అమ్మయభిప్రాయంబు మాతొననుటకు నంతమాత్రం బపర్యాప్తంబు-ప్ర. మంజరి యాశయంబో.

మనో- ఇదిమిగులబాలగావున దీనిమనంబున నొక్కవికారంబం కురించినదని వచింపజాలను- కానిప్రత్యుత్తర పదానవేశలయందు నప్పుడప్పుడు దుల్యభావంబు కానియడఁగునజూడఁ దోచదు.

ఆమో. (స్వగతంబుగ) అట్లయిన నస్తదుపదేశంబు దానికి హృద్విలగ్నంబ ప్ర. సరేపిమ్మట నేమయ్యెను

మనో. ఆయోగిని దీనింగాంచి యిప్పుడు పారంబెట్లు చదువుచుంటివని స వ్యాఖ్యంబుగా నానిర్వాఖ్యంబుగా నాయను భావంబునంగాబోలునను యోగించె ఇదియంగుకు భగవతి యాచార్యచెప్పిన చొప్పున ననియుత్తగంచిచ్చె-ఆపెసవైలక్ష్యం బుగ దీనింగని యాచార్య యెవ్వతెయని యడిగె- పిమ్మట నిదియత్ను సంవేద్యధార్మ్యం బుగ నాయాచార్య యామోదరేఖయనియె-ఆపెయియామోదరేఖ భగవతి పదాభి ధేయగుచున్నదాయని వాకుచ్చె- ఇదికొందఱకుం గొందరు కార్యవశంబునంబూ జ్యోతాపదంబగుటయందేమి యద్భుతంబు గలదనియె! ఆంతటనామె కొఱకొఱలాడు చు నీవిద్యావైచక్షణ్యంబు పలకీంపనేతించితినిగాన నెద్దియైననుయోగింపఁ జెప్పు దువాయని వచించె ఇదిసర్వతంత్ర స్వతంత్ర వాదినియగు భగవతి యెదుట మాబో టురులు వచింప నెంతవారు- ఆయిన సరస్వతీ సన్నిధానంబు మాకలకు వాకులీన ని పుణంబకాదా- కౌముదీయోగంబున నైదవదృషదంబులు దంచిత ఘనరస్మంబులగుట కు విస్తయంబే. కావున ననుయోగింపందగు నేర్చినంత వచింతుననియె- పదంపడియా

కెంబుట్టిగౌరవంబు నీయాచార్య యందారోపింపుమననిది యదియచ్చట సాజంబెయ ని నుడివె- అంతట నాయోగిని మందస్పందిత మస్తకయై విష్పంద నిరీక్షణంబుల వీక్షించి యిట్టిట్లను యోగింప నీమంజరియు నాప్రశ్నంబులకుం బ్రతివచనంబుల వాంతరకృతా క్షేప విక్షేపపూర్వకంబుగ వర్ణించె.

ఆమో॥ సామోదంబుగ- ఓసీ మనోజ్ఞా యీపసికూన యాచండ యోగిని యెదుట నిశ్చంకయై శబ్దంబులం జెప్పెనే

మనో. ఓసీ వర్ణించెనని నేనుజెప్ప నిట్లడుగుచున్నా వేమే-వినుమయ్యోడచం దంబు.

సీ॥ శబ్దధా రావళీ సర్జన వేశల స్వాతీగతా సురాచార్య ఘటిత- కాదంబినీ హేల ఘనతర ప్రతిపక్ష పూర్వపక్షాద్రిదంభోళికేళి- యత్కించిదాగమి యజ్ఞానమ హితాత్తులకు సుధాజలధర రాజభూతి- యుక్త్యుపన్యా సచ్ఛలోన్దీర్ణబహుశాస్త్రీ చరోచ్చిర్తి విప్లబ్ధ శతజనాస్య- యగుచు శ్రవణానుభవ వేద్యహర్ష సారమయ వచన ధారల తతుల మహిమమిరి- దిట్టయైనట్టు లేక యదీకొనంగ నా పెయును విస్తయాల్ధి లో నడరియుండె॥౯౩॥

ఐన నియ్యోడ నిది విశేషాశ్చర్య ధుర్యంబుగా నేరదు- “తేజసాంహినవయస్స మీక్ష్యతే” యను నభియుక్త వచనంబు వితథంబే.

ఆమో॥ సవిమర్శంబుగ। ఔను నిర్దుష్టబీజ క్షేత్ర సంయోగంబున జనించిన యంకురంబు కారణగుణాధీన గుణంబయకదా.

మనో॥ బాగుబాగు యట్టి యంకురంబున కుంబర భాగ సౌభాగ్య సంపాదకం బగు సామగ్రి యబ్బేనేని యయ్యది మణిశ లాకకుశాణో త్తేజనంబుగాదా.

ఆమో॥ సస్థితంబుగ। మంచిది. ఇది యిటుండనిచ్చు వేద్యాంశంబంతయుఁ గొఱంతగ నుండె । కావునం దత్రిత్య ప్రసంగ రీతిని రూపింపుము.

మనో। సోల్లాసంబుగ- అపాంతర ప్రసంగ రీతులన్నియు నిరూపింపనేజూ లకాని ముఖ్యంబులగు నుత్తర ప్రకారంబుల వచించెద నాకర్ణింపుము- పదంబనగా

విభక్త్యంతంబనియు నట్టి పదంబు వాచకంబు లక్షకంబు, వ్యంజకంబని త్రివిధంబని యు వీనిలో నసంకేత వృత్తి చే నర్థబోధకంబులు శక్తంబులు వాచకంబులు ననియు శక్యసంబంధ రూపంబగు లక్షణా వృత్తి చే నర్థబోధకంబులు లక్షకంబులనియు నభిధా లక్షణాద్య బోధితార్థ జ్ఞాన జనకత్వరూపంబగు వ్యంజనావృత్తి చే నర్థబోధకంబులు వ్యంజకంబులనియు సంకేతంబునా నేతత్పదంబు కలన సేతదర్థంబు వేద్యంబను నీశ్వరేచ్ఛారూపంబ శక్త్యభిధాది పర్యాయంబుల వ్యవహార్యంబనియు నందు దా శరణ్యాధి తాత్పర్యంబునం బ్రయుక్తంబులగు రామాది పదంబులు శక్తి చే నభిధేయ వాచకంబులగుట శక్తంబులనియు నాశబ్దంబులలో నిరవయ వశక్త్యపేక్షంబు నాసముదాయ శక్తి చే నర్థప్రతిపాదకంబులగు పదంబులు రూఢంబులనియు శానికి వణి నూపురాది పదంబులు దాహారణంబులనియు యోగంబు నానవయవశక్తి-తన్మాత్రంబు న నేకార్థాభిధాయకంబు యాగికంబనియు నట్టి వివాచకాది పదంబులనియు; యోగరూఢులనేకార్థ ప్రతిపాదకంబులు యోగరూఢంబులనియు నట్టి విశంకర సహోకాదులనియు- అభిధాలక్షణలను వృత్తులు శబ్దధర్మంబులనియు వ్యంజనావృత్తి శబ్దార్థోభయధర్మంబనియుఁ దీరాదితాత్పర్యంబు ననుదితంబులగు గంగాది పదంబులు లక్షణావృత్తి చే నభిధేయ బోధకంబులగుట లక్షకంబులనియు నట్టి లక్షణావృత్తి గంగయందు ఘోషంబుగల దిత్యాది వాక్యంబునందలి గంగాది పదంబులే కాంత శక్త్య పరిత్యాగంబులగుటం దీరాది బోధకంబగు వృత్తియైన లక్షణ జహ్లాక్షణయనియును నిదియ తీరగత శైత్యపావనత్వాది గుణగర్భితంబగుట ఫలలక్షణయనియు కుశల ప్రవీణాది పదంబుల వయవార్థ పరిత్యాగ పూర్వకంబుగ నిపుణాది పర్యాయంబులగుచో నిరూఢలక్షణయనియుఁ గుంతంబులు ప్రవేశించుచున్నవి యిత్యాది వాక్యంబులం గుంతాది పదంబులు తాదృశంబులుగాక తత్సంయుక్త పురుషాదిబోధకంబులగుట నజహ్లాక్షణయనియు ఛత్రవంతులేగుచున్నారిత్యాది వాక్యంబుల ఛత్రాది పదంబులుఛత్రవత్తదితర పురుష బోధకంబులగుటను మఱియుం బ్రతిపదంబున నేచంద్రుండు ప్రయత్న-సందర్శనీయుండయ్యెనా యీచంద్రుండు ప్రయత్న సందర్శిత సకల పదార్థ జాతుండయ్యె నిత్యాది వాక్యంబులం దదేతత్పదంబులు తదేతత్కాలాది కృతభేద ప్రహీణ పూర్వకంబుగఁ జంద్రీవ్య క్త్యాది మాత్రబోధకంబులగుటను జహ్లాక్షణయనియును అభిహితంబులైన విషయ విషయంబులగు

ముఖచంద్రాది పదంబులకు నభేద ప్రతిపత్తి రూపారోప జనకంబగు సామానా
ధికరణ్యం బాహ్లాదకరత్వాది గుణనిమిత్తంబయ్యెనేని గౌణ సారోపయనియు నం
దుకు లక్ష్యంబులు ముఖచంద్రుండిత్యాది వాక్యంబులనియు నదియు సాదృశ్యేత
ర కార్యకారణాది సంబంధ నిబంధనంబయ్యెనేని శుద్ధసారోప యనియునందుకువా
హరణంబులువిద్యయధనం బిత్యాదులనియు విషయ నిగరణ పూర్వకంబగువిషయనిబం
ధనం బధ్యవసానంబనియు దానితోడం గూడినది సాధ్యవ సానయనియు నిదియు గు
ణనిమిత్తంబయ్యెనేని గౌణసాధ్యవ సానయనియుదద్భిన్న సంబంధనిబంధనంబయ్యె
నేని శుద్ధసాధ్య వసానయనియు దానికి నితడు కల్పతరువనియు నితడాయువనియు
గ్రమంబున లక్ష్యంబులనియు నిట్లులక్షణావృత్తికి సాప్తవిధ్యంబు నిరూపించి వాడు
వదాన్యుడు వీడుశూరుడిత్యాది వాక్యంబులందు వదాన్య శూరాది పదంబులు శ
క్తిలక్షణాద్య సిద్ధాశ్రయణీ యావమానా సహత్వాద్యర్థ బోధకంబులగుట నాశబ్దంబు
లనుండు వృత్తి శబ్ద శక్తిమూల వ్యంజనయనియుం దదేతత్పదంబులుఁ దదర్థవ్యంజకం
బులనియుఁ దదర్థంబులు తచ్ఛబ్దవ్యంగ్యంబులనియు- గంగయందు ఘోషం బిత్యా
దులయందు గంగాది పదలక్ష్య తీరాద్యర్థంబులు శైత్యపావన త్వాద్యర్థబోధకంబులగు
ట నిచట లక్ష్యార్థంబు వ్యంజకంబగుటచే లక్షణామూల వ్యంజనయునర్థం బవ్యంజకం
బనియుం దాదృశ ఘోషంబ విదిత సంతాపంబనఁగ గంగా పదవ్యంగ్యశైత్యపావ
నత్వాద్యర్థంబు ఘోషాశ్రయజన సంబంధి నిరఘత్వ రూపార్థ బోధకంబగుట వ్యం
గ్యార్థంబు వ్యంజకంబనియు- విజనంబున నాశ్యామ నాయకునింగని రోమాంచాంచి
తతనువయ్యె నిత్యాదులయందు రోమాంచిత తనువిత్యాది పదంబులు సంభోగాభిలా
షా ద్యర్థకమకంబులగుట వ్యంజకంబులనియు నిత్యైఙుగున బహువిధత దవాంతరభేదో
పన్యాసంబొనరించి సంయోగవృత్తిచే రసోపస్కారకంబులు గుణంబులనియు న
వ్వి మాఘశ్యాజః ప్రసాదంబులనియు నితరమతంబున నివ్వియుశ్లేష సౌకుమార్యార్థ
వ్యక్తిసమతౌదార్యకాంతి సమాధులంగలసి పదియనియుం బరతర మతంబున నివ్వి
యునుదాత్తతా నుశబ్దతా ప్రేయశ్చైర్జిత్య షస్తర సౌత్త్య గాంభీర్య సంక్షేప భా
విక సమ్మితత్వ ప్రాధిరీతి గత్యుక్తులుంగలసి యిరువది నాలుగనియు రసావస్థానసూచ
కంబులగునవి వృత్తులనియు నందత్యంత సుకుమారార్థ సందర్భాత్మికయగు కైశికియ
ను వృత్తియత్యంత సుకుమారంబులగు శృంగార కరుణ రసవ్యంజకంబనియు నత్య

ద్భుతార్థ సందర్భాత్మికయగు నారభటియను వృత్తి యత్కుద్ధతంబులగు రాద్రీభీభత్స
 ర సవ్యంజకంబనియు నీషన్త్రద్వర్ధ సందర్భాత్మిక యగుభారతి యనువృత్తి యీషత్సు
 మూరంబులగు హాస్యశాంతాద్భుత రసవ్యంజకంబనియు నీషత్ప్రేధార్థ సందర్భా
 త్మికయగు సాత్వతియను వృత్తి యీషత్ప్రేధంబులగు వీరభయాన కరససూచకంబని
 యు నాల్గు వృత్తులని రూపించి ప్రాచుర్యంబుగ విభిన్నపదత్వ లక్షణశబ్ద ధర్మవ్యం
 గ్యంబయి యానంద నిష్పందితా రూపంబగు మాధుర్య గుణంబు శృంగార కరుణా
 శాంతర సానురూపంబనియు దీప్త్యాత్మకంబును జేతో విస్తార నిదానంబును సమాస
 భూయస్త్వంబును నగునది యోజోగుణంబిద్ది వీరకౌడ్రబీభత్స భయానకర సానుగుణం
 బనియు చిత్త సంవ్యాప్తి లక్షణంబను బ్రసిద్ధార్థత్వవ్యంగ్యంబును నగునది ప్రసాదగు
 ణంబనియు నిది సర్వరస సాధారణంబనియు-గుణశిష్ట వర్ణసంఘట నాత్మకంబులు
 రీతులనియు నందు బంధపారుష్య శబ్దకాఠిన్య రహితయు ననతిదీర్ఘ సమ సయునగు
 రీతి వైదర్భియనియు సౌజః కాంతిగుణో పేతయగు రీతిగౌడియనియు నేతదుభయా
 త్మికయగు రీతి పాంచాలియనియు వాని నిరూపించి రసాపకర్షకారణంబులు దో
 షంబులనియు నందు శ్రుతికటుచ్యుత సంస్కృత్య ప్రయుక్తాదులు పద దోషంబు
 నియుఁ బ్రీతికూల వర్ణోప హతలుప్త విసర్గ విసంధ్యాదులు వాక్యదోషంబులనియు
 నపుష్ట కష్టవ్యాహత పునరుక్తదుష్క్రమ ప్రముఖంబులర్థదోషంబులనియు వానిలోఁ
 గొన్నిటికిం బ్రకరణవశంబున గుణ త్వంబును నిరూపించి నాయికానాయకాన్యతర
 రూపంబగు నాలంబన విభావంబునను స్రీకృందన చంద్రికామలయా నిలకోకిలాలా
 పాద్యుద్దీపన విభావంబులను సులలిత కటాక్ష వీక్షణ భుజాక్షేపాదికంబులగు ననుభా
 వంబులను పరగత సుఖదుఃఖ భావనాభావితాంతః కరణరూపంబగు సత్వంబున జనిం
 చిన వౌట సాత్వికంబుల నంబరగు స్తంభ ప్రలయరోమాంచ స్వేదవైవర్ణ్య వేపధు
 వైస్వర్యాశ్రు నామకంబులగు నెనిమిది భావంబులచేత సర్వరస సాధారణంబులగు
 ట వ్యభిచారి సంజ్ఞాకలితంబులగు నిర్వేదగ్లానిశంకాదిత్రయ స్త్రీంశత్సంచారి భావం
 బులచేతను స్వాగుత్వంబు నొందింపంబడిన స్థాయిభావంబు రసంబనియునట్టిరసం
 బు రతిహాస శోక క్రోధోత్పాహభయ జుగుప్సావిస్తయ శమంబులు స్థాయిభావంబు
 లగుటం గ్రమంబున శృంగారహాస్య కరుణ రాద్రీ వీర భయానక భీభత్సాద్భుత
 శాంతంబులను నామంబుల నుల్లసిల్లునని తదంతర తత్కృతాక్షేపంబుల క్షీప్రింబుగఁ

బ్రచండ వాతంబు జీర్ణపర్ణంబుల కరణింబరిక్షేపించుచు లక్ష్య లక్షణంబుల ని
రూపించె.

ఆమో. సామోదంబుగ- చెలియరో మనోజ్ఞా యీపసికూన యింతకోర్చినే

మనో. ఇదియేమి యద్భుతంబు- వయసు చిన్నదిగాని తెలివి చిన్నదా- అది
యట్లుండనిమ్ము - నేను నీకంటె దాని ప్రతిభావిశేషంబు మిక్కిలి యెఱుంగుదాననా
ఆబాల్యము నీవాచెలి కాచార్యవు - కావున నీకు విదితంబుగాకుండునే కావున నీకి
ది యబ్బురంబుగానేరదు- ఇంతకు మున్నెచుడును భర్తృదారిక విద్యావైచక్షణ్యంబు
పలక్షింపని వారలకు పట్టుకాదగు|| ఇదియునుభవదీయ శిక్షావిలస సంబేకాదా- కావు
నఁ బరికింపఁగఁ జిత్రంబుగాదు- మఱియును దీపంబు స్వభావంబున నతివిపులంబుగా
కుండినను దమోవిజృంభణంబుల దరికిఁజేరనిచ్చినే - ఆయోగిని తమో విజృంభణంబు
సలుపనిది దీపశలాకయయ్యె- మఱియును- సుజాతంబు మణిశలాకశాసోత్తేజితంబ
య్యెనేని చకచక మినుకుల నీనుట యాశ్చర్యకరంబా- శశికాంత శిల శారద కాము
దీసంస్కృతంబయ్యెనేని పయఃపూరంబులం బ్రపింపఁ జేయుట విస్తయంబా- కావు
న నీకిది యొక యబ్బురంబుగా వింపండగదు.

ఆమో. సరంకోచంబు కరణి- రత్నంబు జాతిమంతంబుగా దేనినికపోపలని
కావంబెట్టి విశేషంబు సంధింపంగలదు - ధరసారవతిగా దేని ధారాధరాదికంబుచే నే
మగు- ఉపకర్తృ వర్తనంబునకుం బ్రకాశకరంబు పాత్రంబగు నుపకార్యంబుగదా-
అది యట్లుండనిమ్ము - ఈబాలిక యభ్యాసాద్యవృద్ధి యాదిగవికసత్ప్రజ్ఞయై విలసిల్లు
చున్నది.

మనో. ఇది యేమియబ్రమము- జాతికలిక యుదయంబు నొందినది నాటంగా
లెయకాదంబినీ సంగతఁ గందలితా మోదగాదా.

ఆమో. అది యట్లుండుఁగాక- తదనంతరం బేమయ్యె - ప కృతకథ ప్రస్తా
వాంతరంబున నంతరితంబయ్యె. సాకల్యంబుగ విన్ననుగాని నాచేతంబు ప్రీతంబు
గాదు.

మనో. ఇంకను నీకు శంకయగుచున్నదా ఛాత్రజనజయంబునకే.

ఆమో. కృతార్థయై వచ్చినదానింగని కానినాస్వాంతంబు నిశ్చింతంబుగాదు
కావున నవ్వలి వర్తనంబు వచింపుము.

మనో. - అట్లేని యాలింపుము వక్కాణించెద- ఇట్లు బాల నిరూపింప నా
చండయోగిని నిరుద్ధాక్షేపార్థవయై గురుతమ ప్రయత్న నిహ్ను తెర్ష్యాని సర్గయగుచు
దీనికి బోధించు దానివలె దోషరహితంబులై గుణాలంకార విశిష్టంబులగుచు నొప్పె
డు శబ్దార్థంబుల కదాకావ్యంబని కావ్యలక్షణంబుని రూపించెనని యర్థోక్తంబునంద

ఆమో. సాశ్చర్య విషాదంబుగ - అన్నన్నా యాపె యెంతశురాలు అప
ర్యాప్త నిదానంబొకానొకండు మనంబునం గీలించుకొని యీబాలిక వంచింపనేతెం
చి యిది ప్రక్షిప్త స్వాక్షేప జాతంబుగ నుత్తరంబులు వచింపనేమియుఁ జేయనేరక
యేతావన్తాత్రంబునఁ దనకాచార్యత్వంబు నిర్వహించుకొనను గాబోలు తెంపటియై
యిట్లు నుడివె.

మనో. ఇది యంతలు నూరకుండెనను కొంటేవా.

ఆమో. మఱేమి.

మనో. అంతయు నాలింప కెందుకుఁ దొందర నొంకెదవు - పిమ్ముట భర్త
వారిక ముట్టియాపెతలంపు సాంపొందనిచ్చెనా.

ఆమో. ససమ్మదంబుగ - ఇట్లుగానట్టి మఱియొక విశేషంబు గలదా యట్టైన
నాకర్ణంబులు తచ్చ్రవణంబున నతితూర్ణోత్కంఠంబులగుచున్నవి కాన వచింపు మనం
త రోదంతంబు వచింపుమని యతిత్వరాసక్తి నభినయించుచున్నది.

మనో. ఆలిడంట్లు వచింపనిది సవినయంబుగ నాయోగినింగని యోభగ
తీతారు వచించినది నాకభినవ వేదనీయంబై యుండెననియె.

ఆమో. సవిషాదంబుగ - ఈబాలిక యిట్లున్నదా.

మనో. సావధానముగా నాలింపుము.

ఆమో. అట్లయిన వృత్తంబగు వృత్తంబంతయు నవ్యాహతంబుగ వ్యాహరింపుము.

మనో. పదంపడి యాపె సవికాస నయనయగుచు దీనింగని నీవుబుద్ధిమతివి కావున నీవంటి పాత్రంబునందు మాయుపదేశంబు సజ్జితంబయ్యెనేని మాకుపస్కార కారణంబు గాఁగలదని వచించెనను నర్థోక్తంబున.

ఆమో. (సాశ్చర్య విషాదంబుగ.)

అప్పుడమ్మ వదన విలాసంబెట్లుండెనే.

మనో. నసంకోచంబుగ నుండెఁగాని విశృంఖల విలాసంబై యుండలేదు.

ఆమో. మంచిది-తరువాత నేమయ్యెను.

మనో. పదంపడి యాబాలిక జననియభిప్రాయం బవగమించి మృదులసల్లాపంబుల నతివినయంబభినయించు- చిట్లనియె - ఓభగవతీ యిద్దియ కావ్యలక్షణంబు సరేకాని దీన నాకొక్కండు సంశయం బుదయించె - అనగ నా చండయోగిని సధార్మ్యగోపిత తద్వత్కృమాణాక్షేప సంకోచయై ఓసీ ఛాత్రజనవర్యా యీలక్షణం బయినే కాలంకారనిబంధన ప్రబంధ్రభిమతంబుగావునఁ గంఠీర వకంఠ ఘంటాయితంబు గదా- నీకెద్ది యిందు సంశయనిదానంబు.

మంజ. ఓభగవతీతాదృశంబులగు శబ్దార్థంబుల కావ్యం బయ్యెనేని యాకావ్యంబు నేఁజదివితఁగాని దాని యర్థంబు నాకుంబుద్ధంబుగాలేదు- ఇక్కావ్యంబున నర్థగౌరవంబుగల దక్కావ్యంబున నలంకార గౌరవంబు కలదు- ఇత్యాది ప్రతీతులు లోకానుభవ సాధారణంబగుట నర్థంబులకుం గావ్యశరీర ఘటకత్వంబెట్లు పాటిల్లినని యనుయోగించె.

ఆమో. సాశ్చర్యంబుగ - భళా యీబాల బృగుగ ననుయోగించె - తర్వాత నాపె యేమివచించె.

మనో. అప్పుడాపె యేమియుండెప్ప నూరాడకూరకుండె - తొలుతం గొన్ని

యెడలఁ గుయుక్త్యపన్యాసంబు సేయఁబూన దేవియమాధ్య ఘృభరంబవలంబించినయ పథంబేర్పరచె - కావున మఱియేమిసేయు.

ఆమో. పదంపడి.

మనో. అప్పుడేబాల మఱిమఱి సవినయంబుగాన యోభగవతీ శిష్యజనవత్స లా నాయెడంగరుణించి యీశంకా పంకం బింకఱచి భవచ్ఛాత్రంజేయుమనివేడుట యను నెపంబున నధిక్షేపించె.

ఆమో. సోల్లాసంబుగ - పిమ్మటంబిమ్మట.

మనో. అప్పటికి నూరకున్న దేవియు నామెంగని యోభగవతీ దానిం గనికరించి దానిసంశయంబు సంశయింపంజేసి శిష్యజనవాత్సల్యంబు ప్రకటింపఁజే యవేయని వేములువేడుకొనియె.

ఆమో. (స్వగతంబున) అమ్మయు నామెయందు గౌరవంబువీఁడె- సోల్సా హంబుగ. ప్ర. పిమ్మట పిమ్మట.

మనో. పిమ్మట నేమున్నది తూష్టింభావంబుగాక.

ఆమో. పిమ్మట యమ్మ యేమిదలంచెనే.

మనో. అప్పుడాదేవి కూతుం గని మంచిది యదియట్లుండనిమ్ము కావ్యలక్ష ణంబు నీవే మని పరిష్కరించెదవని యనుయోగించె.

ఆమో. (స్వగ) అన్నా అమ్మ యుపకారతత్పరత (ప్ర) అనంతరంబనంతరంబు

మనో. అంతట నీబాల మాతంగని నేనా చార్యోపదిష్ట వాక్యార్థావధారణా సమర్థనయ్యును భగవతీ ప్రశ్న మహిమంబునఁ గదా యింతవట్టుతప్పులేకాని యొ ప్పులేకాని తోచినట్లు వచించితిగాని స్వాతంత్ర్యంబున వచింప నేనెంతదాననని వ చించె- అప్పుడా చండయోగినియు విదితదేవ్యభిప్రాయయై మంజరింగని యదియు ను నాయను యోగంబకావునందల్లక్షణంబు సాక్షాత్కరింపందగు ననియె.

ఆనా. అంత నంత.

మనా. అప్పుడు మనమంజరి యడఁగువ దప్పకయ యా పెంగనిమియెదుట దానినిరూపింప నేనెంతదానను మీయానయైన మీఱరానిది కావుననాచార్యా స్మరణం బొనరించి నాకుదోచువటుల వచించెదఅక్కతంబున దీని నేమయిన బాధకం టుండిన నన్నేషించి కరుణాభరణత వచింపఁగోరెదనని రమణీయార్థ ప్రతిపాదక త్వంబు కావ్యలక్షణంబుగాఁ దగునని వక్కాణించె.

ఆమో. పదంపడి యామె యేమనిపచించె.

మనా. ఏమియు వచింపలేదు.

ఆమో. ఊరకుండెనా.

మనో. ఊరకుండను లేదు.

ఆమో. అట్లయిన మఱియే మొనరించెను.

మనా. అంతఁగొంతసేపు నిష్పందవిస్తృతంబులగు లోచనంబుల వియత్తలం బెల్లఁ బరిశుద్ధంబొనరించుచుం దలపంకించెను.

ఆమో. సాట్టహాసంబుగనోసి మనోజ్ఞా! యింక నేమియో వచించెద వను కొంటి నిద్దియేనా దానికి వచింపవలసిన యుత్తరంబు.

మనో. మఱియేమనుకొంటివి.

ఆమో. సప్రమోదంబుగ అట్లై యనుకొందును - అనుచు నెదుటంగాంచి సఖిమనోజ్ఞా యన్తుచేతను దంతంబు ప్రాప్తితంబుగాబోలునే - చేటిముఖ్యకుం భస్తని యిట్లైతెంచుచున్నది.

మనా. కాకున్న దీనికి నిచ్చటనేమి కర్ణంబు.

ఆమో. మనకుం దొందర దగదు వచ్చినకార్యంబదియ వచించుగాక.

మనో. అటులగానిమ్ము (ఏతెంచికుంభస్తని అమ్మగారూ దంపాలు.

ఆమో. దేవీ దయాపాత్రవై చీరంబు మనుము అమ్మాయి సంతోషంబుగా మ
డవే.

కుంభ- బాగాసంతసంబుతో నున్నారు.

ఆమో. ఏమి వృత్తాంతంబు.

కుంభ. ఏలిక రాణిగారు తమరినిమనోజ్ఞాంబగారితో నేతెమ్మని తమతో మ
నవిచేయుమని సెలవిచ్చినారు అందుకైవచ్చితిని.

ఆమో. మంచియని సఖింగాంచి - ఓమనోజ్ఞా యమ్మపుత్తెంచినసుద్ది యా
లించితివిగదా - తెమ్మవెళ్లుదమని యట్లుచేయుచున్నారు.

ఆమో. భగవతి చండయోగిని యామోదరేఖ ప్రణమిల్లుచున్నది.

చం. పరమేశ్వరునకై ప్రణామంబగుత.

దేవి. ఓపట్టి యిచ్చట నుపవిశింపుము.

ఆమో. అట్లుచేయుచున్నది - మనోజ్ఞ యుఁ దనచక్కినిఁ జేరుచున్నది.

దేవి. ఓపట్టి యాయోగినీమణి స్వతః ప్రహస్త నిజకటాక్షధారల నస్తత్వం
కంబపనయింశ్రుట నీదినంబు సుదినంబుగదా.

ఆమో. ఇందుకేమిసంశయంబు - ఓయిట్టి డిష్టంబొడఁ గూడుటనీ భా
గ్యంబుగాదేయని యాయోగిని నాలోకించి భగవతి చండయోగినీ మమ్మును దితభా
గ్యలం జేయంగదా నీయాగమనంబు. అనునర్థోక్త బుసంద జనమధ్యంబున రాజయో
గిని యుత్తిష్టమానయయి యోగుణవతి యామోదరేఖా ద్రుతంబునకు స్వత్వంబు చేసి
కొంటివేని పరేంగిత జ్ఞానఫలాహి బుద్ధయ యనునభియుక్త తాత్పర్య విషయలక్షణబు
ద్ధిమతి వగుదువని నేదలంచెద.

ఆమో. ససంభ్రమంబుగ నాలోకించి సరభ సకృతోత్థనయై - భగవతి రా

జయోగిని జనాంత రితవగుటనినుం జూడఁ జాలనైతిఁ గాన నాయపరాధంబు వితధంబు సేయందగునని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. దానిం జేరి గాఢా లింగనంబున సన్తానించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి యిటునుపవిశింపందగునని యిరువురు నిరంతరంబుగ నుపవిశించుచున్నారు.

దేవి. ఓపట్టి యీమె యదృష్ట పూర్వ జనాంతరితయు లోఁగడఁ దూష్టికయు నై యుండుటంబట్టి సత్కరింపనే నెఱుంగనైతినే యని వినిచి సరభసకృతో త్థానయై భగవతి యోగినీమణియని జోత యొనరించుచున్నది.

రా. దేవి సకల సౌభాగ్య సేవధియు సమస్త శస్త్రగుణ నిధియు నగు తనయామణిం బడసితివిగదా । ఇంకను.

క॥ ధిషణాధిషణుని పదనఖ । సుషమాలంకృత కిరీట శోభిత మహితా । శేషావనీశు భూభృతి । శేషాకృతి నుతుని బడయు శివహితశివయై॥ అని యాశీర్వదించుచున్నది॥ ౯౪॥

దేవి. ఓపట్టి యీభగవతి వృత్తం బెప్పుడు జెప్పవైతివిగదా.

ఆమో. ఓయమ్మా యీమె వృత్తం బిప్పుడు చెప్పనొప నైరింపుము-ఇప్పుడు పరిశీలనీయంబైన యొక యర్థంబు భగవతి వచించిన వాక్యంబునందుఁ గానంబడు వది పరిశీలింపవలయునని నామెంగని భగవతి రాజయోగిని యింతకు మున్నవ్యపహి తోదితంబు నాకు విదితంబు గాలేదు-కావున వెండియు దయసేయఁ గోరెద.

రా. మంచిదని ద్రుతంబున కిత్యాది వాక్యంబు పఠింపుచున్నది.

ఆమో. ఎచ్చట ద్రుతంబునకు.

రా. భవదు క్త మమ్ము నిత్యాది వాక్యస్థ ప్రధమ ద్రుతంబునకుఁ సభాసద జనంబంతయు సాక్షాతంబుగం బరస్పరవదనావలోకనం లొనరించుచున్నారు.

చం. సధా శ్చల్యంబుగఁ గృతోద్ధాన యగుచు | ఓదేవి దీని దుండగంబు నూచితి
విగదా- తప్పని యొక్కింతయుఁ దలంపక యింతమందిలో నన్ను మిమ్ము వినాశితభా
గ్యులంజేయ నాయాగమనంబని దూషించుచున్నది-ఇట్టి యసభ్యుల సభకు రావించు
ట నీవును దండనీయవేకాని నీవవిదితై తదాగమనంబు గలదాన వగుట నియ్యుడ
నీయెడల దోషంబు మాకు రోష ప్రభవంబు గానేరదు-కావున నిది దండనీయ యని
తిరిగి-యోభ్రష్టయోగినీ యేమంటివి-నన్నెయిగవా చూడిపుడు నిన్నేమి చేసెదనో
యని సారెసారెకు సాటోపంబుగ సతభాషించుచుం బరిభ్రమించుచున్నది.

రా. సప్రహాసంబుగ-ఓసి పిశునాత్తా నిన్నెఱుంగనటే-నిన్నెఱుంగక నేనిట్లం
టిరనుకొంటివా-నీవతిదంభశీలవనియు నతిమాత్సర్య ధుర్యచర్యానటివనియు విద్యుస్వ
స్థీ స్ఫురణగణనీయ యుద్ర మంత్రోపాసనా సిద్ధిసమిత్థ గర్వవనియు నేనెఱుంగుదు
నే-అను నర్థోక్తంబునంద.

చం. ఓసి పాంసులా మదుపాస్యమాన మంత్రంబులం దూషించెదవే-చూడు
మేమి నేనెదనో నామహిమ.

రా. ఓసి మూఢశిష్య జనమాన్య మహిమా-యేమో చేయుదునని పలుమాఱు
ప్రేలేదవు-అందుకు నేను వారును వీరును గానుగదా-లేదా యట్ల యనుకొనుము-మం
చిది యది యటుండనిమ్ము-నీవు సద్యోగి-నివైతివేని సుశీలయగు నీబాలం బరీక్షింప నీ
యోగంబున కేమిసాధనం బనుకొంటివి-వైదుష్య గ్రహాణంబుచే సంతోషించుట కని
యందువా-దీని వాఙ్ముఖ సర్వతోముఖ నిర్ఘర ప్లవమాన మనీష వై దీనికెన్నియైనను
పప్లవంబులు మిగుల నిదివరలో-ఁజింతించితివిగదా- అవి యన్నియుం బతివ్రతా ప్రహీ
తంబులగు నభికానురాగ విలాసంబులం బోలి వితథంబు లయ్యెగదా- నేనిచట బ్రచ్చ
న్న వృత్తి చే నెండుకేతెంచి యుంటిననుకొంటివి-నీవు నీసామంత గృహంబులం జేసిన
ప్రతిన యాలించి నీచేయు తుంటరి చెయ్యులు మంటగల్పనే-ఐన నాప్రయత్నంబంత
యు నీయామోదరేఖ మోఘం బొనరించె-అయిన నామనం బంతకంటె మహానంద
సంవళితం బసచున్నది - దీనికి మూలంబేమనుకొంటివి - ఈ యామోదరేఖ సంకల్పం
బేసుమీ-కావున దీని సన్నిధియందుట నీవేమియు-జేయలేవు-కావున నానవూని మి
న్నకుండుము-లేదా యేమి నేయుదునో యేమి నేయుదునో యని సారెసారెకు వెఱపిం

పనేల- నీనేత నే సయిన నయ్యోనేని మాకడం గనికరంబునీడి మెండగు దండితనంబు పొడ గాఁబింపుము.

చం. (మహారాట్టంబుగ) ఓసీ కులటా మాబోటరులకు బెట్టిదంపు రవరవల నెట్ట పంట నేలనె రచియించెదవే.

రా. అసన్నహీను ప్రదర్శనంబు కులటా ధర్తంబ కాదటే.

చం. ఓసి దుశ్శీలనాయంగితం బెఱుంగక పలుమాగు నాకసరు మిగుల నేల తెక్కొనిపించు చున్నావే.

రా. నీమహీమ యిట్టిదని యందఱకుం బ్రకటంబగుటకే.

చం. లోగడ నామహీమంబు ప్రకటితంబయ్యోనేని సభాక్షోభంబగునని నైరిందితి - ఈదేవియు నిట్టి నిన్ను పాఱదోలింపక చమత్కారంబని మాచుచున్నది- కావుననిఁ కనైచనోడ- కాచుకొనుము - కనుగొనుము - నామహీమ యని యసదు తటిధ్యాన నిమిలిత నయనమై హుం మహా భైరవీయని పూత్కారం బొనరించు చున్నది- సభాజనంబు ససంక్షోభంబుగ.

క॥ ఇదియెట్టి దివ్యశక్తియై | మది నెన్న గనలవిగాదు మనకుం బూత్కృతి | త్యుదిత మహోల్కయి యొప్పెడుఁదదుదనెట్లగునొ యటంచు దుర్తనసమగుకొ గా॥

రా॥ ఓసభాసదులారా బెగడొందకుండు - విసోదంబుగంగనుంగొనుఁడు అనుచునట్ట హాసంబొనరించి తనసొటం గైకొని కబళించుచున్నది-(సభాజనం బత్యా శ్చర్యంబభినయించుచున్నది.)

రా॥ ఓసీ చండయోగినీ యాభీల జ్వాలార్ధాత్తకంబగు నీమహీమంబనాద్యంబై యుండెగదా.

చం॥ సరోషభీషణా కారంబుగ- కానిన్దు- ఇపుడేమయ్యో- ఈసారెగాఁచు కొనుమని వెండియుం దొల్లింటి యట్లు ధ్యానంబభినయించి తనజటంబెఱికి నేలం ట్టుచున్నది.

సభాజనంబు- అత్యాహితకబళిత స్వాంతంబగుచు- ఆహా యాదిష్టంబునంది
ష్టంబిష్టంబువీడి యెంతకష్టంబు వుష్టంబుసేసె- వీడవిడచినం బిశాచి యావహించెనను
నయంబు హృదయంబున ననయంబు సంగమించుచున్నది- ఎక్కతంబున నీజట.

నీ॥ అసిత దృషద్యుగా భాభోగభీషణ భోగధిక్కితయమో ద్యోగయష్టి
ప్రచురపూత్కారధారాసము ద్గీర్ణ భైరవ గరళాగ్ని దుర్వారహేతి వికట పరిస్వర
ద్విజసూరతోద్వాంత వినుఖండ రాహ్వస్య విధముఖంబు శశ్వదుద్వమిత విష్వక్ష్పి
సర్వత్స్వలింగోత్కర ద్రావితాత్యూహజనము దారుణేక్షణ నిఘ్నాత్త దహానకణము
ఘోరవలమాన జిహ్వకశోరహేల మసక్పదుదిత ప్రసార శూర్పాధి భోగ మైన ఫణి
యయ్యో మహదహిశాస్త్రాగతిని ॥౯౬॥

ఆమో॥ రాజయోగినింగాంచి- ఓభగవతి మహానుభావా యియ్యోడం బరిపూ
రిత భక్తజన మసూరఘండగు విష్ణురఘండ సమాహూతుండయ్యోనేని సభాసంక్షో
భంబు మిగులంగాగలదు- కావుననీయుద్యమంబుప సంహరింపుము- శిష్యకల్పయగు
నన్ననుగ్రహింపుము.

రా॥ ఓయాళీ నీయాప్సితం బసంపన్నంబుగావుత.

ఆమో॥ భగవతీ మహదనుగ్రహంబని త్రిరిగియా కుహనా పృథాకువుంగనియొ
క్క పూత్కారంబొనరించుచున్నది-

సభాజనంబు- సవిస్తయనిష్పందనయనంబుగ - అన్నన్నా యాయామోదరేఖ
మహిమంబు- యాబిడ యిట్టిదని యెన్నడు నెఱుంగ మయితిమి- శమివాయు సఖి
ఖంబోల కాదంబిని యశనిరేఖ చందంబున నిజాంతరంబునదనమహిమంబు దాచిపె
ట్టినది- మంత్రమునులేదు యంత్రమునులేదు తంత్రమునులేదు- ఉప్పని యూదుడు
నాశాంబరీ దర్శికరంబు కరంబదృగ్గోచరంబయ్యెననుమ బహువిధంబులం బరస్పరంబు
మిగుల నాశ్చర్యంబభినయించుచున్నది.

చం॥ ఆత్మగతంబున - ఆహా యెంతకష్టంబు వాటిల్లె- మన మంత్ర మంత

యు వింతగనంతంబు నెందె- కావున నీవిపుడే వెఱవున దీనినోడింపం దటిగాదు ప్రచండ దోర్దండబలంబునన దండింపవలయునని సమహాధ్యత్యంబుగ రాజయోగినింగని- ఓసీ బూదిహేసూ నిన్నునిర్హాలింప నిట్టియుత్సాహంబు గావలనే యొక్కచ పేటింకంబుడమింబడగొట్టెదబొడగనుమని మిగులం గర్జిల్లుచు బాహు ప్రసారణం బొనరించి నా మెమీద లంఘింప నుద్యోగించుచున్నది-

సభాజనంబు- ఆహాకష్టముకష్టము- ఇదిపెద్ద తాటకవలె నీపెమీదం బడజతనంబు నేయుడున్నది- ఇప్పుడేమి నేయవలయునని సారెసారెకుదొందరనెందుచున్నది.

రా|| ఓసభ్య జనంబా మీరేల కళవళపడుచున్నారు- ఇదియన్నివిధంబులంబాటకయని చెప్పవచ్చు- కాని రామశిలీముఖిరేఖ నాకు శరణంబైయున్నది- కావున నెమ్మదింగనుంగొనుడు.

చం|| కరంబు ఘోరాకారయగుచు హరిణిమీదికి వ్యాఘ్రీయంబోలె లఘించి కొట్టచెయ్యెత్తుచున్నది-

సభాజనంబు- విస్తయకబళిత చయంబుగ ఆహాయోగినీ మణిమహిమయీహెంగొట్ట భుజుబెత్తుబడుడు నాయత్తంబుగాక యట్లవిస్తబ్ధంబయ్యె- అనుచు విస్తయ సమ్మదంబు లుప్పొంగ నవలోకించుచున్నది.

చం|| సవిషాదంబుగ నధోముఖియగుచున్నది.

రా|| దీనివృత్తంబంతయు మీకెఱుకపడదు- దీనియెదుటనచెప్పెద నాలింపుడు- ఇదిమిగుల దంభశీల- కొన్నియగు శాబర మంత్ర సిద్ధులు గలుగుట విజృంభించి తాను సర్వతంత్ర స్వతంత్రీయు మహామహిమయనియు మరహంకార పూరితాంతరయై ప్రకటించుచు సామంత శుద్ధాంతంబులంజేరి వారికింగొన్ని యుపదేశంబు లొనరించుచు- దానసిద్ధురాలని తేటపడ నితరుల నందటి నిరాకరించుచు దీనికిఁ గొందఱు వెరవక ననుయోగింప వారికిం బెక్కులగు వెక్కురులం జేయుచుడు- అక్కతంబున సాధారణ జనంబులు హరిణంబు వ్యాఘ్రీంబోలె విశరణంబులై దూరదూరంబుగం బరావృత్తింబులగు- దైవవశంబున నిదిసమీపించెనేని పాదాభి వందనాది

కంబుల దీనింబ్రసన్న, జేయుచుండును- అక్కతంబునం గాయంబునం బోలిపోగతు
 ననుమిగులం బలిసి మైమఱచి వెక్కు- జనంబుల శిష్యులం జేసికొనుచు నెల్లజనంబుల
 ననేక ప్రకారంబులఁ గడుభీతులంజేయుచుండు- ఈలోగడ నెక్క సామంత గృ
 హంబునందత్తు- నురికకుఁ బాఠంబు నెప్పు నెడలఁ బ్రసక్తి వశంబున నక్కడ జనులు
 మన మంజరి బుద్ధిమతియనియు నా మోదరేఖ విశేష విదుషియనియుపేస్తు గతిచేఁ బ్ర
 శసింప నదియంత యిదియెంత వీరలకేమి దెలియునని యీసడించి చూడు నాశిష్యు
 గు దీనిచేత నిరువురనోడించెదనని ప్రతిననూని యాబాలిక నంపెనట- అంతనాబాలిక
 మంజరి చెంగటకేతెంచి యప్పుడేమి జరిగెనూకాని దీనిచేతనపరాభూతయై తిరిగి పో
 యెనట- పిమ్మటనిదియాటోపంబ విశంకటంబై యొప్పు వారికేమియుఁ దెలియదని
 పించి వచ్చెదనని పంతంబువట్టెనట- లోగడ దీనిధార్జన్యంబు గొందఱు నెప్పిననుమన
 కెందు కెవనికర్తంబు వాడయనుభవించునని తలచి యూరకుంఁ ది- ఇప్పుడీ ప్రతిజ్ఞా
 వృత్తాంతంబు వినఁగ నిదియేదో దుష్కృతంబొనరించునని తర్కించి యామోదరేఖ
 గొంత పరిచితగావున దీనికేమి యెఱుగెనునోయనియు దీనిశక్తిం బరికింపవల
 యుననియు నిత్యాదికంబుల నిచ్చట దీని కృత్యం బాసమాప్తంబు ప్రచ్ఛన్నత నుండి
 పదంపడి దేవీ సంభావితురాలనగుదునని యిట్లుంటిని- కానియామోదరేఖ యిట్టిమ
 హిమవతియని యెన్నడు నొక్కింతయైన నెఱుంగనైతి- ఇట్లని తెలిసిన రాకుండుదాన
 నే-ఇదివీరినిరువుర వంచింప గొన్ని నాడులనుండి జత్నంబుసేసియ యేతెంచి యిక్కడఁ
 దనశక్తినంతయు వినియోగపరచెఁగాని యామోదరేఖారక్షితయగు దీనికి దీనిశక్తి వ
 టుతమ ప్రాసాదాంతర్వర్తికి వృష్టియుంబోలెఁ దనరాక నెఱుకనేయుటకైనఁ జాలలే
 దు దీనివృత్తం బిట్టిదియని తిరిగి చండయోగినింగని- ఓసియోగిమానినీ యీయుదం
 తంబంతయు నూన్యతంబా యన్యతంబా- అళీకంబు వచించితివేని నీవుగురుద్రోహిని
 వగుదువనుచున్నది.

చ॥ అవమానా పత్రపావనత వదనయగుచున్నది.

దె॥ సవికాసాననంబుగ- భగవతి రాజయోగిని యీమెమామందిరంబెన్నడు
 పావనంబునెయలేదు- మము నెప్పుడు నీమెంబరిచయింపలేదు- ఇట్లుండ మామీద నీ
 మె యెలకోపించు- వంచింపనైన నేలదలచు- అనునర్థోక్తంబున.

రా॥ ఓదేవీ యిట్టివారలకిట్టి యాచారంబు క్రొత్తయే యాకర్ణింపుము.

సీ॥ బడలిక జ్ఞాడలఁ బొడనూపకుండఁగ జతనము ల్బరికింప జాణతనము॥ గోర కనుంగఁ గోరంతలైనను వంతలవెంతెలు వరగకుండ । జేజేలయిక్కలఁ జేరికొల్వక యుండ మిన్నేరు మొదలగు మేటియేళ్ళఁ బ్రుంగుదు లిడకుండ రోయివిగాకుండ నొక్కింత మల్లట నొడమకుండఁ దానయేతే రవిపై నదమ్మ మమరనన్న కూళలు దా ని నేమన్నననిడఁ కిచట నచటను నిడుదగు నిడుము లిడెడుక సటు కర్జము లొవరింపఁ గడగుచుండు ॥౯౭॥

మఱియును సీ॥ పరదూషణ పరుష పాపాణ వర్షణ దుర్గ్రహ ప్రేరణ భూమి యోని॥ పరగుణ హరిణాంకకిరణ సంవరణ పార్వణ జృంభణోద్దామరాహు మహిమ॥ పామర ప్రమద సంపాదన పటుతమజాల్త వ్యవహృతీంద్రజాలహేల॥ సాధుజనా వి సంసర్జనమూతిక మదాగంతు కాఘ మహాసమ్పద్ధి యైహికాముష్మికార్థ సహాయవ చనారచన వల్లీనికృంత నలలిత హేతి నిరయ నిరయ వ్యధావమాన నిరుపమాన॥ భోగ సం ధాన పటుదూతి మూర్ఖరసన ॥౯౮॥

దే॥ భగవతి రాజయోగిని కాషాయదండ మాత్ర ధారణంబున యతులరతి యోగిలక్షణ లక్షీతులగు భవాదృశులును సంసార సంగతులగు మాదృశుల కెల్లం బూజ నీయులు- కావున యోగినీవృత్త పరిశీలనంబునకు మేమెంతవారము- ఆసాధ్య సాధుతా పరీక్షణంబు పరస్పరంబు మీకయొప్పు.

రా. దేవి సాధుగ వచించితివి - ఇదియ మహాత్ములని సర్గంబు కానిమ్ము- “పరో పకారఃపుణ్యాయ పాపాయ పరపీడనమ్” అనువచనార్థం బాబాలగోపాల విదితం బకదా.

దేవి. భగవతి యట్లైన నామెయందొక నెపం బొనర్పం దగదని నేనెంచెద- ఎందునుండి యని యందువా విన్నవించెద- “ఆయుఃకర్మచ విత్తంచ విద్యాని ధవ మేవచ॥ పంచైతానివి లిఖ్యంతే గర్భస్థవైవదేహినః॥ నుఖస్య దుఃఖస్య నకోపిదాత్ పరోదదాతీతి కుబుద్ధిరేషా” ఇత్యాద్యభి యుక్తోక్తులం బరికింప నాయాజంతువులకు

ననుభవకాల పశంబులై సుఖదుఃఖంబు లేతేరనవి పరకృతంబులని చెప్పటకెట్లుపయోగమును నర్థోక్తంబునంద.

రా. దేవి కరుణావసతి యీసుయోగిని సలిపిన నవ్యనవ్యవ్యసనంబులు శరీరులకు స్వకర్మప్రాప్తంబులగుట దీనికి నేనో నివానంబులు గామినిది యర్చనీయయనియు దీనికి శిక్షమోక్షం ణీయంబనియుఁ గాబోలు.

దే. సవినయముగ - భగవతి నీకు విదితంబుగాని యర్థం బొకండు గలదే.

రా. దేవి సాధుశీలిని యేమమ్మా నీయాగార్యంబు - మంచిదియది యటుండ నిమ్ము - నీయసుయోగంబునకుం బ్రతివచనం బీనలయు - “అహింసా పరమోధర్మః - ఆత్మవత్సర్వ భూతానియః పశ్యతి సపశ్యతీ” త్యాది మహర్షితాత్పర్యంబు విమర్శింప నేజంతువునకును సొంసనేయఁ గూడవనియు సర్వసత్త్వంబులయందు నాత్మదృష్టి గలిగియుండవలయునని తోచుచున్నది. మఱియు గామాది షట్కంబు సుచిరపర లోక శర్మ ప్రతిబంధకంబును వాద్యశదుర్గతి ప్రాపణ నిపుణంబును నగుటంగదా బహిర్విపక్షవై లక్షణ్యంబుగ నంతశ్శత్రు లక్షణంబున గణనీయంబయ్యె - మఱియు నకారణ ద్వేషణా కరుణాది గుణంబులు దుర్జన్మైక శరణంబులనియు విచక్షుణులచే వివక్షింపంబడు - దీని ప్రవర్తనావిధంబై తే నంతయు మీకు నెల్లంబకదా - దీని వృత్తిమ రోదరాగుల కరణి స్వానర్థైకి నిదానంబే కాదు - వ్యాఖ్యాది వృత్తుల చాడ్చు నంబరాన ర్థసంధాన ప్రధానం బగుచున్నది - కావున వానికింబోలె దీనికిని బ్రతికియ దండ రూపంబగునది యొనరింపఁ బడెనేని లోకోపకారంబగు - ఇప్పుడీ లోకంబు నందలివారు యత్కించిద్వ్యధా జనకంబులగు మత్కుణాది కంబులనేనైఁపనోపరు - శక్తులగువారు దముకు నికారకారణం బంతకుం దొలుతఁ గాకుండియు నంతంత నగున ను తలంపున ఘాతుక సత్త్వంబులు లోచన గొచరంబులయ్యెనేని వీనివలన నెండఱ పాయంబునొంది యుండఁగో యింక నెండఱ అందఁగలరోయని ప్రయత్నంబునం జంపుదురుగాని యేరు పేక్షింతురు - అట్లొనరించినవారిని సాధువులు సైతము శ్లాఘింతురు గాని యు పేక్షయైనఱ జేయుదురా - బహుతర భాషణంబుల నేమి. భగవంతుండగు నవ్వాసుదేవుండును దుష్ట నిగ్రహంబునకయ కదా యవతారంబు లెత్తి యధిక ప్రయత్నంబునఁ గష్టంబుల కోర్చి కృత కృత్యుండయ్యె మఱియునుం దఱుచుగ లోకోప

కారార్థంబులైన కార్యంబులు నిందనీయంబులై నననర్థోత్పాదకంబులు గామియ కాక మహాన్ధోత్పాదకంబులు నగు - చూడలేదా లోకములో పశుహింసాది కృత్యంబత్యంత నిషిద్ధంబయ్యును యా గాడులయందు దేవాది ప్రీతికరంబై స్వర్గాదిలోక ప్రాపకంబ గునని యకదా శ్రోత్రియులు దానిం గైకొనుదురు - కావున వృజిన వర్తనయగు దీని కి నేనొనరింప నూనిన దండం బొనరించి తీరెదను

దేవి. (స్వగతంబుగ) అకటా సవిసవి యకటా- చరణబాధకు నౌషధ సేవం దలచిన నీక్షణంబులు కాణంబులయ్యెనటులుండు నాయుర్ద్యమంబు మనంబునకు సం కోచ వికాసాద్య వస్థలు కాలవశంబున శాఖిప్రముఖంబులకుం బతిత పల్లవితత్వాదు లం బోలె ననధ్యాహృతంబులయ్యు నేతెంచు ననుటకు నిదియ తద్దయు. నిదర్శనంబు య్యె- ఈచండ యోగిని యనాత్మనీనయు దురహమ్లుత్య వరుద్ధబుద్ధియు నతి మూర్ఖ యు నగుట స్వాపరాధంబు మైకొని ప్రార్థింపదు. ఈ రాజయోగిని యైతే దీనికా పధ పరివర్తనంబు నివర్తింప నుద్యమించుచున్నది. సరేకాని యీకృత్యంబు మన యెదుట జరుగుట భవ్యంబు గాదు. కావున నీమె యసుగుణగణ్య గావున నేతీరు ననైనం బతిమాలి యాపె నిరుపప్లవం జేసి పంపదగు.

ప్ర. ఓభగవతీ నీకుం బ్రతి లపితంబులు వలుక నేనెంత దాననమ్మా - భవాద్య శుల దర్శనాదికంబు మాద్యశ విధేయజన ప్రియసంధాయకంబు గావలయుగదా- నాని కేతనంబునకే యింగితంబుననైన నేతెంచి వికలాత్తులై షోవ సైపసోప - ఈ మె యుదిత భవదీయ మహిమ గలది యగుటమీద నిటువంటి యనుచిత కృత్యంబు లొనరింప నోటువడి యుండు మఱియు మహాత్ములకు నచిర క్రోధంబును నపరాధుల యెడలఁ గొన్నివారంబులు సహనంబు నిత్యాది గుణంబులు సహజంబులుగదా - కా వున ననుం గరుణించి యీమెను నిరుపప్లవం జేయుము.

రా. దేవి నీచకదా ధర్మశీలవు. ఎప్పుంటెనని యంటివా యపరిమిత ప్రేమ ధామంబును సుగుణైక నిధానంబును నగు నపత్యంబునకుఁ గీడు వొడమింపఁ బూనిన చండిపోతులయందు నైతము కనికరంబుకరంబుగ గానుపించు చున్నావు. కావుననో యమ్మా సంసారిణియు వీరపత్నియు మహారాజ మహిషియునగు నీయమలధర్మబోధకం

బులై న వచనంబులు మాకుం గురూపదేశంబులంబోలి సమధిగమ్యంబులై యున్నవీ. కావున మేమాయోగినులము వేషధారిణులముగాక ఆశ్రమాచారంబున నిషిద్ధంబుగాని నీవమాకభినంద నీయవు. అని తిరిగి చూచి ఓసీ పరమపతితా దురహస్తాతీ చూచి తివే దేవిధర్మంబు నీచేసిన దుర్వృత్తంబులీదేవి యెఱుగక నున్నదనుకొంటివా ధర్మ పరాయణ యనుకొందువుగాని యవిదితయని తలంపకుము. నీచేసిన దుండగంబు న కీదేవి యన్నివిధంబుల నీకు ముండనంబు సేయించి మస్తకంబునకు శస్త్రంబుగ సుధా బిందువులం బొడిపించిరాసభ యానంబున నగరంబు నందంతటం ద్రిప్పించి నీచేత వంచితులైన వారందరు నతి కుతూహలంబునం జూడ ఘోషణ సలిపించుచు నగరం బు వెలువడింపందగు గదా- ఐనం జూచితివిగదా నీయందలి కనికరంబు నీవకారణంబుగనకదా యనేకుల విపత్కదంబంబులకు మూలకం దంబవై తివి.

చం. సక్రొధప్రేక్షణంబుగ వదుగు వదురు ఇంతకుందటి యయ్యె- ఇపుడు నిన్నేమనంగలను - తొల్లి మహేంద్రుండు బిసాంతరంబునం దాగియుండలేదా - మహేశ్వరుండును సెక్క యదనున, లింగపొట్టకాయ నడుమ నిమిడియుండెనని కిం వదంతి - జగతి విదితంబైయుండలేదా దేహికిం గాఃవశంబున నప్పుడప్పుడా యా యవస్థలు సంభవించుట కాశ్చర్యంబా.

రా. సభవారింగని చూచితిరిగదా యీకుంక యింకనైన మంకుతనంబు వీడక పొంకంబుగ బింకంబుల నుంకించుచున్నది. - ఇది మిగుల మాత్యర్యశీల - కావున నిపుడు వీడంబడిన వ్రేటుదప్పిన కాలవ్యాళి వలే నరాళవృత్తింజేయఁగలదు.

దే. సాకూతంబుగ నామోదరేఖ నీక్షించుచున్నది.

ఆమో. భగవతి రాజయోగిని విదితశీలయగు నీదేవి నీకు మాననీయ యయ్యె నేని నీసేయవయ వస్తంభసంబువలన నవిలంబితంబుగఁ దొలంగింపవలయు.

రా. కష్టం బాహతద్దయు కష్టంబు - దేవి మాకును గురుప్రాయ యని వచించి యుంటినిగదా - కావునంద దాజ్ఞోల్లఘనంబు సేయందగదని తిరిగి యాపెంగని మనితివి పొమ్ముపొమ్మునుచున్నది.

చం. స్వాయత్తాప ఘనయగుచున్నది.

సభాజనంబు సవిస్తయా | కాంత స్వాంతంబగుచున్నది.

దేవి. సవినయ సంభ్రమంబుగ - భగవతి చండయోగిని నీపీఠంబున నుపవిశింపుము.

చం. ఇది మాకొక సత్కారంబా చాలు చాలు కూర్చుండి నట్లే.

దేవి. భగవతి నీకు నేనేమపకారం బొనరించితి నమ్మా కానీ మాబోటి సంసారు లొనరించునవి యన్నియు నపరాధంబులే - సహింపం గోరెదను - మాయం దుఁ గరుణించి తల్లక్షణంబుగఁ దాంబూలంబు గైకొనుము.

చం. మంచిది కాలాంతరంబునం గావచ్చునని గమనోద్యోగ యగుచున్నది.

రా. ఈతులువకు నీదేవీసత్కారం బర్హంబా పోనిండు శాంతంబు పాపంబు. శాంతంబు పాపంబు.

చం. తిరిగి నామర్నంబుగం గనుంగొనుచు - మంచిదని యెల్లకాలం బిట్టదని తలంపకుము.

రా. (సభాజనంబు గని) చూచితిరిగదా దీని దౌర్జన్యంబు. (తిరిగి దానిం గని) ఓసి మొండికట్టే యీతప్పు నీదిగాదే - ఏమంటివా - నీదుర్వృత్త విమర్శనంబు నాకిచటం జేయనలరినదిగాదు. ఈదేవి లోకసాధారణ యనుకొంటిని గాని యిట్టిదని తెలియనైతిని - నీవిప్పుడు దేవీసంరక్షిత వగుట కేమియుం జేయనేర - కాని యింకనైనం బుద్ధిగలిగి యుండుట లగు - కాకున్న నపస్తృతివై పోదువు సుమీనిక్కంబ పోపోయనుచున్నది.

చం. మంచిది మంచిదంచు ససంరభంబుగ వెడలుచున్నది - బద్ధాంజలిపుటి యగుదు చేటిక యేతెంచుచున్నది.

చేటిక. ఏలికరాణి గారూ మహారాజుగారు స్వారి వెడలి తిరిగి వేంచేసినారు. కార్తాంతికుండారు గంటలు గొట్టినాడని వెడలుచున్నది.

ఆ. అమ్మకు నగ్నపాసనా తత్పరుండగు నాయన సేవింప సమయంబయ్యె.

తా. సాయం సమయ విధేయకార్య నిర్వహణంబునకై మాకును నుటజంబు సేరందగు.

దే. భగవతి రాజయోగిని మదీయ ప్రణామంబుతో నీవీటింగై కొని దీనినన్ని విధంబులం బ్రవృద్ధవగుట నీసభ్యులకుం ఖాంబూలంబులు దయసేయఁ గోరెదను.

రా. ఆహా యనుగ్రహం బనుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. నికటవర్తినియగు మంజరిం జూచుచున్నది.

మం. భగవతి మంజరి యభివందనం బొనరించుచున్నది.

రా. దానింబట్టి కురువులం గీలించి నుగంధ తైల సంవాసిత తదీయ చికుర సంక్రాంత సౌరభ సేవనంబున గంధ గ్రహంబునకుం బండువొనరించి చెక్కులం జూబించి.

క॥ శ్రీతనయోజ్జ్వలు ధర్మః శ్రీతను జీవనుని విజయు సేవించి వరుణా । శ్రీత తి సుభద్రా వగుచును । శ్రీతరుణింబోలి నుసుత సేవధివగుమి॥ ౯౯॥

దే. భగవతి యీసత్వంబు ప్రసన్న భవద పాంగ ప్రసార సుధాసార వర్షం బున నపగత పంకయగుటకుం దలంచి యభ్యర్థించుచున్నది.

రా. దేవి కల్యాణ శీలిని - కార్యాయత్తతం జెప్పను సత్యంబు - త్వత్సాహ ర్దలాభంబ కదాయస్తత్కల్పిత సుకృత జాతఫలంబు.

దే. భగవతి యెంతమాట వచించెదవు. శిష్యజన వాత్సల్యంబున నాశీర్వ దింపుము.

రా. కల్యాణి నాయంతరాభి ప్రాయంబది - బాహ్య వ్యవహారంబులయందు నీకాయత్త నే.

దే. అనుగ్రహమ్మును గ్రహమ్మునుచున్నది. అప్పుడందరు స్వకృత్యంబులం వ లచుచు స్వావసథంబునకుం జనిరి॥ ఇది ద్వితీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ.

తృతీయాంకము.

అనంతరంబు | పవేశించుచున్నారు సుమతియు సంయమియునను తపస్వినులు.

సుమతి|| సఖి సంయమిని యెన్నిదినంబులకు నాకన్నులకు నీమూర్తిని గర్వా
రకలికంజేసితివే.

సంయమిని|| ప్రియాళి! భవదీక్షణ హరిణ కిరణకిరణంబులం గ్రోల జకోరంబుల
వనుకరించియున్న నానయనంబుల కభాగ్య రాహురేఖ యొకటి ప్రత్యూహంబయ్యె.

సు|| ఏమేప్రియాళి! సఖిసమ్మాన నార్థంబేగి యిట్లనుచున్నావు

సం|| అవిమాద్యశయగు మందభాగినికేల లభించు.

సు|| అదితొల్లి మిగుల గుణవతియనియే పవించువుకదా.

సం|| నావచించుట యట్లుండనిమ్ము నిపుణులు పరీక్షింప నిక్కాలంబున
నిద్రేశంబున దానిబోలువారు గలరే.

సు|| నీవు రమారంగంబు వలనం గదా యేతెంచెదవు.

సం|| ఆనగరంబున కానుభి ధానంబు జన్మాంతరీయ ప్రియంబైయుండె.

సు|| లోకోత్తర గుణవత్తురులగు నామహారాజ దంపతులు శృంగారపల్లీ పారి
జాతుల సేమంబున నుండిరిగదా.

సం|| ఇదివరకు వార్లొండవచ్చునని తలచెదను.

సు|| నీవు వారినింగనలదా.

సం|| వారు నగరంబున నుండేనేని యీయాత్రింబునకా నగరంబు పాత్రిం
బగునా.

సు|| వారు బలవత్పరి పంధినిగృహీతులయ్యెనా.

సం|| వారిలోకరు పరిపంధులుండినంగదా యీమాట.

సు॥ అట్లయిన వారికి నాధ్యాత్మిక తాపంబెయ్యదియైన నొడగూడెనా.

స॥ అట్లయిన నిదివరకుం గుశలులని యెట్లువచింతుననుచు బాషో దయా కుల నయనయనుచు నత్యుష్ణంబులగు నిశ్వాసంబుల విసర్జించుచున్నది.

సు॥ మంజరి క్షేమవతియకదా.

స॥ ఆమాట నేచెప్పజాల.

సు॥ సవిషాదంబుగ జయంతుచే నరియింపబడెనా.

స॥ అదియునుం దెలియదు.

సు॥ ఆమోదరేఖ యెచ్చటనుండె.

స॥ అది మంజరి వీడి యుండదుగదా.

సు॥ మంచిది యానగరంబేమి కావలయు.

స॥ (సగద్గదంబుగ) అతిప్రియత్న సముత్పాటి తాక్షరయనుచు శిఖిశిఖా ఇత్యర్థోక్తంబున ప్రద్యోతన ప్రతీకాశ ప్రతాప సంభరిత జగత్పారిజాత వసుమతీ కాంత పరిపాలితంబగునని యదృశ్య భూతంబు తద్వ్యాకృత శేషంబు పూరించుచున్నది. అతిమధురగం భీరస్వనంబున - నిరువురు ముహూర్త మాత్రంబుతిని బిడవిస్తయ విప్లవ భ్రూదయులగుచున్నారు.

సు॥ సఖీ నీవచన పరిపాటిం గలిగిన యాశ్చర్యాకూపారంబు నొకకూపకంబు నేయించున్నవే. యాయదృశ్య భూతవచనంబు కాసిమ్ము మరియు దీనమనంబునానా కుం బ్రసన్నంబగు నీకెట్లున్నదో.

స॥ ప్రియాళీ! నాకునట్లగు కానియియవస్థ ముమూర్షు విజ్ఞానంబగు నేమో.

సు॥ ఓతపస్వినీ! నెమ్మది నెందుము. ఇదివరకు విన్నపలుకులకైన నాయభి ప్రాయోబభివర్ణించెద. సావధానంబుగ నాలించి పరిశీలింపుము.

స॥ సుమతి నూన్మతాభిధాన వచింపుము.

సు॥ నీవక్కడకుంజనిన పిమ్మట నేదో యొక యుపద్రవంబున నగరంబునకు హుత మహాహుతత్వంబుపన్యసింపంబూని యిట్టి యమంగళవచనోచ్చారణంబునకైనో రాడకుండ నాయక్షరంబు లెట్టకేలకు బలుకంబడిన నదియ శాపంబగునను తలంపున నాభాగ ధేయంబు తూర్ణంబుగ నావాక్యంబు పూర్ణంబుసేసె. కావున యిట్టిమహాను భావవే.

స॥ శివశివ- నేనెంతదాననే యట్లనుటకు- బాధిత బాధనంబు సలిపెదవు గదా.

సు॥ ఓవయస్యా మనమాగతుక సంగతులమే యట్లనుటకు పోనిమ్ము- నీతా త్పర్యంబు మదుపన్య స్తార్థవిషయంబయ్యెనాలేదా- నీహృదయంబును ప్రసాదంబు నల్పంబయిన నొందెనా లేనా- అదినిక్కంబుగ వచింపుము.

స॥ అట్లుగనయ్యెనే.

సు॥ సఖీ. మరచితివా యిపుడు “ప్రమాణమంతః కరణస్య వృత్తయ ” యనునభియుక్తోక్తి అందుకుం బరాధన్య నిదర్శనంబు నదృశ్య భూతవచనంబు.

స॥ సఖీ. ప్రకృతివశంబున శోచించుటగాని యవశ్యభావిని మనమేమిసేయగలము- అయిన నీయుపశ్రుతి శ్రుతిసంగతంబయి చిత్తంబున కుత్తంభనంబగుచున్నదే.

సు॥ సఖీ యూరడిలూరడిలు వారికి క్షేమంబయగు.

స॥ “సత్యమస్తు వచనస్తవ” యని పలుమారు యభినందించుచున్నది.

సు॥ సఖీ యిదియంతమాత్రంబు వినుమిక నొక నిదర్శనంబు వచించెద. ఇప్పడీలగ్నంబున నీయీగ్రహంబు లీయీ విధంబుననుండెగదా కావున శాస్త్రంబు వాస్తవంబయ్యెనేని వారలకుంగుశలంబేల గలుగదు చూడుమా.

స॥ సఖీ నీవువచించిన యర్థంబెల్ల సత్యంబు అందుకు సంశయంబులేదుగా నియక్కడంగలిగిన యుపస్థంబునకు మనంబు నీరై యిదియంతయని పించుచున్నదే.

ను॥ సఖీ! యదియొకయబ్బురంబా “ప్రేమపశ్యతిభియాన్యపదేపి” యను
వాక్యంబభియుక్తోక్తంబుకాదే.

సం॥ సఖీ నీవు వచించిన యర్థంబునంబట్టి నిశ్వాసమోక్షణంబున కవకాశం
బుగానుపించుచున్నది.

ను॥ సఖీ చూచితివా యారాజ దంపతుల కుశలంబు దైవంబకామించియు
న్నది. కావున నేటికీవిశయంబు.

సం॥ కొంతవట్టుబోధిత నైతిని - మంచిది.

ను॥ నీవిచ్చటంజేరినది యాదిగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు వినగోరెద వచింప
వలయు.

సం॥ సఖీ యాకర్ణింపు మిట్టివృత్తాంతంబు మందభాగినై వచింపవలసె. అప్పు
డీయుదంత ప్రకారం బంతయు నీకు విదితంబొనరించియకదా యిక్కడ వెడలితిని
క్రమప్రయాణంబుల నక్కడంజేరి ప్రియసఖి నామోదరేఖం బొడగంటిని. అదియును.
నిరుపమసౌహార్దర సంబునందనుప నామహారాజపుత్రియుఁ దొల్లి విదిత పూర్వయుస్వా
చార్యయగు దాని మన్ననల నవలోకించుచున్నదియు సరసాశయనగుట దానికంటె
నధిక ప్రేమ విశ్వాస భగంబు నలరించుచుండె - కావున సుసుళంబుగ నయ్యాకలా
ప్రసంగంబులం ప్రొద్దుబుచ్చుచుంటిమి - ఇట్లు జరగ నొక్కనాడు కల్యంబున నేను
ను నామోదరేఖయు మేల్కని యధాపూర్వంబుగఁ బ్రాభాతిక కృత్యంబులు నిర్వ
ర్తింపంజేసి వాస ప్రాసాదాంతరంబున నుపవిశించి యధాపూర్వంబుగ నదివరకు మం
జరిరామిక్ల హేతు వితర్కంబులు సలుపుచుండ నయ్యెడ దాని ఛేటిక సపిషాదంబు
గనేతెంచి మముంగని.

కం॥ ఇదియేమొ వింతదలపుఁడు! మది మన యమ్మాయి గారు మరచిరి లేవన్ నిదు
రతలిమంబు వలనను! నిదురయి గనుపడదు నాకు నెమ్మది తొలగెన్ ॥ ౧ ॥

గీ॥ కనులు మూయుఁగొంత కాలంబు వేగంబు ! నులికి పడుచులేచి యొక్క
తరిని! చేతులలరజాచుఁజెరచెరమీరగ । నూర్పులొనరఁజేయు నుష్ణగతుల ॥ ౨ ॥

ఉ॥ గోబ్బునలేచి పానుపున గూర్చుని విశ్వలజ్జేసి కన్నులన్ | నిబ్బర మొప్పు గాం
చి మరి నెయ్యపు టీకులు నాటిలంగ ద | బ్బుబ్బులు పల్కచున్ వెసద బేలున బెద్దన
పుప్పతిల్లగా | నబ్బర మొప్పు గానబడునయ్యయె బోర మొగంబు నంలుగన్ || 3 ||

గీ॥ ఇట్టి వెక్కురులురువులై పుట్టుచుండు గింకయోగాక గాముల మంకుతన
మొ | పిలిచినను జూపునైన నాకలర నిడదు | గాన కర్ణంబు తెరువు నివాసతిమ్ము || ౪ ||

ఇట్లు చేటిక మాటలు శ్రుతిపుటంబులం గటుతరంబులై పడ నప్పుడు నాసఖి
యామోచరేఖ నిసర్గంబున నతి గంభీర హృదయయయ్యు పాటాత్ ప్రప్తమైనాకగో
త్రప్రపాతంబున సంభోధస్థలింబోలి విశ్లేషాత్తయగుట ము వార్తమాత్ర సందర్భతా
భ్యంతర వికారయగుచు నిట్లని చింతించె.

చ॥ సరస బిసాంకురంబున కసహ్య మహాగ్రహ వగ్రహంబు | సుందరకదళీ
ద్రుమంబునకు దారుణపాత మహాభిఘాతమున్ | సరసిజినీవ నీమణికి శైశిరకాలవి జృం
భణంబునై గురుహృదయాధి సెరెనిది గొంకకనింక విసంకటెట్లగున్ || ౫ ||

క॥ ఓయమ్మ యిట్టి కష్టము | లాయమ్ముల బారి మాడ్కి నాయమ్ములనే | గా
యమ్ములిడెడినాకే | నాయమ్మున బ్రతికెదీవు నాటిన నెదలొన్ || ౬ ||

అనుచు వివేతనయై పుడమింబడె.

సు॥ ఆహా సంయమిని పరంపరా దుఃఖంబు సను దెంచె.

స॥ సఖి నాయంతరంబు నీకు విదితంబకదా - నీవెట్టెనం దలంపుము - ఆస్వా
దిత మంజరీ గుణగణరసంబగు నాచెతంబట్టి దురుదంతశ్రీవణంబున సంతసంబు విదళి
తంబు గాకుండె నంతకంటె వింతయొద్ది.

సు॥ ఔను ప్రేమానుకంపా సంపాదిత మార్దవస్వాంతులగు వారికిట్టి భావం
బు దుర్భావంబే - ఇక్కడున్న నామనంబు పరితపించుచున్నదే - కానిమ్ము - పిమ్మట
నేమయ్యెను.

సం॥ కొంత సేపునకది తెలివొందిన పిమ్మట మేమిరువురము మంజరి నికేతనంబు నకుం బోతిమి - ద్వారపరి సరంబు సేర నలపాలసంబులగు దాని విలాపాలాపంబులు నవ్యక్తంబులై వినుపించె - అప్పు డావయస్య మనమియ్యెడ నీకవాటంబు విఘటితంబు సేసి యీదారంబున జేరందగదు- ఇట్లు పరివర్తించి వెళ్లుదమనియె- పిమ్మట నిరవురముం గలసి నిశ్శబ్దంబుగందదీయ శయన నివేశకుడ్య గవాక్షంబాశ్రయించితిమి.

సు॥ తాదాత్వికతదాలాపంబులు వినుటకో.

సం॥ ఔను.

సు॥ ససంభ్రమంబుగ - ఏమి యేమి - అది యేమి వచించెను - మీరేమి వింటిరి । వచింపుము వచింపుము.

సం॥ నితాంత దయనీ యాకారయగుచునది యప్పుడిట్లుని వచించె.

శా॥ స్విద్యత్సాధ యురీ ధురీణ వచన శ్రీపుత్రతాబోధక । ప్రద్యుమ్నాంక రతిప్రియాద్యరస నిష్పాదిత్వ ముఖ్యంబులౌ । ప్రోద్య ధర్మములం బ్రనూన దనువై పుణ్యాత్తతకా మిరి యాయుద్యోగిణి శివహర్షదైక శరత స్థూతంచ నిర్జింతువౌ॥౭॥

ఉ॥ అర్జుడు మున్ను మున్ను విమలాత్తతనెంచి యసాధు సాధుతల్ స్వాప్న మ సంగ్రహించుఁ బిదపన్నెప మెన్నక నెక్కతంబున । నృర్హముగా దలంచి యన పాయత మన్నన సేయుగాని యేగర్హణముక దలంపడు జగంబున నిద్దె కదా సుగర్హమా॥ ౮॥

క॥ శివశరధి విధులునొక కార్యవశమ్మున సేకరించి హాలాహల బా । డవశశ ముల విడరుగదానవతాప కళంక సేవనము లయ్యుగడుక॥ ౯॥

సీ॥ తొలుతనే బ్రార్థింప దొలగితి నంటివా సాధువా శీల విజ్ఞాన మిదియ । పదపడినాకోర్కె పాగతంత్యాదుల నెడసేసితంటివా యది యన్యతమె । పరిణయ పణముచే బంధించి తంటివా యట్లుగాకున్న నాకవనమెట్లు । పరిరంభణాదుల వశపు గా వంటివా నా సేరమేయది నానకతము । ఐన ననుమతిచేనను నెలమి మిగుల రతుల వెలయించి రాజసమతుల మొప్పు । నిప్పుడా ప్రేమ విడనాడి యేకజేసి వెడలఁటే నీతి

నీకు వివేకివేన॥ ౧౦॥

సీ॥ ఎక్కడ జూచిన నీవకచ్చడుదువు మనమున నీమూర్తి యెనసియుండు
 శేముషి యెప్పుడు నీమహా వ్యాపార గుణపరిశీలన గోచరమగు । నినుజూడ వేడుక
 నేత్రముల్ వ్రాలవు నిన్నంటి తేవ నేనిపుణగాను । ఏమియు రుచిగాదు హితము నే
 సెదవేని నీకప్పగించుదు నికను మేను । చెప్పదలచిన మాటలు సెదరిపోవు నాయక
 స్థను దెలుపనానాడు మనము నీకడకు వచ్చియుండును నిజము నుమ్మ రమ్మ రతులిమ్మ
 ననైనిపొమ్మ లెమ్మ॥ ౧౧॥

క॥ బాధిత బాధనమిటులే వైధము వధసేసెదోకు వైరి విధమునక । సాధనమ
 నిన్నుజేరగ నాధుడవై యట్లుసేయ నాహిత మొప్పుక॥ ౧౨॥

గీ॥ నన్నుగడువేడి గారామునన్వరించిమించిన రతుల లాలించి సంచితాశుండ
 వయి వంచింపబూనితి నవయజేయఁగితప యిటుసేయ నీకేమి కీర్తి కలుగు॥ ౧౩॥

గీ॥ ఆత్మదానంబు సేయనీ వర్ణుడవని తలచుచుండంగ నివుడు దుర్లలితవృ
 త్తి । సుభగతాంజన మిడినాదు చూడ్కులందు దొంగిలింఁచెద విటువంటి దురిత
 మేల॥ ౧౪॥

గీ॥ స్వాపహారణంబు మిగుల దోషమ్మనియెడు । మాట దెలియదొ మఱినేను
 మానమలర । నాత్మనిడగోరి యున్న నునకటదాని కమృతోక్తులు దగునె మోహంబు
 సేయ॥ ౧౫॥

క॥ అవిదిత రతియగుననుననుభవ విషయ తదీయ శర్మబాటించి హృతా । న్య
 విషయ జేసిటు వగలనునవధీరణ సేయదగునె యంతర్విత్తతక॥ ౧౬॥

క॥ పరపురుషుతో వచింపగ వెరవెఱుఁగని ననిరంస విజిత వీడన్ । స్వ
 రసికతజేసి మతిరతి పరవశ నొనరించి విడుట పరధర్మమొకో॥ ౧౭॥

ఉ॥ మానగు నీదురూప మహిమా హృతచేల్లన యైతివైననా । నేను స్వతం
 త్రగానిదియు నీతిహితార్థము గాదు కావున । న్నానుమటంచు బెక్కులగు మారులు
 సెప్పిన నల్లి బిల్లిగా । జానగునట్లు పల్కి వివశాళ్లను జేయట నాయమేకదా॥ ౧౮॥

క॥ నీచునముబోలె తనువును । వేమరు జపలాత్తమగుచు విలసిల్లెడునే । ప్రేమించి చూడగనుపడు । గామించి గ్రహింపబోవ గడుమాయబుగుక॥ ౧౯॥

సుమతి॥ ఓసీ! వయస్యా యీయర్థంబు బోధించెడు వాక్యంబులు పల్కెనా? యీపద్యంబుల నే చదివెనా?

స॥ ఓయాళీ! బాగుగ నడిగితివి- నిక్కంబ చెప్పెద. అది వచించిన వర్ణనా పూర్వీయే యీపద్యంబులు. ఏతచ్ఛ్రవణ కౌతుకంబుచేతనే యయ్యెడ మాటు వడి యుంటిమి.

సు॥ ఓసీవయస్యా- యామంజరి యెంతకవయిత్రయే- మఱియును దాని ఖేదంబు ప్రత్యక్షంబుగఁ జూచుచుండియు నేకవార శ్రవణంబున హృదయంబున ధారణంబెట్లు చేసితివే.

స॥ తాదృశ దశావారాశి మగ్నయగునది రచింప మేమిరువురమే ఏకతానత నుత్సాహంబు సలిపి ధారణంబునేయుట యిది యొక గొప్పతనంబనుచున్నావా?

సు॥ దాని రూపగుణంబులే యాశ్చర్య ఘర్షణంబు లనుకొంటిని- వైదుష్యంబంతకంటె నాకంటికి నిస్సంకటంబుగ విశంకటంబై కానంబడుచున్నది - యిట్టి బాలకెట్టి కష్టంబీ దిష్టంబున దిష్టంబు రుష్టంబై న నష్టంబు చేయందలచి పుష్టంబొవరింను నే?

స॥ యీకృచ్ఛ్రంబు తుచ్ఛంబుగా నవిచ్ఛాయతం బొంద గర్జంబులేదు శర్మమయ ప్రీయ సంగమంబున నిది సువిధేయ ప్రతి క్రియయ.

సు॥ అవును సత్యమే - సంరూఢ యశావనయగు నీ సరసాత్మ స్వప్నంబున స్వసదృశనాయకుని తోడఁగూడి క్రీడించె గాబోలు - అదివరకు ననను భూతతాదిక రతి తీతి సంస్కార సంవాసిత స్వాంతయగుట నీదృశ వికారంబు నొందెడు.

స॥ కాక మరియేమి.

సు॥ మంచిది- యిదిగాక యింకొక యంగద గలిగెనని యందువా.

సం॥ మరేమని దలచుచున్నావు.

సు॥ సవిషాదంబుగ ! ఆహా ! యెంత యాభీలము - ఆవిదిత ఖేదాది ధర్తంబుల దీనికినిదియు మహావ్యసనంబని తలంచుచుంటిని - ఇంతకంటె నధికంబగు నింకొకవంత చింతగ నేతెంచెనా.

సం॥ దానికే కాదా ! యీమంద భాగ్య జీవనంబు గర్హించుచున్నది.

సు॥ అది యేది.

సం॥ బహుజన ప్రాయోపవేశ దీక్షావిధాయకంబగు నాచెలుల యదర్శనంచే.

సు॥ సవిమర్శంబుగ అందుకే గాబోలు నట్టి కల్యాణవాణి నభంబున శ్రవణ శరణంబయ్యె - ధైర్యంబు సవీర్యం బొనరింపుము.

సం॥ సఖీ యద్దియ నాప్రాణంబుల నాత్మతో బంధించు చున్నది - కాకు న్న నీపాటికే యావృత్తాంత స్మరణంబున నాయసువులు విశరణంబులుగాకుండునా?

సు॥ సఖీ యదియ సూన్యతంబు - కావున విషాదంబు వీడి యనంతరోదంతం బు శృతి సంగతం బొనరింపుము.

సం॥ సరే ! దివ్యవచనంబిట్లు రోచనంబయ్యెంగదా వీరలకతంబున ము మూర్ఖువులగు సహస్ర సంఖ్యేయ జనంబులలో నొక్కండైన శుభంయువుగాఁగూడద ను నిర్బంధం బున్నదా - అన్ని విధంబుల నాయందరకు మంగళంబసంగతంబు గావల యు - ఆతింపుము - పిమ్ముట నాయామోదరేఖ దాని యవస్థంగని యవ్యవహితంబుగ నీచే నుదితంబైన యుదంతంబ మూలంబని చింతించి నాకేలువట్టికొని యప్పటిదారం బు దరికిం జని యాకవాటంబు విఘటిత పక్షంబు సేయ నిరువుర మంతరంబునం బ్రవేశించితిమి.

సు॥ చెలియా - మీరిరువురు దనచెంతం జేర నామంజరి సంజాత ప్రబోధ యై మంజుల వర్తనం బొనరించెనే.

సం॥ తేడే యప్పడనుత్తాన శాయిసయి యున్నదాసంగన యామోదరేఖ రెం

దుమూడు సారులు క్రమ గంభీర స్వరంబునఁ బిలువ నప్పటికిం దెలివివీడి యుండిన గరతలంబున గొట్టె - అంతట నదియు నులికిపడిలేచి యతి యత్నంబున జూడ్కుల నిగుడించి మముం దెలుసుకొనె - అంతట నామోదరేఖ దానింగని ఏమే ! చెలియా ! యిప్పుడొక జాము ప్రొద్దెక్కె ఇంకను లేవలేకపోతివి - అననది ఓచెలియా ! యెందునుండియో కాని నామనం బీవుడు మిగుల వికలంబై యున్నది. కావున గొం చెము సేపు నాతప్పు సైరింపుమని ననుం జూచుచు నాశయ్యం గూర్చుండుడని సూ చించి వెండియు నామృదుల పరిధాన వసనంబున నిండుగ ముసుంగు వెట్టుకొని పవ్వళించె.

సు॥ చెలియా యిదియట్లొనరించుట యంతకుం దొలుత నుల్లంబు మల్లడి నొందినదిగాన దానింబొందు పఱుచుటకు (గాబోలునే యట్లొనరించె.

స॥ చెలియా యామోదరేఖయు నట్లు వితర్కించి నాతోడం గూడ నసదు దివ్య గనుండు తళిమంబునం గూర్చుండి యట్లు విషాదంబునం జింతించె :—

మ॥ చెలి యీబాలిక బాహులూంతర తమి సేవం బ్రహ్మాణ్ణాత్త యుత్పలి నీ సుందరి రేఖవోలె మిగులం భాసిల్లు నట్లైన నా ఖల రాహుస్త్వతి దోపదానివలెనే కాలుష్య వీతాభయై యలతి శ్రీబాడ సూపునిప్పుడు గడున్నాహాగతం బెద్దియో॥౨౦॥

చ॥ కనదురు తారుణీభరవికాసి మనోహర గాత్రపాత్ర యీ । వనరుహ నేత్ర చైత్ర కృతపల్లవ పుష్పమనోజ్ఞ మూర్తియై తనరెడి వల్లివ్రాలె మహితా కృతి నొప్పునవీనకాద్రవీ తనయవిషానిలాహతి నితాంతము తాంతగు దానిబోలేడిక ॥౨౧॥

క॥ ఇది యిట్టగుటకు నెద్దియై మదిదలపగ సొక్కకతము మరియుమరదగుక । అది పరికింపగ జివ్వనముదిరమగుట చేత బాడము మోదపు కతమే॥ ౨౨॥

ఆ॥ మిగుల గోల యగుచు మెలగన యిది యిప్పు డిట్టి మరుని వగల నెలమి దొలగి యిట్టులుంట దల్లి యీక్షించి నటులైన నేమి దలచు నొక్కొయెదను గదిరి॥ ౨౩॥

క॥ ఇది పరువపు చిన్నెల సీరి మదిచెలియగ లేక బేల మనసున దెవులం

బొదవిన చెట్టకతంబనియదురుగ దీనవ్యగాంచి యలరునలజడికా॥ 28॥

గీ॥ దీని బేలతనంబెప్పు దిరిగి చను ను । పాచునుడి యాలములనియ బయలు వడగ । బమను వీడి యెరుగు నొ యిది మరిమగని । కూటువల కుల్ల మెప్పుడు గూర్చునొక్కొ॥ 29॥

క॥ అనుచుం బెక్కు తెఱంగుల దనరెడి తలపోయుటలను దలకొని యవుడు । న్వనరుచు నుండెడి యాతలి గనుగొన వినదవ్వనయ్యెగద చీని వెతల్॥ 29॥

చ॥ సుకృత సమార్జనైకమతి సూరిజనస్తవనీయ వృత్తితీ । ప్రకర ఖరప్రతాప విని వారిత దుర్వహగర్వ శాత్రవ ప్రకరుడు నౌట నీమహివరాగ్రణి వారణ శీపురీ మత । ల్లిక కిపుడేగ వేడ్క భువిలేక కుటుంబ సమాజయుక్తుడై॥ 29॥

ఉ॥ ఆయన దేవి ధర్మమహితాశయకోక వధూపమేయ సం । స్నాయదమేయ భక్తి భరభాసుర గానననూని ప్రేమతో । నాయమదృశ్య జీవిత మయాత్మకుడౌ పతితోడనేగు లొనాయమ కానిదీని నిటనాటిగ మించుట యక్కజంబగుకా॥ 29॥

క॥ బందుగు లెందఱునున్నను సుందరులకు రమణుతోడ సూచించుటయుకా । న్నందము గాకుండుట నీయందపు పతితోడనేగు టచ్చెరువగునే॥ 29॥

క॥ రవణము లన్నిటిలోపల యువతులకు నిజేశభక్తి యొప్పుగు సుష్టా । దివి దారలు వేలుండినఁ గువలయపతివీడి తేయి గొమరొప్పునొక్కో॥ 30॥

ఇద్ది యాశ్చర్యంబు.

క॥ తనకంటె నేనుదీనిని మనుపగ నొసపరినియనుచు మఱిమఱిదలచే । మనమున నాచేతనిడెను । జనువున నాదేవి యెట్టిచందపు మనసో॥ 30॥

ఇదియిప్పుడిట్టి కష్టంబు అనుభవించుటకే కాబోలు.

గీ॥ నేను నీతోడ వచ్చెద నెలమి మీఱినమ్మనాయనలనుగూడి యలరుచునన । నది వినక యిక్కడే యుండమానుచు నన్ను । వీరచేనుంచెగాని రావెడలదయ్యె॥ 31॥

క॥ నాయన చెంగటనుండిన నాయమచేఁ దెలుపబవ రాగ్రణి నొకని ,
న్నాయమమర రావించి యప్రాయము సఫలంబుసేయఁ బ్రోధుగుగదా॥ 33॥

గీ॥ ఇప్పుడు నేనేమిసేయగ నొప్పుదు నిది మరుని వేఁకికి మల మాడుచుం
డు । నెంతసేపని కతలచే నీసడింతు దీనివేదన కటాకటా దీననైతి॥

జగంబున జంతు సంతానంబునకు నెద్దియైన నొకవంత వింతగ సబయ్యో
నేని వానిస్వాంతంబు నితాంతంబునంతంబు నొందించు - ఆయాధియు బ్రధన
స్పంధానితం బయ్యోనేని నతిబంధుర ధీరతా ధురంధరులైనను సంద్రుత చేత
విగతమతులగు చున్నారుగదా॥ అదియెట్లంటే॥

గీ॥ తత్వ విద్యల నెల్లను జదివి చదివి యనుభవంబునఁ గూటువలను నితాంత
తుచ్చ సుఖకారులని యెంచి యచ్చమతిని విడువ లేరయ్య యోయెంత వింత బు
ధులు॥ 34॥

మ॥ అతి దర్శోద్భట దుష్టఘోటక పటుప్రారంభ సంరంభ సంహతిరంహః
క్రమచక్ర విక్రమహృషీకాఘ ప్రతిష్ఠంభస । త్కృతిలా భాశ విశీర్ణ పర్ణగిళ నాకీ
ర్ణ వ్రీతుల్సద్యతుల్భృతి కష్టాప్త వృషంబుతోమడయ నాకృష్టుల్దాకాముచే॥ 35॥

సీ॥ సహజచలంబైన స్వాంతంబు బంధింప నూత్రంబుకాయోగ సూత్రముల
ను । జదివిత దర్థంబు చతురతఁదెలిసియు నట్లు వర్తించియు నాప్తతతికి । నిరతంబు
గరవుచు నేర్పరులైనట్టి నియమ ధనులకైన నిల్పరాని దైయుండు ననయంబు నాదై
ర్య మటుగానఁ గూటువతమి మదిఁ గొరలెనేని మిగుల పేలగు నీబాల మెలకువమరఁ
జవిగొనని కూటువుల హాయి చనువుగాన । నెట్టిమది దిట్టసేయునో యెఱుగరాదు!
తగువెరవు నెద్దియో నాకు దలపరాదు॥ 36॥

సీ॥ విమల కలాపూర్ణకమనీయ హృదయేందు మండలీష్టానితమః ప్రభూతి
శ్లాఘ్యసంకల్ప పుష్పామోద సంభృతధీ వల్లరికి దావతీవ్రసక్తి । ఘనతరమూల వికాస
మహోత్సాహ భూరుహ వ్రతతికిఁ బుష్పీపురుగు సుపూర్ణసార నిర్దుర వేగవిష్టంభ
పరిపాటి కనయంబు పాటువేళ । యతికతోర మహాధైర్య హాటకాశ్చ సంద్రవీకరణో
జ్వల జ్వాలవహ్ని । యగుచు నెటువంటి మగటిమి నంటువారిసేగి వంతలు వింతలు

సేయకున్నె || 3౦ ||

క॥ మ వలె (వెలుగుగుములను) బ్రౌద్దు వెలుగులారాపుఁ మిటారములగము
ల వృద్ధతకర । జూపులఁ బటలము పోలిక । రూపణచు వెతల్పమోద రోహముల
హహా॥ 3

బహుభంగుల నా మోదరేఖ చింతించుచుండ నామంజరి యుల్లంబు ప
సేసికొనియు నతివిరళ విదిత బాహ్యభ్యంతర గ్లానియగుచు నచటం గూ
ది
.

సు॥ పిమ్ముట ఁ బిమ్ముట.

స॥ అంత నామోదరేఖ దానింగని యతివిక్ల బాత్త యగుచు నేమే చెలియా
యిట్లంటివన నిదియు సనిశ్వాసంబుగ నభినవం బుగనపూర్వం బగు సంజ్వరంబు
నిరర్థ శంబై యాత్మ బొడమె నిపుడు సవిస్తరంబుగ దానిం జెప్ప నేరననియె - అంత
ట నదియు వితర్కిత తదభిప్రాయ యగుట నపుడు పెక్కులం బలుకక హితంబుగం
భుజింపుచుండు మాషధంబునకు జతనంబు నేనెదననియె - పిమ్ముటం గమలా కదలీ
విశేష ఫలాదులును శర్కరామిళిత పానీయంబు లాదిగాగల పదార్థంబులు నాహా
రంబు లిడుచు సార తరఘనసార బహుళపటీర పంకాలేపంబున నతి సరసబిస శకల
కల్పిత గ్రైవేయాది భూషణంబుల నభినవ పల్లవ శయన నిషేవణంబుల నానాడును
మఱునాడునుం గడపెఁగాని దానికి స్వాస్థ్యం బొక్కింతయు నొడల గూడదయ్యె
(సాస్రనిశ్వాసంబుగ) అంతవారికిం బ్రలయకల్పంబగు నొక వాసరంబు ప్రాప్తం
బయ్యె - అవాసరంబునను యధాపూర్వంబుగం బ్రాభౌతిక కృత్యంబు లొనరించి
యధారుచి విరచితాభ్యవహారులమై కొంతతటి తొల్లింటి యట్ల నానాచాటు కథల
నొనరింపుచుండినను దాని మనంబునకు వినోదంబు గాదయ్యె - అంతం గాలయాప
నోపాయంబు నేయంబూనియుపవన విలోకనంబునకుం బైనంబు సలిపి మువ్వర
మందుం బ్రవేశించితిమి - అంత నిరుపమ నయ నొత్సవ బహువిధ వర్ణ భాసుర కిస
లయకునుమ ఫలభర మనోహర తరుల తాకుంజ పుంజంబులును - తటరుహ నిబిడ
విటపివిట సాటంక మంద మంద సంస్పందమాన గంధవహాకంపిత కమలాంతరగళ
ద్రేణుకణగణ పింజర మంజులాంబు విహారమాణ సారస ప్రముఖ వివిధనాసిత ముఖర

ప్రాంత దీర్ఘికా విభూషితంబులును । సముచితాహార లాభ ప్రమత్త శుకపికళారికాది
 కూజిత వాచాలత త్తద్విషయంబులును - భూయిష్టదిప్త వర్ణనీయ సౌభాగ్య భరితంబు
 లునగు నుద్యాన విషయంబులం గనుచు మంజరికిం జూపుచు వానివాని వర్ణింపుమని
 యుత్సాహంబు నెచ్చించుచు దాని కల్పనా కౌశలంబునకు సమ్మదించుచు నచ్చటచ్చట
 సంచరించుచు నొక్కొక్క సకపట మృత్యు ప్రాయంబగు నొక్క హరిణంబు గంటిమి.

చ॥ నయన మరీచి వీచికల నల్లని దింటెన పూలసోనల నివియదవనీవలగ్నము
 న వింతలజేయుచు ద్రప్త్యవీక్షణ । ప్రీయజరతత్తమాల దలపేశల పర్వదపర్వ భాసు
 రోదయన విషాణ విద్యుతి విధమ్ములఁ గ్రుమ్మరుచున్న దానినిన్ ॥ ౪౦ ॥

క॥ స్వనిరీక్షణముల యువతుల కనిశమ పత్రపనుజేయ నడరు ఖురముల
 న్నినుకులఁ బరిసరధరణులఁ గనదహిరిపు రత్నమయత గడునిడుదానిన్ ॥ ౪౧ ॥

క॥ వియదవధి నరయఁగోరియొరయమునఁ బవమాన వాజిరహినోడింపన్ ।
 నియతినె మృగధర మృగ పరిచయమున కోశశ్వదుదిత సత్పుతిదానిన్ ॥ ౪౨ ॥

మ॥ అతిచిత్రోత్పవన ప్రపాతవిధిచే నాకాశమునూభస్థలి । నృత కోట్యగ్ర
 నిశాతశృంగ శఫశశ్వద్వర్షణసక్రియ । వివిత్రోత్సాహమున న్వేలుంగుమ వినిర్భి
 న్నంబులంజేయ నాతతర్షంబున మించుదానిఁగడు నుద్యచ్ఛార సంరంభమున్ ॥ ౪౩ ॥

సు. సఖీ దీనివలన నేమి వారు మోసపోయిరి - అయ్యయ్యో వారి పాలికిది
 రెండవ మారీచుని మృగావతారంబయ్యెఁగాబోలునే - కట కటా.

స॥ చెలియా యదియే యిది యేమోనని తలచెదనే.

సు॥ చెలియా యది యిది గాదే - ఆమారీచుండతినీమండై నను రామ భూ
 మి కాంతర్క తాత్తయగు నామధునిషూదనునిచే నిహతుండై యప్పుడముక్తుండయ్యెఁ
 గదా.

స॥ వయస్యా నీవచనంబు సరేకాని తొలుత నరసింహమూర్తిచే నిహతులగు
 హిరణ్యకశిపు ప్రముఖులు వెండియు రావణాది జన్మంబుల నొందలేదా.

సు॥ మంచిది యది యట్లుండనిమ్ము - పిమ్ముట నేమయ్యెనే.

సం॥ పిమ్మట నామంజరి దానింగని సముదిత కుశూహల పిహిత పురాతన మ
 నోవేదన యగుచు నత్యాదరంబునంగనుచుండె - అయ్యెడ మేమును దీనికింగొంతవ
 ట్టు చిత్త విశ్రాంతి గలిగెనని సంతసిలితిమి గాని యిట్టి యాశ్రంబేతెంచునని యిసు
 మంతైన నెఱుంగకుంటిమి

సు. పిమ్మట నేమయ్యె.

సం. అంత నామాయలమారి జింకయుఁ బొకంబుగఁ గురంగట విచిత్రచా
 రంబులం జరియించుచు డాయంజేరుచు నతి విసంభంబు విజృంభింప నుత్కంఠంబై
 యకుంత విభ్రమంబులలర నలలోకించుచు మెలగుచుండ మంజరి దానింగని యిది
 పోషిత మృగంబుగాని యరణ్యంబునలన స్వయాధభ్రష్టంబై చనువెంచినది గాదని
 యెంచి మించిన వేడుకంబట్ట నుద్యోగించె - ఆమోదరేఖయు దీనికిన్ని దినంబులకు
 మనోవిమోదనవ్యాసంగంబు బవిసి యిచ్చంబొసంగెనని యంతరంగంబున సంతసిల్లు
 చు నోసి వయస్యా యిది నీహృదయంబునకు సుదరంబై గనపట్టెనేని దీనింబట్టుకొ
 ని మన యింటం గట్టిగఁ గట్టివేయుదమే యనిన నదియునుం దద్దయు సంతోషించె.
 అంతట నాయిరువురు నేనును వెంటనంట దానింబట్టుంగ మకించి కొంత యుసదు దాని
 తోడంగూడి పరువులిడి నెట్టెట్టో దానింబట్టుకొనిరి - పిమ్మట నాశాంబరీ కురంగంబు
 ను నమ్మిక కిమ్మగునట్లుల బెదరు వదలి పెంపుడు దానింబోలె పెంపులసొంపుల వెలయిం
 చుచుండె - అంత వారు నవాయగు నెలమి గానిలోబడుటం గొనియాడుచు నొ
 క్కొక్క కేల దాని శృంగంబు వట్టుకొని పెరకేల విశ్వాసోదయంబుకై దాని వేను
 నిమురుచుం దదీయ లాభహర్ష విషయంబులగు భాషణంబుల సలుపుచుండె నాకుహనా
 కురంగంబు ప్రచండ గండ భేరుండంబు శుండాల బాలికంబోలి యుప్పట్టిన వారింగొ
 మ్ములం గీలించికొని దివుక్కున తన యుక్కు మిక్కుటంబై గన్నట్ట నెట్టన మిట్టికి
 నెగనె - అప్పుడామోదరేఖ మంజరితోడ నోచెలియా యిపుడు మనకుంగడుఁ గడ
 గంట్లోడమె నటులుండె గాన గాని కొమ్ము గట్టిగంబట్టుకొని యుండుమని వచించె.
 ఇంతమాత్రంబు వినిపించుటవరకు నాకురంగం బతిమారంబుగ నంబరంబున కెగనె-
 నని వారలండలచి హారనియాక్రందించుచున్నది.

సు. కొంతతడవు విస్తయ విషాదంబుల నిష్పందమాన పక్షయగుచు బదంపడి

డేందంబు పదిలంబొనరించికొని సఖియునురులం గసరుకొనకు - సమయవశంబునం బొడము నిష్టా నిష్టంబులనుభవింప నేరికిదీరు - అని ముహూర్తమాత్రంబు సింతించి యోచెలియా దీనిం దలంప నావామ నయనంబదురుచున్నదే - మనంబును విమలంబగు చున్నది కాని యావిలంపడదు అప్పుడట్లు జరుగుటంబట్టి నేనిప్పుడట్లు వచించుటైతే తెంపరితనంబే - కాని యాయానిదానంబుల వారికి నెట్టి సేమంబ కలిగియుండునని నిక్కంబుగఁ దోచుచున్నది.

సం. సుమతి నివచనంబు నైనన్తునుప నొక్క దేవుండుండునా - మేమందఱు ము మందభాగ్యులమే యయితిమి.

సు. సఖి యట్లు వచింపందగదు మీరందఱుం బురాకృత మకృత జనితాదృ ష్ట వశంబునం బ్రమోద మందిర హృదయులరకాఁగలరు - మంచిది యది యటుండని మ్ము - పిమ్ముట నిచ్చట వారెవరేమి జరిగించిరి.

సం. ఇట్లు జరుగసమీప ఐర్తనులైన కర్తకరులు హాహారవంబులు సెలంగనా గోరంబు గనుంగొని కరంబు గోరగింత గోడులిడుచు నారాజమాతకుఁ దెలిపిరి - పదం పడి యామె వారలదైన యంగదకెట్లు విషాదంబు నొందచచ్చునో యట్లు పగచి కూ పంబునంబడి ప్రాణంబులు వీడెదనని యట్లొనరింపబోవ నచ్చటి రాజపురుషులేతెంచి వారి జాడ నిక్కంబుగఁ దెలియక నిట్లొనరింపదగదు - కావునఁ గొంతి తటి డాటొ కొనిన మేమంతటం బరికించి వారి జాడం బొడగని యేతెంచెదమని విశ్వాస జనక వ చనంబులం జెప్పిరి-అంతట నారాజమాత మంచిది మీరిట్లు వచింపుచుంటిరి గదా - నేనిప్పుడీ జతనంబునం దొలంగెద - ఈదినంబు దినకరవాసరంబుగదా - అవ్యవహిత భావియగు నీవాసరంబున నీవేళకు వారలందోడ్కొని వచ్చినను లేదా వారల సేమం బు దెలిసివచ్చినను సరే - కానినాడు నాయాయొడలు హావ్యాశికశనంబు సేసెద . అ ట్లొనరింపకున్న భర్తృఘాతినీలోకంబునకు జనియెదనని శపథంబు వెట్టుకొనె - అంతటం బురజనంబులతోడ వారును నోమహారాజపత్ని వీరమాతా మేమట్లొనరింపమే ని నీసేవనంబునకెట్లు నెయ్యంబున నొడంబడియుంటిమి యట్ల లోకాంతరంబునను సేవింపంగలవారమె - అట్లు గాకున్న మాకెల్ల నింతకు లోగడ నిర్తించిన ఘోర నర కంబుల పర్యాప్తంబులగుఁగాక యని దిరంబుగు ప్రతివ వ్రానిరి.

సు అకటా యకటా యెంతకష్టం బుష్పతిల్లనే.

సం. సకియా మరేమనుకొంటివే - నేనును వారింగలయఁ గృతనిశ్చయనై
యాబాల్య ప్రేయసివగు నినుంజూడ నేతెంచితిని.

సు. చెలియా యట్టాడఁ గూడ నేని నేనిస్విడిచియుందుననుకొందువా-అట్లుగా
కున్న వారల శపనమే నాశపథంబనుచు నతి దూరంబునం బురోదేశంబున దృష్టిఁ
బ్రసరింపం జేయుచున్నది - అయ్యెడ నొకతుక కాపాలిక భిక్షార్థినియై యేతెంచు
చున్నది.

గీ॥ జఘన సంవరణీకృత చారుచిత్రకాయ కృత్తి యుదివ్యయోగాంజనాభి
కష్ట తిలకాంచ దళికయుం గీర్ణదీర్ఘమేచక కచాలికృత జటామిళిత పార్శ్వి ॥ ౪౪॥

ఆ॥ విమలశల్య శకల విహిత స్ద్రోవేయపాణిలగ్న గురుకపాలపాత్రీ | య
మల భూతికలిత యగుట నుచ్చితగుచ్ఛ, కలిత కల్పశాఖ కల్పరూప ॥ ౪౫॥

శా॥ స్వీయాలోక మరీచి వీచికల నాశీతద్యుతిద్యోతన స్ఫాయన్నీలకువాల
జాల విలసద్భాగం దివింజేయుచుం | ఛాయోదార విరాజమాన ముఖసంజాతాంబుజా
త భ్రమవ్యాయా మాగత చంచరీకముల నిర్యాపించు చున్నాసిక ॥ ౪౬॥

చ॥ అతిసితభూత కష్ట నిశీ వానువిలేపన యకటనంత రాతతపరి శుద్ధసత్వ మ
హిత ప్రభయం దిమిడుండలేక బా | హ్యతలము దేహమూల పరమాణుగణాంతర వీధు
ల నిన్వినిర్గతయయి యొప్పెనన్దలపు రాజిలఁ జేయు మనోజ్ఞమూర్తియై ॥ ౪౭॥

సు. ఓచెలియా యెదుటం జూడుము - ఇది యొక మహాయోగిని యని నా
మనంబు మిగుల సంతసిల్లుచున్నది.

సం. సకియా నాచేతంబును నీచిత్తంబు ననుకరించు చున్నదే.

సు. ఇట్టియోగినులలోఁ గొందఱు పరోక్షంబులగు భూతభావివర్తమాన కాలి
కోదంతంబులు దమ ప్రజ్ఞామహిమ ఫలనఁ దెలుపుదురని పెద్ద లా వినిచెదరు - మన
జ్ఞానా విషయోదంతంబుదలఁచు శుభ నిదానంబులు గానుపించుచున్నవి - కావున మన
మీయర్థంబు నీమహాభాగవలనఁ దెలియందగు.

సం. ఓవయస్యా నీవచనంబు సత్యంబుగావుత యని వచించుచుండ భవతిభి
క్షాం దేహీయనుచు నాకాపాలిక పవేశించుచున్నది.

సం. సంభ్రమ సంవృతవిషాదంబుగ లేచి ఓభగవతీ మా యాయుశ్శేషంబున
కుం ఫలంబుగదా నీకిడునాతిధ్యంబు సుఖంబుగ నీయాస్తరణంబున నుపవిశింపుము-
కాపాలిక యట్లొనరించుచున్నది. సుమతి సంయమినులు సాదిరంబుగం దొలుతఁ
బాద్యంబిడి పదంపడి మధురతర ఫలమూలమృణాళఖండాది వన్యాశనంబుల సమర్పిం
చుచున్నారు.

కా. తదుప పాదితాహారాభ్యవహారాతి సంతృప్తాత్త యగుచు ఓతపస్వినులారా
రా భవద్దత్తంబగు నాహారంబు నాచేతంబునకు మిగుల సుఖవిహారంబుల నొసంగు
చున్నది.

ఇరువురును సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యతిపాపులమగు మాజన్తంబునకుం
బురాకృత దుష్కృత సంతానంబు పరిమితంబయ్యెనేని నీసందర్శనంబు సాధుతా జన
కంబగునని తలంచెదము - మఱియు నాసన్న వినాశలమగు మాకై నమరణ వేదన భవ
దవలోక నామృత ఝరీ సేవనంబున మనుష్య కులభంబై నస్వరానందంబై యయస్సు
రసవిశేషసంగంబున సువర్ణంబగునట్లు నతిలవణంబగు లవణోదశంబరంబు ముక్తిరో
దర సంవాసంబున మధురతాధురం ధరంబగునట్లుం భరిణమించుచున్నది.

కా. ఇరువుర సవిమర్శంబుగ నవలోకించి ఓతపస్వినులారా యిట్లెల వచిం
చెదరు - మీకు నింకం బెక్కు జీవితకాలంబు గలదు - మీలక్షణంబులం బరికింప
సూక్ష్మత చిహ్నంబులయ కానంబడు - కావున నిట్లెల మిగుల నిర్వేదంబు నొందెదరు -
ఇరువురు భగవతి భవాదృశులకు నఖిలవేద్యవస్తు జాతంబునుం గరతల కలిత మహి
పల కల్పంబై యుండ నేక విషయంబగు మామనోవ్యధానిదానంబు జిజ్ఞాసావివక్షా వి
షయంబయ్యెనేనిఁ దెలియనిది యెంతమాత్రంబు.

కా. అటయ్యెనేని పరికించి వచియించెదనని జటాంతర నిగూఢంబగు కరండి
కం దీసి యంశలి సిద్ధాంజనంబున ధ్యానపూర్వకంబుగ కనుంగవంగై సేనీ ముహూర్త
మాత్రంబు ధ్యానా ధీన యగుచు సాద్భుతానంద సమున్నేషంబుగ ఓతపస్వినులారా

మహాశ్చర్య ధుర్యంబగు వ్యసనంబు పస్థితంబయ్యెగదా - ఐనను భవత్సోహార్ద పా
త్రంబగు కన్యకాద్వయంబునకుం గుశలంబ ఇరువురు సవిస్మయ కందళ దానందధువు
గ నొండొరుల నవలోకించుచున్నారు.

కా. ఓచెలులారా మదుదితంబు భవజ్జిజ్ఞాసి తార్థాను మతంబకదా.

ఇరువురు సోల్లాసంబుగ - భగవతి యీవ్యసనంబు మహాదాశ్చర్య ధుర్యంబని
యానతిచ్చితివి - అది యెట్టిదో నిభజింపఁగోరెదము.

కా. కియచవసరంబు కల్పితదివాల నత్వంబులగు నాత్మీయ నయన కువలయం
బులకు రాకాంతరీ యత్వంబు సంధించి సస్థితంబుగ - భీరు సత్వధురీణంబగు నాహరి
ణంబు సలలిత దృష్టి పాతమాత్ర) విహితస్వపరీ భావంబగునాతరుణీ ద్వయంబుతన విషా
ణంబులం జేపట్టదానితోడఁగూడ మింటికెగయుటకంటె నొండెయ్యది యబ్బరంబు
ఇరువురు స్వవిజ్ఞేయార్థ తాభ ప్రమోద సూచకంబుగ నన్యోన్యం బవలోకించుచు
న్నారు.

కా. ఓచెలులారా మీరు విలక్షణావం బభినయించుచున్నారు మామకీన వచ
నంబులు సూన్యతానికేతనంబులు గాలేదా(ఇరువురు సవినయభయోదయంబుగఁగి భగ
వతీభవాదృశుల యుదితంబులు శ్రుతి సంగతంబులగుటనకదా శ్రుతి సంగతంబులగు
భవన్తహిమాతిశయంబునకేము విస్మయ నివసనుల మైతిమి.

కా. మదీయ వ్యాహారంబులు భావత్క భావనిగూఢార్థ నిదర్శనంబులయ్యెఁ
గదా.

(ఇరువురు సప్రమోదాతిశయంబుగ భగవతి భవద్భాషితంబులాస్తాకీన జీవన
లగ్నకంబులనిమిగుల సంతసిల్లుచున్నాము)

కా. నావలనఁ దెలియంగల యర్థంబులెల్లను పర్యాప్తంబులయ్యెనా.

ఇర్వరు. సాంజలి బంధంబుగ - భగవతి కరుణగంటివేని విష్ణుకానీయంబొకం
దు గలదు.

కా. సప్రసాదంబుగ మిక్కులం జెలులనుకొంటిని గదా మీకేల సంశయంబు - సవిసంభంబుగం బ్రష్ట వ్యాంశంబులన్నియు ననుయోగింపును తగిన యర్థంబులం బ్రకటించెద

ఇ. భగవతియనుగ్రహార్ణవంబతి వేలంబు మాదృశకృపణ జనంబులందతివేలంబు అస్తజ్జీవన నిదానంబగు సఖీభావు కోదంత సువాను భవంబున నిరాధులమైతిమి అట్లయినను “శ్రీయసి కేనత్యశ్యతే” యనునయంబనలంబించిన వారము గావున వలసినంతమట్టుకు నాశాత్యాగంబు గోరువారమయ్యాను నీయెడ నస్తన్నానసంబు లమితా శాసర్యటన జంఘాలంబులయ్యె । అక్కతంబున నాకురంగంబెట్టివో దానిచే నాచెలి కత్తియ లెట్లెచ్చటికింజేర్పబడిరో యిప్పుడెయ్యెడ నెట్లుండిరో ముందేమిగాగలరో యాస్పృహంతంబంతయు సంతతంబుగం గరుణించియానతి యిడగో రెదము

కా. మీయభిలాషంబెట్లొ యట్లయగుఁగాక యనికొంతసేపుధ్యానాధీనమన స్కయగుచుఁగన్నులు విచ్చి తేరిపారంగని సంయమినుద్దేశించి ఓచెలియా మృగంబు వారలం దనకొమ్ముల నంటించికొని మింటికెగయుటఁగురంగట నీకంటనీవకంటివికదా.

సు. సఖిసంయమిని చూచితివే భగవతి మాహాత్మ్యంబు.

సం. సఖి “కింసాధ్యంమహాత్మనా, మనునార్య భాషితంబు వితథంబే మతీయు” యద్దుష్కరం, యద్దుకూహం యద్దుర్గం యుచ్చదుస్తరం తత్సర్వంతపసాసాధ్యంతపో హిదురతిక్రమ” నానియభియుక్త జనోక్తి ముక్తా ఫలంబు మాడ్కి నతివిమలంబై తేజరిల్లదా.

సు. సఖి భవద్వచనంబునూనంబ ఈయుక్తు లేతావదవసరంబు శాబ్దత్వంబు నంబ్రమాణంబుని యెఱిగితిమి గాని యివ్వినంబునం బ్రత్యక్షత్వంబునం బ్రమాణంబు లగుటఁ గానమయితిమిగదా అద్దియిపుడు గంటిమి.

కా. చెఱులారా యేరికియుం బూర్వ పూర్వంబులగు ననుయోగంబుల నుత్తర గూఢార్థ్యజ్ఞానంబులుత్త శాస్త్రంబులగు ప్రతి వచనంబుల విశ్వాస జనకంబులగుఁ గావున మదుకం బెద్దియైన ననను భూతంబయ్యెనేని నానంక శంకవిడనాడిమగుడ నడుగండగు.

ఇ. భగవతి భవాద్యశులగు పుణ్యమూర్తుల భాషితంబులొకప్పుడేని వంధ్యంబు లగునని మసంబుననైనఁ దలంపలేము.

కా. దైవదత్తంబగు జ్ఞానంబున ఏచించెద | అదియును మదీయ ధ్యానానుసారంబుగం బ్రస్తురింపంగలదు సావధానత నాలింపుడు.

ఇ. భగవతి మహాప్రసాదంబని కరశల్లవంబులు ముకుళించికొని తదీయ వదన నళినాధీన నయన వ్యాపార మనుకర ప్రకరులగుచున్నారు.

కా. ఆహరిణంబెట్టిదని కదా తొలుత ననుయోగించుచున్నారు. అనినిష్పం దనిరీక్షణంబొనరించి ఓచెలులారాయది యలోక సాధారణంబు. విశేషంబేమఁటిరా వినుండు. తొల్లియొక తపస్విని నూత్నశ్యాత్త విశ్యావైచక్షణ్యంబున వీరల నొడిం తునని తగువారిముందఱం బ్రతిననూని వీరలకడకేతెంచి తానవానిశిష్యచేతం బరాభూ తయై యచ్చటి వారిలోనగునొక్కతపస్వినిచే మిగుల నీసడింపంబడియె. అదిదద్దయు దుర్వృత్త చిత్తయగుటఁ దనతపో మాయాబలంబున నొక్కదారుణ గీర్వాణ విద్యేషణురావించి యాకన్యకాద్వయంబు వంచించి యతిదవీయంబగు నొక యంతరీ పాం తంబునంబడవ్రేముమని నియమింప వాడును శాంబరీ హరిణంబై యేతెంచి యట్లొన రించె.

ఇ. సోరస్తారదనంబుగ ఈహామహా పాతకిని మానుషవేష నిహ్నుత దుష్కూ వ్యాద ప్రకృతి చండయోగిని యిదియంతయు నీదుష్కృత విలసనంబే మాపాలికిద్వా దశాష్టమజన్తస్థులగు భూచ్చాయాతనయ తరణి ధీషణులయైకాత్త్యంబ వైతివి. ఓసి తులువా యిట్టి దురితార్జనంబున నీతపోయోగంబునకు ఫలంబు. అనియాక్రోశించు చున్నారు

కా. ఓచెలులారా శివించుడు దైవంబుశరణంబుగల వారలకెట్టి దురాత్తులైన నొక్కొంతయు నేగి నేయనేరరు.

ఇ. భగవతి వీరట్టి వారైన నిట్టియాపద నొందుటకుం బట్టగుదురా

కా. అట్టు వచింపవద్దు. ఇదియును శ్రీయో నిదానంబ.

ఇ. ప్రమద మదో ద్రేకంబున “ సత్యమస్తు వచస్తవ” యని పలుమారు వచించి భగవతి సిద్ధ సాధనంబగు మావచనంబు నైరింపుమనుచున్నారు.

కా. మంచిది మరేమడుగుచున్నారు.

ఇ. భగవతి యల్ప మహిమగల కుజనులు సాధువృత్తుల నేమియాం జేయనేరరుగదా.

కా. వారుదురభిమానంబు వహించి యిహపరంబులకు దవ్వగుటఁగాక యొడై యొనరింపఁగలరు.

ఇ. భగవతి యిట్టి దురాత్ములకుఁ బరంబు మాటయటుండనిమ్ము జనులందఱు వీరివలన భయంపడెడు వారుగావున నిహంబునకు దూరంబగుట యెట్లుసంధిల్లు.

కా. చెలులారా “అత్యుత్కృతైః పుణ్యపాపైరి హౌవఫలమిక్ష్వతే” యనునభయక్త వచనంబు మీరెఱుంగరా.

ఇ. భగవతి వినియుంటిమిసరే. ఇట్టిదుష్ట మహిమగల దీనికిని గొండొక కీడు వాటిల్లునా.

కా. ఇది యనగ నెంత.

ఇ. భగవతి యట్లయిన లోకంబులకు నిరుపద్రవంబవికలకార్యాలంబగు నరణ్యంబున హరిణగణంబులకుం బోలెవిలసిల్లుగదా.

కా. భవదుక్తంబు సత్యంబ.

ఇ. భగవతి దీనికెట్టి చెట్టవాటిల్లునో వినఁగొతుకంబగుచున్నది.

కా. అసదుతఱి పరికించి సవికాసంబుగ దీనికి నిహంబునంజెట్టగాఁ గలదితేదను నర్థోక్తంబున.

ఇ. భగవతి దీని దుష్కృతంబిహారంబున ఫలించుటకుం బర్యాప్తంబుగాదో.

కా. కాదంటినా.

ఇ. ఇది యేమిటి.

కా. ఐనదట.

ఇ. సాద్భుత ప్రమాదంబుగ భగవతి యదియెట్టు నీవు నూన్యతోడితవు గావు న నాయుదితంబు వినుటకు మావీనులు మిగులం దమకంబు నొందెడు.

కా. ఇంతకుమున్ను సభలో వాదావ సానంబున నొక్కతెచేత మిగుల నీతప స్విని యీసడింపంబడెనని వచించితిగదా. అయ్యెడ -నాసభ్యురాలా దురితాత్తం గని యింక నేరికైన నెగ్గొనరించితివేని యపస్తృతివైపోదువని శపించె. దానివలన నా మాయా హరిణా కృష్టంబగు నీసఖీ ద్వయంబుతోడన దాని స్పృతియు మింటికెగ నె. అదియు నపస్తృతియై సకల దుఃఖభాగినియయ్యె.

ఇ. విస్తయోల్లోలితప్రమాదసుధార్ణవంబునందుమునింగియెట్టకేలకు న్నజ్జనంబు లొనరించి భగవతియాప్తానాప్త జనకల్యాణవ్యసనజ ప్రహర్షంబు నతిశయించుచున్నది గదా భవన్తహిమాను భవసంభవ సంతోషంబు.

కా. అదియెట్లు.

ఇ. ఆరణ్య సంచార కీలవైనను మహారాజ శుద్ధాంత సంవృత్తవార్తలనైతము దృగాలీఢంబులం బోలె వచించుచున్నావు. అనిసాపత్రీపలగుచు భగవతి మాయయ్యి వివేకంబు నైరింపుము. సకలలోక వర్తమానంబులుత్రైకాల్య గోచరంబులు ప్రత్యక్ష విషయంబులంబోలె గాంచెడువారికి మదధిలంఘన జంఘాలుండగు నాజగత్ప్రాణ తనూభవునకుఁ గుల్యాతరణంబు బాతినిదియేమి ప్రాశస్త్యవస్త్యంబు.

కా. మంచిది యిద్దియు మీకు నిదర్శనంబకదా.

ఇ. భగవతి త్వదుక్తంబు సర్వంబు సత్యంబనియకదాఁరణత్రయంబున విశ్వసిం చుచున్నాము.

కా. సంతోషంబే ఇంకనాచెలికత్తియ తల్లెచ్చటికింజేర్పబడిరో చెప్పవల యుగదా. వినుడు ఆకాంబరీకురంగంబు దమతోడ నుప్పరంబున కెగయుడుఁబెద్దక న్నియ దానినలోక సాధారణ హరిణంబని తలంచినిజతపోమహిమంబున దహింప ను

ద్యోగింప నట్లొనరింప వలువదని యశరీరవాక్కి కటిమింటవినబడె. పిమ్మట నదియే
 మియుజేయ నేరక తనచెలిని దానికొమ్ముగట్టిగంబట్టుకొను మని వచించి యిట్లు విల
 పించుచునట్లు సనియె|| ద్విపద|| ఎవరైనఁ బుణ్యాత్మలనుండిరేని-నవనవ సుకృతముల్ను
 యమోస్యజెంద | నెలకొనుకోరికల్నే యుమ్ముమీఱఁ దలతురు మదిలోన ధర్మ తత్పర
 తఁ గలనులఁగలసి పగఱనీసడింప | వెలయు బంటుతనంబు వింతనొప్పుదురు | దీనుల
 మనుపంగఁదివురునుల్లముల | మానైనవాఁడుకల్త హినినైకొందుఁ దేవుఁడిచ్చిన శక్తిదేజ
 రిలుచుండ | కావుమను జనులఁ గావకనుండ | నేతెంచు పాపంబు లిట్టిట్టి వనుచు |
 వాతఁజెప్పటకయి వలను గావనుచు | తెలిసికొందురు వారిదీరి గావంగ | గలిగెడి ధర్మం
 బు గడు నెక్కుడనుచు | దాననిహపరముల్దవిలి యెల్లెడల | జానగు హాయిల సమకూర్చు
 ననుచు | నెదనెంతురనిశంబు నింతయకాక | నుదలిప్పులగు దుష్టమతుల వధింపఁ బొ
 డమిన యశములఁ బుడఁబు నెల్లెడలఁ గడుబడయంగను గామింతురెలమిఅట్టి వారికి
 మేము నడరు మొక్కులిడి | గట్టిగ మాయవంగదలఁదెల్పెదము | చిత్తగింపుదు మీరు
 నేమంబు నేయ | నత్తమిల్లని యాత్మనాదరముంచి | సాధుశీలురకెల్ల సంస్తవనీయ |
 మాధురీమహిత సంభాషణ నిపుణవిమలాన్వయోద్భవ వివిధకలాజ్ఞ | సుమబాణలక్ష్మికి
 సోదరియనఁగ | వెలయు పుణ్యాకారవితతశుభిలక్షు | కలిత యావనజన్మకన్యాలలామ |
 యైన యీ బాలిక యాంతరంబైన | మానసవేదన మరలింపఁదలచి | యుద్యానవనము
 చ నుత్కాంతమీర | హృద్యాగములఁ జూపు హేలతోనుండ | నకట యెవ్వడొ కాని
 యసురాధముండు | మకురుమాయలమారి మారీచసముఁడు | మాయాకురంగమై మాచె
 తఁజేరి | యాయావిలాసములతివి నొందముగ | నెచ్చిచరించుచు నిచ్చల బెంచి | మచ్చి
 కలలంప నుగువలమగుట | నతిమూఢమతులనై యది పెంపుడిదని | మితిమీఱువేడుక
 మేమపుదాని | కొమ్ములగీలించి కులుకుచుండంగ | నిమ్ముగనింగికి వెగసి పఱతెంచె
 తొల్లిభూపుత్రినిఁ దువలఁతేఁడు | బల్లిదుండునునైన పక్షికంధరుని | బాతిమమ్మిప్పుడి
 పలలాశనుండు | నీతియొకింతయు నేరకదుష్ట వర్తనుండగుచును వడిగొనిపోవు |
 గర్తంబులో మమ్ముఁగలుపుఁగాబోలు | కొమ్ములు విడినను గుంభిని గూలియెమ్ములెల్ల
 విరిగి యిపుడ చచ్చెదము | కాసున్న మమువీఁడు గడగేమిసేయు | నొకత్పితుని వీని
 నోడింపరాదు | గడు గాయతనమున గడిదేరినట్టి || గడుదిట్టయగు పంక్తి గళునకువీడు |
 జతయ సుచుండును జగతనాశంబు | వితతబలుండు రవికుల ప్రదీపుఁ | డగురాముఁ
 బోలుననఘుఁడెవ్వఁడేని | మిగిలియుండినవాఁడుమిక్కుటంబైన | తనబలంబున వీనిఁ

గఁబరిమార్చి । వనజాక్షి దీని నావసువాత్మజాత । వలెఁగరగ్రహణంబువారక చేసి లలిత
 సుఖంబులలర మనవలయు । ననుచు శారకవోలెనతినిష్ఠరముగ । మనునాసవీడియ
 మఱిమఱిమీఱి । వాపోవుచును మూర్ఖపంచిత చెలికి । దాపోపశమనంబు దరిగానలే
 క । కడగండ్లఁ గడలిలోఁగలసి గడునలసి వెడలంగనప్పుడు వియదంతరిమున । గాఢ
 వశమున నాకాలికంబైన । కాలాంబుద మొకటి కమనీయమగుచు । శీతలజలకణాసే
 కంబుసేయ । నాతతమూర్ఖచే నాబాలయపుడు । పరిముక్తయై పరిపరివిధంబులను ।
 బరసు నెలుంగుతోఁ బలుమాటు నేడ్చె ॥

అనుచుఁ జిత్రంబునంజిత్ర కల్పిత ప్రతిమఁబోలె ము సార్త మాత్రంబు మి
 న్నక యుంచున్నది.

సం. సఖి సుమతి యీ భగవతి యింతవరకును ననర్గళంబుగ వచింపుచు నిపు
 డేమొకాని సందేహ సంధిగ్ధాత్మయగుచు విస్తయంబున నిశ్చలాంగియగుచున్నది. అ
 యొడ వారికి నెయ్యదియైన యపాయంబువొడమడుగదా.

సు. సఖి యూరక యపాయ చింతనంబేల బేలతనంబునం జేసెదవు. మనకు
 నడుమ నడుమ నిట్టి వితర్కంబులు గలుగునేమోయనికదా తోలుత వారి కుశలో
 దంతంబానతిచ్చె.

సం. సఖి నీవచనంబు సత్యంబ అకాండ తూష్ణి భాషంబునంబట్టి యిట్లు విత
 ర్కించెద.

సు. ఇక నేమి విశేషంబులు భగవతికి ధ్యాన గోచరంబులగుచున్నవో యం
 తియకాక వేరొకండుండఁ నొసాదు. అంతంగాపాలికసస్థిత వికాసాననంబుగ ఆహా
 దైవ మహిమ అన్నా వీరి భాగ్యంబు.

ఇ. సాశ్చర్యప్రమాదంబుగ భగవతి వింతగ నేదోయొక విశేషంబు యోగవిష
 యంబయ్యెనని మానునంబధ్యాహారించుచున్నది మేమాలకింపందగినదేని దాని వినగ
 నతి కుతుక పల్లవిత చేతస్కులమగు చుంటిమి.

కా. సంప్రసన్నవిలోకనంబుగ చెలియలాగా? ఈ నాయుద్యమంబు కిమర్థ
 కంబు భవచ్ఛ్రీవణ విషయాకరణ ఫలంబేకదా.

ఇ. భగవతి యటులైన భవుకకల్ప వల్లియగు నీయనుకంపంగృతార్థులమే.

కా. మంచిది యది యట్లుండచిండని సంయమినింగాంచి ఓచెలియా యా యిరువురలో రాజపుత్రియగు నొకతెకు నిట్లు వెలువడుటకుం దొలుత నీషద్యవహితంబగు నొకయామినీచరమయామ భాగంబున నొక్కటగు స్వప్నంబయ్యెండుగదా.

సం. సాశ్చర్య ప్రమాదంబుగ భగవతి యది యిట్టి స్వప్నంబయ్యెనని నాకుం దెలుపలేదు.

కా. నీవచనంబు నిక్కంబ అట్లయిన దానియొక్క స్వాప్నికవికారంబు పరదినంబున నీకవగతంబయ్యెనా లేదా.

సం. సవిస్తయాతిశయంబునం జూచుచున్నది.

సు. సఖీ యద్భుతాబ్ధిలో దేలుచుండి తత్కల్లోల సంఖ్యానంబు సేయ బూన నవధిగల్గునా కావున భగవతి సోత్తరంజేయుము.

సం. భగవతి కొంత వితర్కితంబ.

కా. అవునది యేమని వితర్కితంబయ్యె.

సం. సభయ సంభ్రమంబుగ భగవతి స్వప్నంబున నొకపుయ్యుని తొడంగలిసినది.

కా. ఇద్ది నిజంబేకదా.

సం. భగవతి యాసమయంబున నేనుం దాని చెలియును దాని దశంగని యట్లనుకొంటేమి.

కా. అమ్మహానుభావుండె కదా యయ్యెడల వీరలకు రక్షకుండు.

ఇ. సంశ్లిష్యవాశ్చర్య సమ్మదంబుగ భగవతికి నాపురుషుండు మహానుభావపదవాచ్యుండయ్యెనా

కా. అవును ముమ్మాటికగును అందు విచికిత్సక త్సాపధంబంటె.

ఇ. భగవతి వాని కులశీలాదికంబు లాలింప కీనులు మిగుల నర్థులగుచున్నవి

కా. అట్లయిన గొంతవట్టు వచించెద నాలింపుడు.

సీ॥ స్వరహారువలె సర్వ మంగళాంకిత దేహుడమల భూత్యుజ్వలుండధిక దృ
ష్టి । భుజగేంద్రు వలె బహు భోగ సక్తాచలాత్ముడు బలి సద్దైక ధూషణుండు । పర
మేష్ఠి వలె ముఖ పద్మ నృత్యద్వాణి సత్య లోకావన సాధు చరితు । డమృతో దధివ
లె పద్మాత్మ స్వాంత రాసక్తామృతుడగాధ సత్యశాలి । యుత్తమ క్షత్ర సంభవుడు
రుతరప్రతాప దీపిత దుజ్జన పాప చరిత । తిమిర సంవృత సుచరిత దివ్యమహిమ ।
హిమకరోజ్వల కీర్తి యా హేలిమూర్తి ॥ ౪౦ ॥

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యారాజకుమార పగమేశ్వరుం డయ్యవసరంబున
నెయ్యెడనుండె. వీరల నెట్లుకాపాడె నుడువంగోరెదము.

కా. సాశ్చర్యంబుగ అతండవ్వేళలోగడ దీనితో నను భుక్త సంయోగ సౌ
ఖ్యండు గావున దీనికంటెం దద్దయుగళిత ధైర్యుండయ్యు నుత్తమ క్షత్ర ప్రభవుం
డగుట నతి ప్రయుత్నంబున నంతస్సంస్తంభిత కామవికారుండగుచు నసహాయుండై
యాభేటకపటంబున నశ్వానూఢుండై యరణ్యంబునకు న్వెడల వీరల భాగ్యవశంబున
నాతురంగమంబతి కురంగ తురంగ వేగంబై కాంతారంబునం గడు దూరంబరిగె.
అంత నాతండసమశర శరప్రహార జర్జురితాంతరుండు నవశమహాశ్వ ప్రాప్తితాయ
తదేకుండును గావున నతి ప్రయుత్నంబున గొంత తఱికి నావాహంబు నతిమనూహరి
తరుప్రక రభాసురంబగు నొక్క సరోజర తీరంబున నిలిపి పీతపానీయుండై దాని
యుండ్రావించి యొక్కండగు వృక్షమూలంబునం గట్టి మంద మందప్రస్పందమాన్
గంధపహసంపాతిత గంధగ్రహ విషయి పీయూషాయమాణ సౌరభ్య సంభగితంబులు
నతి ప్రాథంబులు వితస్తిమాత్ర మిళితంబులు నగు కుసుమ విసరంబుల సంవృతంబగు
నొక్కతీర పరిసరంబున శయనించి. స్వప్నాను భూత తదీయలాలితీ తరుణిమరతిలళిత
విలసితంబులం దలంచుచు మీరిన నుత్కంఠగుంఠితధైర్యుండును సమ్ముగ్ధ హృదయుండు
ననై యుండ నయ్యెడ వారలట్లరచుచు నరుగుమండెరి.

చ॥ నృపవరుడిట్టి వారి మొర నిష్ఠరథాంగ వధూవిలాపదై । న్యపరవశోక్తి-

శ్రోత్రకూహరాంతరముంజని యాత్తతచ్చు చా । వ్యపగత జాగరూకత దయాది
గుణంబుల లేపసంభ్రమీస్వపచయ మొప్పవీర సరసాశయుడైదివిజాచెనంతటన్ ॥౫౦॥

గీ॥ భంగరాహిత్య సంకటా పన్నులగుట గద్దదికదూలుగళములు కరుణ
నతన్ । కినినటింపింపుచున్న వారిని గనియెను । జింకకొమ్ముల వెన్నంటి చిక్కు
వారి ॥ ౫౧ ॥

క॥ పిమ్మట నారాకొమరుడు । నొమ్మసీలగ డెందమపుడు । చోద్యోద్భూతిం
దిమ్మనయగు బీరంబున । గ్రుమ్మరుమది నిట్లుదలచెఁ గోవిదతలరన్ ॥ ౫౨ ॥

గీ॥ కొండొకండగు రక్కసి కూట వృత్తి గాని సాభారణంబిది గాదు తలప
గోలఁగొట్టక యుండగఁ గూలదవని । నట్టొనర్చిన వీరికే చెట్ట యగునొ ॥ ౫౩ ॥

క॥ వెన్నంటి దీని నుండిరి । కన్నియ లిరువురును వన్నె గలుషముఁ గాగన్ ।
సన్నపు గోలలఁ గడుపున । జెన్నుగ వ్రేయనగుఁ దాన శిధిల బలంబొ ॥ ౫౪ ॥

క॥ అటులైన బుడమి దిగబడు । నటు మీదట వలయు కర్జున్ మరయగఁ దగు
న । న్చటుయిటులని తలపక వెసనటమట వెరవరిని వీని నణగింపదగున్ ॥ ౫౫ ॥

అని ధీరుండై నెమ్మనంబునన్బరికించి

గీ॥ చెంత నున్నట్టి సింగాణిఁ చేత బూనిద్దోనలఁగొలలఁగలుకుల దూసిదాని
కడుపు నిండంగ వేసెనా కడిది మగఁడు । నదియుఁ బలుకాలి మెఁము దొరగుచు
మొప్పె ॥ ౫౬ ॥

ఇ. సప్రమోదంబుగ ఓసీ షాపిష్ఠ మృగమా నీపని యియ్యెనా కూలితివా
నేలను. పడితివిగాని మాచెలులకు మోసంబు వాటిల్ల లేదుగదా. ఓచెలులారా మీక
ష్టంబులు నష్టంబులై సచ్చుష్ట నుఖ లైతిరిగదా యని తద్దయు హాషికాంచుచు
వ్నారు.

కా. ఓసఖులారా యిల్లులకగానే పండుగైనదనుకొంటిరా. ఇదియవారలంద
కని వార్యశ్చైర్యత్యాగ సమయంబు.

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యది యెట్లు.

కా. బెగడు వడక యాలింపుడు. ఆపృష్ఠ శల్యంబు గర్భంబునండంతట నిశిత శర శల్యనిఖాతంబగుచు నాకూటహరిణంబు.

సీ. ఆగుల్బలంబమా నాసాఘోరాకారధూమలచ్ఛాయాది భీమజటుఁడు నర్ధని వ్యూత మహాహా దినీఖండ దారుణా భోదగ్రా దశనముఖుడు । సితశల్య భిత్త సంధి త భీషణ కపాల తరళకన్ద్రవేయ భరితవక్షు । డగుట కహ్వకేణి కాజస్ర సంవృత ప్రాభాకరీ ఝరీ భ్రమకరుండు । నిబిడ నీలగ్రావ నిష్ఠురోరస్థలీ స్థగిత స్వగోచరా శాముఖుండు । బంధుర విగళన్తదాంధ సింధుర కరగంధ వంధ్యీకృతి ఘనకరుండు । వీక్షాసముద్గీణక విస్ఫులింగార్భటీ పటుఘోర తారకా బద్ధ దృష్టి । యతినిశితాశితా యసశలాకోదగ్రా మస్పృణోదిత శ్చక్రమహితఁ ముఖుడు । ఘనజఘనాబద్ధ ఘణ ఘణాం శబ్దన ఘన ఘంటి కావలీ ఘటితరశను । డఖిలజనుష్ఠద్ధృదభి దారణ పటిష్ఠదా రుణ భ్రమణవిధాచణుండు । నిష్పతద్భిదురధ్వని కఠోర నిస్సరదట్టహాస ధ్వానకుట్టి మాస్య । డాత్తపక్షచ్ఛేత్త తాపరాధవిరోధి మధనోత్పతత్కృష్ణ మహి భృదాభు । డతికఠోర కుఠార మహాశరాస । శరధి పరిఘాఘన పాఠాస చంద్రహాస । ముసలకా నూకు నూలేరి ముఖ్య వివిధ । భీషణాయుధ నివహవిభూషకరుడు ॥౫౭॥

అగు నతి దారుణాసురా కారంబునం బరిణతంబయ్యె.

ఇ. సాత్య హితక్రాంత స్వాంతంబుగ భగవతి యీబాలికలప్పుడెట్లుమనిరి.

కా. సప్రసాదము- సుఖంబుగ మనిరి.

ఇ. సానందంబుగ భగవతి యనె యెట్లు సంఘటిల్లె.

కా. వినుండు.

మ॥ మును వాండ్రొందన కాండ్రఁ జేసికొన నుదూర్భతేహుఁడౌటంగడు న్విస యం బమిలయి న్వెలుంగ మదిలో వియ్యంపు భావంబునన్గనియోబాలికలార మీరు పగ కుం గాకుండు దేనియ్యెడం గ నుపింతున్నట్లు శక్తి శిష్టుటను మీకామంబు పూరించె దక ॥ ౫౮ ॥

ఉ. నాదగు వింత శక్తి నలినాయతలోచన లారగంటిరే । నా దెసమక్కువన్త

నసునం జరియింపుడు జంకు వీడివి । న్నాదపు చందమొప్పు నిక నాకవధూజన మాన
సాద్భుతా । పాదక శర్త జాతముల పాలుగ మిమ్మెనరింతు నమ్ముడి ॥౧౯॥

క । నేనిట్టి రక్కసుండని మానసమున బెగడు విడుడుమహితాత్తులరౌ । మీన
యమునకుందనరిన । వానిగ నెన్నుదుగు నన్న వారితముదచేక ॥ ౨౦ ॥

మ । కడు నీచుండగు వీడు మిమ్మును గొనంగాబోలు నన్నాజిలో, వడి నోడిం
చెడినొ జనుండునిపుడే వానిన్నహా హేతులన్ । మృడవత్తంబులఁ గూల్చి కాల్చి
విలసన్తీనాంక రూపుండనై । విడనాయాసమ మతఁకృ మాన్య వసతి నేవుచ్చెదనై
చ్చెదక ॥ ౨౧ ॥

క । అనుచును దన మాయాబలమున నాయసపేటికపుడు ముగ్ధాకారం । బను
వుగరచించి యందున వనిజాస్యలవారినుంచె వైభవమలరక ॥ ౨౨ ॥

ఇ. భగవతి యయ్యంతరంబున నిరువురంతరంబున నేమంతనంపు వృత్తినున్న
వారు,

కా. అప్పుడా భత్యకారిక యేమియు నెఱుంగక విక్లబత సెందియుండె.
తత్సఖియై తేపానఃపున్యంబునందా దాత్విక శుభనిదానంబుల ననవధీరితధైర్యయై యె
ట్లొ యీయాధి విధాయకంబు వృధా సంభవంబగుననియు నిట్టి న్రువస్థయందు భవ్యం
బునవోదయంబై యన్యాహత ప్రభావంబగుననియుఁ జింతించుచుండె.

ఇ. భగవతి పదంపడి యేమయ్యె.

కా. అప్పుడాకండల తిండిపోతు సంవతక సమయ నిర్మిద్ర మహారుద్ర రౌ
ద్రాకారుండగుచు నారాజకుమార రమా కుమారుంగని యిట్లనియె.

గీ. త్రోవఁ బోయెడు పీడలఁ దొడరి పిలుచు । టేరికైనను గీడొనరించునది
యుఁ । బ్రకటమైయుండ నంబర పధికునన్నుఁ గతము లేకయ కొట్టితి కాయ
మెగ్గొ ॥ ౨౩ ॥

క॥ తరుణుండవు నుకుమారివి చిర సమయము బ్రతుకఁ గలవు సిరిసంపదలన్
కరుణయ పదమందిడి నీవరణక యిపుడేల కోరదన్య జగంబుక ॥ ౨౪ ॥

క॥ నయనూప మరయ నాత్తోదయము పరగ్లాని దీనిఁ దలపక యవిపర్యయ వృత్తినుండు వానికి నయఫలమెటులబ్బు దుర్తదాంధాత్తునకున్ ౬౫॥

గీ॥ తనకునెరవేర్ప రానివై తనరు కర్జముల దురభిమాన మూనిన మూలఁబడును | గాన నీవిపుడు తొలగుము కాకయుంటి | వేని నీయంగ బిసముల నెలమిఁ దిందు ॥౬౬॥

గీ॥ మూఢమృగమాత్రుఁడలచిన న్నోహబుద్ధిఁ జంప నేసితివంపఱసాంపు మీఱ | దీనవధ్యుడవయ్యు నజ్ఞాన మాగమునకు మార్జకమగుటచేఁ బొడవితీపుడు ॥౬౭॥

క॥ కదనముననన్నెదుర్కొన | మదమునఁగడగ దవయేని మనుజాధమ సం మదమయ్యె నీవిటులగుట | మదకరిహరిఁ గొట్టఁబూనిమలయుట గాదే ॥ ౬౮ ॥

ఇ. సవిషాదంబుగ భగవతి యాదురాత్తుండిట్లు సమదగర్వాటోపంబునం బ లుక నాక్షత్రీయ సుత్రాముండెట్లు వానిసోత్తరుంజేసె.

కా. అతండును వాని పరుషభాషణంబులాలించితైలధారాభిషంగంబునంబోలి ప్రజ్వలింఱుచున్నదైనను గ్రోఢోషచ్ఛుధంబు ధీరోదాత్తుండు గావున సంస్తంభించి న యమధురంబుగ వానికీట్లని వచించె.

చ॥ అబలల సత్కులోదితల నర్హగుణోజ్వలలైన కన్యలం | బ్రీబలమదంబు నిట్లు గొనిరానుచితంబె నృశంస వృత్తి నీ | దు బవిసి యింకఁ బొంకమరి దూలును గా వున వీరివీరి చోట బయలడించి మించిన మిటారపు హాయులనుల్లసిల్లుమీ ॥ ౬౯ ॥

శా॥ రాజన్వంతము సుమ్మి యీవిషయ మింద్రాదిప్రసాదాప్త నిర్వాజప్రీ ణ్సుట విక్రముండు ప్రబల ప్రత్యధిన్ నిర్జేతవి | భ్రాజదీన జనా వనాంకుఁ డనఁగా భాస్వన్నతుల్బోలు నీరాజొక్కింతయు వైఁ పడిట్టియఘమున్ రక్షస్సు చింతిం పుమీ ॥ ౭౦ ॥

అంతనారక్కసుండు మహారాజ వచనంబుల కలిగి యతనితో నిట్లు వచించె.

గీ॥ నీదు బలిమేనెఱుంగుదు నీవు నన్ను | బెగడుపరచగ బలికెదు బీరమమర | నింతమాత్రీవశుడ నొక్కొయిపుడు నీకు | గిబ్బసద్దులకడరు నెబెబ్బులిలను ॥ ౭౧ ॥

క. ఎడైతనంబున నాపనికడ్డంబులు నీవు సలుప నడరెదవేనిం. జెడ్డలుగడు నిన్నిప్పుడు । సడ్డయొనర్పకయ వెసగ సడలించుఁజూమీ ॥ ౭౨ ॥

ఇట్లు వచించు రాత్రించరునకు నాయనంతాకాంతుండు గ్రమ్మఱనిట్లనియె.

ఉ. ఓరి సురారి నీవిపుడు నుజ్వలబాహు బలుండనంచు మాయారణకోవిదుం డను నహోయ్యడ నంచును గావరంబుచే । వారకనందు విప్పుడు భవన్తహిమానలమే త దాధిధా । రారభసాహతంబగుట రాసభవృత్తి నెఱుంగవొగదా ॥ ౭౩ ॥

క. నేనీయెడఁ గామశరాళీ నిహతుడనగుట మిగుల లీనబలుడనే । యైనను ధమకారి రక్షయ నానావిధబలసమృద్ధి నాకగును జూమీ ॥ ౭౪ ॥

ఉ. కావున వీరి వీడి సవికా సమనస్కుడనైన నాదు సం । భావన కాశ్రయం బవయి భావుకసౌహృద భావమేర్పడం । బావనవృత్తి చేమనుము పాయమిదొనటుగాక యుండినం । దావక గాత్ర ఖండముల ధారుణిఁగప్పెదనొప్పువిప్పుగన్ ॥ ౭౫ ॥

గీ. ఇట్టి చెట్టల నొకులకు బెట్టు వారి మట్టగింపక నెట్టనమానడితడు । పట్టు వి డుకట్టు దలపుము పట్టి వనుచు । నిట్టుగట్టిగఁజెపుదునీతెట్టు చెలిమి ॥ ౭౬ ॥

గీ. దురభిమానము వీడి నిర్దోషవృత్తి । వీరిబుడమిని ద్రిపుము వైరముడిగి । ఆ ట్లుగాకున్న సమవతికా కతిధివగుదు । విద్దియాప్తాక్తి యనిమది నెలమిగనుము ॥ ౭౭ ॥

అంత నయ్యాతుధానుండు దుర్భర క్రోధ విధాని ధానుండగుచు నాసుందరీమం దిరంబగు మందసంబు దనమహిమంబుచే నంబరంబునందనిలిపి- యారాజ శేఖరమీద - నంగకుంబోలె నతినిశాతరో పారోపణంబు సేసిన నతండు నతిపుణ్యతాగణ్యంబగు నై పుణ్యంబున బాణంబులంబ్రయోగించి వాని నన్నింటి నిందుత్తుమురగం ఖండించె మ రియు నప్పుడామేదినీజాని దనుజ కుంజరులు సౌమిత్రి సుత్రామ జిత్తులంబోలి పర స్పర ప్రహరణ ఖండనంబుల నన్యోన్య శరీర సంధిభిదా సంధానంబుల నతి చండ వృత్తియు నాగ్రహాధన సంవధికాతంబగు ప్రధనంబు సలిపిరి. పదంపడి యయ్యను ర మహామహిముండు గావున దివ్యాస్త్రంబులం బ్రయోగింప నావీరకంఠీరవుండు ప రాస్త్రీఖాదిని యను నొక్క శక్తి వానివలనం దనకు సంరక్షణంబుగా సంధించి నా

యసుర నెఱకలు ఖండించుచు భండనంబొనరించుచుండ వాడును దన దివ్యవరప్రభా
వంబున సంపూణాఁగుండై కనుపడి యదృశ్యుండై నానా విధప్రహారణంబుల మిగుల
బాధింప నారాజకుంజరుండు సంజనిత ధైర్య ధుర్యుండగుచు బరమాయా విభేదియను
నొక్క యుస్త్రింబునందనీయ మాయాబలంబు దినకరుండు నిజకరప్రకరంబునఁదిమిర
భరంబు కరణి స్తరణీయత నొందించి వాని నీక్షణ లక్షణీయు సొనరించి.

క. తనకాధి జనకుడగుటము దనునకు సరిసేయ వేయిదహనాస్త్రము ద
వ్వునబెట్టి రువ్విరక్కసి తను విడిసురసుతను సురత ధన్యుండయ్యెన్ || ౭౦ ||

ఇ. సహర్షాతి శయంబున భగవతి శాంతము- పాపము, శాంతముపాపము, అ
స్తనీయంబగు సభీద్యుని నైంహికేయ నిర్ముక్తంబై సమగ్రస్కూర్తియగు సుధాసూతి
మూర్తియుంచోలె నిరార్తియై క్షేమంబున నడరగదా.

కా॥ వారికి సమగ్రక్షేమంబింకఁగాఁగలదు.

ఇ॥ సవితర్కంబుగ భగవతి విజితాభి యాతియయాతి సన్నిభుండగు నాభూ
వల్లభుండు వారలం గరుణించి తనపురమునకుం దోడ్కొని పోలేదా.

కా. దైవంబందుకు సంహింపలేదు.

ఇ. భగవతి పదంపడి వారివార్త యేమయ్యె.

కా. చెలులారా అయ్యెడ నొక్క మహాసమీరణంబు విసర నామందసంబు
తదీయవేగంబున గగనంబున నతిదూరంబు దానరువ్వంబడి యొక్క మహారాజ ప్రమ
దావనాభ్యాంతర గల్పితంబగు క్రీడాశైలీయాయస్కాంత ప్రస్తరమయ సముచ్ఛ్రిత
శిఖరంబుచే నాకృష్టంబై సుకృత వశంబున నచ్చటందిగె అంతనారాజ మహిషి అత్య
శ్చర్య ధుర్యాత్మయగుచు నాపేటిక సేరంజని వారిం గని వారి దాన వెలువడించి మించిన
యుత్కంఠతో గారవించి మనువుచున్నది. ఇపుడు వారికి సేమంబు ముందుమిగుల భ
వ్యంబు గాగలదు. సవిశేషంబుగ జెప్పుటకిప్పుడనవసరంబు కావున నింకనీవ్వుత్తాంతం
బు మీరలడుగ వలువదు.

ఇ. సాంజలి బంధంబుగ భగవతి యాప్తజన కరుణావతి క్షీమింపుము క్షీమిం

పుము. పిమ్మట నాజగతీ పతిశచీశతి యేమయ్యెనో యుపదేశింపం గోరెదము.

కా. సాదరంబుగ జౌను. తదుదంతంబును మీకు న్వివతగినదియ వినుడు.

మ॥ అయసత్వంబున నాఖలుందునిమి దివ్యాస్త్రంబునన్ తృత్రియాన్వయ చంద్రుండతడస్పడేగ నిజసంవాసంబుకై యుజ్జ్వల | జ్జయజా నందధుకౌముదీఘన సమాజత్తద్వఘాలోక నాత్యయ సంవర్ధిత తద్వియోగ భవశుక్తా పార్ధితుండై క డుకొ ॥౨౯॥

దీనికొకకతంబుండె గావున యనంత రోదంతంబు మీకడుగం దగదు.

ఇ. మఱియుసవినయంబుగ భగవతి భవద్వచన సుధా స్వాదనముచేసి వేమి రువురముం బ్రతికితిమి. ఇంకం బహుజనంబులీ వ్యసనంబునంబట్టి యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టియుండిరి వారికి బ్రతుకుతెరవెఱుంగింపంగోరెదము.

కా. ముఘూర్తమాత్రంబు యోగంబవలంబించి ఓచెలులారా భవదుదిలంబు సూన్యతంబ. యీబాలిక జనకులు దేశాంతర స్థితులగుట దీనిపితామహిరాజ మాత యీవ్యసనంబు నైపసోపక యనల ప్రవేశంబు సేయ సమకట్టి యప్పుడు నిజప్రే ష్యలచేతం తదానయనంబునకుం బ్రతిష్ఠాతయై కొంత గడువుసేసె. ఆరాజపురుషు లుండమశక్తి కొలది కృతప్రయత్నులైనను మోఘీభూత మనోచధులై యీవాసరావ సాసంబునకుం జేరగలరు. పిమ్మట నారాజ మాతదేహ నావగాహనంబొనరింపనుద్యో గింపడదీయ జనంబులుం బెక్కులు సుక్క నట్లొనరింప నుద్యమింతురు. అకటా మహాత్కృష్టంబు పస్థితంబయ్యె.

ఇ. భగవతి యిట్టి కష్టంబు దిష్టంబుచే బుష్టంబయ్యెనేని నారాజదంపతులు ను నప్ప్రప్రాయులెకదా.

కా. ఈయాసదయందుకుం దగయున్నచే.

ఇ. దుఃఖాఠిశయంబు ప్రకటింమమ భగవతి యాబాలికల కుశలోదంతంబు వారికి శ్రుతి సంగతంబేని నీకడగళ్ల గడలుల పాలగుగదా.

కా. వారలకుశలంబు దెలిసినవారందఱు సేమంబున నయుందురు.

ఇ. ఆపురంబతి దూరంబున నుండుట నిప్రవృత్తి వారిశోత్రవృత్తియొట్లగు.

కా. ఓచెలులారా మీరువగలం బొగలకుఁడు, దీనికి నొక్కయుపాఁగుంబు వాకుచెప్పెద నట్లు సలుపుడు.

ఇ. తదవసరప్రాప్త ప్రాణుల కరణి మహాత్మాహంబుగ భగవతి మహా ప్ర సాదంబు. కృపఁదెలుపుము.

కా. ఓచెలులారా మీరు వారి కుశల వృత్తాంతం బట్టిట్లు దెలిసినట్లు నొక్క లేఖలిఖింపుడు. ఉదయంబున నీఘంటికం బూజించి మదీయాహ్వయ స్మరణ పూ ర్వకంబుగ నాలేఖ దీనికిఁగట్టి విడుడు. ఈ ఘంటికయాలేఖం దీసికొని యవసరంబు న నారాజమాతకునిడును. మఱియును వెంటననే నెయ్యెడనున్న నాచెంగటకుంజేరు.

ఇ. భగవతి యల్లైన నందఱు బ్రతుకుదురు.

కా. అందుకేకాదా నేనిట్లు వచించితిని.

ఇ. భగవతి యేతల్లెఖా ప్రేషణావసరంబున భవత్సన్ని ధానంబు గోరెదము.

కా. చెలులారా యీవాసరంబున దినకరుండు చరమగిరి కందరంబునకుంజేరి కమున్న యిచ్చటికనతిదూరంబుననున్న శివాలయంబున కరుగవలయు. ఎల్లియుం దాని కవ్వలనుండు నొక్క పుణ్య పుష్కరిణికి సమయమజ్జనంబున కేగవలయు కా పున మీరొండు వక్కాణింపకుడని యాత్మీయ మేఘులాఘటితంబగు సెక్క కింకిణిం దీసి వారికిడి నేనుండు నాయని నిర్గమించుచున్నది.

ఇ. నాపెతో గొంతమారంబనుగమించి నిజ గౌరవోపచార సంవధితే వా త్సల్యయగు నాపెచే నాజ్ఞప్త నిజావాస గమనులై మగుడుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నది. నిర్వేద కఠినాత్మ రాజమాజు పరిచారికాంస వి న్యస్త కరతలయగుచు విషణ్ణ బంధు ప్రధాన జన సంకీర్ణంబగు నాభ్యంతర మంతి యంబు పదంపడి యుచితాసనంబునం గూర్చుండి అంతటలగలయంగని

ఓయి కొమరులారా మన పదుమల సుద్దియొద్దియైన నింతమట్టుకు నేమియు

నెఱుకపడలేదుగదా.

ప్రధానజనంబు. మహారాజపత్ని మాయలక్ష్మీదేవి హృదయంగమ వాతాశ్రమ
కాశనంబునకుం గుత్తుక బిగియబట్టయ్యండె.

రాజమాత. ఓయి యీయభాగ్యంబునకంతకు నేగదా ముఖ్యభాజనంబు. ఏ
న నాశ్రయవశంబున మీకును నయస్సంబంధంబున నగ్నికింబోలె నియ్యుపమర్దంబు
సంభవించె.

అని మనుమరాలిందలచి.

ఉ॥ నీముఖ శోభ కోడిబిసి నీప్రసవంబును, యానలక్ష్మీకిన్, సామజతాజముం
బదకిసాలతలాంతర మాశ్రయించుటకై నేమము మీర రాజమాహిషీ పదభూషిత వైచి
రంబు సత్కామములన్ వెలుంగు దనుకొతుకమిప్పుడిటయ్యె నక్కటా ॥౧౦॥

క॥ కరహల్లకదళదంగుళు | లలరెడు కజ్జలపు రుచుల నడరించెడునీ | యలక
ములును బొడవెట్లను | గరమాయువును బొడవనియఁ గడుకొంటిగదా ॥౧౧॥

సీ॥ వర్షేందు బింబైణ భవ్యేక్షణరమలఁ గార్తుక శ్రీకార గంధఫలాల | గనక
దర్పణకంబు కరికుంభనభముల గాంగేయ బిసజసౌ గంధికముల | దక్షిణావతక హృద
స్నిగ్ధ వైకతరంభాప్రకాండ గోరాజవాల | హస్తపల్లవకచ్చ పాభాభరంబుల నిమిక
తంబైమఱినిబిడమస్పృణ | దూరదూరవి నీల సదూమికపట్ట | గుణసముత్కర లక్ష్మీచేగొ
మరు మిగులు | నీచు మెయిగాంచి తలచితి నిరత మమిత సుత మహారాజ సుఖముల
శుకలవనుచు ॥ ౧౨ ॥

క॥ జననీ జనకాన్వయముల | కనఘాత్త తదీపమగుచునమలసమాఖ్య | వనధి
నిమగ్నా శేషభు వనుడగు సుతుగనుదువనుచు వరలుదునుగదా ॥ ౧౩ ॥

గీ॥ ఇట్టులనుకొంటిగాని నే నెల్లయెడల నిట్టియంగదగలదనియెప్పుడైన నెఱుఁ
గఁగలనైన బవిసిని నెఱుగ నెవరు వెరవరులగుదురు బుడమి వెట్టి నెతి ॥౧౪॥

క॥ ఎక్కడ విపినచరమృగం బెక్కడ శుద్ధాంత జనము లెక్కడదానం బిక్క

ట వారరయంగా । నిక్కము దైవంబ దీనినిజ మెఱుగవలెన్ ॥ ౮౫ ॥

చ॥ జగముననుండు జింకలవిజంకుతనంబున మీటియుండునీ మృగ మెఱువం
టిదో యకట మీటిన సత్వము చేత నిర్వరన్ । నిగనిగ జూడ వేడుకల నెయ్యమునం
దన కొమ్మలంటగా । బగగొని వార్జిగొనియ పారెను నింగికిదేమి చోద్యమో ॥ ౮౬ ॥

చ॥ ఇది తలపోయ నెక్క యసురేశుని మాయగ దోచు నిక్కమా । మది బ
గవారు పొంగి యవమానపు మాటలు మాటిమాటికిం । బనిలము వీడియాడ ననపాయ
త మించునకీర్తికోడి యేయెదదళితంబుగాగ నెటులేను సహింతు వహింతు బ్రాణ
ముల్ ॥ ౮౭ ॥

అని కోడలిందలచి.

ఉ॥ కోడల నాదు డెందమతి కుత్సితగండ శిలామయంబుగా । కోడినదాని
యంగదన కుంతిత వృత్తి గ్రహించి యుప్పుడే । చూడగరా కనప్టమగు సుమ్ముభవన్తన
మైతె యప్పుడే జాడయొకింతలేక కులిశా హతిబోలె నశించు నిక్కమా ॥ ౮౮ ॥

క॥ ఈమాట వినుటతోనే । యామానముదూలి నీవు హాహాయసుచు । న్నామా
వశేషితగుదు వుసీమాతిగమయినయట్టి నేగెటులొర్తున్ ॥ ౮౯ ॥

శా॥ నాయుల్లంబను నౌధసంబున నవీనప్రేమ ధారావళిం । బ్రాయః ప్రస్నుత
మూర్తిజేయ మిగులం బ్రిత్యగ్రవత్సత్తవై । చాయంబోలి యొకప్పుడున్విడక నాశ
ర్ష ప్రమానాను సంధాయిత్వ వ్రతశక్తి చేనిజసుఖా దానోర్ఘ్నితా సక్తివో ॥ ౯౦ ॥

ఉ॥ అత్తయుగోడలుం జగతినార్జవ ముఖ్య మహాగుణంబులన్ । దిత్తరపాటు
వీడి సతతంబున కామమహాజనంబుచేహృత్తల వంద్య వృత్తులయిహృద్యత నొప్పియు
నొండొకండుతో । హత్తరటన్న మాటగగనాబ్జముసేయుదుసాధుశీలతన్ ॥ ౯౧ ॥

సీ॥ పొద్దున దమ్మిపూబోలి విప్పగు సొంపులరగ ముద్దుల గులుకునీదు । నె
మ్మోము నూచిన నెఱినెలములుమీఱ నానాదువేడుకల్లాయులగును । నెలవగుచుండు
ను నేమంబు వెలయంగఁ బిన్నవయ్యును గడుమన్ననలరజేజేలకుం బోలె జిగిగల్గు బ
త్తిచే నాకారగింపు లనయము సలిపి । కానినీరైన నానవు కరముపూవు । బోడివైనను

మగనితో బుట్టువులను । గాంచినయెడల చెలియండ్రీ గలుగునర్చిలివెలయింతువు ని
నుబోలు లేమగలదె ॥ ౯౨ ॥

ఉ॥ డైవము ధర్మవత్సలతఁ దప్పకయుండిన నిట్టికష్టము । ల్రావగ నొండునై
న ను బురాకృత కర్మము లెట్టివారికిం । బోవగజేయశక్యములె పుణ్యముపాపము
లన్దొయిళ్లచేఁజేపసెడంగఁజంద్రువలె సేమముసేయ సుకింతయోర్చునే ॥ ౯౩ ॥

చ॥ పెనిమిటి మేనితోడ ధృతిపెంపున నామెయినపు హవ్యనా । హనున
కొసంగినందివిషదాలయ మంతు బుధేంద్రీవంద్యనై । తనరెడి భోగముల్పుతి హితంబు
ల నందఁగవచ్చునందు నేఁగనియుభవద్దుశానుభవ కామననట్లొనరింప నైతిఁగా ॥ ౯౪ ॥

ఉ॥ కూతులు పెక్కులైన నినుగోముల రీతులబోలలేరునీ బాతికిఁ ల్లియైనఁ
బ్రియవాదితఁజాలదు షోషణంబునన్ నీతుల గారవింప జననీ హితుఁడైన సుతుండు
మందగఁ । డాతత పుణ్య యట్టినిను సాపదగాంచెటువొల్తుఁ బ్రాణముల్ ॥ ౯౫ ॥

ఇట్లు విలపించి మంత్రులంగని ఓకొమరులారా పిల్లలకోయ నఱిగిన సేనాపతి
వచ్చెనా.

మా॥ మహారాజ పత్నీ తారునియ మించిన యవధి సమాప్తంబగుటం బరికిం
చి కొందరు కాతులతోడ విషణ్ణుండై యేతెంచి దీనుండైయుండె.

రాజమాత॥ డైవంబు సహకారంబుగాని యెడల మనవిషాదంబేమి సేయసమ
ర్థంబగు వానినిక్కడకు రావింపుడు.

మంతులట్లొనరించుచున్నారు. సేనాపతియు దీనవదనుండగుచు నేతెంచి
స్వోచిత క్రమంబుగన్ బ్రణమిల్లుచున్నాడు.

రా॥ మంత్రీవరుఁగాంచి- ఓయీ యీతండస్తదను శాసనంబున నియ్యెడ వెడ
లి ఎట్టెట్లు వతిఁచెనూ యనుయోగింపుము. మంత్రీవరుండట్లొనరించుచున్నాడు.

సేనాపతి. సాంజలింధంబుగ । అఫల ప్రయత్న నివేదనంబవకేశిసేవనంబు ।
ఐనను మహారాజపత్నీ చరణంబులయను శాసనంబున వాక్రుచ్చెద నాలింపుడు.

రాజమాత. ఓకొమరులారా యీయుదంతంబు శ్రుతప్రాయంబు మీరికవసలక నింధనంబుల సమకూర్చి దహనంబు దరికొలుపుఁడు దుర్భరంబగు నీశరీరంబు భరింపంజాల.

మంత్రి॥ దేవిమహతి యానతి యని యట్లు సేయనియమింపుచున్నాఁడు.

రాజమాత॥ మంత్రీవరుం గాంచుచున్నది.

మంత్రీవరుండు సూచించుచున్నాడు.

సేనాపతి. నేను న్నటిగొండలు తురంగ సాదులు నియ్యెడనుండి వెడలి నింగి కెగసి పఱచు నాకురంగంబు వెన్నంటి దానికొమ్ములఁ గరఁబులంగీలించి యార్తరవంబులం బొగలు వీరినిరువురంగనుగొనుచుం దోడనయతి దూరంబరిగితిమి. అట్లతిదూరం బరిగి యొక్కెడ నరణ్యానిలోఁజేరి యతనిబిడకంటక మయగుల్లలతో తరు వితాన నితాంత సంవృతంబగుట నచ్చోట ముందు నడు మటుకోడి మింటవారిం గనుంగొనుచుండిరి. మఱికొందలు పిరుందదెసకేఁగి పలుదెసల కరిగి యచ్చటచ్చట వారిం గనుగొనుచుండిరి. ఇట్లుండనా కురంగంబుమీదిక తిదూరంబరుగ నాయతదృష్టి ప్రదాననిపుణంబులగు కాచమాయ లోచనంబులందాల్చి హావణికంగనుం గొనుచుంటిమి. అంతటనా లుగు గంటలయ్యె- అత్తఱి నాకితవకమలంబును దరంబు ప్రదరంబుల నవిరళంబుగా నాటంబడిమా డంబడె. పిమ్మట నావాలాయువు గతాయువుగాక బహుప్రహరణ నివహోవహంబు నతిఘోరంబునైనకర్బురాకారంబు ధరియించె. పిమ్మట నారక్కసుం డొక్క మందసంబు సురుచిరమణిగణఖచిత కాలాయసశలా కామయంబుగల్పించియా బాలికల నిరువుర ఛానంబెట్టి యేమోచెప్పెనని చూపట్టెఁగాని యవ్వివినబడవయ్యె. పదంపడి భూగతుండగు నొక్కనితో గొంతసంవాదంబు గలుగునటులఁగానుపించె. పిమ్మట వారిరువురకు నతిదారుణంబగు ప్రవిదారణంబునకు సూచకంబులగు కలంబనికు రుంబంబుల సూర్వార్థః ప్రసారంబులు గనుపించె. అనంతరంబ నరతరత్నంబుచరమగిరి శిఖరావతరణంబుసేయు సమయంబున ధనంజయమయంబును నొక్కదివ్యాస్త్రంబు క్రిందనుండియింబరంబున కెగయ నారక్కసుం డప్వేటిక గణురయంబున వియత్తలంబునరువ్వె. అంతేలోన నాదివ్యప్రహరణంబు సముజ్వలజ్వాల జ్వాలదుర్విలోకంబగుచు దావపావకంబు శుష్కవిట పికరణి నాపిశితాశసు భసితా వశేషితుంజేసె. అయ్యవస

రంబునందాదృశకృశాను ప్రకాశం బవలోకింప నేరక నిమిలిత నయనుల మ
గుటం బిమ్మట నా పేటిక జాడం బొడగనుటకు నెంతయత్నంబు సలిపియు వెరవఱు
లము గాకపోతిమి. పదంపడియెన్ని వెఱవుల చేతనైన నెట్టిదుర్గమ విషయంబులైననెం
త దూరంబులైన నంతటం బరికింపితిమిగాని యాయస్త్రప్రయోక్త నిలిచిన తావును
వానిగమనాగమశంబులకు సూచకంబులగు చరణవిహ్న దికంబులైనం గానవశంబు
లుగావయ్యె. నివ్వధంబునం గ్రమ్మరివితఘ మనూరఘులమై దేవీచరణ శాసనాను సర
ణంబు నన్నట్టి నిరర్థకంబులగుట దుర్భరంబులగు నసువులతోడ నేతెంచితిమి ఇదిని
క్కంబు. అని విరమించుచున్నాడు.

తత్రత్యజనులందరు నతివిస్తయ విషాద గ్రస్తచేతస్కులగుచున్నారు. అయ్యె
డనొక చేటికయేతెంచి దేవీ కర్ణంబునం గొండొక పలుకులు నుడువుచున్నది.

రాజమాత॥ ఓకొమరులారా పౌరులు గొందఱు దైవికంబగు నీదుఃఖంబున న
నలంబు న జొరజతనంబు నేయుచుండిరని వినబడె. వారొకప్పుడైన నట్లొనరింపంద
గరు కావున నీమీదనట్టిపలుకు నావీసుల కందించిన వారుమాయెడల ద్రోహులగుచు
రు. ఇద్దిమదీయ శాసనంబని యందఱకు నెరింగింపం దగుననుచున్నది. తత్రత్యజనంబు
లన్యూన్య వదనావలోకనం బొనరించుచు పిమ్మటన మనమందఱము పావకాహుతీ కృ
తాత్తులమగుదుమని సూచించుచున్నారు.

రా. ఆయ్యనలంబుంగాంచి

గీ॥ అజలపరిసేక సాధ్యమనాశు గేంధన సహకారము నీశుద్ధనంజయమునకాశ్ర
యంబగు తను విదియడరి కాల్ప నీశిఖి సమర్థ మనుట ధీహీనతగద ॥౯౬॥

కావున నేను గృతస్నానయై యేతెంచువరకు సారవంతంబులగు క్షాప్తోత్కరం
బుల నిపుడనలంబు ననలంబవిరలంబుగ నొనరింపుడని నిచుమించి నిష్క్రమించు
చున్నది. తదాప్తలొకంబంతయు తద్విషాదవ్య ధాభరంబు వైపనోపక యాత్మీయ పా
వక ప్రవేశ పోతిబంధకంబు నారాజమాత యనల ప్రవేశంబు ప్రతీక్షించుచున్నది
పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది. విశుద్ధస్నానయు నిర్వృతిత తదవసర్థ సముచిత విహిత
కృత్యయునై రాజమాత

రాజమాత॥ విహిత హేతివ్రాత సంవళితంబగు నావీతి హేలాత్ర మండలంబు గనిమువ్వురు ప్రదక్షిణంబు సలిపి యర్థ నిమిలిత నానాగ్ర ప్రణిహిత దృష్టియగుచు స్వేప్త దేవతాధ్యానంబొనరించుచున్నది.

చ॥ మనమున వంతల న్వదలి మానగు సంతసమందు మిప్పుడీయనలములోజొరంగనగు యత్నము మానుమటంచు మంజులస్వనమునఁ దెల్పురీతి సురవర్ణమునఁ గడు మోగుడిచ్చుచున్నరెడు కమ్మతో బడెదదంజలిలో నొకగంటయత్తటిక ॥౯౭॥

క॥ పదపడియు జ్వలశీలాస్పదమగు నాయనలమునకు పరితః క్రమణంబొదవి యదిదాను మధుర నినదమయి మధుకరమరీతి సభమునకెగసెక ॥౯౮॥

రాజమాత తద్దయు దద్దిరిలుచున్నది.

మంత్రివరుండు తదీయ ప్రసృతిగళితంబగు నాలేఖనంతరంబకైకొనుచున్నాఁడు. తత్రత్యజనంబంతయు నాశ్చర్య ధుర్య ప్రమద ప్రకాశిత గద్గద స్వరంబున ఓయీ మంత్రివరా ఇదియేమిటి.

అందఱంగని సవికాసవదన సారసుండగుచు దారస్వరంబున ఇదియావదస్త్రత్పాణసంత్రాణంబునకై దైవశంబున నేతెంచినశుభోజంతనివేదకలేఖ.

రా. జీవజ్జీవితయుగుచు సాద్భుత ప్రమోదయగుచు ఓనాయయా యిదియిట్టిదని యెట్టునిశ్చయించితివి.

మం. దీనిమీదంబొదలు పదావళిం గనుట.

రా. దానివచింపుము.

మంత్రి. శుభముసకుశలసర్వాప్తజన మహనీయ విభవయగు రాజమాతకు సంయమినీలిఖతంబు.

రా. సేన్మృద్ధ జీవితయుంబోలె నొయ్యాయది నిక్కంబైయుండునా.

మంత్రి. మహారాజపత్ని వీరామాతా తపస్వినీమణియగు నాసంయమినీ లిఖితం బిట్లేతేర సంశయింపనేల.

పరిజనంబు. ఓయమిత సుకృత చరితా యిదియు మహానిదర్శనంబు.

క॥ దాని పరికమణమున గృశానుఁడు విష్టబహుహాశక్తిజడుడై మానగుపిం
ర కుసుమనిధాన శ్రీవాసాయగుని తడుగను వేడ్కొన్ || ౯౯ ||

రా. తదీయశిశిరతసు వెరగందుచున్నది. తత్రత్యజనంబులం దరప్పావకంబు
గాంచి సంతోష భరిత స్వాంతులగుచు దానిం గరంబులనంటినిబ్బరంబగు నబ్బరంబు
న నుబ్బుచున్నారు.

రా. ఓయీ యాకమ్మవిప్పి యయ్యదంతంబువినుపింపుము.

మంత్రి. మహారాజ పత్నీ యియ్యెడ నిల్లుండి వినందగదు. అహా వస్త్రం
బులు ధరించి సముచిత ప్రకారంబున నాస్థాని నలంకరించి యీకుశలవాతక యాలిం
పఁగోరెద.

రా. అట్లయగు నాకయని సిర్గమింపుచున్నది.

మంత్రి. పరిసరవతికయగు నారక్షకునింగని సవయస్యరాజపుత్రీ కుశలవా
తామృత ప్రదానంబున నస్తదీయ జన మనస్సముజ్వల జ్వలన నిర్వాణంబొన
రింపుము.

ఆ. మహాప్రధాన శేఖర యియ్యవసరంబున నేతాదృశాను శాసన పాత్రుండ
నగుట ధన్యుడననుచు వెడలి యట్లొనరించుచున్నాడు.

పిమ్మటనారాజమాత తదవసరసముచితమహాహా వేషయగుచు నుచిత క్రమంబు
న నాస్థానింబ్రవేశించుచున్నది. సర్వ జనంబులుం దమకుందగు చక్కల చిక్కటిల్లి
న వేడుకల మక్కువలమర నుపవేశించుచున్నవి.

రా. ఓయీ మంత్రినరా యింక నాలేఖాబంధంబు విఘటించి దాని యర్థంబు
విరళింపుము.

మంత్రి. మహాతియానతి యని యాయుత్తరంబు విప్పి మహారాజపత్నీ యవ
ధరింపుము. శ్రీమన్నిజ సుచరిత విహితమిత సమిహిత వితతియగు రాజమాతకు

త్త రోత్తర ప్రవృత్తమాన సమృద్ధి సంసిద్ధ గనాశిషంబొనరించి లిఖించు కుశలోదంతంబు. అక్కడంబోడమునంగదకు సుమతితోఁ గూడ జింతించు నెడల సంప్రీతి కుల దైవత ప్రేరిత దూత వనితల బోలె నొక్క కాపాలిక యేతెంచె. అయ్యెడం బ్రసక్తివశంబు న నావంత యాసంత వేదింప నాభగవతి యావృత్తాంతం బంతయు నిజమహిమంజేత స్సంగతంబు సేసికొని యిసుమంతయైనఁ గొఱంతవడకుండ గుళల పధానరబగు మసబా లికలవిషత్ప్రకారంబు విశ్వసనీయంబుగం దగిన నిదర్శనంబుల వచించె. ఇప్పుడందు మఖ్యాంశంబు లిఖించెద నాలించి సంతసిల్లవలయు. మన బాలికలంగొనిపోయిన కు రంగంబు చండ యోగినీ ప్రహిత దనుజనూయా పరిణామంబున మార్గ మధ్యంబున నొక్క మహా పురుషునిచే నది విద్ధంబై యప్పటి యాసురాకారంబు వహించె అయ్యె డ నారక్కసుండు భూతలవతికాయగు నావురుష కంఠీరవుతోడఁ గలనొనరింపనుసులు కై మన బాలికల నొక్క దివ్యంబగు పేటికయందుం బెట్టి గట్టిసేసి దానిం గొన్ని కరం బులం బట్టుకొనియపోరుచుండె. అంత నాపిర హర్యక్షండు దివ్యాస్త్రంబొక్కటే య నాయసుర యా పేటియగరంబు దూరంబుగ రువ్వి గగనంబున నాప్రహరణ ప్ర హారంబున స్తర్తవృండయ్యె మన బాలికలును నామందసంబున సురక్షితలై యొక్క డేమధామంబు సేరి కుశలంబున నుండిరి. మఱీయును వారు కతిపయనాసురంబులకు నుత్తుంగ మంగళ సంగతులగుదురు. ఇందుకు ముఖ్య నిదర్శనంబీలేఖి చేయట యాది గాగల కార్యంబులును లోగడ వాదావసురంబునం బరా భూతయై దుర్లపితయగుట నొక యోగినిచే శపింపఁబడిన య చండయోగిని యిపుడున్నాద చర్యయై యుండుట యునగు. ఇద్ది పరికింప హానిసేయ నిడిన మంద దృష్టవంతునకురసాయనంబయ్యెనను నయంబనుకరించుచున్నది. “కృభోగమాప్నోతి నభాగ్య భాగ్జన” యను నభియుక్తో క్తి తధ్యతమంబకదా. కావునమీరందఱు నెలమివెలయుఁడు. నేను గతిపయ దివసం బులకేతెంచి యావృత్తాంతం బంతయుసాంతంబుగనివేదింతు. కావున సవిస్తరంబుగ లిఖింపలేదు. ప్రహాషిత స్వాంతవై యుండుము. ఇద్దియ యనేక భావుకానుశాస నంబు గ్రహింపవలయు. ఇద్ది సంయమినీ లిఖితంబు

తత్రిత్యజనంబులందఱు దాని శ్రవణద్వారంబుల నాస్వాదించి దుర్విషాధిషం గులు వీయూష సేవనంబునంబోలె సమధిగత స్వభావులగుచు నానంద తరంగితంబ గు నాశ్చర్య సాగరంబునం దేలుచున్నారు.

రా. సానందంబుగ ఆహాతపస్విని మణియగు సంయమినదాక్షిణ్య కరుణావాత్సల్యాదిగుణ గణ గరిమంబు.

పరిజనంబు. మహారాజమాత యావదస్తజ్జీవనంబునకుఁ బునర్జనన జనకంబామె యకదా.

మం. దీనికేమిసందియంబుమఱియుమహిమ మహనీయతమంబై మాపట్టుగంట యొక్కడ లేఖ దెచ్చుట యొక్కడ ఇంతియ కాదు దానిప్రక్షిణంబెక్కడమహానలంబు శీతలంబగుటెక్కడ.

పరిజనంబు. త్యము భవదుదితంబతి తధ్యంబు తపో మహితులగు మహితాత్ములకు దుష్కరంబెయ్యది. సరే అస్తద్విషాద వ్యక్తకండంబగు నాచండ యోగినియపస్సారితానిహత చేతవయగునని యాతపస్విని వ్రాసెనుగదా యద్దియం బరికింపందగు.

రా. అదియు నట్టిదెయ్యుండు. అట్లగుటయు వీనికంటె నాశ్చర్యంబా.

పరిజనంబు. తాదృశతన్వార్తా శ్రవణంబును నాధునికానందసహకారంబు.

మ . ఓయెవ్వండక్కడ

ప్రతి హారియేతెంచి సప్రణామంబుగ మహామంత్రిశేఖర దేవర యానతి శిగంబుగనేత నేయ నేవకుండు వేడుకొంచున్నాడు.

మం. ఏతత్పురపరిసరా రామంబుననుండు చండయోగిని యిపుడెట్లుండు నొ పరికింపందగు.

ప్రతిహారి. మహతి యీనతి యని నిర్ణమించి వెండియు నేతెంచుచున్నాడు

మం. ఓకృతకృత్యుండవై యేలెంచితివే

ప్రతిహారి. దేవరయానతికి నేవకుండ నేయవధరింపుడు అయ్యమ్మ యున్నదంబు న సొమ్మనెల్లి నమ్మరాని యోజంగుమ్మగుచున్న దని యమ్మలందఱు నెమ్మనమ్మిన సమ్మదంబులలర నమ్మకంబుగ వచింపుచున్నారు.

పరిజనంబు. ఆట్టి యోగినీమణి శాపంబు మోఘంబగునా యిట్టి సంయమిని
 డేఖనంబు వితథంబగునా.

రా. సానందంబుగ కొమరులారా వినుండు. ఇప్పడీయాపత్తిమిర భరవిదార
 ణంబుకై సకల సద్గుణ గరిష్ఠయగు నావధూమణి భాగధేయంబ పార్వణ హరిణకిరణ
 మండలంబని నేడలంచెద.

తావజ్జనంబును. సోల్లాసంబుగ మహారాజమాత యిద్దిబుతుంబ సకల కల్యాణ
 విలసితయగు దేవిచేతనీయన్వవాయంబు సకల సంపత్సంపన్నంబుగాడగు. కావుననిట్టి
 యుపప్లవంబు విదితంబుగాకుండ నంతహింసాతంబగుటకు నాదేవి సుకృతంబనిదానంబగు
 ట కెద్దివిచికిత్స.

రా. అండఅంగని కీయా యీదినంబిదివరకు మహానిరయ బాధానిధానంబైన
 గొండొక భాగధేయంబున నివుడు జీవించితిమి. మనమిపుడు గడుబడలియున్నవార
 ము గావున వేళంబ గృహంబులకేఁగి మాధ్యాహ్నికక్రియల సుచిత క్రమంబుల నొన
 రించి విశ్రమింపదగు.

తత్త్ర్యజనంబులు మహారాజపత్నీ మహతి యానతి యని యందఱు నిష్కృ
 మించిరి. ఇద్ది తృతీయాంకము. శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ శ్రీ

అనంతరమందు విదూషకుండు ప్రవేశించుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా, కార్యవంశంబున నారాక కెంత తడవయ్యె - సుహృదేక జీవ
నుండగు మహారాజ మధుకరుండొకప్పుడేని మదీయ దవీయస్థితి సహించువాఁడుగా
డు నిజేంగిత నివేదనంబులకు నన్నొక్కనినపాత్రంబొనరించినవాఁడు - కావున మ
నంబున ననుందలచుచు నెంత చింతించుచున్నాడో - మఱియు నేయేతలంపుల నెట్టె
ట్టు మెలంకుచున్నాడో - ఇద్ది యాలోచించి చెలికానింజూడందఱు - కావున మా
గాఁతరంబున నంతరంబున కేఁగి పరిచితంబులగు తత్రత్యజనంబుల వలనందఱు దం
తంబు విదితంబొనరించినవలయునని యొక్క ద్వారంబునఁ గొన్ని యడుగులునడచి
యెదుటంగాంచి - ఆహా మన తలంపు మిగుల వీలు నొందెడు - ఇచ్చట జనసంబాధం
బొక్కింతయు లేదు - విస్మంభక ధాభాజనంబు కుంభస్తని దేవీచేటీముఖ్య యిట్లెం
చుచున్నది - కావున దీనితో సంభాషించి తత్తద్వృత్తాంతంబు లాలింపందగునని యు
దురుగం జనుచున్నాడు.

కుంభస్తని - ముందటంగాంచి - అయ్యా మీ నేనకురాలు దండమిడుచున్నది.

వి. సవికాసంబుగ ఓసీ స్థిర యావననై చిరతరావసరంబు మనుము.

కుం. సమనాక్ష్మితంబుగ - నేనింతమాత్రపు దీవనకేవల నోచుకొంటివి.

వి. నిత్య సుఖాలోకంబగు పరలోకంబునను లగ్నకంబై తనరు గమక పదంబు
న బ్రవతికల్లుచు సకల సంపత్సమృద్ధవగు నీకింతకంటె నాశాస్యంబగునది యొండెద్దే.

కుం. ఇద్దియ కనికరంబునందనరు దేవర దీవనయని సంతసితెద.

వి. ఓసీ కుంభస్తనీ కుశలంబుగ నుంటివిగదా.

కుం. దేవరయక్కటికంబట్టి.

వి. సంతోషంబు - దేవియు మహారాజును న్నాజనంబుగ నమక మయంబు
లగు శమకంబుల ననుభవించుచున్నారుగదా.

కుం. ససంకోచంబుగ - కొంత తటి యట్ల జరిగె.

వి. సచింతావైలక్ష్యంబుగ - ఇప్పుడో.

కుం. అట్లుండలేదు.

వి. ఇయ్యెడ నేరికెట్టి వెక్కురుదయించె.

కుం. ఒరులకైన లెక్కింపనేల.

వి. రాజదంపతులకేనా.

కుం. ఔను.

వి. అది యెట్టిది.

కుం. పబువు వారికి నొడలు కింకయు రాణిగారికి నందునుండి డెందంపువెత
యునెయుండె.

వి. సవిషాదంబుగ - ఈబాద యెట్టిది.

కుం. ఇట్టిదని యేరికిం దెలియరాదు.

వి. ఆకటా నా ప్రియవయస్కుండగు మహారాజమధుకరున కెప్పటినుండి యీ
వేదన.

కుం. ఈనడుమ నొక్కనాడు వేకువను దొల్లింటి యట్ల మేల్కాని యత్తఱికిం
దగిన చెయువుల సలుప బలిమివిడి వింతలగు వెతలకుం బాల్పడియుండె - అంతరాణి
గానీసుద్ది యాలించి వెజ్జలరావించి కొన్నికొన్ని మందులిప్పించిరి - మఱియుందాను
నప్పుడప్పుడు దఱుచుగఁ జెంతనుండి నలయు నూడిగంబులొనరించుచుండిరి గాని
యాయనగారి మేన సేమంబు నొక్కొంతయుం బొడగానము.

వి. అబ్బబ్బ యిప్పటికి నట్లయుండెనా.

కుం. ఇప్పుడట్లుండిన మేలయకాదా.

వి. సనిశ్వాసంబుగ - ఇప్పుడప్పటికంటె యాబాధ ప్రవృద్ధంబయ్యెనా.

కుం ఔను - ఏలికలెల్ల తఱుల నుల్లంబునకు లోబడినదుచువారు గాని ముం
దు వెనుకలం బరికింపరు - ఒక్క యజ్ఞాన సెంత సంగాతులైన బెగడు పడుచునైన

జమపు వీడియైన మేలు నుదువులు పలుక వాని నాలింపరు మఱియు వారి నలుకం జూతురు.

వి. ఓసి చెలీ నావయస్యండ్స్వస్థుండై యపభ్యకార్యంబు లేమైన సలిపినా

కుం. కాశన్న నిట్టివందు రెట్లువిందగు.

వి. అట్లయ్యెనా - ఆహా కానిచ్చు - అది యెట్టిది.

కుం. కింకనింకిన మానిసులు జంకు విడిక మెలకువ నుండందగుగదా - ఈయ నగారైన నట్లుండలేదు.

వి. మఱియేమి చేసెనే.

కుం॥ ఆ నెగులట్లయుండ నీనడుమ నొక్కనాడేరికిం జెప్పకయ యదను గడు పుటకై యొంటిగఁ దేజనెక్కి యొక్కడెక్కడ మసలియొకాని ప్రొద్దుగుంకినపిమ్మ ట చాలసేపునకు నేతెంచె- ఆతొయి మిగుల బడలికగలిగెనని నాపడలేదు- మరునా డు రాణిగారి యానతిఁ గింక పగఱలేతెంచి సంచులు విచ్చి మంచిమంచి మందులు దీసి వీనినేకరింపుడని యెంతబతిమాలిన వానింగొనక మీరిడినమందులు నాకుసేమంబ సేయ నడరియుండలేదు గావున మాయానయైన దాక మీరీచెంతకుం జేరందగదని యానతిచ్చిరి. కావునవారు మొగంబులు సిబ్బితివాంచికొని వెండియురానోడిరి. మఱియు రాణిగారితోడను నామెయి నుకంబు గలుగునందాక నాతావుకేలేరవలువద ని నెలవిచ్చిరి. మఱియుం గొలువు గాండ్రొయ్యెడఁ దమదమపనులం గనుపెట్టియుండి యాయన గారి యానతిచొప్పున నాయాకొలువుల నెరవేర్చుచున్నారు. బుంగు డును నాపడుటయునుం దొలుతఁగల చెయువులన్నియుఁ దొల్లింటి యట్లు జరుగకుం డు. ఇంతియకాదు । నాయానతిలేక నేవారు నిజీకుతోటకు జేరందగదనియానతిచ్చి రట.

ఇట్లుండ నేరికిన్ననంబున నెచ్చరిక యెచ్చయి యచ్చువడి యుండలేదు.

వి. సనిశ్వాసంబుగ- అన్నన్నయెంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె! సుఖదుఃఖప్రా పణ నిపుణంబగు దిష్టంబేరికి నుల్లంఘింప నలవికానిది. మన మేమిసేయంగలవారము సరే. మఱియు నంతఃపురవార్తా విశేషంబులేమయినంగలవా.

కుం. సవి చికిత్సితంబుగ మంచున్నది.

వి. ఏమే సంశయించుచున్నావు.

కుం. ఏమి చెప్పాడునయ్యా.

వి. కలయుదంతంబులు.

కుం. వానివినుచుటకయకదా యీ సందియంబు.

వి. నాతో వచించుటకు నిట్లు సందేహింపవలసివచ్చెనా

కుం. రాణి గారియానతి యట్లొనరించుచున్నది.

వి. ఆయానతియెట్టిది.

కుం. మేనివలన నుసుకుల నెడఁబాపునట్టిది.

వి. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహాయెంత క్రూరనియమనంబు-

కుం. కాకున్న నామనంబు మీయెడల నిట్లుండునా,

వి. అట్లయిన దీనిందెలియుటకు నాకుదయించిన యభిలాషంబవకే కుసుమ సమానంబేనా.

కుం. అట్లని నేనెట్లు నునుకుదు.

వి. దేవీదరంబంతరంబుగ నితరకారణంబు దీని వివరించునెడల (జూహట్టదు గదా.

కుం. మరేమి.

వి. అందుకొక్కయుపాయంబు వాక్రుచ్చెద వినుము - ఈయుదంతంబు మదు దితంబున నితర శుతి సంగతంబైన గదా యపాయాశంక సేయందగు అట్లు గాకుండ శపథంబొనరించెద.

కుం. అట్లైన మీయెడల నాకు దాపరికంబేమి గలగు.

వి. అట్లైన నిదియ తిథ్యంబు - వక్తవ్యంబంతయు సవిస్తరంబుగ ఎక్కణిం పందిగు.

కుం. అట్లెనవినిచెద నెమ్మది నాలింపుడు - ఈనడుము నొక్కనాడు రాణి

గారు మామ గడియల పొద్దు తరి జలువ తెచ్చెరం జవిగొన నంతిపురపు తోటలో నుండు నుప్పరిగకొన తావుకు నెనును మతేయు నినువురు వరపుకులుం గొలువంజని యచ్చటం గూగుచుండి మావలన నాయా సుద్దుల నాలించుచుం గారు గడుపు చుండిరి

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. అచ్చటచ్చట నెత్తుగరతశంబులం జెక్కినదియు నివసగోలలచే దట్టంబ గు నలవరిగలదియు వక్కణసేయ నువడని వెలవెలయునదియు నొక్క మందసంబు నిమ్మశంబుగ నింగినుండి దిగజారె.

వి. సవిస్తయంబుగ - ఆశిమ్మట

కుం. నా కందఱకు మిగుల నబ్బురంబయ్యె.

వి. పిమ్మట.

కుం. అప్పుడు రాణిగారు మించిన యెచ్చకిక ఎడిగతవి మాతోడంగూడన యామందసంబు జెంతకుం జనిరి.

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

కుం. రాణిగారయ్యెడ వేళంబతామ దాని తలుపు విడఁజేయ జతనంబు సలి పియు మింల మెత్తనగు కైచిగుళ్ళు గలవారుగావున నొంపలేక నాకు నైగ నెసరి- అ య్యెడ కదానిగడియ వెడలించితిని.

వి. అందేమియుండె.

కుం. అందుంగొన్నయగు రవణములతోఁగూడిన పదుచలిరువురు డిరి.

వి. వారియాకారంబెట్టిది.

కుం. సొగసులులలో నేకనైనం బూరికేనిందలంచుటకైనం దమినేయని రాణి గారికి సిబ్బితతోఁగూడ నిబ్బరంబు నబ్బరంబు దమయాపు గ్గబ్బితనంబున నొనరించి నదె యున్నది.

వి. సాశ్చర్య నిశ్చలతార విస్తారిత నయనంబుగ - హయోంతమాటంటివి

కుం. ఇది నేనన్నది గాదు సామీరాణి గారు నెలవిచ్చినదే.

వి. అన్నా యోంతవీంత- అదియు నిజమేకావచ్చును - ఇంత ప్రపంచమందె
క్కడెక్కడ నేయేవి కేషంబులున్నవో యెవ్వరెట్లు తెలియ నేర్తురు - ఈశ్వర సృష్టియం
దుండు వైచిత్ర్యంబాయనకే కాక పేరికిఁదెలియ నలనడు - కానిమ్ము దేవిగర్వ సంబం
ధంబు నిక్కంబుగ శిశిలబంధంబయ్యెనా.

కుం. అందుకెద్ది సందియంబు.

వి. ఇదివరకు వచ్చించిన వచనంబులలోనిది నాకు మహానంద సంధాయకంబు
మంచిదే పిమ్ము కీమయ్యె

కుం. అయ్యెడ రాణి గారు వారినిరువురంగొంత సీపు రెప్ప వాల్చక పరికించి
తాన నెమ్మిదాన నీవలకుంఁగైయిద్ది రావించిరి.

వి. నదంపడి.

కుం. రాణి గారు మిగులంగారవించి తాము గూరుచున్న సరువునందే వారికిచ్చ
వచ్చినట్టు తావుసంగిరి.

వి. అంతవట్టుకు గారవించెనా.

కుం. ఇదియోంతమాత్రా.

వి. మఱియు నెట్లు గారవిగచె.

కుం. వారిరువురు గూరుచున్న పిమ్ముట- ఓకన్నియ రతన చ్చులారా మీరలిరువు
రు మెయిదారులై యేతెంచిన లెస్సబవిసి యేలిక కలుములగొ కాకున్న మముంగనిక
రింప విచ్చేసిన వేల్పుల వెలదులగో పక్కాణింపం గోరదనని యడిగితి.

వి. గగనంబుననుండి యట్లవతరించుటంజసె యిట్లను యోగింమట యనవర
తంబు సాంప్రతంబ అందుకు వారేమి వచ్చించిరి.

కుం. వారిలో ఔద్ధుడుచు నిట్టూర్పు నిగుడించి-మేమట్టి వారముకాము- ఇది-

యుత్తమ క్షత్రియ కన్య- నావలనం గతిపయంబులగు కలలం గఱచినది- సోద! నిర్వి
శేషంబుగఁ బాలితయయియుండు- ఒక్కకారణంబున నిట్లేతేరవలసివచ్చె- తక్కినవృ
త్తాంతంబు కాలాంతరంబున దెలుపందగుఁ గానియిత్తరి జెప్పడగదనియె.

వి. పదంపడి.

కుం. అయ్యోడ రాణి గారు వారల మిగుల మన్నించి మీయిచ్చవచ్చినట్లుమా
యంతి పురంబు నంచుండవలయునని యడఁకువమీఱం బలికి వారల నిలిపిరి.

వి. పిమ్మట నెట్లుండిరి.

కుం. ఆ తేతిరి వారికిందగిన చందంబుల మెసంగుటలం గావించి కొంతయద
ను చదువులమాటలం గడిపి పవ్వళించిరి.

వి. మరునాడేనుయ్యె.

కుం. పొద్దుటిపూటయుం గొంతసేవేమేమో విద్దెలపలుకులం జరిపి యెచ్చ
గ మెచ్చుకొని కొంతతఱి నాకడనుండ వలయునని వేడికొని పూలతోటలోనుండు
పటికంపు మేడలో వారిని విడియించి మిరిచ్చట నేయుండవలయు-మీకుం గావలయు
నరతంబులెల్లం బనికత్తెల చేనందఁజేయుదు- నేన యప్పుడప్పుడు మీకడకేతెంచెదనని
వినిచి యప్పుడు నాతోనున్న చంపకాంగికిని శంపాలతకును మాత్రమే వారికొలువున
కానతిచ్చిరి.

వి. అందుకెద్దియేని కారణంబుండునా.

కుం. అందుకు కతంబు మిగులుగనున్నది.

వి. అదియెద్ది.

కుం. వీరలఱాడ యొరులకుఁ బొడనూప కుండునను తలంపే.

వి. అగుఁగాకనానంగలుగు ననర్థంబేమి.

కుం. అట్లయినం బబువువారి కంటంబడగలరు గదావారు.

వి. ఎవతే నేమి వాని.

కుం. ఆయ్యోపిచ్చినాయనానాపబువువారాచిన్న పడుచుంగనినం జేపట్టు గొన

కనూరకుంచురా.

వి. అట్లగునా.

కుం. మఱిమి- దానిచదువుల విలువఁ దెలియ నే నేరనుగదా- అదిగొప్పరాచ
కొలమందుఁ బుట్టినందుకు దానిఅక్కనంబులె సాకిరి తనంబిడు- దానింగన్న యెరికినిది
మెయి నూనిన మెఱువు కివెయో కాకున్న నట్టి బేసమ్ముల దొరవలపుల తల్లియగు బలు
సత్తయ్యా లెక తాతదేవర యెల్లజగంబులం దుండు చక్కదనంబునకు మారుగ నెంత
జతనంబొనరించియో దీనింబుట్టించెనూ. ఇవ్వి దొలుఁతంగల తరకటింపులు దెలవరుల
కు నేరికం గలుగవు.

వి. అన్నా యీనాడున నీమాడని రాచపడుచులు లేరుగదా నీకయిఁత య
బ్బరంబయ్యెనా.

కుం. నేచూచిన నాడిది యొక్కటేనా- పెక్కునాడులెరుంగుదు- అందలియ
లరుబోండ్లు రూపరితనంబునఁ బేరొందిన వారిలో నేఁ గాననివారుండీరా- ఇదేమిలెక్క
జేజేలపై దలులం బెక్కులఁజిట్టలం గాంచితిగదా- ఎజ్జగంబునంచలి యవిదలును దీని
నుద్దికై పేరువడలేరు వారందఱు మగవారికే వలపులం గులికించుకొని నీవెచెపుమా
యేయాడుది యేయాడుదానికిఁ గాని యొక్కడైనం గొగిలింతతమిఁ గలుగఁజేసెనా-
దీనిరూపైన నట్టిదియ- ఇందుకు నేన సాకిరినై కణకణలాడు నగ్గుల నిగ్గు మినుకునీను
మానికంబులంబో లెదోయిల మాడునాడులైనంగట్టిగ బుట్టనోపుదు.

వి. అట్లుగా అన్నా యెంతవిత- కానిమ్ము. అట్టిసంశయంబు గలిగిన దేవివా
రినెందుకు విడలేదు.

కుం. వారిగొనంబులంజదువులం బట్టి వాగుదనకడనుండ వలయుననుక్రిచ్చు
విచ్చనెచ్చరిక నేయనేరమి.

వి. అట్లయిన వారి నెక్కడనుంచె.

కుం. పూలతోటలోనుండు తనకై సేతయుప్పరిగలోఁ బైయంతరువులయందు

వి. అబ్బా రాజుకైననీ పెసెలవులెక ప్రవేశింప నలవడని తావుగదాయది

కుం. అందునుం దేకదా యట్లొనరించుట - ఇఁతియకాదు -వారింగనునప్పు

దు పనిక తైలము మేము మువ్వరముంటిమని వలికితిని గదా - మాలో వారినిరువుర వారింగొలువ యానతిచ్చి మమ్ముంగని వారిరాక మీమువ్వరకంటె యెరులేరును నె ణుంగరు గదా - ఎట్లైననాజాడ బయలు వెడలిన మీమువ్వరనునురలతో నుండగ నేపాతించి మీద గోడ గట్టింతునని గోరంబుగ నెట్లు వెట్టికొని తీంద్రంబుగ నాన తిచ్చె.

వి. దేవి యన్నిటం భామినీమణియ కదా.

కుం. అన్నిటననుటకు నేనెఱుంగను గాని యలుకంబట్టి యయితేనట్టికయ.

వి. కానిమ్ము - ఎవ్విధంబునైన రాజునకుఁ గుశలంబుగావలయు.

కుం. ఆయన గారిసేమంబకదా మనకందఱకునునురులమందు - ఓసామీ మీ కు దండములు - ఇయ్యెడ మనము దడవుండఁగూడదు - జరుపంగల కర్ణంబుల జరుపు డు - నే నెలవు నైకొనియెదనని నిర్ణమించుచున్నది - విదూషకుండును మహామార్గంబు ప్రవేశించుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు విదూషకుండు కంచుకియు.

కం. ఓయగ్రజన్త శేఖరా జోహారులయ్యా.

వి. ఓహూ భద్రముఖుఁడా యిట్టంబుల వర్ధిలుము.

కం. పెరనాడునుండి యెప్పుడేతెంచితిరి.

వి. ప్రత్యూషంబు సమీపింప గృహంబునకేగుదెంచితిని - పదంపడి మహా రాజు వయస్యదర్శనత్వరమాణమానసుండనగుటం దదవసరసముచితంబులగుకృత్యంబులం గతి పయంబులననిర్వృతిఁచికొని యేతెంచితిని.

కం. ప్రభువువారీ నడుమంగొన్ని దినంబులనుండి మీరాకకు దద్దయుం బ్ర తీక్షించుచున్నారు.

వి. ఆహా ఆశ్చర్యము - మాదృశులమ్మహారాజునకెందరు లేరు - లేదా యాన్య ప శిఖామణి యాశ్రితవత్సలుండు గావున నటులుం గావచ్చును.

కం. పరులయెడ నిట్లుగుఁగాని మీయెడల నిట్లు తలఁప.

వి. మఱియేమి.

కం. ప్రభువువారికి మీరు పంచప్రాణాధిష్ఠాన దైవతంబని.

వి. అదియెట్లు.

కం. యావద్వ్యవహార నిర్వహణప్రధానులైన ప్రధానులకే దుర్లభ దర్శనండగు తాజునిరంతరాభిలషిత భవద్దర్శనండగుట.

వి. స్వమనంబున - వయస్యుని స్థితి గొంతవట్టుకుం దెలిసియున్నను నవిదిత ప్రాయంబుగ నభినయింపవలయు.

ప్ర. నయనిలయుండగు నృపమండనుండు ప్రధానులకు దుష్ప్రవిలోకనుండగునా.

కం. ఈసమయంబిట్టిది.

వి. ఆవృత్తంబెట్టిదో యుండుగాక మహారాజపయస్యుండీవాటికిఁ గృతస్నానుండై జపంబొనరించుచుండుఁగదాయని జపశాలా మాగాణిముఖుండై చనుచున్నాడు.

కం. ఇట్లెవ్వోటికరుగుచున్నారు.

వి. మహారాజనికటంబునశే.

కం. ప్రభువు వారిచ్చటలేరు.

వి. మఱియెక్కడ.

కం. నందనోద్యానాంతగంబునందలి హేలానిలయంబను హీరమంటపంబున.

వి. జపాహోకావసరంబున వినోదోచిత మంటపాశ్రయణంబున కేమి కారణంబు.

కం. అస్వాస్థ్యంబు.

వి. ఆహా నానయస్యుండస్వస్థుండైయున్నాడె - ఎట్టిది యాయస్వాస్థ్యంబు.

కం. అద్ది యేరికిఁ దెలియ నశక్యంబు - విన మిశకశక్యంబుగావలయునని యాయామంటపంబుచెంతకుం దోడ్కొని పోవుచున్నాడు.

వి. భద్రముఖా నేనిచ్చట నుండెదఁ గాని నాతాక నావయస్యమణి కటింగింపుము.

కం. అబ్బబ్బ నాకచ్చటకుఁ జోవనానతితేదు - మీరంతరంబునకుంబనివినుండుని నిగ్రమించుచున్నాఁడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాఁడు - మహాశాజుమధుకరుండు విరహాజ్వర భరిత శరీరుండగుచు.

రా. ఆహా నియతి విపరీతంబైన నంతయుఁ దద్విధంబయగు తథ్యంబ.

చ॥ హిమకర రక్షులగ్ర నిటలేక్షణ వీక్షణ విభ్రమాంబులౌఁ గమల సతస్ప రత్నవనకంబుల హిశ్వర పూత్కృతంబులౌఁ విమల పటీర కర్దమము వింతఁగఁ జిత్రక పంక శంకమాఁ సుమకిసలాత్మ తల్పమును శుష్ప కణాపలి కల్పితాత్మమా ॥ ౧ ॥

సీ॥ పల్లవంబులనఁ వత్పాదముల్పాణుల నిజసంగ కృతహిమానితనలరుట । పీ యూషరశ్చినా ప్రేయసీవదనంబ నయన కర్పూర కణరుచియగుట । చందనమనఁ దద్దశనమహాః పటలంబ దర్శనమాత్రశీ తలదమగుట । బీసవల్లులనఁగఁ దద్బింబోష్ఠి భు జముల స్వాంగ సక్త్యస్త సంజ్వరములగుట । సరస సారస దళవిలసత్కిసలయ । విసర వి రచిత హరియంత్ర వితతులెల్ల । నూష్పసంస్కృతి శీతల తోపలబ్ధి జనకములె తత్కు చవసన సరణిఁజూడ ॥ ౨ ॥

చ॥ మదనుడనంగుఁడౌటఁ గొరమాలిన డయ్యపు మేసు బూని నాయెదనివసించి మించిన వహేలన బుద్ధిని బాధసేయునీ । వృదయు మహీనహారి మహితేత్థతమాగ్ని శిఖాళికంబునొతడవయశాశ్రయంబు విడి తద్దయు సౌఖ్యము లెట్లు గాంచునో ॥ ౩ ॥

క॥ ఇపుడీవల దొతవేకిను । దుపుటకు నెల్లొషధములు డొంకునకట త । ల్లప నాంతర వీటి యుదశ । నపరిచ్ఛదమబ్బుజేని నాశమనిజమా ॥ ౪ ॥

చ॥ సమసిపిశ్చాచమై - పడిన సద్విధులన్ సమయింప వచ్చుఁగా । కమహితజివి తుండయి సగర్వతఁ జేరిన భూరిమార్గణక్రిమముల సంహరింపనగు గప్టముగాదిది చచ్చి చావకు । న్న మదను వీని నెట్లు కలనంగని నెట్లన నెట్లవచ్చునో ॥ ౫ ॥

సీ॥ అకలాత్త తను మెప్పు కుచతటి ఘనరసాత్త తమిలు విలసదంతరము చేత | శుచిమయాత్త తమింఱు శుభరదనంబులఁ గమలగంధాత్త త ఘనత మిలు | వదనాంతరం బున వరలు పుష్కరమయాత్త త నెచ్చ నవలగ్న తలము చేత | నరుణాత్త కంబగు నధ రదశంబుచే నమృతాంశుమయతనొప్పుగు ముఖమున | స్ఫుటిత మూర్త్యుష్టకంబుచే ఘ టిత మగుట | శ్రీతకమలపాణి వృషపదిశ్లిష్ట సర్వ | మంగళాభిఖ్యత నిదియ మహి మహేశ్వ | రాత్తరక్షణ మిడచగు నతనువలన || ౬ ||

ఆహాహాయన ప్రాయనాడికంబగు నీసమయంబు నెట్లు గడువుదు - వయస్యం దు నిదివరకును రాక తడవు నేయుచున్నాడనుచు నితాంత చింతాతంతు సంతాన సంయమిత స్వాంతుండగుచున్నాడు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నాడు విదూపకుండు.

వి. ప్రతి సిద్ధ సర్వాత్త జనప్రవేశుండగు వయస్యంఱు కంచుకీ ముఖంబున నన్నాకారితంజేసెఁ గావున హేలానిలయాంతరంబ ప్రవేశించెదనని సమీపించి గవా డాంతరంబున విలోకించి - ఆహా యెంత కష్టంబుపస్థితంబయ్యె.

సీ॥ వాడియు వరలు దివాతనమల్లికా సౌరభశేష గుచ్ఛంబు పగిడి | మంత్ర సంగ్రహమై మల్లడి ప్పాల్పడు మహితాహి కైవడి మదనిరంత | నిష్యంద నిస్సార నిర్వి ణ్ణవారణ వరము చందంబున వలఁచుమాత్ర | లక్షణీయాత్తుఁడు రజనీశుచాద్మున పాటి నొందిన సతిత్పతివిగమున | నహాహమహిమ మహత్తరమహిమ హేంద్రమణి సమహాఁగు ణ మణీరమాప్తశరధి | యైన యీనావయస్య పంచాస్యుడిపుడు | దురవలోక దశావళ దూనుడయ్యె || ౭ ||

అసి తలంచుచు సమీపంబునకుంజని - జయించు జయించు వయస్యంఱు - శేషాభిలాష విశేషలాభంబున.

రా. స్వ. నూనృతాస్పదంబగుతబ్బాప్తాశాశిషంబు.

ప్ర. వయస్య యిచ్చటనుపవేశింపుమని యతని కఠంబు నొని కూరుచుండం జేసె - ఓయీ వయస్యా యెంత తటికి నాకన్నులకుం గర్పార ఘుటిక వైతివి.

వి. వయస్య నాకియ్యెడ నియతిచే నుపస్థితంబైన యర్థంబు నీవ వచించితివి -

అని వయస్యుని సావధానతం బరికించి యంతరంగంబున

గీ॥ మొయిలు పింజలుగప్పిన మురిపెముడిగి । యడరు చందురు ఆరున నమరు
మోము ॥ మించు మంచడరించిన మంచి గలుగు, తమ్మినమ్ములకిమ్ములై తనరుఁ గను
లు ॥ ౮ ॥

గీ॥ కాచిముంచిన యపరంజి కరణిమేను । మోము నూర్పుల సోనకు మొగి
లు కలిమి । ఎండవెండిన తూడులదండితనము । నొడలి భాగము లితనివి గడిమి
నొందు ॥ ౯ ॥

క॥ నవకము నడుఁజెడిపోయిన । నవయువములు దొలుత టవియ యగుటనితం
డా । యవని వరుండని తెల్పెడు । శివశివ తటతరులు గ్రీష్మ సింధువు బోలెక ॥ ౧౦ ॥

ప్రకాశంబుగ - ఏమోయి వయస్యా నీయాత్మ పరికింపం బ్రబలతంఁది సంద
ర్ధంబు కరణిఁగానుపించుచున్నది.

- రా. వయస్యా యేమి వచింతు.
- వి. ఉన్నదే.
- రా. ఎద్దియుఁ గానంబడదు.
- వి. నీయంతరంబు దొల్లింటిదై యుండెనా.
- రా. అద్ది తొల్లింటిదే కాక నడుమ మఱియొకఁజేతెంచునా.
- వి. నీయాత్మ తొలుతంబోలె నవికృతంబై యుండెనా.
- రా. నీకేమి తోచుచున్నది.
- వి. వికృతంబైనదని.
- రా. నీవిత్కంబు వితథంబగునా.
- వి. తన్నుదానంబు దురూహంబగు.
- రా. ఏమని వచింతు.
- వి. ఓప్రియవయస్యా యీయాధిమూలంబు నావలనఁ గోపనీయంబె.

రా. మానసికవ్యాపారము లాత్మకుంగోపనీయంబులగునా.

వి. నేనెవ్వడను.

రా. నీవాత్మవేకావా.

వి. అట్లయిన నాకెట్లు తెలియకుండు.

రా. తెలిసియుండు.

వి. ఏమని.

రా. స్వప్నంబని.

వి. తత్ప్రకారంబెట్టిది.

రా. సావధానమానుండవై యాకణికంపుము.

చ॥ ఫలభరనమ్రకమృ బహు భవ్య మహీరుహా బృహిత త్రిమంజులకుసు
మ ప్రసూత తతశోభన సారభపూరితాంతర । స్థలమమలాంబు భూరివిధ సారస కైరవ
పూర్ణ దీర్ఘికా విలసద ద్రభవిభ్రమకవిభ్రమ రౌఘమహస్తి నాదముక ॥౧౧॥

అగునొక్క మహావ్యానంబవలోకించితి.

వి. ఎయస్య లెస్య లెస్య. పదంపడి పదంపడి

రా. ఆయా రామాంతరంబున నొక్క మహాసాధంబవలోకించితి.

వి. సానందాభినయంబుగ - ఎయస్యా అని యెట్టిది.

రా. వినిచెద నాలింపుము.

సీ॥ అతిమృదు తూలపూరిత దృశ్యవ చైనకమ్రపటికృత్తకశిస్తుతతుల । నతి

తాలముగ్ధపయః ఘనవిశదాంతరాసక్తముకుర చిత్రాశిభిత్తి । మూలకత్పితమహో మూ
త్యోపధాన వీధులసకల సరికరలలితాస । ననయన రేఖల నవరత్నదీప సాంచాలికాదిమ
హార్ధ సముదయములఁ । దత్తదుచితవివరణ సజ్జితబహుభేద । శిల్పకత్పిత మణిమయా
కల్పకాంగ । సంప్రకీర్ణక్షణా స్వాద్యసకలభాగ్య । తత ఘనా నద్రసుషీరవితానముల
ను ॥౧౨॥

అలరుచున్నదియు.

శా॥ నీరోధోజ్వలచంద్రపాద విసరోన్నిద్రోప వన్యంతరో దారోదంచిత దీ
 ఘికా కుముదసంతానప్రకాశాహృత । న్నారామోదసమీర దారితముఖస్థాయన్త
 హా మాఘ్య భూసారభ్యస్ఫురణోమిక సంవళిత కుత్యోభోగ దృగ్భోగముక ॥ ౧౩ ॥

చ॥ ఉపరినిబద్ధ చంద్ర కిరణోత్కర సంకమణస్ఫుట శ్రవద్విపుల విధూపలా
 ద్వ మిత విస్తృత వాఃపరిపూరితాశ్రన । ధృపరమహేమనాళ వితతాస్య విదృబ్ధనిరం
 ధ్ర) రంధ్రకాశ్యుపచితమైహిక ప్రసరణోదిత శీతలతోప కంఠముక ॥ ౧౪ ॥

వి. సానందంబుగ - బాగుబాగు పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. సోత్కంఠంబుగ - ఆమహాసౌధంబు చతుర్థ భూమికాముఖశాలాపురోం
 చలంబున మహారాజ కన్యాహంబులగు సమున్నత పీఠంబులం గూర్చున్న నిలువురు
 కన్యలంగంటిని.

వి. సోల్లాసంబుగ - తర్వాత తర్వాత.

శా. ఆన్యోడం దొలుతవినిద్రుతుండైన విషమశరుండు నాహృదయంబున మే
 ల్కనియదయుండై స్వాశ్రయ భేదనంబొనరింప నుద్యోగించె.

వి. సాశంకంబుగ - అవసరగ వేషణ కుశలుండుగదా విషమేషుండు - వె
 నుక వెనుక.

రా. అవిదితస్థలంబున నుండు నపరిచిత్తలైన వనితల కడ కలుగుట నీతిగాదని
 యెఱింగియుఁ దదీయ సదేశంబున కతిసాహసంబున నేగితి.

వి. వయస్యా యీసాహసంబు నీదనుకొంటివే కాదుకాదు-బలాత్కర ప్ర
 వర్త యుతయగు నాదర్పకుండే.

శా. సజగుప్యంబుగ - వియస్యా యట్లుకాకున్న నిట్టి యవివీతార్థంబు నిశ్చం
 కుండనై యేనునరింతునే ఇపుడిట్లు నేవలించుటగాదు-తొల్లినీవెరుంగవా నావర్త
 వంబు.

వి కాబట్టియకాకా యిట్లువచించితి- మంచిది నదంపడి పదంపడి.

రా. నేనతిధీరుండనై తనుచెంతకుంజెర వారలును సవిస్తయంబుగం గాంచిరి.

వి. ఇద్దియుచితంబ తాదృశావసరంబునం దాదృశస్థలంబున నజ్ఞాత పురుష ప్రవేశంజేరికి విస్తయ జనకంబుగాదు.

రా. ఇంతియకాదు- మానస ప్రసాద సూచకంబగు వికాసంబున నతరు నిరీక్షణంబులంగాంచిరి.

వి. నీవు మహారాజ లక్షణ లక్షీతుండవుగదా- వారును మహాకుల ప్రసూతలు గావలయు- కావున నీయొడం దగిన గౌరవ విధాన బుద్ధి వారికుదయించె పడంపడి పడంపడి.

రా. వయస్య కతంబెద్దియొకాని యవీయంబగు కన్యారత్నంబు గద్దియ నిం చుకైనం దొలంగక నిబ్బరంబుగం జూచుచయుండెనని యర్థోక్తంబున.

వి. వయస్య తన్నిదానంబు నీకు దురూహంబయ్యెనా.

రా. కేవలంబు తధావిధంబుగాదు నిశ్చితంబునుగాదు.

వి. నీకేమిదోచినది.

రా. తారుణ్య సౌందర్య సత్కుల ప్రసూత త్వాది గర్వంబునని యొక పక్షంబున.

వి. వయస్య యిద్దిసూహంబుగాదు.

రా. నీకేమిదోచుచున్నది.

వి. భవదీయ తారుణ్యాది లక్షణ నిరీక్షణైక తానత్వంబున.

రా. నీకట్లుదోచెనా.

వి. ధీరోదాత్తుండ వగుట నటువచించవు గాని నీమహాత్రమట్లుదోచెలెదో నీవయాత్మవని వక్కాణించెదవు గాని హృదయ మర్తంబు విడనాడవు.

రా. సామనయంబుగ- వయస్య కోపింపకుము ఒకపక్షంబున ననియంటినిగదా.

వి. సరేమంచిది- పిమ్మటనేమయ్యె.

రా. పెద్దయగు లలనా లలామరంబు సౌహృద నివ్యంధులగు విలోకక్షుణ్ణుల నాశంకాతప్తంబగు నాశరీరంబు శీతలితం బొనరించుచు లేచి పరాసరవతి యగు నొక్క మహార్షవీతంబు గానుపించి దీని నలంకరింపుడని వచించె.

వి. బాగుబాగాయ్యె పిమ్మట.

రా. నేనుగూరుచున్నందిదప నాపె నిజపీఠంబునం దుపవిశింకె.

వి. వారిరువురం కంటివిగదా- వారయ్యవసరంబున నెట్టిభావంబునకుం. బా త్రొంబులైరి.

రా. వారిలోఁ బెద్దయవీయనీ భావంబునకు.

వి. యనీయసియో.

రా. సాపత్రపతన తాననుండగుచున్నాడు.

వి. విస్తృత ప్రతిజ్ఞ తార్థుండవైతిశ్చా.

రా. సాహసం బవలంబించి- లేదు వయస్యా వచించెదనాలింపుము స్వరానల సందర్భ హృదయ సంజీవన సుధాధారయని.

వి. సానందంబుగ- సాగువు వయస్యసాధువు- ఆబాలికయట్టి లావణ్యాది గుణ మండితయే.

రా. దానిలావణ్యం బట్టిదయ-ద్వితీయయుం దానికి సోదరీప్రాయ శుభలక్షణంబ.

వి. భవచ్ఛేతస్నేనయగు నీబాలిక రూపంబాలింప మిగులఁగుతూహలం బగుచున్నది.

రా. నాచిత్తంబునకు విమోదకారణంబవైతివి- వచించెద నాలింపుమా.

సీ॥ లేనెలవెలిమాలి లెస్సల్లడించిన కాని నెన్నొసటికి వారితోడు| మరువిండ్లు వాడక మఱిమఱి నెఱగిన దానికన్బొమ్మలకుఁ దరములగును| నల్లగల్వల సేరినయము సేవించినదాని కన్నులకగు దవ్వునుండ| సంపెగదిరమయి సొంపొందఁగొల్చినదానినా సకుఁ దగుదరికిఁజేర॥౧॥

దొండపండుల లచ్చి దొడరికొల్చిన దాని వాతెర కనుమనివాళిఁబట్ట | మగరా ల యుద్ధముల్ మసలక నవియూన దాని చెక్కిలులకు దాపునుఁడు | తిమ్మివూవులక ల్చి దాని నెచ్చుట దాని నెమ్మోమునక నగు నెమ్మిసకియ | తఱిమబ్బు లుబ్బులుదల శొనినందాని నెఱుల నెనఱులంద సేర్పరులగు ॥౨॥

బంగారు తూడులు ఎవినక్కటికంట దాని భుజములజతచుగడింబు | చెందో
వలో గందక నేననేసినదాని కైదోయిచే బూన గరువమొందు | వైడిఁ కొండలునేరి బ
స్తిగొల్చిన దాని చనుదోయి యుందంబు నైపదగును | ముచ్చిచ్చుతిన్నె సొంపులఁగఱ
చిన దాని వెన్నుకు వెన్నును నన్నువయసు || ౩ ||

నవకమునంటిన నటులు గొల్చినదాని కురువు • సొంపులఁగొమరు మిగులు | కు
సుమ పొట్టల వెల్పు గోరికొల్చిన దాని మనుపు పిక్కలనొత్త చూలుకొనును | తలిరా
కు కలుములు దవిలిగొల్చిన దాని యదుగులకగు వరవుడులు గాగ | నపరంజిమను
మెత్త నిడియైన దాని మేనికి జాయి సగిగాగ నిండియుండు || ౪ ||

గీ| కాన మెండుగ నిండిన కలికితనము, మెప్పుచున్నట్టియన్నియామొడలిపాళ్ళ | లో
నొకటి కైవను బుడమిలోన మాద్రి | గాక మన్నట్టి సొబగుల కలిమిరూపు || ౧౫ ||

న|| కచనిచయంబు మేచికవికాసకగాకచి చాకచక్యమాదుచిర నిటాలమాశి
శిరరోచితలాశలి లబ్ధవర్ణమా | కుచరుచిచారు హేమనల కుట్టల కోటి పదాపదీడ్య
మా నచి రుచిందనుద్యుతియు హాయి గళాగళి నీసడించెడుకొ || ౧౬ ||

గీ|| అపుడు విరిసిన కైతక హారపత్ర | కోటి శోభల మిగులన కూటవృత్తి | న
వరంజేయునతానఖి నతిసముల్బ | జాత్కకంబులు దాని దోగంతరములు || ౧౭ ||

నీ|| తన్నుఖ శ్రీస్తోష్ఠి చగుల నూజాకాంతరసారసారికగుదోషాకరితయ | నయ
న లక్ష్మీనర్ణనము మనంబునఁ జేరశ కులావళికిని విసారతయగు | కన్బొమ్లనుగొన్నఁ
గాము కోదండమునకు నగు మధు పగుణాభిషక్తి | దశనరేఖా శ్రీలదర్శంప శౌక్తిక
శ్రేణికి ముక్తాత్త రీతియ యగు || విమలకపాల భావిభివముల్లముసేరమణి దర్పణము
దృషన్తయమ యగును | సురుచిర గలతీల చూడ్కులకెక్కిన నలకంబు వునకుశంఖా
త్తతయగు | తనురోజ సొందరీ ధార వీక్షించినఁ జక్రముల్పరసాత్త సాదితముల | కౌసు
గన్నడువేచి గగనంబునకుఁ ద్రివిక్రమ సదత్వముల సత్కృమనుయగును ||వలిపాలిమాం
జులి వాసిఁతొచిన నిత్య భంగతాపక్తి తరంగతతికి | రుచిర రోమావలి రూపుగాంచిన
నల శ్యామలాహికటిరేశ యతయతగు | పొక్కిలిపాలుపు చూపులకు పాలైన నాసర్క
గీగి నైపుడు గాసారతయగు | ఘనజ ఘనాభిఖ్య గపనైకతములకు ఘనగోష్ఠిద్వయలో

కలఱు తనరు || సురునితంబాభిఖ్య గోచరంబగు నేని చక్రంబుదహురంధ్ర సక్తమయ
గు | మంజులాంక శ్రీలు మగిఁజేరఁగరముల కగును మాతంగాత్త తాపకృష్టి | సద్గతి
ప్రధిత తచ్చరణ సౌషమిఁ జూడ పద్మావళికగుణా పంకజసిత | తనువల్లి నుషమగన్దొవి
న సన్యోఃపుల్ల కవక ప్రణానాళి కాంచనంబ || యుట్లు గావున లోకత్రయాశ్రయాన
వద్య సౌందర్య సంపద వగలదీసి | మదనుడఖిలజగన్తనూమధన విధికి | గానిజేసెను
విక్కమై తనరు నిదియ || ౧౮ ||

గీ|| దాని కానుకు సరిగాగదగుదా ననుచుఁ బల్కి చదిరున సింగంబు పన్ని
దంబు | వలన బరికించు వేళను దొలగితొలగి నోరు దెఱచుటచే దెఱనోటిదయ్యె
|| ౧౯ ||

వి. ఓవయస్యా శాదృశకన్యా నిరీక్షణంబునం గృతానుండవైతివి - పిమ్మట
జేమయ్యె.

రా. ఆబాలికవను సాదగంబుగ నభినవ హిమకర కిరణ సంస్పృష్ట కునలయ
దళ శ్రీగర్వ నర్వంకషంబులగు నయనంబుల నిరీక్షించి నాకిట్లనియె.

ఉ|| నీదగుమేని చిన్నములు నిక్కముగా బరికించి మాడ నీమేదిని నెల్లనేలఁ
దగిమేలగు రాకొలమంగుఁ బుట్టు ట న్నోవముగాఁగ దెల్పెడునమూల్య గుణాకర యి
ట్టివేళ నీవీదరికేల వచ్చిత సదీహితమొప్పుగ జెప్పవృంతయు || ౨౦ ||

వి. ఆహా యాబాలామణి వచనరచన కాతురీ పరిపాటి - మంచిది - నీవేమి వ
చించితివి.

గా. ఇట్లంటిని.

క|| కార్య వశంబున నైనన | నార్యాశాంతైన యన్యతమాడ బెగడుదుక
సూర్యప్రభవకులుండనక | దర్యమాతి ద్వైలిఱునీవ తక్కిన గుణముల్ || ౨౧ ||

ఉ|| నేనిపుడైనఁ గొంత ధరణీవలయంబున నాజ్ఞ సిద్ధిచే | మానితుడైతిసర్వవి
ధ మంగళ రేఖల నుల్లసిల్లినీ | పాణిపలంబ నంబులున బాటిగ నీయవనీ ప్రభుత్వ
మిం | తేనిఁ గొంతలేనటులఁ దెల్లమునుల్లము సంతసిల్లెడుక || ౨౨ ||

మ॥ విదుషీ సంస్తుత శేముషీ మహిత నీవేత్త్వ త్వ మస్తాదృశాహా దయాథా
 యుక శీల మాట మిగుల వ్హంబుతో నర్ధినై । మదకంగర్ప దరిప్రహాణమునకైమన్నీడ
 నైనంగళ । న్నదతం జేరితినింక జేయునది నన్నన్నించి చెప్పందగున్ ॥ ౨౩ ॥

వి. ఓయినీవిట్లు వచింప నాబాలామణియేమి వచించె.

రా. ఇట్లు వచించె.

క॥ విదితా శేషసుచరశుడవదితి గుణాధీశ సముడవగుచేతన్ । ముదితాత్త
 గాఁగ జనకుల మదిగోరెద నేను విబుధ మానితచరితా ॥ ౨౪ ॥

క॥ పరవంశంబునఁ బుట్టిన వరవర్ణినులకు వనము బాల్యమునందున్వరయోగ
 దశను బరతయ వరమని వచియింతురు గడ వాగీశులిలన్ ॥ ౨౫ ॥

వి. ఆబాలామణి యుక్తి యుక్తంబుగ నిజానురాగం బపహ్నావించుట మిగు
 లధీరయఁ గలావతియైనై తోమ.

ఓవయస్యా మరియొక తెయైనం భవదీను దర్శనమాత్రంబునదుకృత స్వాంతయై
 కంతువ్యధనంతంబు నొందింపంగోరి నిన్నే కాంతునిగ జేసికొనదా.

మంచిది కానిమ్ము- పిమ్ము నేమంటివి.

రా. ఇట్లంటి.

క॥ అనపేక్షిత గురుబాంధవ జనమతి సమయగ్రహాను సరణమవిదితేం ధనకు
 శ పహ్నిపురోధసా మనధి గ తామ్నాయ నియమితాచారమునున్ ॥ ౨౬ ॥

ఉ॥ శింజిత హృద్యమండన విశేష శుభాత్మక వాద్యహృద్యమున్ । మంజుల
 కామునూన తతమంజు మనోహరవేది హారియున్ । మంజు నిరంధ్ర భిత్తికృత మానిత
 చిత్ర మహాసమాజము । న్కంజుశరాగ్ని సాక్షికము గాత్రవిచిత్ర పవిత్రా
 త్రమున్ ॥ ౨౭ ॥

క॥ అగు గాంధర్వ వివాహము మిగులుగ శోభావహంబు మీనాభిజ్ఞానగురుక
 ముప నీకులకుం దగునది కన్యాస్వతంత్ర తాపాదకమున్ ॥ ౨౮ ॥

కావున నివ్వధంబగు పరిణయంబున ననుంగరుణించి విషమ ప్రహరణు వలన
 శరణంబు ఎగుమని మిగుల వేడికొంటి మఱియును.

మాలిని. సుచరిత పరిపాటి శోభితంబౌ గడున్ని వచన మరణునైన న్వస్తుబు
ద్ధిం దలంపకా అచలసుకృత శీల వ్హాయి రాజన్య కన్యలఱచిగలమురె గాంధర్వోపప
త్తిస్సునీతీ ||౨౯||

క॥ నేనీకర్ణుడనైన న్నానె నదియాదియు నేనిమానకనిపుడీసూనశరశరాళివ్య
ధ మానవతి విదిత వృత్తిమనువుము నన్నుకా ||౩౦||

వి. బాగుబాగువయస్యా నిరుత్త కావకాశంబుగవచించితివి పిమ్ముట నేమయ్యె
రా. ఆబాలామణి యేమియు వచింపక నవనతి వదనయ్యెయుండె.

వి. ఆహా యీబాలామణి యెంత ధీర- కాకున్నను వనితలు బ్రగల్భులై నంద
మమసూను రాగంబు పరిచితులయందుం బ్రకాశింపఁ జేయురు- నీవవిదితుండవు.
ఇద్దియైనం గన్నియ కాననిద్దియు మిగులనాశ్చర్య కరంబుగాదు- మంచిది- దీనికొ
కవయస్య యున్నదని వచించితివిగదా- ఆపె యీసంభాషణం బంతయు నాలించి
యేరికి నేమియు వచింపలేదా.

రా॥ అప్పుడాపె యీబాలామణింగని టుట్లువచించె.

గీ॥ అర్హులగువారు నన్నిట శార్యవృత్తి | నాత్మరక్షణమునుగోరి నాత్మజీర | నా
త్మదానంబుచే నైన నరణువారి | మనుచుటయ కాదె ధర్మంబు మతిమతులకు ||౩౧||

క॥ గణనాతీత సుధీనత | గుణగణ భూషణులు దన్ను గోరినవారి | న్గణియించి
కోర్కెనీర్ప ద్రుహిణు వరదుని జేసికొనుటయెగా దెయిలకా ||౩౨||

వి. మేలుమేలుబాగుగ వచించెగదా యావయస్యామణి- అందుకీ బాలామణి
యేమివక్కాణించె.

రా. వీమివచ్చింతు | అప్పటికిం బ్రతికూలంబుగాన వచించె.

వి. ఏమని.

రా. ఇట్లని.

క॥ ననుగెవి కడుఁ గనికరమాన | మనిచిన తలిదండ్రిలకును మకుగుపరిచి
ణాఁయనువున మేలాందుట నాకనయము నెదుతనము గాదె యలరుదురెపజల్ ||౩౩||

క॥ చెలినీయెఱుగని నాయంబులు లేవిలనైన నిట్లు ముగుదగు నాకుం॥ దెలి
పెదవు దమ్ముమనియో తెలివింబరికింపఁ దలచితెగ నాడెదవ్రా ॥౩౪॥

వి. పమ్ముట.

రా. అను నాశాలామణికి నావయస్యా గత్తుంబిట్లను- ఓచెలియా నీవిట్లంటి
వి రెంతమాటే నివునంకనీయవా నేను వంచకురాలనా.

బా. కాదే యాళి యిట్టితలంపే నాకుఁబుట్టిన నొట్టేల పచింతునే- ముగుదను
గావున నేమియుండోచక నట్లడిగిలినే.

వయస్య॥ చెలినురో యట్లయిన వచించెద వినవే- రాజకన్యలకు గాంధర్వ
పరిణయంబు విధిప్రణయంబనియకాదా తొల్లికుముద్వతి శకుంతలా నర్తకోటాచార్య
దులు మాహాకులీనలు తత్తాదృశ సుగాణ నుహార్ణవులగు మైథిలీను దుష్కంతపురుకుత్స
ధసంజయాది క్షత్రియావ్యయోత్తముల గాంధర్వవివాహంబునం బరిగ్రహించి యిష్టభో
గంబులనుభవించి సకలజన సమ్మాన్యతం బ్రశస్తికెక్కిరని నీవెఱుగుదువా లీకా.

బాల. ఎఱుగుదును గాని ప్రాచీనాదు శాతనంబులగు నాచారంబులకుం బె
క్కులకు దేశకాలాది భేదంబువలన గ్రాహ్యగాహ్యతలు గలుగుటజేసియు జనకవశన
గుటయు నామనంబు సందేహ కేహంబగుచున్నవే.

వయస్య. ఓచెలియా గువియన్నియు దత్తోత్తరంబులు నావటే.

బా. చెలియా యిపుడేమి నేనువలయునే.

వి. నేవచించునది యితరంబు లేదు - అని వారిరువురకు స్వసంకేత భాషణ
సంభాషణంబయ్యె.

వి. లెస్స లెస్స - గుణ నిరూపణ నిపుణయగు నావయస్యామణి సకలయంబు
న కాత్కాలికంబగు నీయభిలాషంబు ఫలిత ప్రాయంబగునని తలంచెద.

రా. ఇట్లుగాదు ఫలితంబయని వచింపదగు.

వి. ఆహా నీవగదా ధన్యుండవు - ఇది యిటుండనిమ్ము - తదీయ సంకేత భాష
నీవెట్లెఱింగిలివి.

గా. తదీయవదనావలోకనావసరింబున వాణీవదనావ లోకనావసరింబునంబో
లె బుద్ధి ప్రతిభాత్తత సుందె కావున నాశబ్దంబులన్నియు మనంబునంగీరితంబులగుట
ననంతరంబు తద్ధ్యాన ప్రసన్న హనస్కతచేబెరికింపఁ దదీయశబ్దావశువంబులగు వ
ర్ణంబులే తదర్థప్రతిపాదకవిపర్యయంబులయ్యె - అక్కతంబున నెఱింగితి.

వి. అప్రతిమ ప్రతిభాభాసుయండవుగదా వయస్యా నీవు - మంచిది - పిమ్మట
నేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నావయస్య యాబాలికల జూచి యోచెలియా మభినవాకోపి
తంబగు మల్లీమతల్లిక నిన్న గొరకితంబయ్యె పుష్పితంబు గావలయుఁ జూచివచ్చెదఁ
గాని నిపుణంబుగ నుండుమనియుపవనాంతరంబునకు వెడలె.

వి. ఆహా యాలలనామణి యెంతకలావతి - కృతకృత్యుండవైతివే - పదంపడి
యేమయ్యె.

రా. అయ్యెడ నాబాలామణి సందుగ్ధముగ్ధమందాక్షానురాగ రసాల సంబు
లకు నిరీక్షణంబుల నంతరంబునకే తెమ్మని పిలుచు దాని కరణింబులుహారుఁ జూచి
వెడలి॥

సీ॥ ఈగదిలోనుండి యాగదిలోనికి నాగదిలోనుండి గూవలిగది కీశాల
లోనుండి యాశాలలోనికి యాశాలలోనుండి యవశలుండు । శాలకు నతివిలాసాశ్ర
య సంస్పృష్ట యుగయుగత్కార సంజనిత హర్ష । మంజీర కల్పనాది మహితమండనము
గ వెడలుచు నొక్కనో నడసియుండి । నాతాక దడవుచు నాకు దన్నెఱుఁగించు
టకు నూపురాంఘ్రి ఘట్టనము నిడుచు । నాజాడచే రదయన మెఱింగియ వెంట
నంటినఁ గొంపెయై తొంటి చొప్ప । మరి మరి దిరుగుచు మరిపెమ్మలీనుగు నాసౌ
ధభూమికాహరి విధము । లన్నియుఁ బొడగన నవకాశమిచ్చుచు నొక్కొక్కచోట
ను జక్కనైన । మెఱుపు తీవియకరణిని మెఱసి మెఱసి మల్లగుల్లాలబ్రెట్టుచు మరి మ
రలుచు । కతిశచీకేళిమందిర లలితదత్త । హ్రీభరముపరి భూమికి యురవు సేరె ॥ ౩౫ ॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. ౩॥ స్వస్తికమునఁ గుచమందలి హస్తగలాంగుళిక పోల హసితాధరముక ।
శసలలితములఁ గప్పుచు సుస్తనియది మోము సేర్పి సుదుఃఖశయ్యుక ॥ ౩౬ ॥

క్రింద నిలవంబడియుండె.

వి. ఓవయస్యా యాశయ్య వర్ణింపుమి.

రా. ఓవయస్యా నావివక్షావిషయంబగు నర్థంబీవ ణనుయోగించితివి- బాగు బాగు - వినిచెద నాలింపుము - ఆనుచు సోత్సాహంబుగ.

చ। అభినవ సర్ణిపర్ణమ సృణాయణ విద్రుమ కాండకోప్త వల్లభ పురుష ప్ర

మాణ రుచిరాంఘ్రియు నంతర సక్తసంస్కర । త్వ్రీభమణి ఖండ మండితే సువర్ణమ యోజ్వల చిత్రపాత్రికా సుభగమహాశ్శదండ భృగి శోభిత మంజుల కామమాన ముక్ ॥ ౩౭ ॥

చ। మ్ముట తమ శక్ర గోపగణ శోణ తృణీకవణక్షమప్రభౌ పటల దృగుత్స వ ప్రభవబావుక పట్టశుణౌఘచిత్రీసంః ఘటనసురూప మంజిమవికస్వరమాలతి మాం జులీల సస్పట కృశబంధురాత్త పరిబహా మహాహాతమోపబహాముక్ ॥ ౩౮ ॥

చ। సువిమలవర్ణులారతర శుక్తిమణీగణా క్షప్తఝాల్లరీ కవచిత శోభిలోచన వి

కాస విభూతిదకాయమానమా । ద్యవితత దృబ్ధముగ్ధకనదంబుజ రత్న విహంగపాళికా నివహమహావితాన పరిణీత మహాద్భుత కారురూపముక్ ॥ ౩౯ ॥

చ। శరదప్రదాత పక్షగిరి శస్రీభువాసర నిర్మిరోద భాస్వర శిశిరాంకు బింబవి ల పచ్చశగర్భజరోమజాత ని । ఘ్రపరతూల సంభరిత సూనసముత్కర పేళలోపధా న గవిత చిత్ర కీర్ణతల నద్దల సత్ఫలకాభిరామముక్ ॥ ౪౦ ॥

చ। సురుచిర శౌరసీర మయి సులదర కేసర వారపూరితాంతర పరచంద్ర కాంత కలితచ్చద బంధుగక్షరవోత్కగ । స్ఫుగణసముల్బణాభ్యుదిత శుభ్రమ యూఖ మయూఖరాచిషీ భరిత గృహాంతరాళ పరిభర్త్సిత దీపక కాయమానముక్ ॥ ౪౧ ॥

క। నిగ నిగ మెఱుగుల మెలగడు! తనురతనముల చిదురుపలదెనరు కరణు లం । జిగినెచ్చు పైడి పలకల మిగులకవలరాదు వెడదమెట్టులనోలిక్ ॥ ౪౨ ॥

తనరినదియూ.

వి. వయస్యా యిట్టి దైన దాని వైభవంబునకు గొఱంత నీవర్ణ నాకాశలంబు
నకు గొఱంత - కానిమ్ము పిమ్మట నేమయ్యె.

చ॥ మదనుడు దానితోఁ గలప మక్కువతోనను మాటిమాటికిం బదనగు న
మ్ములంబరపి బాదలు సేయుచునున్న ధైర్యము । నవదలక మూక భావమున పర్తిలజే
యుచు బ్రత్యమంబులక । సుదతిని వెన్నెఁజేరి మృదు శోభినఖంబులబ్రక్కలఁటి
తిక ॥ ౪౩ ॥

వి. పిమ్మట నేమయ్యె.

రా. గీ॥ దాననంచిత కిలికించిత ప్రతీక । యగుచుఁ దొందరఁ జెందివియాతక
రణి । నెదుగుగను భుజవల్లుల నీరు బారు నాదు గళమున దగిలిం చె నాతియిపుడు॥
౪౪ ॥

వి. ఆహా వయస్యా నీభాగ్యంబేమని విదిలుంతు బ్రహ్మానందస బ్రహ్మచారి
యగు తాదృశ బాలాచుడీ స్వయంగ్రహణ నుఖంబనుభవించితివి. పిమ్మట

రా. మ॥ అపురాబాలిక చెప్పితంబులు విసారాంకత్ర పాయంత్రాణ్యా
ప పూర్వోత్తర సంధులౌట రసిక స్వాంతానుభూతిక్రమై । కషరిజ్ఞేయ రసోల్బాంబు
లు ప్రదుద్ధానంద సందోహముల్విపులశ్రీనుకృతైక లభ్యములనై వెల్లొండె నత్యంత
ముక ॥ ౪౫ ॥

గీ॥ ఇవ్విధంబున నభిమత హేల లలర నలరు విల్తుని సేవలు సలుపుచుండఁ
బ్రమద సంగతకోక దంపతిరుతిముల బలయువై తాళికస్తుతి పాఠమమరె ॥ ౪౬ ॥

క॥ ఆయెడ పేల్కని కన్నులు పాయంబున దెలివి చూడ బమిగప్పి మనం ।
బామెలనాగను గానమి నీయానదురంత చింత నియమితమయ్యెక ॥ ౪౭ ॥

క॥ ఏదెసఁజూచిన నదియే మోదమదుమఁ గానఁ బడెడు ముద్దులుగులుకక ।
ఏది వినబడినఁ దన్నుదు పాదాంగడ శంజితముల భావముదగులుక ॥ ౪౮ ॥

గీ॥ కాని తాకంగఁ బోవఁగ గలికి యుపుడు మా యానైపోవు బానుపుములు

లశేరి కన్ను మూసిన వెంటన కానబడుచు నన్ను గనుగొంటేవేయని నగు మబలుకు ||
౪౯ ||

క || అపరివితుండవగుటచే నెపమిడి వేసవుడు నీకు నెయ్యముమీతే | యప
ఘనము దాదితి యొడ నపశంకత నొసగితి ననయముఁ జేకొమ్మి || ౫౦ ||

గీ || మరియు నాకేళి వేళల జరిగినట్టి మాటలను దాహించి నామానమడర |
నుల్లసంబులనాడుచుఁ బల్లవించు బ్రేమననయంబు ననుచూరుఁ బేరువాడి || ౫౧ ||

క || ఇది కలయని యెట్లెన్నుదు నది జాగ్రద్దశలఁ జేర ననుభవ పథము | న్నది
బమవి యెటుల నుడువుదు విదితములెల్లను మెలంగు వితత స్ఫురణక || ౫౨ ||

వి. వయస్యా యయ్యవసరంబున వబ్బాలామణి ధరించిన వసనంబెట్టి చాయ
గలదై కానుపించె.

రా. విను వదించెద.

క || సురభి పయః ఫేనచ్ఛవి భరితంబైనను దనీయ భవ్యవపుష్కీ | భరపరివృత
మై మేల్బంగరు మెలుగులగుముల మిగుల ఘటియించునదై || ౫౩ ||

వి. వయస్య వికష్ట ప్రాముద వన మహాలాపకరణ మహనీయ సౌధతాదృశ బా
లామణీవిలోకనాదికంబులు స్వప్న శాస్త్రంబున నభిష్ట కల్యాణ ఫలప్రదంబుల నివి
హితంబులగుట వీనిలో నెక్కొక్కటియ ముట్టిదగుటకుఁ దద్దయు సమర్థంబు - అ
ట్లుండ నన్నియు నీకనుభవ విషయంబులగుటం దదవసరంబు ప్రభాతప్రాయంబగుట
ను నీకు వేగంబు సత్తమాభిషార్థంబులు లభించు.

రా. సప్రమోద వికాసంబుగ - సత్యమస్తు వచస్తవయని నారెసారెకునుడివి
ఓవయస్యా నానుభీష్టం బాకన్యారత్న లాభంబుకంటెఁ ద్రక్కినదెద్ది - అద్దిలభించిన
స్వర్గరాజ్యంబైన నభిలషింపను.

వి. వయస్యా నీవతిమాత్రంబు సంఖ్యావల్పంఖ్యాత వైదుష్యండవుగదా. స్వ
ప్నదృష్టంబైన యర్థంబు జాగ్రద్వ్యవహారంబున ననుభవించుట కభిలషించుట సమంజ
సంబేనా.

రా. కారు పయస్యా నేతెఱుంగుదు - ఐనను మనోవృత్తితాదృశంబయ్యె
అట్లైన వివేకధారనాభ్రాంతి పంకంబపనఱుంచుచు మనంబునకు బ్రసాదంబు సంపా
దించుదుఁ గాలయాపనంబునకై యొక్కరుండన మృగయావ్యాజంబునఁ దురంగమం
బాళోహింవి పురప్రాంత కాంతారంబునకుం జన నయ్యది యాత్మీయ రయాతిశయ
ఖంజి కృతకురంగ తురంగంబై వశసంగతంబుగాక ముహూర్త మాత్రంబున నతి దవీ
యంబగు నయనంబతిక్రమించి యవిదితంబగు నొక్క యరణ్యానీగర్భంబున నలిచె

వి. ఆహా బహుశంబగు కష్టంబనిష్ఠతమం బాదిష్టంబున బ్రాప్తంబయ్యెఁగాఁ
బోలు.

రా. ఇదివరకు నట్లకానంబడుచున్నది.

వి. అయ్యెడనైన బడలిక యొకటి కెండు దినంబులం బధ్యాహారాది నిషేవ
ణంబులఁ గుందవచ్చు నే.

రా. ఈయాసం బట్టిదనుకొంటివా - కాగు - అక్కడ గొంత కర్ణంబు
జరిగె నద్ది వచించెద నాలింపుమని యాహరిణాహృత వారిణేక్షణల సార్థావ శ్రీవణం
బు దొలుతఁగ జరిగిన వృత్తాంతంబంతయు సవిస్తరంబుగఁ దెలుపుచున్నాడు.

వి. స్వ. ఆహా యెంత యాశ్చర్యము - ఆపేటికాంతరస్థిత కన్యారత్నద్వయం
బ కాబోలు కుంభస్థనిచేఁ దెలుపంబడినది - దైవంబీతని కాబాలామణి సంఘటింపని
ట్లొనరించెఁ గాఁబోలు - కాకున్న నిట్లు తటస్థించువా అని స్వర శాస్త్రీరాధాంత ప్ర
కాగంబున నాడీ పరీక్షణంబొనరించి యాకన్యామణి నితండు పరిణయింపం గలవా
డేయని తలంచి.

ప్ర. ఓయి పయస్యా దురాత్తుండగు నాయసుర సమయించి యార్తజన శ్రా
ణంబున గన్యాత్తుండ వైతిష - వారును విధిమనోరథ విదంబున వతీంపఁ గలరు ఇ
య్యెడ నీకు విషాదాతిశయంబున కెద్ది నిదానంబు.

రా. కలగేవిదానంబుత్తునుంబు.

వి. అద్ది కథనీయంబేనా.

రా. నీకు గోసనీయంబు గలదా.

వి. ఐన దాన నావీనులనిండింపుము.

రా. ఆకశ్యాద్వయంబు స్వప్నంబున నాచే జూడబడినదయని తద్వపు
శ్చామాని నిరీక్షణంబునం దడియ స్వరంబునం ననుక్తి వైఖరీ విశేషంబునను నిక్కంబు
గఁ దోచుచున్నది.

వి. ఈయుదంతంబు నితాంతం బద్భుత నిశాంతంబై యుండె - ఆమందసం
బు చనుధరయందుఁ బ్రవేశింపఁదగు - అట్లైన దాని సంగతిం బరికితము - విషా
దంబు వీడి మజ్జనాది కార్యములు వతింపజేయుము - అని దారంపు దెస గనుం
గొని - ఓయివ్వండక్కడ - ప్రతిహారిప్రవేశించుచున్నాడు.

ప్రతి. ఓసుబ్రాహ్మణ మణీ నీయనుశాసనీయంబనుశాసింప నీజనుండు గడు
జేడుక పడుచున్నాడు.

వి. చెంతకుంజని వానికర్ణమూలంబున నిట్లని జపించుచున్నాడు.

ప్రతి. భవదనుశాసనంబతి మాహనీయంబని యట్లొనరించుచున్నాడు.

వి. వెండియు నంతరంబునకుం జేరి - ఓహనుస్యా యియ్యెడ నొక్క మంత
నంబొనరించితి నేవి యేతెంచుఁగాని నీవియ్యెడ బొడమిన బడిలిక గడు నిబ్బడి
గా నభీనయుంపుచుండుము - మరియు నత్తటి జరుగు చెయువులన్నిటికి విరక్షత వీడి
యేమియు ననుయోగింపక నానుకూల్యంబుచే నుండు.

రా. సోభ్యేగంబుగి - ఓరీ ఛాందసుఁడా యెంత పని నేసితివి.

వి. నేనేమి నేసితి.

రా. అనిష్టంబు.

వి. ఇతి అనిష్టంబేనా.

రా. దీనికంటె మణి యొక్కండగు నద్దియెద్ది.

వి. ఎంచునుండి.

రా. అద్దినీవెలుంగవు గాబోలు - కానిమ్ము నచించెద వినుము - దేవి పూర్వ మందే నాయందన్యాసక్తత శంకించుచుఁ బ్రసక్తిమాలియుఁ జిడుముడిలిడుచుండు ఏ తాదృశంబులగు నిదానీంతన వికారంబుల వాలోకించెనేని మిగులం గుపితయగు - ఇట్లగుననే కాదా యామయవ్యాజంబున నేరికి నలక్షీతుండనై యిట్లంటి.

వి. వయస్య యట్లగునని కాతరత నెండకు - దేవి నీయందతి మాత్రంబనుకం పాసంపాదిత సౌహార్దస్వాంతయగు నలుల నొనరించెద.

రా. ఆహా కష్టము - నీకుఁ దోచినంత సేయువాడవు గాని పౌర్వాపర్య విచారపరుండవుగావు - మదీయ భాగ ధేయవశంబునఁ గాఁగల కార్యంబులు నెరివేరఁ గలవు - కావున నీయిష్టకారంబున పతికాంపుము.

వి. మంచిది యీభరంబంతయు నీకెందుకు - నీపూరక చూచుచుండుము - కర్తవ్యార్థంబంతయు మన కిరువుగకు లాభికరంబుగ సంగఘటించెద.

రా. ఇయ్యెడ నీవేమి లాభంబు సంపాదించు కొనందలఁచితివి.

వి. తినంబోవుచు రుచులడుగ నేల - చూచుచుండుము.

రా. ఇట్టి యవసరమందును స్వకార్య తత్పరతయేనా.

వి. స్వయంతీర్ణః పరాంస్తారయతి యనునయాంబు భవదీయ శ్రవణ నిలయంబు గాలేదా.

రా. సప్రమోదంబుగ - వయస్య యాత్మసాదృశ్యంబున నన్ను వభిమతార్థ సంగతు నొనరింతుమా.

వి. అర్దుకుమి సందియంబు - నేను వచించిన కరణిగను కని నిపసింపుమా.

రా. అటుల సలిపెదనని మాతనితో నిష్టాలాపంబు లొనరించుచున్నాఁడు.

నిష్టాటం బ్రవేశించుచున్నది భర్తృ పీడాకర్మితాత్మయగు దేవియు సఖియు.

సఖి. ఏవే వజుస్యా దివాతన శశికల కళణి మిగుల శోభనీయాత్తవై చూప
ట్టుదువు.

దే. సవిషాదంబుగ- సఖి యీ సమ కుంబున సమయింపనలవడని కడగండ్లకుఁ
బాల్పడితిగదా.

స. ఎప్పుంటెనంటివే చెలియా యిట్లు.

దే. ఆర్య పుత్రునకుంబెక్కు దినంబులఁబొడమిన్న యవస్థ యెఱుంగవే.

స. చెలి యిదివరకు న్నట్లెయున్నదా

దే. అట్లున్న సేమంబేకాదా.

స. సేమ విశదంబుగ నెఱుగఁగాని యది యట్టిదో వచింపుమీ.

దే. ఔను ఈనడుమ మనము గలియమింజేసి యిచ్చటి నుద్ది నీకొక్కింతయు
విదితంబు గాకుండు - కావున వినిచెద నాలింపుమా - ఆర్యపుత్రుండు లోఁగడంగింకం
జిక్కి యుండుట నీవెఱుంగుదువు గదా - అట్లుండియయో నడుమ నొక్కనాడొ
క్కరుండ ప్రాద్దు పుచ్చుట కని సంజకున్జాముండమావు నెక్కి వేట పొంటెఁబేరడవి
కింజనెనట - ఆరేయి రెండవ జాము గొంత జరుగఁ దిరిగి యేతెంచెనట - పిమ్మటం
బరిచారకులేరును సెలవు సొందక నాచెంతకు రావలువడని యానతి సేసెనట - మరియు
నొక్కరుండ యాయుద్యాన సౌధంబున నివసించెనట - ఈయుదంతంబు మరువాడు
దియ సమయంబున నేవిని యాతని చెంతకుఁ జేరి చూడఁ దద్దయు వినకుండైయుండె .
మరియు.

చ॥ ఆపరిమితావనీశ మకుటాంతర హీరదుకార శాసనం । దుపచితదర్ప విద్వి
షది భోత్కర ధైర్యభివామ్యనేంద్ర రా । వపటిమ చాపటంకృతియావాక్సతి మస్తక
తారలీవిధా నపటుమనీషుడైన పతి నాకు వశుండయియుండు నర్తిలిక ॥ ౫౪ ॥

గీ॥ అట్టివాడయ్యు నన్నని యపుడు పగతుఁ జూచుకరణినిఁ బెడమోము సొల
పు మీఱఁ । జీసెనేనిది యేమని వాసిదొలఁగి యడుగఁ బిడుగున సరిగాఁగ ననియె
నిట్లు ॥ ౫౫ ॥

క॥ ఓరాజపుత్రిని న్దన । నారాటము డెందమునకు నభివృద్ధమగుకొ । నీరాక నే
వదిలించెద । మారాడక మఱి పొమ్ము మఱి యడుగకుమీ ॥ ౫౬ ॥

ఆని యుత్తరీయంబున నొడలెల్ల సిండంగప్పుకొని కన్నుండెనని బాషంబులు
విడుచుచున్నది.

సఖి. సాశ్చర్య భేదంబుగ, ఓచెలియా యెంతమాట పుట్టెనే. ఇద్ది పరికింప
జాబిల్లి బిల్లి వలనఁ బిడుగువొడముటయుఁ దచ్చిపూలోనుండి యుల్క వెడలుటయుగ
వోధంబు వలనఁ గాఠకూటం బావిర్భవించుటయు నణనీత పిండంబువలన విన్నులిం
గోత్కరంబుదయించుటయు సాధుజనాననంబు వలనఁ బరాపకారై కార్థంబగు భాష
ణంబు వెలువడుటయునై కన్బట్టు. సమయ వశతంబొడమునవస్థా విశేషంబులనుభవం
బు వీడి యేరికి నిరూపింప నలవడవు. నైపుము. పదంపడి యేమయ్యె.

దేవి. సఖి యప్పుడు నామనం బతిమాత్రంబు క్రోధావమాన విషాద నిర్దగ్ధం
బగుట వెట్టిదశనొందెనో వచింపఁజాల. అట్టి దాననై వెంటన యేతెంచి కొంతతఱికిం
దాలిమిం దెచ్చికొని బ్రతికియుండిన శుభములఁబడయవచ్చు ననునయంబు జీవంబున
కాధారంబు నేసికొని యవధారిత ప్రాణ పరిత్యాగోద్యమంబునఁ దొలంగితిని.

సఖి. సాశ్చర్యవిషాదంబుగ. హయెంతపనిపుట్టె. సఖి తొలుతం దత్తరపా
టున ననుచిత వికార పరవశవయ్యును బదంపడి సూహామహనీయమనీవవైతివి. ఆ
య్యెడ నీకు “సహసావిదధీతనక్రియామపి వేకః పరమాపదాంసదః - వృణతేహీవిమృ
శ్యకారిణాంగుణా బ్ధాస్స్వయమెవసంపద” యను కిరాతజాకనీయ పద్యంబుపస్థితంబ
య్యెనని తలంచెద.

దేవి. సఖి యాను.

సఖి. చెలి యట్లగుటంజేసి వెనఁగ సకల సౌభాగ్యసంపదలకు జనననికేత
బగుదువు.

దేవి. చెలియ యిదివరకైతే యట్టి తలంపు విలసిల్లుగాని యధునాతన స్థితి విత
క్కింపఁ వోచకున్నదే.

సఖి. అది యెట్లు.

దేవి. పెక్కువాసరంబులనుండి స్నాన పాన భోజనాది కృత్యంబుల నొక్కొం తయైన వర్తనంబు దలవడి నైదాఘనిమ్మ గౌఘంబు చాడ్చున నతికృషుండై యార్యపు త్రుండుండ నాశుభాభిలాషంబెట్టుఫలించునని తలఁతు.

సఖి. కి మదవసరంబు చింతించి. ఓచెలీ యిద్ది భూతావేశమూలకంబేమో యని తోచుచున్నదే.

దేవి. సాశంకంబుగ. వయస్యా యార్యపుత్రునకు నద్ది గలుగునే.

సఖి. ఆయనకుఁ బురాతన మహిమంబునంజేసి యిది యనధ్యాహార్యంబేకాని యుప్పుడు సూహనీయంబుగావచ్చు. అది యెట్లంటివేని విను. గ్రహంబులు ధారుణంబు లగు నరణ్యంబుల శరణంబులం జేసికొనియుండుననియు దుర్బలులగువారు దారసిల్లిన వారి వావేకించి బహు భంగుల బాధించుననియు జనశ్రుతి సంగతంబగు. కావున నీ వయస్కుండును లోఁగడఁ గింకనతి ఖిన్నుండైయుండి యచ్చటి కేగఁ గావున నవ్వి సోఁకియుండందగు. కావున భవదేకప్రాణుండగు నీతండు నీయెడ నిట్టి విరసవర్త నంబు సలుపునా.

దేవి. సఖి నీకు నిట్లు తోచుచున్నదా.

సఖి. ఔను - ఇది యటుండనిమ్ము - పెరిలకేరికైనా నిట్టి వితర్కంబు గలి గెనా

దేవి. ఇంతకుమున్ను మాకెవ్వారికియు నిట్టి యూహ యుదితంబుగా లేదు గాని నుబ్రోవ్తాణుం డార్యపుత్ర ప్రేయవయస్కుండగు విమాషకుండొతకు లోఁగడనే యాయనంగని యేమి పరికించియోగాని గ్రహబలిసాధనంబులగు పదార్థంబుల నహా జనంబుచేఁ దారిపించికొనియే తేరవలయునని వార్తన నేనె.

అట్లైన నద్దియ నిక్కంబగు.

దేవి. తదీయ నచన విశ్వాసంబున నేను నట్లు గలుప నుద్యోగించితిని.

సఖి. అట్లైనం దడవు వీడి వెసగ నట్లొనరింపుము . నేనును వెండయు గే
తెంచెదనని నిర్ణమించుచున్నది దేవియుఁ దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యద్యో
గించుచున్నది.

పిమ్మటఁ బ్రవేశించుచున్నది. ప్రాణానాధ సాధంబహుజన సంవాహితత్రినయ
న ఫల పరిష్కాల మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లడ్డుక మహారజత పాత్రయుఁ దాదృశపాక
పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుఁ బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషడ్వారంబున దేవింగాంచి- రాజాంజాచి-ఓవయస్యా దేవియేతెంచుచు
న్నది గాని విషశుండవు గాక వైరస్యంబభినయింపుచు దేవితో నేవచించు వచనంబు
లకనుకూలంబుగ నప్రమత్తుడవై ప్రవతీంపుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రాహ్మణ యాజనముప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సాభాగ్య సాధ్యమతల్లిక యగుత.

దే. సుబ్రాహ్మణ భవదాగమంబునంజేసియియ్యెడ నిచ్చటికిరాగలిగె.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకేతెచ్చు.

దే. అందుకుఁదొల్లింటి యార్యపుత్రుండు గాడు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నట మహితమతుల కు
చితంబేనా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము వొడమ నొక్క కారణంబుండవల
యు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశతకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం జాలను గాని నేనుడివిన చొప్పుచేసితివేని యప్పు
డాలోచించి వచించెడ.

దే. ఇపుడేమి నేయవలయు.

వి. ఈషదార్థంబులతోఁ గూడఁబ్రతిచెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులనలాగఁడుగదా.

వి. ఇట్టి సంభాషణలు కిద్ది యవసరంబే.

దే. పరిభవంబు విషాద ప్రభవంబుకదా.

వి. తత్కర్తచిత్తవృత్తివికృతం జెందకుండిన.

దే. అట్లైన నీయిట్లంబు చొప్పున వర్తిల్లెదనని యందరితోడఁ గూడి పలి స
మీపంబున కేతెంచుచున్నది.

వి. దేవి ఈవస్తువుల నిక్కడ నివసించఁ జేయందగు.

దే. అట్లాజ్ఞాపించుచున్నది.

వి. దేవి వయస్యంఁడెట్లుండెనో చూచితివా.

దే. కాంచి చింతాకులిత స్వాంతయగుచు నాహి యార్యపుత్రుఁడు.

కం॥ గృహపాలీ దాహకహుతః । నహానుహదాభీలకీల వాతాటోప । ప్రహత
మగును పవనాతర । విహితకురసకదలి తరువు విధముననుండెన్ ॥ ౫౭ ॥

ఉ॥ కాంచి జలంబులందిడిన కాంచనవల్లిక వ్రాలెవెల్లనై । నీచరుచిన్ వహిం
చు మెయి నిడితముల్వలె భద్రలీలలన్ । దోచవుకన్ను లూర్పులదిదూరములై కడు
వెచ్చనెచ్చఁగా । వీచెడున్ తడిపు వెతవెల్లుల పాలయియుండు నయ్యయో ॥ ౫౮ ॥

మఱియు.

చ॥ దినకరదీప్తి సంవరణ దీనసుధాకర మూర్తిత్రాలు నీ । తనితగురూపు
తద్దయు మదావళతీరవికీర్ణ నీరస ద్వారహహోచనీయమగు వక్త్రము గాత్రము లెల్ల
నాహుతా । శనగతిద్రాంత పల్లవదశావళతంగను నిప్పుడక్కటా ॥ ౫౯ ॥

అనుచుం బరిదేవించు చున్నది.

వి. దేవి యీపీఠంబునం దుపవేశింపుము. ఈబలివస్తు పాత్రంబిచ్చట నుం
పించుము.

దేవి. (యట్లొనరించి) యోయి సుబ్రహ్మణ్యా మాచితివిగదా నీవయస్యనకుం
బొడమిన యవశ్య.

వి. దేవీ యశాను. కాలశశంబున నెట్టివారికి నెట్టికష్టంబులు నేతెంచుట విదితంబకదా.

దే. ఈరాజిట్లు కృశించుటకే నిదానంబసిత పక్షాయితం బయ్యెనూనేఁ బరికింపం జాల నీవు సుగ్రాహ్లాఁడుండనగుట శక్తుండ వగుదువని తలంచెద.

వి. దేవీ యిటునంటివారి కారణంబులు నిరూపింప నేనును మిగుల వేరవడిని గాను. అయిన నా తెలివి బలిసికొలది వితర్కింపనిది గ్రహవేశ మూలంబని తోచుచున్నది. అందుకుఁ గతంబును ఖిన్నుండై యరణ్యానిం బ్రవేశించుట గావచ్చు.

దే. దీని నిక్కంబెట్లు విస్వప్నంబగు.

వి. అద్ది పరీక్షించుటకయే కాదా నీకట్లు వార్త నంపితిని.

దే. నీవు వదించిన పుస్త్రువులన్నియు నానీతంబులయ్యె నిపుడేమి కర్తవ్యంబు.

వి. దేవీ యీపదార్థంబులన్నియు నీతని మోముచెంతకుం జేర్చి యోగ్రహ వరమాయాగ్రహంబువీడి యిపుడీయర్థంబు లాస్వాదించి యాయనకుం గుశలంబు సంపాదించునుని ప్రార్థించి కొంత తఱి యట్లుంని పదంపడి యొక్క దుర్గతి విప్రునకు యత్కిందిద్దక్షిణా సమేతంబుగా దానంబొసంగుము. అట్లగునం బిమ్మట దాని గుణగుణంబులు గొంతవట్టుకుఁ దెలి మందగు.

రా. స్వ. ఆహా యీతఁడెంత గడును చాపలంబున లడ్డుకంబుల భక్షింపం గోరి మదీ రుంబు మదన నిదానంబగు నాధికి గ్రహవేశ మూలకతం గల్పించుచున్నాఁడనుచు వికళిశాధమండగుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ మావితివా నయన్యుని వదనంబు మన మీబల్యర్పణవిధిఁ దలపఁగా సంత వికసితంబగుచున్నది. కావున సత్వరంబుగ బలినర్పింపుము.

దే. అట్లొనరించుచున్నది.

రా. తదీయ కైతవ ప్రమాదాకలన నిదాన హాసనంబ పహ్నావింపంజాలక ముఖంబు వికాసాధీనంబు సలుపుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ కనుగొనుము. ఈయెడ వయస్యని యాననంబు దొల్లింటికంటె వికాస విశదంబగుచున్నది. కావున గ్రహంబీయెడ నీతనిఁ గొంతవట్టువీడి బలిద్రవ్యం బావహించి యాస్వాదించుచున్నదని తోచెడి. ఇద్దియ నిక్కంబుగావచ్చు.

దే. సుబ్రహ్మణ్య యిదికామినీ గ్రహంబు గావలయు. కాకున్న నాత్తీ యాజోవిజితపుం గ్రహాధీశ్వరుండైన యార్యపుత్రునిఁ బరగ్రహంబు లెట్లు బాధంబు శక్తంబులగు.

వి. దేవీ నూనంబ భవనీ సు వ్యాహారంబు మానంబని యెంచెదగు. అదియు ను మున్ను మున్ను విస్పష్టంబుగాఁగలదు.

రా. స్వ. సభయంబుగ ఆహా కప్టము కప్టము. ఈమాధుఁడు దొలుత నాకెఱుంగింపక యదేవి రాపించె. ఆపె నన్గాంచి యీవికృతి కామినీ గ్రహ విదానంబని యట్లొ వితర్కించి వచించుచున్నది. ఇంక మిగుల నధిక్షేపింపక మానదు. కావున నిత్యశంకితయగు దేవివల నంబరీభవభీతుండనగు నాయెడల దీని యుద్యమంబు వ్రణవ్యధార్తునకుఁ గటుశలాటుపంక లేపంబగుచున్నది అనుచు సచైన్య ప్రోధంబుగ విఱోకించుచున్నాఁడు.

వి. విదిత తదభిప్రాయుండగుచు - ఓ గ్రహరాజమానీ నిక్కంబు బయలు పడునని చింతింపకు. ఈజీవి చాలదనియు విచారింపకు నీయిష్టం బొడఁగూర్చెనను - అని గోవింగాంచి - ఓదేవీ వయస్యం డనామయుండయ్యెనేని మనమేమిసేయవలె నయ్యది గొఱంత.

దే. సుబ్రహ్మణ్య మన సౌఖ్యాగ్యంబంతయు నార్యపుత్ర మూలకంబకగా - సంతోషంబున నట్లొనరింతము.

రా. వికసితముఖుం డగుచున్నాఁడు.

వి. దేవీ వయస్యం డీయెడను దొల్లింటికంటె బ్రహ్మండయ్యుండునని నేనెంచెద. నీకేమి తోచుచున్నది.

దే. నాకునట్ల తోచుచున్నది.

వి. దేవి యట్లైన నార్యపుత్రు సెజ్జెంజెంది కుశలం బనుచోగింపుము అను కూలంబులగు నుత్తరంబు లొసంగెనేని మీదనాలోచితము.

దే. మంచిదని యాతనితలిమాంబునం దుపవేశించుచున్నది.

రా. దీనస్వరంబున దేవీ శాంతకురమ్ము తాపకీనకర సరసిజ స్పర్శవంచితం బ గుటచేతం జూచితివా నామే నెట్లున్నదోయని యశ్రూన్దారం బొనరించుచున్నాఁడు.

కే. సవిశేషంబగు విషాదంబునం గలుపిల మనీషయగుచు హా యార్యపుత్రా నీకిట్టి కష్టంబు గ్రహమూంబై యేతెంచినని తెలియలేక యవివేకంబునఁ జాపలమూ లకంబసి తలంచి మహాపరాధినైతిసిగదా.

రా. దేవీ నాయభాగ్యంబునకు నీవేమిసేసెదవు.

దే. ఆర్యపుత్ర యీయభాగ్యంబునకుం ప్రధానస్వామిత్వంబు మదధీనంబు అని యతి యత్నుసంస్తంభిత బాష్పయగుచుఁ దనపాణి పల్లవంబున నతనిమేనంశ టం బుడుకుచున్నది.

వి. వయస్యా యీనడుమ నుపవాసంబుల మిశులం డస్సియాంటివి - ఇపుడు బుభుక్ష యేమైనం గలదా.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. ఇదివరకై తే యామాట శ్రుతిపుటంబులకుఁ దప్త సీస సరసత నిచ్చెడిదిగాని యిప్పుడట్లుండలేదు.

వి. దేవీ గ్రహంబీషత్తప్తంబగునని తోఁచెడి - దాని నంగతి యంతయుఁబదం పడి వరికింతము నీవు వేళంబ వయస్యనకు నిష్టంబులగు పాకంబుల సలిపించి యధే వ్యంబుగ భోజనం బిడుము.

దే. సనిశ్వాసంబుగ ఆహా యొన్ని దినంబుల కీభాగ్యంబునకుఁ బాత్రం బయి తిని - కాని యింకొకమాట ఇద్ది నీవేతెంచుటచే నిపుడు నాకు లభ్యంబయ్యె మొద టినుండి నీవియ్యోడనుండిన నింత కష్టంబు వాటింపక పోవును.

వి. దేవీ గతంబునకుం బరితపించుటయు భావికిం బరిశీలింప మియుమాఘ ల క్షణంబులుగాని పండిత లలామంబులుగావు - కావున నివ్వడట్లు సలుపుము.

దే. ఇంతకంటెఁ బెరకర్జుం బెయ్యది - ఇది యెంతసేపు ఇదిగో అయ్యెనని స్వానుగత జనసమేతయగుచు నిర్ణయించుచున్నది.

రా. వయస్యా దేవి సపరివారయ్యి దూరంబుగ వెడలెనా.

వి. చాల దవ్వటిగె.

రా. ఓరి శతుఁడా యెంతకార్యం బొనరించితివి.

వి. సహసంబుగ నేనేమిసేసితిని.

రా. నీవెఱుంగవా యితకంటెఁ గర్తవ్యంబెద్ది.

వి. నీకు దయ్యంబు సోకెనని బలిచ్చలంబున లడ్డుకాదులం దెప్పించుట.

రా. కాదా.

వి మఱియేమి సేయుమన్నావు - నిన్నఁ బ్రొద్దుననఁగా నత్తి సరన్నము దివి బయలుదేరి రాత్రివేళ నిద్రలేక నెనిమిదామడలు నడిచి నడిచి ప్రొద్దు పొడుమట నిరకు వచ్చితిమి. ఎంత యాహూసము గలిగియున్నదని చెప్పదు - ఒకమూల నాకలి యు నొకమూల నీ కువస్థయు నొక్కచూపే బాధింపం దొణంగె - కావున నట్లొన రించితి.

రా. సస్తితంబుగ - ఓరీ ముఁగానీకు బుభుక్షు గలిగిన నంతరంబునకేగి యదుగ నిష్టంబులగు నర్థంబులు దేవి యొసంగదా.

వి. సరె బాగుగా నే చెప్పివావు - ఇట్టి నిజువస్థ కట్టి విషాదించు దేవినీనా కాహారంబిడుమని యడు పటకు నేనంత ఛాందసుండనకుకొంటివా - అదియునుం గాక శాసనంబున నీడ్చిండుకార్యంబునకుం బ్రార్థించువాఁ డెట్టి వెతఱి.

రా. ఔరామంగి వెరవరివి.

వి. ఇంతమాత్రమే చేతఁగాకున్న సతిదుర్లభం బగు నీయభీష్టంబెట్లు సమ కూర్పు నేర్పరినగుదు.

రా. సన్నేహంబుగ వయస్య యట్లు పరిణించుచుంటివా.

వి. సప్రణయ క్రోధంబుగ - కాకున్న చూకుం బ్రతుకుటెట్లు.

రా. ఓప్రియసఖా దానింగూర్చి యెట్లాలోచించు మన్నావు.

వి. ప్రణయ పరణామంబగు నవార్షంబున - ఓయీ కొంతసేపూరకుండుమా నేనాకటి క్రోధవేక యెంతో యాలోచించి యాలడ్డుకంబుల దుగ్ధంబుతో గూడరా వించికొంటిని. పిమ్మట నెంతో యుషాయంబున దేవికిం దగిన సల్కలు పలికి యిక్కడనుండి వెడలింపితిని. ఇప్పుడవి విన నుద్యోగించిన స్వప్నదృష్టయగు కన్యామణి సెజ్జకుం జేరినగాని నన్ను భుజింప నివ్వనట్లున్నావు - చాలాచాలా - కొంతసేపూరకుండు.

రా. సావిహసితంబుగ - ఓకి మూఢా నీవు సర్వదా యుదర పూరణ పరాయణుండవేగదా.

వి. సధార్మ్యంబుగ - శ్రాప్తానోభోజన ప్రియయను వచనంబు మఱచితివా - ఇది నా సుసటనే విధి వ్రాసెనా.

రా. సస్తికంబుగ - నుబ్రాప్తానా యథేష్టంబుగ నీలడ్డుకంబుల నాప్యాడించి దుగ్ధంబానుము.

వి. సవికాసంబుగ వసుస్యా యట్లు వచింపుము బాగు పిదప నెమ్మదినున్న నన్ను నడుగం గలయను యోగంబుల నడుగుము వచించెద - అంతవట్టుకు నడుమ నడుమ మాటలాడింపకు.

రా. మంచిది - అంతవట్టునకును నీకు పీముఖుండనై యుండెదగాని యిష్టంబు వచ్చినట్టు భుజింపుము.

వి. సవిహసితంబుగ - మహారాజువు నీవట్లుసేసిన బ్రతుకుదును. లెస్స లెస్స యని యట్లొనరించి పరితృప్తి నభినయించుచు వసుస్యా యేమంటివి.

రా. నా యభిప్సితంబు ఫలితంబునెయ వెరవెద్దియెనఱ జింతించితివా.

వి. అవునుగాని నీవొక్క చెయువొనరింపవలయు.

రా. పయస్యా వచింపుము - దానిశిరంబునం శేసెద.

వి. స్వప్నదృష్టయగు దానియాకృతి యొక్కచిత్రఫలకంబున వ్రాయవలయు.

రా. సప్రమోదంబుగ - మహనీయంబీ యనుశాసనంబు.

వి. అట్లయిన దిష్టంబు నీయిష్టంబ కష్టంబుగ శైరవేర్చునని వితర్కించెద.

రా. నీవితక్కుంబు సుతర్కంబగుత - అట్లయిన నాజీవితం బుదితంబగునని నిశ్చయించెద.

అని నిష్క్రమించుచున్నారు.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు బ్రాహ్మణి సపరిచారికగు దేవియు.

బ్రాహ్మణి. పరిచారికంగని - ఓసీ కనకాంగీదేవి మిగుల నవసీయున్నట్లు గా నంబడు - కతంబెఱుదియే.

కనకాంగి. శౌనమ్నా దొరసానిగారు మనంబున నవసీయున్నారు.

బ్రా. అందుకఱుది కాగణంబు.

క. వీలికగారి యొడలనం గడుబడలిక వొడమె - దొరసానిగారందటి గతీత లపంటివారు గారుకదా - దొరగారిమేన నొక్కింతయైన వెక్కురు గలిగినవారికంటె మిక్కిలి బాధనొందుదురు.

బ్రా. దేవి సతి శిరోమణి రమణైక ప్రాణ సకల ధర్మతత్వజ్ఞ గావున నిట్లుం డవలసివచ్చె - ఆహా యాంతకష్టము - తాజుగారికి నస్వాస్థ్యం బెన్నివాసరములనుండి.

క. వెక్కుశాళ్ల నుండి యమ్మా.

బ్రా. సుధా సదృశంబులగు నౌషధంబులకు నేవధులై ధన్వంతరి సదృశులగు నగదం కారులుండిరి కదా వారీయొడ నొడయని కారోగ్యంబు సొంపొంద నొనరిం పరేని రాజకృత గౌరవ పోషణ పౌర్ణంబువలన నెట్లు విముక్తులు గాగలరు.

క. అందుకు నేనేమి నుడువగలనమ్మా.

బ్రా. దేవి వదనంబుప లక్షించుచున్నది.

దేవి. సనిశ్వాసంబుగ - నియతికృతంబులగు నాభీలంబు లనుభవింప కేరికిఁ బరిహారణీయంబులగు.

బ్రా. దేవి యజ్ఞాన వశంబుననిట్లు తలంచుటయ కాని తత్వదృష్టిం బరికింప నం తమాత్రంబేకాని యొక్కటి యలోచింపవలయు - జన్మాంతరకృతం పాపం వ్యాధి రూపేణ బాధతే తచ్చాంత రౌషధైర్దాన్వైజ్ఞపహూమార్చనాది భిరిత్యాద్యభియుక్త పురుషప్రోక్త విధులుశ్రుతి విధంబులై విలసిల్లుచున్నవికదా - మహారాజు గారికివిధుల స్మియు నుకరంబులే - కాక ఫలదంబులును - కావున నవియాచరింపబడ లేదా - ఆ చరింపబడియు వితథంబులయ్యెనా.

దే. ఈయెడ నెవ్వయు నొనరింపబడలేదు.

బ్రా. ఎందునుండి.

దే. ఆర్యపుత్రుండీయెడ నెందుకు నవకాశంబీకుండుటను.

బ్రా. కొన్ని దినంబుల నేయుపాయంబులైన వినియోగింపఁ జేసెనా.

దే. తొలుతం గతిపయవాసథంబు లొషధ సేవంజేసె.

బ్రా. తొలుతం బొడమిన తమవికృతం బెట్టిది.

దే. ఒక్కనాడు ప్రభాతంబున మేల్కొని యత్యలస భావపరీతుండై స్నానా ది కృత్యంబుల విముఖుండై యుండె - అయ్యెడం జికిత్సకుల రావించి యాషధ ప్రయోగంబు లొనరింపించితి - అయితే వారివచన ప్రకారంబు మితాశియై యుండవచ్చునా యట్లుండలేదు.

బ్రా. దేవి భవద్వచన నాధవంతుండకదా యాన్యపశిఖామణి.

దే. ఔను నిక్కంబకాని యియ్యెడ నానుడువుం గరుణింపఁడయ్యె నేనుం నేవలూచార స్వీకారాభావం బయ్యెనేనిఁ దద్దయుఁ గృశుండగునని యొత్తి వచింప వెఱచితిని.

బ్రా. ఈయెడ నాపధనేవ సలుపుచుండెనా.

దే. లేదు.

బ్రా. అందుకెద్ది నిదానంబు.

దే. అట్లుండ నొక్కనాఁ డేకాకియై యనుయాయులుగు ననుచర వర్గంబు మరలింది మృగయావిసోదంబు సలుపుదునని నాతోవచింపకయ యొక్క మహా శ్వంబాలోహించి చనియె. మరలి రాత్రియందు సారీ యామం బతీత ప్రాయం బుగాఁ నేతెంచి యానుశ్వంబువలన ననరోహించి సంఘటితకవాటుండై య హ ర్ష్యాతరంబుననుండెనట అంత నశ్వపాలకుండేతెంచి యానుశ్వం బతిమాత్రభిన్నం బుగాఁ దలంచి తగిన యాహారంబిడి దాని సంరక్షించెనట మరునాడు దినకరుండు దితుండైన కొంతతటికి లేచి యశ్రాంతాల సతాక్రాంతుడగుచు నాత్మీయ దర్శనాగతు లైనభిషగమాత్యాది పర్వంబునకు సరేకడా నాకును నానియమంబువీడి రాఁగూడన ని శాసనంబు విదితంబు సేసె.

బ్రా. ఆహా యెంత ప్రమాదంబు పశ్చి తంబయ్యె - మహారాజునిసర్వంబున రీషకునును నుకుమార శరీరుండును సౌందరీ వధీరిత రతిరమణుండు - ఇట్టివాఁడు నవ సి మహారణ్యంబు సారఁదగునే- ఆయరణ్యం బతిమాత్రదృప్తక్ర వ్యాద బలాత్కార సంహత మహాభూతంబై యుండుట బహు విధగ్రహశ్రయంబునకు - ఈయెడ నీ మహారాజతి భిన్నుండై యుండెఁగావున నెద్దియైన నీయన నావహించి యుండవల యు కాకున్న నిట్లాహారాది పరాఙ్ముఖుండై యుండునా.

దే. సవితర్కంబుగఁ బరిచారికం గాంచుచున్నది.

ప. అడఁచువమరరాణి గారూడెందమునం దలంపుఁడు ఈయన్తుగారు వినిచిన పలుకును నిక్కంబై యుండు - జగంబున నిట్టి సుద్దులు గలిగేయున్నవి.

దే. నుబ్రాహ్మణి నీవచనం బాదరణీయంబై యుండు - అదియు సాలోచింపవల సినదే - దీని నిక్కంబు తెలియట కేమియుపాయంబు.

బ్రా. దేవీ మంత్రోచ్చాసనాది పశంబున నితరమనొగ తార్థని వేదన సమర్థ

లగు విప్రశ్నిక లక్కడక్కడ నుండుదురు - కావున వారిరావించి యనుయోగింప దీని తత్వంబు విదితంబగు.

దే. స్వ. ఇద్ది యు నాశ్చర్యకరంబై యుండు - వెనుక విదూషకుండు నిట్లు చెప్పె అంతమాత్రంబకాక బలిసమర్పణంబున బహువాసరంబుల నాహారాదిపరా జ్ఞులుండైన యార్యపుత్రుండు కాసంత ప్రకృతిం జెందియుండె ఆయ్యోయిదివరకు నేను గానకపోతిని - ఇద్దియతధ్యంబు కావచ్చు - కావున దీనికిం దగిన ప్రతిక్రియఁ బరికింపవలయు. బ్ర. ఔను నీవచనంబు లెస్సంగ నున్నది - అట్లొనరింతమని మరి చారికం గాంచి ఓసీ చంపకవల్లి నీవు రచ్చకేగి విప్రశ్నిక లెవ్వరైనఁ గానంబడుదు రేమో కాంచిరమ్ము.

చంపకవల్లి. వీలికరాణిగారి యానతి తలపూవని నిర్గమించుచున్నది.

బ్రా. స్వ. ఆర్యపుత్రుండు మాతరాయనుని విప్రశ్నికావేషధారింజేసి పను పందలఁచి తత్ప్రవేశానుకూల్య సంధానంబుకైనన్నఁ బనిచె ఈయెడ వాఁడూరకు న్నను గాక మఱియొకతె యేతెంచి పెరకరణిం దెప్పినను నీయద్యమంబంతయు గాణ నయనాంజనాలంకరణంబు కరణి మోఘంబగుఁ గదాయని చింతింపచు దేవీ వ్య సనానుకరణం బభినయించుచున్నది.

మఱలజేరుచున్నది చంపకవల్లి.

చం. దేవి చాల పరికించి యేతెంచితి - తొలుత నెఱుక నొందిన వారేతును గానంబడలేదు - కాని యొక్కయాపె జడగారి కప్పురంబుకంటెం దద్దయచ్చంబగు బూడిద పూనుకొని కావి చీరెగట్టి తావలంబుల మెడనూని బికిరంబు తట్టి కేలండా ల్పి యీవీడిన యేతెంచుచున్నది - ఈనుద్ది తమతో మనవి నేయదునని గ్రక్కున నేతెంచితి.

బ్రా. స్వ. హా యార్యపుత్రుని యత్నంబు ఫలితంబయ్యెనని సంతపించుచు నభిలాష విషయార్థ లాభజత్వ చ్చలంబున దానిం బ్రకాశింపజేయుచున్నది.

దే. కొంచెము పఠికించి - నుబ్రాహ్మణి యిట్టివారిలో విప్రశ్నికులండరా.

బ్రా. దేవీ యిట్టివారికి విప్రశ్నికాత్వంబన నెంత - వీరు మహా యోగినులని తోచుచున్నది.

దే. వారిలో విశేషంబు కలదా.

బ్రా. దేవీ యోగినులకు విప్రశ్నికులకుం గంగాకుల్యలకుం భోత మహత్తార తమ్యంబుగలదు - దేవీకృతార్థవైతివి - విప్రశ్నికాన్వేషణంబు సేయ యోగినీ సమా గమనంబగుట ధైషజ్యార్థంబు సోపధులన న్వేషించువానికిం దత్ప్రకృతిక దివ్యాష ధ లాభంబుగవా-మఱియును అవ్యాఙ్మేషో భవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధేర్హి లక్షణమ్మను నార్యవచనమ్మన నిది మహిత మంగళ నిదానంబు.

దే. సవికాస వదనయగుచు - చంపకవల్లీ వీవు సత్వరంబుగ నేగి మద్వచ నంబున నాపెను దోడ్కొని రమ్ము.

చం. దేవి యానసూన కుతుక తాయని యట్లొనరించుచున్నది.

దే. ఆయోగినిం గనుంగొని ససంభ్రమ కృతోత్థాన యగుచు భగవతీ యీ పీఠం బలంకరింపుము.

యోగిని. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగవతీ స్వాగతంబుగదా.

యో. దేవీ భవత్ప్రసాదంబున.

దే. భగవతీ నీకు నుఖంబకదా.

యో. దేవీ భూతమయంబగు ప్రపంచంబు కుశలవంతంబగునంతకు మాకు దా ని లోపంబు గానంబడదు.

దే. స్వ. ఇట్టి మహితాత్ములకు సర్వభూతంబులం దాత్తభావంబు పరిపూర్ణం బై యుండు - కాకున్న యిట్లు వచించునా ప్ర. భగవతీ అనాద్య విద్యావరణ ని రాకరణం బొనరించుటఁ బరిస్ఫుట ప్రద్యోతంబగు నాత్మజ్యోతి స్ఫురణంబున సమా

స్తూలిత తమస్యోమగంధంబులగుట నత్ప్రసన్నంబులగు మానసంబుల విలసిల్లు మాహా
మాహుల కానంద సందోహంబు నిష్పందంబ యగుచున్నది.

యో. సాశ్చర్యంబుగ - ఆహా దేవీ విదుషీమణి యాజననం బవిదిత విషయా
నుభవ లేశంబులై యింద్రియ నిరోధంబువలన నేమరక మఱిమఱి తపస్సమాచరణ
కర్మిత శకీరంబులై క్షర్తిల్లు జనంబులకెల్ల దుస్ప్రాపంబగు నర్థంబు మనోహర తారు
ణ్య శరణ్యాంగివియు మాహారాజ పత్నివియునగు నీయవధీరిత సుధావిధంబులగు సం
భాషణంబులు శ్రవణానంద ధువులగుట నజస్రం బాశ్చర్యంబుగ - ఆహా నీవిజ్ఞాన
విభవంబు.

దే. భగవతీ యిట్లు వచింప మాద్యశజనం బెంతమాత్రంబు - అప్పుడప్పుడు
నైసర్గిక కరుణా సమాగత భవాద్యశయోగినీ మణుల నుగ్రహించిన వచనంబులం
గొంచె కొంచెము తెలిసికొని యిట్లంటినిఁగాని నేనేమియుఁ దెలియ నేర.

యో. దేవీ నీవు సంవిన్న యాత్మనగుట మాద్యశజనంబుల గారవించుట నీకు
నైసర్గిక గుణంబు - అయిన నీయొడ మదీయాహ్వనంబు సకారణంబనిస్ఫురించుచు
న్నది - మఱియు విశ్రాంతయునైతి కావునం బ్రహ్మవ్యాంశం బనుయోగింపందగు.

దే. భగవతీ భవాద్యశ ధన్యజన కృపావలోకనంబునన తరణి కిరణ ప్రసర
ణంబునఁజామరస సంకోచంబు కరణి మాద్యశజన విపదంబు లచడంబులై నశించు -
మఱియు నభినుత శ్రీవిలాసంబులును విలసిల్లు - అయిన నీయొడను పశ్చింతంబైన కష్టం
బతీదుష్టంబుగావున నచింపవలయు - అయిన నీవిపత్కారణంబు నైతము భగవతియ
సైలవిచ్చెనేని ప్రతికార విధియందు మామకీన మానసంబ జస్రవిశ్వాసాశ్రయంబగు
ననియుత్పహించెద.

యో. దేవీ నీయుక్తి యుక్తి యుక్తంబు - నీయభిలాషం బట్టిదేని యట్లు ప
చించెద - అని తోడెంబుతఱి ధ్యానాధీన మానసతంగల్యకాలిక కుశేశయ పలాశవే
శా వేశనంబులగు నయనంబులకుం బ్రాప్త్యాననా న నలినదిశ కళల తళతళలకు నళిందత
నలవడంజేసి వచించుచున్నది - ఓ దేవీ భవదనుయోగంబు - విషణ్ణరమణ తేమ విష
యంబు.

దే. భగవతీ యావిషణ్ణతకిం నిజానకంబు.

యో. గ్రహవేశ నిదానకంబు.

దే. ఆగ్రహం బెయ్యోడ నావేశించె.

యో. మహారణ్యాంతరంబున.

దే. ఆర్యపుత్రుండచ్చటికేగ నెద్దికతంబు.

యో. లోగడ నొక్క కతంబునం గఱుషిత చేతస్కుండై కాలవినోదంబు
సేయగోరుట.

దే. ఆగ్రహం బెఱ్ఱుది.

యో. రాక్షసగ్రహంబు.

దే. అఱ్ఱుదేమి కామించి యార్యపుత్రు నావేశించె.

యో. వైరనిర్వాపణంబు.

దే. వైరంబున కేమి కారణంబు.

యో. ప్రాక్తనతను వియోజనంబు.

దే. దానికెయ్యది మూలంబు.

యో. ఈభూరమణ మాదామణి యార్తజన సంప్రదాన పరాయణుండగుట.

దే. ఆగ్రహంబు దొలుతం గిమాత్తకంబు.

యో. నక్తంచరాత్తకంబు.

దే. ఆనక్తంచరుండెట్టివాఁడు.

యో. మహాబలమాయా నిలయుండు.

దే. అట్టివాని సమయింప నార్యపుత్రుండొక్కం డశక్తుండయ్యెనా.

యో. తదీయా యురవసానంబు బాసట మగుటం దాదృశుండయ్యె.

దే. అత్తటి నిరువురకుం గొంతదూరంబు దురంబయ్యెనా.

యో. ఘోరతరంబగు సమరంబయ్యె.

దే. అయ్యంతరంబున నార్యపుత్రుండు పగప్రహరణ ప్రహారంబుల నిషేడిత గాత్రుండయ్యెనా.

యో. తత్ప్రహారంబుల కితండు శరవ్యంబయ్యె నేని యిట్లుండుటెట్లు.

దే. అట్లయిన నిర్వారవాణుండగు నార్యపుత్రునకుం దద్వారణంబెట్లు గలిగె.

యో. సాధ్వీమణి యెయ్యెడం భవదీయ సౌభాగ్య మహిమా లంకృతంబగు తదీయ సుకృతంబ వారవాణుండగుట తదీయ హయంబుతద ధిష్ఠితంబగుటం దత్ప్రహరణ ప్రహార జర్జరిత శరీరంబయ్యె నాయు శ్చేషత నుండె.

దే. ఆగంధర్వం బీయెడ నెట్లుండె.

యో. ఆనైంధవం బిదివరకును నాశ్యానప్రవాకిణగణంబె.

దే. సాశ్చర్యంబుగ - ఓయిక్కడ నెవ్వతె.

కంచుకిని. యేతెంచి. యేలికసాని యానతి దండనూన శరసుదర్దయుఁ నెల మి గొరుచున్నది.

దే. నీవేగి వేళంబ యార్యపుత్రుండారోహించు వాహంబు కుశలంబుగనుం గొనిరమ్ము.

కం. దేవి యానతి విరిసరిఁ దలకై నేతగ నాయెనని నెలువడి యట్లొనరించి వెండియు నేగుదెంచి ఓయేలికసాని గారూ విసుండమ్మావు మెయినిండ గాయంబులు గ్రమ్మియున్నవి. ఇది యేమని యడిగిన నాసాహిణి యానదుమం దొర గారు దీని నెక్కి యడవికి వేటకై వెడలినారు - వెండియుఁ గొంత రేతిరరుగ విజయంచేసి యుప్పరిగలోనికి వేంచేసినారు - పిమ్మట నేఱుండ నిత్తేజియిట్లు కానుపించె - దానికి మందులిచ్చుచుం గాపాడుచున్నానని నుడివెనని వాక్రుచ్చి తన తావుకేగుచున్నది.

దేవియుఁ బరిజనంబును ముహూర్త మాత్రంబు చిత్రంబునఁ జిత్రప్రతిమల కరణి నొప్పి యన్యోన్యవదన ప్రసారిత నిభృతలోచన లగుచున్నారు.

దేవి. స్వ. ఆహా యాయమ మహిమ ఈమె శక్తింగాన విదూషకుండు నా మానసంబను నియనంబునకు సిద్ధాంజనంబయ్యె ఆయన మంచి వెరవరి - అట్లగుట నే కదా పరివిస్తృతాహారాప్త జనాదికుండగు నార్యపుత్రునకు గ్రహంబుకై బలి ప్రానా సంబోసంగించి శదీయస్తృతి కలిగించె - ఇట్టిగ్రహజేత వికారంబె కాకున్న నార్య పుత్రుం డిట్లుండునా - హా యొంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె - అని యించుకతటి చింతించి - కానిమ్ము - ఈయవసరంబు పరికింపఁ గష్టాపనోద ప్రవణంబకావచ్చు - ఇట్టి యదృష్టార్థ వక్త్రీయగు నీయమ దీనికి నుపశమ విధాన ప్రకారంబును జెప్ప నోపుఁ గావున నద్దీయ నీమె ననుయోగింపవలయు నీమెయు దాని వాక్యవ్యం దగునని తలంచి. ప్ర. ఓభగవతీ తద్యంబ వచించెద నవధరింపుము - ఆర్యపుత్రుండిదివర కిక్కతంబున నిట్టివాడయ్యెనని యిసుమంతైన నేనెఱుంగ - హాయకాయ సంక్రాంతంబులగు గాయంబుల నిద్దియంతయు నైహిక సుఖ దుఃఖాద్యనుభవంబులం బ్రాక్తన సుకృత దుష్కృతంబుల భంగి నశ్యంత విశ్వసనీయం బగుచున్నది - కావున భవకృతిపాదితంబగు నుదంతంబంతయుఁ దద్యతమంబె - మహానుభావపు గావున నీగ్రహం బుచ్చాటితంబు నేయందగు నుపాయం బర్థించెద.

యో. తోడెంబుతటి చింతించి - ఈగ్రహంబు సనిదానాగమంబు గావున నీయెడం బారదోలుటకు నేరికి శక్యంబుగాదు - భవదీయ జీవితస్వామియు సమయ వశంబున నాతి విరవసరం బిట్లుండవలయు - దీనికియెడ నుపశాంతి విధి యొక్కం దుగలదు - కాని యది మిగుల దుర్లభతమంబు అయిన నిదియు నవ్యవహితంబ సంఘటించునని తోచుచున్నది.

దే. ఖేద సంలభిత మౌవంబుగ భగవతీ మీవంటి మహాత్ములకిట్టి కార్యంబులు సుకరతరంబులేకదా - మఱియుం భవాదృశులు పరోపకారపరులని జగంబుల విగితం బు - కావున నేవకులమగు మముంగనికరించి యార్యపుత్రున కనామయంబు ప్రతి బంధ నివారణ పూర్వకంబుగ నొనరించి మదీయ సౌభాగ్యంబునకు రక్షణం బొనరింపవలయునని ప్రార్థించుచున్నది.

ఆ. కృతోన్మోక్షాన యగుచున్నది'

రా. స్వర్ణంబనుభవించి. స్వ. ఆహానాభాగ్యవిపర్యయవిభనంబుదేవిద్మష్టియో గిద్మష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది దర్శకర గృహీతంబగు దద్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రియంబుకం టెనొండగు సుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్పృసారితంబులగు పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టిల్లొని. పృ. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్సంరంభోహి మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాడు.

దే. నిజకరంబులం దనీ శుకరంబులం జరణంబులం దొలగించి ముంగలఁజేసి. ఆర్యపుత్ర యభియాక్త జనోక్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తించును బాల్యం బాదిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మసంరక్షణైక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి తులకుఁదగుంగానియా బాల బాలిశులము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శినులునగు మాబోటిబో టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాబట్టి సౌశీల పరిశీలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కింత యు గణనీయులము గాము. కావుననీవింక నొక్కటి వచింపనక్కరలే దూరకుండుమ ని యక్కన్ని యలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రవేశించుచున్నది. శంపాలతే శృంఖలాద్వయాకలిత హ స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేఁజెప్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులేవీరలకర్హం బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగమింబట్టి నీతెలివికి మిగుల సంత సిల్లితిఁగాని వేత్రంబానయింపమిఁగఁడుఁ బొడవగు తెలివి దానవు కాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్ప సైరింపందగు నానతికంటె నదనంబొన ర్చిన నదియు నేరమగునని నేఁదేలేదు.

దే. ఓసీమించిది. నీవు నాచూజ్ఞమానించిన దానవు గాన నాలోపంబు నీకులే దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబునకై నేత నెందెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల ను ననుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె ఈమె నిగళయుగళంబుఁ దెప్పించె. నాకునీబాలికకునో కాక యీబాలికలకోదీసిసం

తి యొక్కంతయేని స్వోపకృత జనంబులవలన నెద్దియైన సేకరింపం దగదని నియమించు - అక్కతంబున నేనెద్దియు నీయెడఁ బరిగ్రహింపం జాల - నీవితకంఠె నుత్తరోత్తర సౌభాగ్యం బనుభవించుచుం జీరంబుల్లాసంబులు వెలుంగ వెలయుదువు గావుతమని యాశీర్వదించి కరుణాభరంబున నూరడించి నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. సుబ్రహ్మణీ యీభగవతి వర్తనంబు గంటివి కదా.

బ్రా. దేవీ యశాను వారి ప్రకారం బట్టిది - విమలజ్ఞానైక లభ్యపరానందానుభవాస్వాద నిపుణులైన మహాతపస్వులు సంసారమాత్రసారంబులగు నైహిక సుఖంబుల నెల్లంగనకమయ బిసకిసలయరసాస్వాద నిపుణంబులగు మానసావాసంబులు శంబూకంబులం బోలె నిరసింతురుకాని చేకొనుదురా - అట్టివారేయైన నిటువంటి మనకు నటువంటి వారికియు నేమి యంతరంబు గలుగు.

దే. సుబ్రహ్మణీ నీవచనంబు నిక్కంబ సంసార సంబంధంబుచేతనే కదా యవాప్తలాభ సంతృప్తి వీడి యనభిగత పదార్థార్జనం బభిలషించి యీజన్య కోటి మాన్యామాన్యతలం దలఁపక నానావిధ వ్యాపారంబుల వర్తిల్లు.

బ్రా. దేవీ నీకు విదితంబుగానిది యెద్ది.

దే. సుబ్రహ్మణీ యీవాసరంబు నీయాగమంబున నాకు మిగుల నుపకారకరణంబయ్యె.

బ్రా. దేవీ నీవిట్లు వచించుటకు నేనెంతదానను - మరియు నేజేసినదెద్ది.

దే. సుబ్రహ్మణీ యిట్లు వక్కాణింపకు నీరాకనేకదా యార్యపుత్రుని బాధా నిదానం బెల్లఁదెల్లంబయ్యె.

బ్రా. భవదిష్ట దైవప్రాప్తితయగు యోగినిచేతనని వచింపవలయు అచిరంబు గ మీరు వీలీనాధులై పరమ ప్రహేదంబున వర్తింతురు గావుత - ఈయెడం గతిపయంబులగు నిలయకృత్యంబులు నెరవేర్పవలయుఁబనివినియెదనని నిర్గమించుచున్నది.

దేవి. స్వ. ఆహా దైవంబెంత భక్తజన పరాధీనంబు - ఆహా సుప్తంప్రమత్తం విషమస్థితం వారక్షంతి పుణ్యాని పురాకృతాని యను నార్యవచనంబెంత ప్రమాణంబు - ఆధునికంబగు నీబాధఁ దొలగింపనే కాఁబోలు దైవంబు పేటికనుండి యాక

న్యాయ్యంబు గృహంబునకనిచె - కాకున్న మానిసు లేరు లోకంబున నిట్టి రూప విజ్ఞాన లావణ్యాది సమగ్ర గుణగణాశ్రయలు - గగన సంచార ప్రవీణులు నగుదురు. మరియు నాయోగినీమణియు నార్యపుత్రునకుం గొంత శ్రీమావసాన సమయంబుం డుటచేఁగాఁబోలు ఖేచరీదర్శనం బార్యపుత్రుని బాధ కుపశామకంబగుననియు నది యు నచిరంబున సహకూడుననియు వచించి యపుడ ననుం దత్ప్రకారబుభుత్సాప రం దెలిసి యిక నడుగకుండుమని వచించి సత్వరంబుగం జనియె - కావున నార్య పు త్రుని యారోగ్య లాభంబుకై వానిం గనుపరచి చూతము అయితే వారికువురతిమనో హార సౌందర్య జనుర్తంది రాయమాణ సంహననవల్లికలు అయినం బెద్దయగు ఖేచరి తద్దయు నియమ స్వభావయై కానంబడు - ద్వితీయయైతే యభినవాంకురిత తారుణ్య యు నాగంతుక దుర్నిరూప యత్కించిన్నిదానతపసిని యైన శృంగారైక నికేతన స్వాంతతాబోధ కలావిలాసినియై కన్నట్టు కావున నిది మదవరోధ నిరుద్ధనై సర్గిక మదన చాపలుండగు నార్యపుత్రునకుఁ గానుపింపందగు - అక్కతంబునం బ్రధను నార్యపుత్రునకు దృష్టివిషయం బొనరింతునని తలంచి యట్లొనరించుటకు నిర్ణమించు చున్నది.

పిమ్మటం బ్రవేశించుచున్నారు - రాజు విదూషకుండును.

వి. ఓవయస్యా నీవదనం బీయెడ నపర్యాప్తస్వాంత నిశాంతంబగుట వంతర్ని స్పృతంబగు నాశ్చర్యాధ్యాన వికాసంబుగ నావృతంబగు కరణిఁ గానంబడు.

రా. నర్త సఖామర్త వేత్తవై తివి.

వి. సాత్కంతంబుగ - నాయనుయోగంబు సనిదానంబేనా.

రా. సుమతుల వితర్కంబులు వితధంబులగునా.

వి. అట్లయినం దత్కారణంబు శ్రవణ శరణంబు సేయందగు.

రా. ఇంతకంటెఁ బ్రితుతమం బెయ్యది.

వి. ఆహా స్నేహసంరంభంబు.

రా. ఇద్దియొక యభినవంబా.

వి. కాదునైసర్గికంబె.

రా. ఔనుగదా - సావధానత నాలింపుము వచించెద - దేని యీదినంబున నొక్క కన్యారత్నంబు వెంటనుంచికొని యేతెంచి నాకుం గానుపించె.

వి. విస్తృత నిష్పందనయన సంవృతోన్నమిత వదనుండగుచు నాహా యిది మిగుల విస్తయంబ యియ్యది సంభావింప శార్దూలి హరిణశాబకంబునకు సర్వశ్యాణ నిష్కషణ చకచ్చకదశ్చ గర్భ విభ్రమంబగు దూర్వాంకూర ప్రకరంబు దినిపించు నటులుండె - దేవీ నిసర్గంబెల్ల యెడల రూపరులగు తరుణులు నీకంటంబడఁగాంచి కంటకంబుల కరణి ఖరతర ఖదిర శిఖిఖండంబుల సరణి దంభోలి భిత్తదంభంబుగం బ్రిత్యగ్రనిర్ముక్త నిర్మోక మేచక దర్శికరిమాది దుస్సహవ్యధా నర్థ సంధాన నిసర్గలం దలంచు - అట్టిదేవి టుట్టు సలుపుట యాశ్చర్య ద్వారంబు విఘటిత కవాటంబై సంఘటింపం బడియె.

రా. ఓయీ సాంప్రతికంబగు నద్భుతంబు తదానయన నిదానంబు గాదు - తదానీతయగు నామె ఐయోలావణ్యాది మహిత తమ గుణగణవశాలి మణియయ్యు నియ మపరయగుట మాదృశులకు నభివంద నీయయే.

వి. అట్లయిన నేతాదృశాద్భుతంబునకు మూలంబెయ్యది - తాదృశలగు తప స్వినుల దర్శనంబు దేవించే నప్పడప్పడు నీకుం బ్రాపితంబేకదా.

రా. మదీయ వ్యాహారంబు సమగ్రంబుగ శ్రోత్రపాత్రం బొనరింపక నను యోగించెదు - అండుల కేనేమి వచించెద.

వి. ససంఖాచంబుగ - ఓయీయాభవద్వాక్యా వసానంబు నేనూరకుండెదఁ గాని వక్తవ్యబంతయు వచింపుము.

రా. అటుల ముహూర్తమాత్రంబు సావకాశబుగ నాకర్ణింపుము. పిమ్మట మేలుగ నాలించింపుము - లోకడ నీతో స్వప్నవృత్తాంతం బంతయు వచించి యుం టినిగదా అందు - మదీయ ధైర్యమణి విశేషసంద్రావణ హరిణకిరణ ఘృణిగణ వై పుణి సర్వస్వహరిణిమగు నొక హరిణేక్షణామణి సకల రాజన్యకన్యా మాన్యలక్షణ యిదిపరకును నామనోమహార్ణవంబను మిదీయమానస సుధాకర మండలి భంగి సంక్షు బ్ధంబు గావించు చున్నదను సంగతియు మీకు విదితంబకదా-పరికింప నిజ్జగంబున నదృ ష్టి పూర్వంబున శ్రుతచరంబునైన వస్తువు స్వప్నంబున ననుభూతంబగుట యాశ్చర్యం

బు - అద్దీయు బాగ్రద్దశం దాద్యశ భావ భరితం బగుచుఁ బ్రత్యక్షంబగుట యాశ్చర్య తరంబు - మఱియుం దదవసరీయ దశావశాత్తయగుట యాశ్చర్యతమంబు.

వి. ద్వాపర పరీతచేతసుండగుచు - ఓయీ నీవ ప్రస్తుతంబగు నప్రస్తుతార్థ వాఙ్ముఖంబు సల్పుట నాయుల్లంబు వేద్యాంశ విమూఢం బగుచుఁ దదుపలభ్యైకై మిగులఁ దొందర నొందుచున్నది - కావున ముఖ్యార్థంబు వెసగవచియింపందగు.

రా. అట్లయిన నట్ల వినిచెద వినుము - లోఁగడ స్వప్నంబున నొక్క రమణీ య సౌధశాల నిరువురఁ గన్నియులం జూచితి ననియుఁ జిన్న పడుచునందు నామనంబు తద్దయుఁదగిలి దానిం బ్రార్థింపుచుండం ప్రథమ నాయెడలం గనికరించి తదీయ సం గతికై సహాయం బొనరించెనని వచించితిఁగదా. ఈ మె పరికింప నా పెగాఁ గనుపించె.

ఉ॥ అద్దీయగాత్ర లక్ష్మీసుణ మద్దియమం జిమకాంతి వై భవం । బద్దీయ స న్నుత ప్రణయహారిప లోకనసౌమ్య విభ్రమం । బద్దీయ యాత్మమానురినుతా మృతవ ల్లకి వాగ్ధురీభరం । బద్దీయ దైన్యసక్తహృదయ ప్రమాదార్జన తత్సరత్వము॥౧౯॥

గీ॥ అయినదొల్లింటికంటెఁ గృశాత్తయగుట । భిన్నయై కనుపడును వివేక దృష్టి । నరయనటుకాదు బహుల పక్షైణ లక్ష్య । మూర్తిలాతిగఁ దలచు నమోహం దెవఁడు॥ ౨౦॥

క॥ కడువిస్తయంబు మోమున । నడరఁగ నతిచిరవిలోకితావుని కరణి॥ విడువక చూచెను నన్నా । పడతిరవికర ప్రమృష్టపదేక్షణయై ॥ ౨౧॥

ఇంతకంటె మరియొక చిత్రంబు సేత్రపాత్రంబయ్యె వినుము.

మ॥ మరియుం జేరువదేవి యున్నయెడ నామాన్యాత్త తాటస్థ్య భా । వరతిం జూచు సుశీలతన్ను మహావాత్సల్య పూర్ణాక్షియై । పరిచర్యావిధికై యటిట్టరుగ వి స్పృహగరోల్లాసయై । చిరసంవీక్షిత విస్తృతావుని వలె జింతించుచు జూచె డు॥ ౨౨॥

మ॥ అశరీరాత్త కమే పిశాచ పదకార్యంబు హృజ్జన్తనా । దృశుఁడౌటం బ రికింప భూతమగడు దీవ్రాత్తతక సోకినక । నకుఁగాఁజేకొని భూరి విక్రియల నావార్తక జుగుప్సాదశా । రశనాబద్ధము నేసి మర్కటివలె రాగంబు నాడిం చెడిక॥ ౨౩॥

సీ॥ మదన పిశాచ సంపాదిత జ్వరభారవిక్రియాభంగ ప్రవీణుడగుచి । కిత్సక
 మణిగలగేళిఁ గూడిన కన్నెదానిమై పూత యతగు విభూతి తదధర రసమ మంత్రా
 భి సంస్కృత తీర్థమతి దీర్ఘతద్వేణి యమరు వేత్రి । ఇల్లిక కవచమతల్లి కవలమాన
 తదుదార చరణాంగద రశనాది । మహనీయ మండన మహితశింజితములే శ్రవణ సౌ
 భాగ్య సంత్రాణఘ్నులు । గురుతరసౌరభా గురుధూప ధూపిత తత్కచబర్హగంధా
 ను భూతికలిత ధూపాసేప కలశీని నాగుంబు మాధుర్యధుర్య తన్తాన్యగీతినిబిడోప గూ
 హావి నిష్పన్నతన్నణీహార ముద్రలు రక్షణాంకములగు । లలిత మందాక్ష సంగత ప్రణ
 యభరస । ముదిత సరసార్థ గర్భితా మోది జీవ । మయతదుదిత సుమావలీమహాదఘా
 ఘు । ఘస్తరత్వాత్తమా మంత్రకమ్ము సుమ్ము॥ ౬౪॥

సీ॥ మలయ జశ్యాదసంభరిత శీతమయూఖ మణిబద్ధగర్త నిర్జజ్జనంబు । స్వకి
 రణోద్వాంత తౌషారభరాక్రాంత జగదిందుమండలీ సంగతంబు । అస్యోన్య కాష
 సాంద్రాక్షిప్త శీకరోల్లొల సుధాసరఃఖేలనంబు । హైమన జలనీలికాలి కాంతస్యాత
 నిబిడశయ్యూస్థలీ నిత్యసేవ । యునుని సర్గోత్థ రాగోదయోరుతైల । భరసు సంభృత
 హృదయాంత విరహాదహన । జృంభణోద్భూత సంజ్వతాలంభవిధికి దంభముననైన గడ
 ప సంరంభులగునె॥ ౬౫॥

గీ॥ శ్రుతిబహు శ్రుతులైనట్టి సుమతులెల్ల । స్వప్నదృష్టార్థములతో నసత్యవ
 స్తు । వులను బోల్తురకట యది దలచవంధ్య । మనడుగుఁ గ్రియాను భూతి ప్రమాణ
 ము గద॥ ౬౬॥

గీ॥ చేటుదడిచేర విపరీత చేతనయగు । నుడువుఁగలఁపగ నెడలానవిడిచి పో
 వు । ప్రీతిదములెల్ల మిగుల నప్రీతిదముల । దృశ్యదృశ్యము విపరీతదృష్టిదనరు॥౬౭॥

మఱియుఁ వారకానికర పరివృతంబగు తుషార కిరణ బింబంబు విష్ణుపదంబును
 వారతాళాగారంబున మేయ ఛాయ సంవ్యాప్త పుష్కరమణి కలితంబును మహత్తర
 కుశీర మకరవైసారణాది సంచార సౌమ్యభీకర గ్రాహపూర్వా విహారాశ్రయంబునగు
 నంబరంబునసం జాతసాగర భ్రమంబగుచు నపూర్వసరస్వదా వాసలాల నావశంబు
 ననో కాకున్న నతిచిర సమయ నిష్పీత లవణోదశంబరంబగుఁ దజ్జనిత శైరస్యంబున
 నతి పవిత్ర మధురతరనుర సరస్వతీ వారపూరాస్వాత కందళదమండ తర్షంబుననో

స్వావాస సముద్ధితంబై పరితః పరిస్ఫురదుడు పటోలకపట సముట్టికిత దహనకణగణ
 పరివృతంబై పొడమిన బడబానల మండలంబు కరణి నాడెందంబునకుఁ గడుజడుపు
 వొడమించుచున్నది - చందన నిలయ శైలవలమానంబులును సదేశ సరస్సు మనస్సం
 క్లేష సముదితా మోద కందశంబులును సాంద్రచంద్రా తపసం వళితంబులునగు మరు
 త్తిశోరంబులుం దాదృశా శ్రయాశ ప్రస్ఫురణ మయంబులగుచు నతంద్రంబులై మ
 దాత్తకతిదుస్సనా విషాదంబు లొనరించుచున్నవి - కావున నామనం బనుకూలపాత
 ప్రేరితంబగు గాలిపడగ చందంబునం బరివర్తితంబైన కులాల చక్రంబు సరణిసన్నిబ
 ధగుణా త్తిప్తంబగు కందుకంబు కరణినసం వెద్య వికారంబై పరిభ్రమించుచున్నది-
 సన్నిత్రంబు శోకమకరాంక తారకంబనియు నానందకుముద సందోహ శోహిణీ క
 మండలంబనియు లోకవిశితంబు - కావున నీదురంత సంతాపంబు నంతంబు నొందిం
 పఁ దగిన యుపాయంబు నిరపాయంబుగ నరసిననుం బ్రకృతिसంక్రాంతం జేయుము.

వి. స్వ. ఆహా ప్రియవయస్యుం డీయెడ మరుఁడు వొడమించిన జడుపునఁ
 గడుబడలియున్నాఁడు - ఈతనికెట్లు మనోవినోదనం బొనరింతునని చింతించి - కా
 నిమ్ము ద్రవవ్యాహారంబులం బలికి చూతమని.

ప్ర. వయస్యా యాత్తాను భవసిద్ధంబు లోక ప్రసిద్ధంబును నైన యొక్క ప్ర
 తిక్రియ కలడు - అను నర్థోక్తంబున.

రా. ఆగంతు కాగతచేతస్వాస్థ్యుని చందంబున, సవికాసవదనుండై సామ్రే
 డితంబుగ - వయస్యా యట్టి సాధనం బెయ్యది వచింపుము.

వి. కమలా ఫలంబులు నుత్తమ కదలీ ఫలంబులు సిత సితాకల్పిత బహు విధ
 సుగంధ వస్తు బంధుర పానక రసంబును పన్నీరక్షుణ్ణ ఘనసార మిళిత చందనపంక విలే
 పనంబు నాదిగల శీతోపచారంబులు పెక్కులు గలవు - కావునఁ దత్సేవనం బొనరిం
 చితివేని యీసంతాపంబు నితాంతంబు శాంతంబగు.

రా. సజుగుప్సంబుగ - వయస్యా యివ్వి వేనెఱుంగనివే - ఎల్లపదార్థంబు
 లెల్లయెడల నవస్థా వశంబునఁ జేతన వ్రాతంబునకు స్వగుణ కార్యంబులం బొడమిం
 చుఁగాని సర్వ సమయా సమయంబులం గార్య నిశ్వాహకంబులు గానేరవు - మరియు
 వైసరీత్యంబున విరుద్ధ గుణకంబులగు - దందశూక సందఘ్నంబు శర్కరాపిచు మంద

బలు వ్యత్యస్తంబులై తోచుగదా - కావున నీయుపాయం బహు ప్రాయంబు గాని శర్త సంపాదనంబు గాదు.

వి. స్వ. హా వయస్యండు సరళ చేతస్కుండగుట ననుం గుత్పితుఁగాఁ దలం పక నాపలుకు పరిహాస గర్భితంబని యెఱుంగక స్వచ్ఛందా నభిజ్ఞతతో వచించునట్లు పలుకుమన్నాఁడు - కావున నింకం గొంత తడవిక్కరణిన జరిగింపవలయు. ప్ర. వ యస్యా నీయుదితంబు సూన్యతంబ అందుకింకొక్కటి వచించెద - అట్లొనరించితివేని నీకీ యిక్కట్టు దొలఁగు.

శా. ససంభ్రమంబుగ - వయస్యా నీకుం దోచెనేని తగిన వెరవు పరికించి వచింపుము.

వి. సస్థితంబుగ వినుము - ఇత్తటి దేవి రావించి యీయుదంతంబంతయు నామెకు శ్రవణ సంగతం బొనరింతుమేని యీసంతాపంబింతైనలేక హరించిపోవు.

రా. సవిస్మయంబుగ - అది యెట్లు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యం డిదివరకును నాభాషణంబులు ప్రతారణా కరణం బులని యెఱుంగఁడు కానిమ్మింకం గొంత తడవునీచొప్పునం గాలయాపనం బొవరించె దనని. ప్ర. ఓయీ వయస్యా యట్లొనరించితివేని నైసర్గికా శంకా కలంకాత్తయగు దేవి నీయెడ నెట్లొనరించునో యెఱుంగుదువుగదా అయ్యెడం దదీయ తర్జనాజన్య సంతాపంబున నీసంజ్వరంబు లఱుంపం గలదు

రా. సరోషాశ్చర్య హాసంబుగ - వయస్యా మేలుమేలు వెరవరులలో నెఱ జాణ వీకదా మిగుల బాగుగ వచించితివి. ఇద్ది యవిధేయం బీయెడఁగాని నిపు ణాగ్ర గణ్యుండవగు నీయుపదేశ శ్రవణ మహిమంబున వర్షధారా మేళనంబునం బట్టి నిర్భరంబుకరణి ఘనతరంబగు నొక యుపాయంబు నాకుఁ దోచుచున్నది దాని విని రెంటి తారతమ్యంబు పరికించి యెద్దిల్గు ను నద్దివచింపు - దానిన యేమరక నొన రించెద.

వి. సవైలక్ష్య సంకోచంబుగ - వయస్యా యెన్ని విధంబుల నాకంటె ఘనుం డవకదా - ఉత్తమోపాయంబు పరికించితివేని వచింపందగు.

రా. వయస్యా నీమంత్రంబు ననేకవిధ వ్యధాహాని గలిగియు నితర బాధా సంబాధంబు గలుగు - శరీర పరిత్యాగం బొనరించిన నాధుని కయావద్బాధా నిరోధంబగు - కావున వీనిలో గరిష్ఠంబగు దాని వచించుము.

వి. స్వ. ఆహా సారస్యం బుషన్యసింపంబోవ వైరస్యంబు పస్థితంబయ్యె - వయస్యుని యుల్లంబు మిగులఁ గనలుచున్నట్లు దోచు - దానిం బ్రసన్నంబు నేయఁ దదభీష్ట కార్య నివేదనంబున కంటె నొండొక్క యుపాయంబు గానుపింపదు - కావునకొ దద్దుటనాశుత్నం బొనరింపవలయు - ఐన నీయొడ నీతండు కర్మశభావంబు గానుపించుట నేనందుల కనుకూలంబుగన వచించెదనని. ప్ర. సవికాసంబుగ - వయస్యా నీవన్నిటం బ్రవీణ చూడామణివి - కావున మదుక్తోపాయంబునకంటె భవదునితంబవరంబగు - ఇద్ది తెస్సయే కానిమ్ము శరీరపరిత్యాగం బెయ్యెడ నెత్తరునఁ జేయందలంచితివి.

రా. స్వ. ఆహా సర్వంబు విపరీతంబయ్యె - ఆహా యిట్టివి వర్తిల్లుటనే కాఁ బోలు అరిక్తిత్రం విషంపథ్యమ ధర్తోధర్తతాంవ్రజేత్ | అనుకూలే జగన్నాథ విపరీత విపర్యయయను వారోక్తి విదితంబగు - సర్వ ప్రకారంబులఁ గైర వాకరంబున కుఁదుషార కిరణుని కరణి నలిన వనంబునకు దినకరుని లాగునం దృషార్తచాతక వ్రాతంబు నకు జీమూతంబు రీతి నశ్చన్ననో విమోదనైకతానుండగు నీవయస్యుండు దానధునా తనంబగు నావిషాద నిదానంబు తెలిసియు నవి దితమదీయాశయుని చందంబున నా తెంపునకు సాంపుసేయు మినుకులు వలుకుచున్నాఁడు - దూరంబుగ సూక్ష్మదృష్టిం బరికింప మదీయ హృదయ ప్రమోదమ్ముకై యొక్క వెరవు పరికించి యడి నిశ్చితఫలం బగుట నన్ను నాడింపం దలంచి యిట్లు వచించునని తోచు - మంచిది ఇంక నేమి వచించునో తెలిచు వలయుఁగావునఁ తదాశయానుయాయి తన వచించెద. ప్ర. వయస్యా యీయొడం దదుపాయసాధనాది నిరూపణ నైపుణ్యంబు నిదియ కావలయు.

వి. స్వ. ఆహా వయస్యుని తొంతదూర దృష్ట్యాది గుణంబులు - సేవక కల్పండనైనను నాయనుచితంబులుగు లపితంబుల సూదితంబులరీతిఁ బ్రీతి మన్నించి సౌహృదంబ ప్రకటించు - మంచిది - ఇంకం గొంతతడ వింగితం బవిదితంబగునట్లు వర్తింతునని. ప్ర. వయస్యా యిట్లైన నాకుం దోచినది వచించెద నాలింపుము - నీ

వు స్వస్థతం గోరి కదా యిట్టి జతనం లభిలపించితివి - ఈశరీరం బెట్టెనఁ బ్రనుదవనం బున కర్పించితేని నీకడి లభించు.

రా. వయస్యా విషాది సాధనంబులు దారుణ వికార జనకంబులగుట వానికం టె మలయానిలకాముదీందిరినిన దాదులు శుశుమార వికార జనకంబులనియో యి ట్లంటివి - అవ్వీ యాయెడకా మిగుల నున్నవే అవ్వీ సేయు వగల మిగులఁ గుందియ కాదా యట్లు తలంచితి.

వి. ఇవ్వీ చిరపరిచితంబులగుట విశేష వికృతి సంధాతలు గానేరవు - అచ్చ టివి యిత్తటిఁ గ్రొత్తలగుటం గార్య విశేష నిర్వాహకంబులగునని తలంచెద.

రా. స్వ. ఈతండెంతసేపునకు నెన్ని యనుయోగంబులకైనం జేతఃపిహితా ర్థంబు బయల్పడనీయఁడు - కావునకా దడిచ్చాను సరణంబు సేయఁ బిమ్మట నీతండ వవించునని. ప్ర. వయస్యా యట్లైన వయ్యారామంబు దేవీశాసనంబు వీడి య ప్రవేశ్యంబుగదా.

వి. సహాసంబుగ శరీర నిరపేక్షునకు నితరాశంకతో నేమి ప్రయోజనంబు మరియు నట్లు శపథ పూర్వకంబుగం బ్రతిననూనితివా.

రా. అట్లు లేదు.

వి. అట్లైననుందియం వేల.

రా. కార్యభరంబునంబట్టి యట్లుండదు.

వి. వయస్యా యిట్లు సాధక బాధక విచారంబు సలుపనవధి ప్రత్యక్షంబు దవీ యంబగు నక్కారణంబున నాలోచనంబును నిర్ధారణా విషయంబు కానేరదు. దీనం గార్య సిద్ధియు వితర్క విషయంబునకైనఁ బాత్రంబగుట కనర్హంబకావున నసాహ సనునారుహా వ్యనరోభద్రాణి పశ్యతియను నయం బవలంబించి మన మచ్చటి కేగ వలయు.

రా. వయస్య నీకై యద్ది తుఱుచు నామార్గంబునం బ్రవర్తింపఁజేయుము.

వి. వయస్యా యట్లైనం దదీయ నిత్రపటంబు నాచేతికిచ్చి కూడ రమ్ము వెడ లుము. మనము పవనము సేరిన పిదప నప్పటి కనుకూలంబుగఁ దర్కింతము.

రా. అట్లయని యతని తోడంగూడి యుపవనాంతర ప్రాసాదసదేశకీడా కాలా ప్రాంతంబున కరుగుచున్నాడు.

వి. స్వ. అంతట నవలోకించి. ఆహా యాయవసరంబు శయనార్హంబయ్యు వీరలిరువురు నిద్రావశులుగాక యాయారామాంతరంబున మెలంగుచున్నారు. కర్త కరీవచన ప్రకారంబున లాస్యాభ్యాస జన్యాయాసాప సోదనంబుకై యాపె యా బాలిక నుపవనాంతరంబునం ద్రిప్పుచుండు. ఇద్దియు నస్తచ్చిక్షీర్ణితంబునకు నవ్యా ట్టేపోభవిష్యంత్యాః కార్య సిద్ధిర్ని లక్షణమ్మును నభియుక్తోఽతితంబున సిద్ధి నూచకంబ. తన్నాత్ర విదితంబుగ నంగులిచే నిర్దేశించుచు వయస్యా యట్లవలోకింపుము.

రా. నిరీక్షించి. వయస్యా యిది ప్వన్నదశ యనుకొందునా. యద్ది శా గ్రడవస్థయనుకొందునా. లేక యుభయం బేకంబ యనుకొందునా కాదు తాత్కాలిక భాగ్యంబ యిపుడు ప్రత్యక్షం బయ్యెనని తలంచెద.

వి. వయస్య వీరు పవనసంచారం బొనరించి కీడాకాలం గూర్చుండ నుద్యోగించుచున్నారు. కాని కీదృశంబగు గోష్ఠియగునో యీవికచవిచికిలని కుంజాంతర్ని తులమై యాలింతము.

రా. వయస్యా యిది మిగుల వినోదకరంబు అని యట్లొనరించుచున్నారు. ఆమోదరేఖ ఉపవన సంచరణ ప్రశమితాల సతయగు మంజరితోడ నుచిత ఖట్వయం మం గూరుచుండి. సఖి యీయెడ నీప్రదేశంబు విలోకించితివా.

మం. సఖి చూచితి.

చ॥ స్ఫటికశిలాని బద్ధము రసాతల మిద్ది మొగిళ్ళదారి వి| న్కుటవిలసిద్వి ధూ ప్రముల శోభిలు నివ్వియు చాని సక్తిసం | ఘటిత విభాభరంబులగు గాఢ విస్పృత్వర హీర సత్ప్రభా | పటలమయాత్తతం దగు నపార ధరాంబర మధ్యమంతయు॥౨౯॥

గీ॥ నిబిడ నిష్కృత సౌధకణికము లయ్యునేకలానిధి విశదగోషాలలిపుడు | మత్సరగ్రస్త చిత్తుని మతికిఁ గరణి నాధి ఘటచిత్త నాకసహ్యముల యగును॥ ౩౦॥

మ॥ నయనానంద కరుండు చందురుఁడు కర్ణావ్లద సంజీవనీ | నయభూము ల్పిక శారికా కుకల సన్నాదంబులు॥ నాసికం | త్రియభాగ్యముల ప్రసూనము

లు మూర్తి ట్నెమను శ్రీలుమా । లయవారంబులు రాస నానువులు నీగాదుల్న సహ్యం
బులౌ ॥ ౨౧॥

మ॥ కుపిత ద్వాదశమూర్తివోలె మిగులక గోకారి దుర్ల ట్నయ్యడౌ నిపతత్సం
ద్రుతలోహ వారి కరణిక్ నిర్భిన్న కర్ణంబు లా । నుపికాడి స్వరముల్లశ్చి దిరము
ల్యానంబులౌ జూడుమా । విపదుద్గారము లర్చికా విషగతిక్ వేవాయుపానీయ
ముల్ ॥ ౨౨॥

గీ॥ వ్యధలు పరికింప దుస్తర భావమునను వారిఘలనియ వర్ణింపవరలు మిగుల
నట్లుగాకున్న హిమకరుడరుగుదేర భిన్నగర్భంబులై విజృంభించు టెట్లు ॥ ౨౩॥

చ॥ వగలుతమంబు లట్టి పనువాక్యతమః పదమంధకారశ । క్తిగవచియింతు
రారయవిగీతమ యయ్యదికాకయున్న నా । గగనమునెల్ల నాత్తజనకాత్తము సేయ
విధుడు దోపనా । వగలు నెలంగుఁగావున నవార్యతరాహ్వాభి ధేయమైతగుక్ ॥ ౨౪॥

చ॥ పవన గళత్పరాగములపైఁ బడి ముర్తురభంగిఁ గాల్చునీ । పవనము చా
యలాయ నిలబంధు శిఖావృతులట్లు దోచెడుక్ । గువలయ వాయువుల్లహను
ఘ్ణూర న భంగిఁ దపింపఁ జేయునీ । నవమకరంద చిందువుల నంగశరాగ్నికిఁ దైలధా
రలౌ ॥ ౨౫॥

గీ॥ ఇట్టి సమ్మోద సామగ్రి యేపుమిటి మిగులఁ గహ్యషీ కవితతికి మేలుసే
య । నాదుడెందము మరునికి నాఁకపడకనున్న నెటువంటి సంతోష మొంద గ
లనౌ ॥ ౨౬॥

గీ॥ దైవకృతవల్లభ వియోగదైన్య విధుతమగుట నామన మిపుడు మదాంధ
సింధు రక్షుభితమగు మడుగు కరణిరసాత్త సంస్ఫురణమున కర్హత సడలియుండె ॥ ౨౭॥

క॥- నామది జగుదుల్లాసర మామయ మలయానిలేందు మధుకనగీతుల్ । సా
మయద శీలములనీ సామయదశ దలఁచుఁ గడునసారం బగుచుక్ ॥ ౨౮॥

క॥ విధురవు లీయెడ వల్లభ విధురనగుట నేకరూప విదితాత్మకులౌ । మధు
మాస లక్ష్మీయిది దుర్మధు మాసమమగుచు వికృతిమహిమక్ జేయుక్ ॥ ౨౯॥

సఖి యాయెడ నాస్వప్నోప భుక్తుండగు ప్రియుండు.

చ॥ నిజగుణ విభ్రమస్త రణ నిర్గుతదూర్వహభూరి చుర్విషా । ద జనిత సౌధసిం
ధు విహిత ప్రమదోద్ధముడయ్యు మస్తధ । ప్రజవిజయ్యు భుక్తచర వల్లభమా తన
రూపు దాచి య । క్కజముగ నామనంబునకుఁ గాకలు మూకలు గాఁగ సల్పె
డు॥ ౧౦॥

ఆ॥ శతుఁడు గాఁడు వీఁడు శతుఁడైన బైకి సంతసము లీనుకరణి మసలుచంత ।
రంబునందు సౌర్య రాని యగ్గుల సల్పు సలుపు ముద్విషాదములను నొకిట॥ ౧౧॥

చ॥ మనమునకుఁ ముదం బొ సగు మాన్యుడ యాపుఁడువంతసేయువాఁడ
నయముదుర్భ్రాచుండనియు నందఱకుఁ విదితంబ యీతఁడై । ననునిజ సంస్కృతిక
మిగుల నాయెదకుఁ గడుమోద ఖేదముల్ । దనరఁగఁ జేయు నీతని విధంబెటువంటి
దొ యెంచి చెప్పమి॥ ౧౨॥

ఆమోద. స్వ. క॥ సుషమాత్మయయ్యు నిపుడిది సుషమాసంగతిఁ దొలంగి
సుక్రెడు నకటా విషమెఱు ప్రహలోత్కట విషమేఱు ప్రహతి భిన్న విధురాశయ
యై॥ ౧౩॥

గీ॥ వీని యుల్లంపు తీరునేఁ దెలియజెరి యప్పుడప్పుడొకా మెకలుడుగఁ దొ
లుత । నూటినిొందినకలఁగెన్న సుద్దినంటి నుడువుఁగాని వచింపదయ్యడుగుదాని॥౧౪॥

కావున నిది పంచశర సంచిత వంచనా కుంచిత వివేకయగుటను దించదున్నా
డ యగుచున్నది. అక్కతంబున నీయెడ దీని యడలుట కెటులా మాటుపరుపం దగు
నని యాగమియవిలోకనంబు నన్తోతసేపు సింతించుచున్నది.

వి. వయస్య జూచితివే నీయెడల దీనికిం బొడమిన మోహభరంబు.

రా. ఔను మన్విషయంబగు దీని మోహాతిశయంబున కుషమానంబు తదాశ్ర
యంబగు నస్తద్రాగభరంబు.

వి. భవదీయంబులగు ననురాగంబులే యన్యోన్య సదృశంబులుగావు. సౌం
దర్యాది యావద్గుణంబులుం బరస్పర సదృక్షంబులగు.

రా. వయస్యావల్లరీ సౌరభంబులుం బోలె ముక్తావలీ తరళంబుల మాడ్కి
మాణిహీరణ్య పరిష్కారంబు కరణిఁ బరస్పరార్థంబులగు పదార్థంబు లన్యోన్య
మేలనంబున విలసిల్లెనేని శ్లాఘ్యతమంబగు నిరుపమ పరభాగం బొకటి దేవరిల్లుఁగనా

వి. వయస్యా నీయింగితంబు నాకు హృదయ సంగతంబ నీయుదితంబును తధ్యంబ యవిలంబితంబ యట్టి మీకును సంగతియగు.

రా. సనిశ్వాసంబుగ. వయస్యా యవిధాత విరూప సంధాతయని మిగుల విదితంబగదా.

వి. తత్తద్బ్రహ్మ వక్తవగు నీకిట్లు వచింప నుచితంబేనా.

రా. ఇట్లు ప్రసిద్ధిలేదా.

వి. అద్ది మందభాగ్య విషయంబని వచింపండగు. నీవు మహాభాగ్య లక్షణ సంపన్నుడవు కావున నీకిష్టంబు సమకూరు.

రా. సప్రత్యయంబుగ. అట్లైన భవాద్యశ సుబ్రాహ్మణా శీస్సహకృతంబైన దైవప్రసాదంబ మూలంబు.

వి. అట్ల యగుత.

రా. సౌత్సుక్యంబుగ. వయస్యా దీని నుడువులకుం జెలి యదివరకు నేమి యు వచింపలేదు. ఏమి వచించునో వినవలయుఁ గావున నీవును హాపణికనుండుము.

వి. అట్లయని యిరువురును దదుక్తిఁ బ్రతీక్షించుచున్నారు.

ఆ. యోగవిదిత భాషి వృత మగుచు దీనికి నసన్నంబగు భవుకం బాసన్నం బగునని తలంచి మించినదైన దానిం బొడమిన సంతసం బించుకయేని వెలికి వెడలకుం డ వచించి. ప్ర. ఓబాలా నీవక దాచేలల కెల్లం గోలవు. ఎంత ముగుదవైన నీ పుడమింగలఁ గన్నయరతంబులు నిక్కంబులని వక్కణ సజువువారైనంగలరా ఇద్ది యెఱింగియు స్వప్నాను భూతార్థంబులు జాగ్రద్దశ ననుభవ విషయంబుల గాలేదని వగలం బొగులుట దెలువరితనంబే. కావున మనంబు దిటపఱచికొని ధీరత నేల చేకొనవు.

రా. వయస్యా వింటివా యీ మెయను నయోక్తి లోకవ్యవహారంబు ననుచి తంబైన నాత్మానుభవంబునం జింతించినన కించిత్కరంబయని వచించెద. తాదృశం బగు నాయవస్థ యంతయు. నీకు విదితంబకదా.

సఖి. అట్లైనం బడవు వీడి వెసగ నట్లొనరింపుము . నేనును వెండయు నే తెంచెదనని నిర్ణయించుచున్నది దేనియుఁ దాత్కాలిక కృత్య నిర్వహణంబుకై యవ్యోగించుచున్నది.

పిమ్మటఁ బ్రవేశించుచున్నది. ప్రాణానాధ సాధంబహుజన సంవాహితత్రినయ న ఫల పరిష్కాల మహాస్వాద ద్వాత్రింశల్లడ్డుక మహారజత పాత్రీయుఁ దాదృశపాక పాటల గోక్షీర భరిత కనక కలశయుఁ బరిమిత పరిచారికానుగతయు దేవి.

వి. ఈషడ్ధూరంబున దేవింగాంచి- రాజుంజూచి-ఓ వయస్యా దేవియేతెంచుచున్నది గాని విషశుండవు గాక వైరస్యంబభినయింపుచు దేవితో నేవచించు విచనంబు లకనుమాలంబుగ నప్రమత్తుడవై ప్రవేశింపుమని దేవి కభిముఖంబుగ.

దే. సుబ్రాహ్మణ యాజనముప్రణమిల్లుచున్నది.

వి. దేవి సమగ్ర సౌభాగ్య సాధ్వీమతల్లికయగుత.

దే. సుబ్రాహ్మణ భవదాగమంబునంజేసియియ్యెడ నిచ్చటికిరాగలగ.

వి. దేవి యిట్లు వచింపనేల యంతరమ్మునకేతెమ్ము.

దే. అందుకుఁదొల్లింటి యార్యపుత్రుండు గాడు గావున నేనొల్ల.

వి. దేవి యవశంబునం బొడము దోషంబు లెన్నుట మహితమతుల కు చితంబేనా.

దే. (స్వ) ఆర్యపుత్రునకట్టి వికారము వొడమ నొక్క కారణంబుండవలయు - (ప్ర) సమనాగమర్షంబుగ - అవశలకెద్ది నిదానంబు.

వి. ఇయ్యెడ నేవచింపం జాలను గాని నేనుడివిన చొప్పుచేసితివేని యప్పు డాలోచించి వచించెద.

దే. ఇపుడేమి నేయవలయు.

వి. ఈపదార్థంబులతోఁ గూడఁబ్రతిచెంత కేతేరవలయు.

దే. ఆర్య పుత్రుండు మిగులశలగఁడుగదా.

యంతయు నిటుండనిమ్ము. కాచ్చపాపీన సంసృష్ట క్షీర మహార్ణవంబని కదా నీవు వచించుచున్నావు. అత్త దృష్టాంతంబున నీవవచింపవలయు. అద్దియ నిక్కంబైన మనమింటనున్నతటి నాయెడల నీమనంబెట్లు వికాస శీలంబగునట యిప్పుడలదా దృశం బగుచున్నదా తథ్యంబుగ వచింపుము.

రా. వయస్య వింటివా యీబాల యుదితంబు ఆమెయిందు కేమివచించునో.

వి. యియ్యెడ నింగితంబు విదితం బొనరించు.

ఆ. (సంకల్పిత స్థితంబుగ) ఓసి నాచిన్ని కూనకాన యిట్టివగల మునింగియు నెంత చక్కగఁ జెప్పితివె.

మంజ. సఖి నీవతి నిమ్నాంతరపు గావున నీయింగితంబు విదితం బొనరింపక నున్నఁగఁడ గర్భ గుప్తంబగు మృగమదంబు కరణి దానంతటఁదాన నిజామోద చిహ్నంబున నుజ్జేయంబ ఐన నధిక వ్యధాజర్ముకారితాంత రంగనగుట నిట్లు వచింపవలసె క్షమింపందగు.

వి. వయస్య మాసితివా యామె లోఁగడ వచించిన నుడుగులు తాత్పర్యాంత రగర్భితంబులని వచించితిని గదా యీబాలయు నట్ల వచించె.

రా. వయస్య యామె యాత్మీయా కూతంబు ప్రకటింప నిద్దియ యవసరం బుగదా అద్దియు విస్తుదము

ఆ. స్వ॥ ఆహా యిద్ది యియ్యెడఁ గద్దయు ముద్దరాజగుట గద్దింప నలవడని పెద్దవగలం బొగులుచున్నది. భావి వృత్తంబంతయు నైలిపిన దీని మనంబెట్లుండు నో కావున హితనూచకం బగునటుల వచింపందగునని ప్రయత్న నిరూధ్ధ బాష్యయగుచు. (ప్రకాశంబుగ) సఖి చున్ని విధంబులం దుదకు నీకు మేలయగు యట్లైనం జరుగు దాని కతిధీరవై యీతేయు. సహింపుము. తక్కిన దెల్లనెల్లి తెల్లంబగు.

మం. సఖి యీవగలనెట్లైన నట్ల యొర్తును గాని యిట్టి యవస్థకు నిక్కంబ గు నిదానం బెద్దియని వచింతువు.

ఆ. సఖి సమయం బేతేరఁ దాన విస్మయంబగునని యింతవరకు వచింపకుంటి యిప్పుడింతమట్టుకు నీవడిగితివి కానం జెప్పవలసె. నిత్య క్రీమత్వాది ధర్మంబులఁ

బురుషోత్తముండగు నొక్క క్షత్రియ సుత్రాముండు దొల్లి యుషాకన్యకుం బ్రద్యుము కరణి నీకు స్వప్నంబునం బ్రత్యంక్షుండయి కామకేశు లుపదేశించుట నిక్కంబ. అట్టులవాడ నీకుం బ్రాణేశ్వరుండగు. మఱియు దక్షిణుండయ్య నీ కనుకూలుండును. తన్నిదానంబగు భవదాధికంఠెఁ ద్వస్తూలంబగు తదీయ వ్యధ బహు గుణంబుగ సంవృద్ధంబై యుండు ఇంతయు వెసగఁ దేటపడుఁ గావున సమయార్థినికై యుండుము.

రా. వయస్య వింటివా యీభగవతి యుదితంబు.

వి. వయస్య నీమనూరధంబు ఫలిత ప్రాయంబు.

రా. వయస్య నీయుదితంబు విశ్వసనీయంబై కాని యీబాలకు స్వప్నలబ్ధుండగు వాడు నేనయమట కెద్ది యుపపత్తి.

వి. వయస్య కతిపయ నిదానంబుల నూహించి వచించిన వచనంబుల కెల్లంబ్రినాణంబు లడిగెదవు అప్రత్యక్షంబులగువానిం బ్రత్యక్ష విషయంబుల నెట్లొనర్తు. ఐన నీభాగ్య విశేషంబును నావితర్క నై పుణ్యంబు నెట్లు కాఁగలదో యిప్పుడ ప్రకటించెదనని యుతండు లిఖించిన చిత్రపటంబు సేకొని వారిచెంతం జేర నవిదిత స్వదేశాభిజ్ఞానంబుగ విసరుచున్నాడు. ఆ. దానింగని. స్వ||మహారాజు మధుకరుండియ్యొడ దీనింజూడ నేతెంచి కొండొకచో డాగియుండవలయు. ఇత్తటి జరిగిన సల్లాపంబు లాలించి తన్నుం బ్రకటించం జింతించి కాబొలిట్లొనరించు. కాకున్న నితర దుష్ప్రవేశంబగు నిచ్చోటికిది రాఁగతం బేమి. మంచిది కాఁగలదెల్ల వేగంబ కావలసినదె. ప్ర|| సఖియిద్దియేదో యొక లిఖితంబు కరణిఁ గానుపింమచున్నది చూతము దానిం జేకొనిరమ్ము.

మంజరి. అట్టుల యని దానిం దెచ్చి సఖీకరంబునం దుంచుచున్నది.

ఆ. సఖి దీని యపిధానంబు విఘటించి కనుంగొనుము.

మం. మంచిదని దానిమాతం బాపి విచ్చికాంచి యిండు సందర్శనంబున నంబుధి భంగి క్షణ క్షణ ప్రవర్ధమాన సంభ్రమ సంభరితంబగు నంతరంగంబుతోఁ గ్రమ క్రమంబున వికస్వరంబులగు విలోకనంబులం గాంచుచున్నది.

వి. వయస్య నీయాశేఖ్యంబీ బాల యెట్లు చూచుచున్నదో కాంచితివా.

రా. తిలోహిత ప్రమదవ్యంజ నంబుగ | వయస్య వికచల్లోచన యగుచు ననలోకించుచున్నదని తోచెడు.

వి. తేస్సగఁ గన్పెట్టియుండు.

రా. దీనికన్న నెఱుగని యాశాస్యంబు.

ఆ. అవిడిత తదీయాభిప్రాయకరణి. సఖి యిది యొద్ది.

మం. బధిరవలె నుంచున్నది.

ఆ. పెక్కుమారు లట్ల యనుయోగించుచున్నది.

మం. అన్ని సారలకు నట్లయుండు.

ఆ. కించి గుచ్చె స్వరంబుగ సఖి యిది యొద్ది యంపె మారువల్క వేమె.

మం. సావిధేయ సమయాభి నయంబుగ తదుచ్చతర స్వరంబుతో ఆసఖి యుండవె వచించెదనని. డాని యెడ నుపేక్షతో గతిపయ నిమేషంబులు నిర్ని మేషంబుగ నాచిత్రం బానంద బాష్పపూరంబు నయనంబుల నిండువరకుం జూచి పదంపడి తొందర యితఱొందనో చెలియా వీడెనుమీనాడు వామనం బపహరించిన చోరవతుం డెన్ని దినంబులకు నాకుం గరగతుండయ్యెనే చూడు చూడు వీని నిప్పు డేమిచేసెదనో యని యాపటం బురంబునం బీడించుచున్నది.

రా. సఖేద మోదంబుగ. వయస్య చూచితె. దీనికబ్బిన భాగ్యంబు నాకు లభింపదయ్యెగదా బింబ భాగ్యంబులకంటెం బ్రతి బింబంబుల యవి మిగుల భావుక ని కేతనంబు లగుచున్నవి యిద్ది యుం దలఁప విస్తయంబుగాదు ఈలోకంబున నా త్త ప్రతిమానంబులకుం గల్గు నుత్పవంబు లాదైవతంబులకు లేవుగదా.

వి. వయస్య నీవీయెడల విమృశ్యవాడివిగావు ప్రతిమానోత్పవంబులు ప్రకృ తి సంమోదాధకాంబకదా కల్పింపంబడు నిందుకేమి నిదర్శనంబని యందువాభవ త్ప్రతిమానసంమాననంబున నీమనంబు సంతుష్టంబయ్యెనాలేదా.

రా. వయస్య నీవచనంబు నిక్కంటె కాని యాత్తకు స్వానుభవంబువలె స్వీ యానుభవంబు త్కృపి కరంబవునా.

వి. వయస్య యద్దియ సమయ వశంబున సమకూడు యీ బాలికకు స్వప్న లబ్ధుండగు బురుషుండు నీవయనివి స్పష్టంబయ్యెగదా.

రా. యిమ్ముహూర్తంబున కిట్టుల తోచుచున్నది.

వి. పరికింపు మింక నేమి విశేషంబులు వ్రేడమునో.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాఁడు.

ఆ. అవిదితయుంబోలె ఓచెలియూ యెంతయున్నాదిని వైతివె. అనల్ప శిల్ప కలా కల్పలగువారు మహారాజు ప్రసాదంబు వడయుగోరి యధిక యత్నంబున నురు చిరంబులగు నాలేఖ్యంబులు లిఖియించి సమర్పింతురు. అందులో నిది యొకటి యొక్క తంబున నో వాతవిఘాతంబై కాబోలు నిచ్చట వ్రాలె. అద్ది తద్దయు సాం పగుట మక్కువం గని వీడె నారమణుండని యక్కునం జేర్చికొనుట వివేకంబునకు లక్కణంబేనా. నిక్కంబుగం జింతించి నీవ వక్కాణింపుమా.

మం. ఈషదం కురితరోషంబుగ | సఖి- యట్టి సాధుక్షత్ర గోత్ర వతంసుండ గు జననీ జనకులకుం జన్తించి మహామహిమవగు నీచే శిక్షితయగు నాకుం బాద్యశాన చ్చాత్తకంబగు నిచ్చవిచ్చ వితతి దుచ్చంబకాక సచ్చాయత వెట్టువుట్టునే నీమూర్తి సవిమర్శంబుగ నాలోకింప సకలోపమాన ద్రవ్య సందోహ సారాత్తకంబుగ శతధృతి సంకల్పితంబగు నామనస్తస్కరుని యాకారంబ యెఱుతంబుగం గానుపించుచున్నది దీన నేదోషం బుండిన నది నాదిగాదనియ నానిశ్చయంబు.

వి. వయస్య వింటివా.

రా. కృతార్థ కల్పండ నైతి.

వి. కృతాధుండవె కాగలవు

రా. (సప్ర)మాదంబుగ) భూదేవ కులదేవతా ప్రసాద మూలంబగునట్టి భా గ్యంబుండినంగదా.

వి. అద్ది నీకు నిండుగ నున్నదే యయ్యెడఁ గనుంగొనుము కనుంగొనుము.

రా. అట్లని నిరీక్షించుచున్నాఁడు.

ఆ. సస్థితంబుగ. ఓచెలియా నీనిశ్చయధైర్య సాహసంబులు విశృంఖలంబులు గదా.

మం. లోక వ్యవహార బాధ లాలోచించుచుఁ దధ్యంబ పహ్నావించుట నీతి నిమిత్తంబేనా. స్వప్నంబునం గనుపించి నప్పుడెట్టి వేషంబు గలిగె నట్టి వేషంబ యిప్పుడుం గానంబడుచున్నది.

ఆ. సఖీ నీవంత నిక్కంబుగం జెప్ప నేనేమి వచింతునని దానిం గైకొని తొలుత మంజరిచే లిఖించి యుపధానాథ స్థాపితంబగు చిత్రంబు సంస్కరించి సర్వ ప్రకారంబుల వానికి వైకాత్త్యంబు నిశ్చయించి సఖి యింకొకటి కానంబడు నిది యుఁ జిత్రపటంబై తోచు. విచ్చి కనుంగొనుము.

మం. అట్లొనరించి వాని ముడుచుచుం ద్రాపావనత వదన యగుచున్నది.

ఆ. సఖీ దీనింగని సిగ్గునం బెగ్గిలుచున్నావు. పూర్వ ప్రతిజ్ఞాతార్థ బాధ కంబు పస్థితంబయ్యెనా యేమి.

మం. స్వ. ఆహా యెంత యపత్రాపా నిదానంబుద్భవితై. దీనందాదికా కల్ప చిహ్నితంబగు నాయాకృతియుఁ దాదృశంబగు నాతని యాకృతియునే కాక సాప దిక క్రీడా చిహ్నంబులును వ్రాయంబడె. దీనికెట్లునే దీనిం గానుపింతు. లేదా చూపింతునా యీమె మామకీన విస్మింభై కనికేతనగదా. అట్లైన మరియు దీనిఁ గన్నం బ్రాగుదితంబగు మదీయచాపలదోష వితర్కంబున మనంబు దొలగించు ఆహా యిద్దియు మిగుల నుచితంబై చూపట్టదు. సంభోగ చిహ్నంబు లొరులకుం దెలిపె నేని వారు గన్గొనఁ గ్రీడించెనేని వీనికి నంతరం బంతయుఁ జింతింపందగు. ఎట్టి విస్మింభవతియైన నెట్టిచెలియైనం జూడఁ గ్రీడించుట సుశీలాశీలంబేయని వితర్కించు చు వివర్ణానన యగుచున్నది.

ఆ. అవిదిత తదభిప్రాయ మాద్రు. చెలియా యేమే యిది యవలోకించుచు నెట్లొ యుంటివి. నేఁ జెప్పినట్లె చుర్యోనాయని దానిం జేకొనఁ గరప్రసాదణం బొసర్చు చున్నది.

మం. కృతబలాత్కార కరణి విడుచుచున్నది.

ఆ. సవిమర్శంబుగ నంతట నాలోకించి సస్థితంబుగ ఓసి నయస్యా ఋషు
టికైన నానుందరమర వీడవుగదా. వెనుక నేనన్నమాటకు నలుక వొడమెనా.
ఈయవసరంబునం దదీయాధ్యానైక తావత్వంబు హృదయ ప్రసాదకరంబుగ్గామి దానిం
దొలగించుటకయ యట్లు వచించితి సుమీ. కావునం బ్రసన్న మనస్కవగుము.

మం. సఖి త్వవధ్యాహృత దోషం బాత్మీయ నూహాప్రమృష్టంబు గావున
నింక నట్ల యగుదు.

ఆ. సఖి స్వప్నవృత్తంబగు నీవృత్తంబు సత్యం బెప్పుడగునని మిగులఁ బ్రతీ
క్షించుచున్నాను.

మం. సకాతుకంబుగ. సఖి యట్టిభాగ్యం బెన్నటికైన నాకబ్బునా.

ఆ. సఖి కాకున్న నిచ్చో నే నెందుకుండు.

మం. సఖి నీవు సర్వదా మదీయ దయితార్థ సంధానైకతానవనే నమ్మి
యుండునుగదా.

ఆ. మంచిదికాని యిద్దియు నొక చిత్తరువేనో పరికింపుము.

మం. మంచిదని దాని విఘటించి యంతట విలోకించి సంచిత నిశ్వాస యగు
చున్నది.

ఆ. సఖి యెందుకే యిట్లు వగచెదు.

మం. సగద్దదంబుగ. నాకబ్బిన వితత పాతక వ్రాతంబునకే.

ఆ. సఖి సద్వంశ ముక్తారత్నాయ మానగుణ శరణంబవగు నీకు దురితకథా
లేశ వితర్కంబునకైన నిదానంబు గానంబడదుగదా.

మం. సఖి యట్లంటివేమే. మహాగిరి కరణిన విజ్ఞేయ ప్రమాణంబై దృగ్ధో
చరంబగుచున్నది.

ఆ. సఖి నీయభీప్రాయం బీయెడ నతి గూఢంబై యుండుఁ గావున వ్యా
ఖ్యానం బొనరింపకున్న నాకు సుఖవేద్యంబు గాదు.

మం. ముహూర్త మాత్రంబు తద్విదనంబు తేరిపారం జూచి సఖి సుధీగణ్య
వగు నీకు విదితంబుగాని యర్థం బెద్దియు నెక్కడనైన నుండదు. అతి ముగ్ధవగు

నాయుదితరంబుల యరతంబులట్లుండవని వచింపనేల. ఐన నీవడిగితివి గావునఁ బరి గుణంబులవలె నాత్త దోషంబులు వివరించుట సుశీలమూలంబను సదాచారంబు వట్టి నిశ్చంకనై వచించెద నాలింపుము.

వి. వయస్యా వింటివే వీరల సల్లాపంబు లీయెడ నీశ్రోత్రంబున కాసేచనం బులగు వ్యాహార నిర్జరాహార ధార లుదితంబులగు సావధానుండవయి యవధరింపుము.

రా. కృతార్థుండగుదునని యట్లుంచున్నాఁడు.

మం. సఖి చూచితివే యిప్పటంబు. మహారాజ శేఖరుండీయెడ శరదాద్య వ్యవహిత ప్రాక్కాలిక కైరవబంధునోజఁ బ్రావృడా విర్భావ ప్రాక్తన ధూళీసంవ లితంబగు మణిరత్నంబు కరణి నాసన్న దినకరకరపాళీలాలన భావుకంబగు కమల కోరకంబు మాడ్కి సంస్కారార్థ సంతాపిత జాతరూప పరిష్కారంబురీతి నతికార్య్య మూల చిరసమయసంగత సంరోధ విఘ్నాన నోత్పత్తిష్టు కంఠీరవంబు చందంబునం బరి చ్చన్న నిజచ్ఛాయా నచ్ఛాత్తుండై తుచ్ఛావస్థకుం బాల్పడెఁగదా. ఇందుకు మూలం బగుటకంటె దురితనిచానంబొండు మఱి యెద్దియైన నుండునా.

వి. వయస్యా వింటివా భవద్విషయకంబగు దీని యనురాగ భరంబు.

రా. వయస్యా ధన్యుండనైతి. ఈనుడువునం బొడమించిన సంతసంబునకు మూల్యంబుగ నేనేమి సేయంగలె.

వి. వయస్యా సత్యంబు వచించితివి. సర్వోపచారంబులకుం ప్రణామోప చారంబు ప్రధానంబు గావునం దదీయ చరణకంజ రంజితమంజుల లాక్షారసంబున నిటాలం బలంకరించికొనుము.

రా. ససమ్మదంబుగ వయస్యా యద్ది లభించిన నే ధన్యజనమార్థ న్యుండను గానా.

వి. మంచిది యందుకు ముందు విచారితము. ఇంక నెట్టి శ్రవణ మహోత్స వంబు మిగుల నుల్లసిల్లునో వినుము.

రా. భాగ్యంబు భాగ్యంబని యప్రమాదుండై యుండు.

ఆ. సస్తితంబుగ. ఆహా సఖి యేమి వచింతునే. దీనియందు నీకున్న ప్రేమభరంబు ఉపమానోపన్యాసంబు సాపదిక కార్యమాత్రబోధకంబ కాక భావ్యభ్యుదయ వ్యంజకంబగుచున్నది.

వి. వయస్య తెలిసికొంటివా వీరి యాకూతంబు. అప్పుడు మనకు వ్యక్తంబు కాబయ్యె ఇద్ది నీమనోరథ సిద్ధికి ముఖ్యనిదానంబగు వ్యంజకంబు.

రా. ఆహా వయస్యా వీరల వచన గాంభీర్యంబు తద్దయు నాశ్చర్య దుర్యంబు.

వి. సస్తితంబుగ వయస్య యిద్ది యదూప్యంబగు నీవై దుష్ట్యంబునకు భూష్యంబె.

తా. సజు గుప్యంబుగ. వయస్య యిట్లు వచింపకు భూషణంబని వచింపుము.

వి. మంచిది యింక నెట్టి శ్రవణ భావుకంబు లుద్భవించునో యవధరింపుము.

రా. అట్లయని ప్రతీక్షించుచున్నాడు.

మం. అంకురద పత్రపయగుచు సఖియింత. నేనెఱుంగను గాని యెందుకో యానుడు వప్పుడట్టుదయించె.

ఆ. సఖి నేవచించెద వినుము. తద్దృష్టాంతంబని యభ్యుదయంబు నక.

మం. సత్యమస్తు వచస్తప యని యభినందించుచున్నది.

ఆ. సఖి యేదీ యీపటంబని దానికరంబునం జేకొని యీపటంబంతయు విచ్చి ప్రాక్తన వేషధారిణియగు నిజవయస్యకుం బద ప్రణామం బాచరించు గతిదీనంబగు తదాత్మంగని. సఖి యిద్దికంటివా నీహృదయ దయితుండు స్వావస్థా ప్రకాశన పరుండుగాని పరావస్థాస్థరణ నిపుణుండుగాఁడు గదా యని గానికిం జూపించుచున్నది.

మం. దానిం గని యలతి తఱియం కురిత వ్రీడా చకితచేతస్క యగుచుం దద్విషయక రాగభర సంఘన్న తద్వికారయగ్రమ సఖియీదోషం బీతని యందారోపణీయంబుగాదు. ఎందునుండి యని యందువా యీతండ్రిట్టి నా యవస్థం గాంచెనా మంచిది యాత్మ దృష్టాంతంబున నెదిరి వాంకింగల యవస్థ సూహనీయంబేయని యందువా మదీయానురాగ భవంబు మామకీనహృదయంబున జీర్ణంబగుచున్నది. కాని

యతని కెట్లు తెలియంబడు. మరియు నెట్టి దోషంబులఁ దలంపమి కేకాఁబోలు ప్రణమిల్లె.

ఆ. సస్థితంబుగ. సఖి యిప్పుడ యీతని దోషంబుల కెట్లు పరభాగాత్త తం బొడమించు చుంటివి. ముందెట్లుందువే.

మా. సఖి పెక్కులు నేచెప్పనేల. అట్టి భాగ్యంబు నాకుంగలిగెనేని నీకు దానంతటఁ దాన తెల్లంబగునని హాహృదయవల్లభ సకల సామంత భూకాంత సంతత ప్రణామైక నిశాఁత నిజపీఠ చరణ సరసిజుండవగు నీకు నాకతంబున నపదకులకు నుందయనీయయగు నిట్టి దీనదశ ప్రాప్తించెనా యాహా యిట్టి పాతకంబున నేనెట్లు విడువంబడుదునని వయస్యాంకపాలి మూర్ఖిలు చున్నది.

రా. మందర పరిలోడిత కలశవారాళి సోదరాంతరుండగుచు హా మదీయ జీవిత జీవనంబా నాభాగ్యం బింతయేనాయని ససంభ్రమంబుగం దదీయ మంటపంబు నేరం జనుచున్నాఁడు.

ఆ. స్వ. దీని కతిదుష్టంబగు కష్టదిష్టంబు సుదిష్టాదిష్టంబై న వష్టంబగుటకు నిర్వాహోన్ముఖంబగు దీపంబు కరణి మిగులం బ్రజ్వరిల్లుచున్నది ఇంక యామత్రీ యంబు దీని యాభీలం బనుభవింపవలయునని యెదుటం జూచి. స్వ. ఆహా యీచి త్రీపటం బిచ్చటి కెట్లు చేరెనోయను నాలోచన మాత్రకలిగెఁగాని వ్యాసంగాంత రంబున విమృష్టంబు గాదయ్యె ఎట్లొయాబాలిక యిక్కడ నుండుటం దెలిసికొని దీనిం గాన నవిదితంబుగ నీయా రామాంతరంబున నొక్కచో నిమిడియుండి యిప్పుడు దీని యవస్థం జూచి నై పనోపక యేతెంచు. ఈయెడ కిద్దియ యుచితంబ యనుచు వెండియు మ్రోలవిలోకించి యాహా నుహారాజ మధుకరుండు సమీప గతుండగుచు న్నాడనుచు నిజోత్పంగ నిపతితయగు నాబాలిక నవలంబించి యభ్యుద్గతి యొనరింప సుద్యమించుచున్నది.

రా. భగవతీ నీచే విరచిత సత్కారుండనే -యధిక కష్టభరంబు పస్థితంబు య్యెఁ గావున నుపవేశింపుము. నేనిచ్చటం గూర్చుండెదనని యతివిషణ్ణుండగుచుఁ దదభ్యాశంబున నుపవేశించుచున్నాఁడు.

ఆ. మహారాజ విడుము విషాదంబు ప్రాణులకెల్లం గాలవశంబున సుఖదుఃఖంబులొలిం బ్రాప్తింతుట వినితంబకదా. నీచైర్లచ్చత్యుపరిచ డకా చక్రమేమి క్రమేణయను నార్యోక్తి విస్తృతం బయ్యెనా.

రా. భగవతి సుఖదుఃఖంబు లుద్భవిల్లినం దక్షిణకారంబులు మీబోటి విజ్ఞాన నిధులం గతిపయులందక్క తక్కిన నేవాండ్రొదీండ్రింబుగం బరిభవింపవు.

ఆ. మహారాజ నీవు దయామయ హృదయుండవు గావున నిట్లువచింతువు గాని ధీరుండవు గాకనా.

రా. భగవతీ ప్రతిభాదృష్టులకు మాదృశ చార్తణ చక్షుష్కు లెద్దియు వచించుట కెంతవారు.

ఆ. మహారాజ యిద్ది యిట్లుండనిచ్చి నీయాధి నివానం బంతయుఁ గొంత యైనఁ గొంత వడకుండ నిక్కంబుగ ఎక్కాణింపవలయునని యీజనంబు వేడుచున్నది.

రా. భగవతీ యనుగృహీతుండ నైతిని. సూన్యతంబుగన వచించెద నవధ రింపదగు. అలి స్వప్నవృత్తాంతం బాదిగఁ దక్షణావధికంబగు నాత్మీయ వార్త నంతయు నార్తమనస్కుండలు తెలుపుచున్నాఁడు.

ఆ. స్వ. ఆహా దైవం బీయిరువురకు నివ్వధంబున సంబంధంబు సంఘటింపం దలఁచి కాబోలు నీనడుమ నింత వ్యాపారంబు గల్పించె. కాకున్నఁ జండయోగి న్యాగమనాది స్రవృత్తి యెట్లు సంధిల్లు మంచిది వీరికష్టం బల్పావశిష్టంబు గావున మిగుల వగవందగదు. ఈతని యంగస్పర్శనంబు గలిగెనేని దీనికిం దెలివి గల్గునని.

ప్ర. మహారాజ స్వప్నోప భుక్తయగు బాలిక యిద్దియయని నీకు నిక్కంబు గలదా.

రా. భగవతీ నేవేరుగ వచింపనేల నాచే స్వప్నభుక్తయగు వానిరూపంబు తద్గత చిత్తుండనై లిఖించితి. ఈచిత్రంబునకు నీబాలికకు నంతరంబు లేకున్న నిద్ది యయని విశ్వసింపందగు.

ఆ. మహారాజ భవదుదితంబు సూన్యతమంబే కావునఁ జంద్రకాంత శిలను ధాకరుండువలె నీవిద్వాని నిజకరస్పర్శనంబున సజీవనఁ జేయందగునని యాబాలిక నతని యంక దేశంబున నుంచుచున్నది.

రా. సగద్దదంబుగ. హా మహారాజపుత్రీ కలహా నాడు శృంగార సాగరస
ముద్భవయగు నరవింద మందిర మాడ్చి మహిత ప్రకాశలై యానంద విద్విజ్ఞవై ననిన్నీ
జాగ్రద్దశనాతప ప్రక్షాత సంతాప సంకాతంబగు నుపవనవల్లి పోలిక నిరంతర దుస్స
హ విజృంభణ తప విఘాతంబగు నారణ్య కదళికరణి గతవాసర గ్రధితంబగు విచికిల
మాలికపోలిక వాతాఘాత నితాంత తాంతంబగు ఘనసారసాల భంజిక యోజ
జూడవలసివచ్చె గదా యని కొంత తడవు మిగుల వగలం బొగిలి యుతి యత్నంబు
న నాలంబిత ధృతి యగుచు.

గీ॥ అలకానేని పరస్పరార్హత యనంత । విధిక్యతంబేని యీ ప్రేమ విధము
మాకు । ధర్మతత్పరతయనాకుఁ దద్దయేని । శర్వదీనిస చేతన సలుపవయ్యః ॥ ౧౮౬॥

అని తలంచుచుం గరపల్లవంబునం దాని శరీరంబు నిమురుచున్నాఁడు.

ఆ. సానందంబుగ. మహారాజ నైదాఘరాకాభ్యుదయిండుగు నమృత ద్యోతు
ని దీధితి వ్రాతంబున నుపలాలిత యగు కువలయ కలిక పోలిక నీబాలిక మంద
మంది సంస్పందమాన ప్రతీక యగుచు నుపగత జీవితరీతి నయనానంది కందంబగు
చున్నది.

రా. భగవతీ యిద్ది నీసంకల్ప మహిమంబే.

ఆ. మహారాజ యిట్లు వచింప నేనెంతదాన. దైవ సంకల్ప మహిమంబని
వచింపవలయు.

మం. సుప్తప్రాయయు నిమీలిత నయనయు నగుచు. ఆహా నాభాగ్యం
బిపుడమృత కిరణ మండలాధివాస సౌఖ్యంబు సంఘట్టెననుచు బాహువల్లుల నతనిం
బట్టుకొనుచున్నది.

రా. తదీయసుఖం బనుభవించి భగవతీ నేటికి నష్టధనంబు దిప్తప్రసాదంబున
సంలబ్ధంబయ్యె.

ఆ. స్వ. ఈయెడ నీబాల సంప్రాప్త చేత శ్చేతనయై వలవరించు చున్నదాని
వలెఁ బలుకుచున్నది. కావున దీనిం బ్రవ్యక్త చేతనఁ జేయవలయునని. ప్ర. కల
స్వరంబున సకియా సకియా యని పిలుచుచున్నది.

మం. గాఢసుప్తకరణి ఊఁ యూఁ యనుచున్నది.

ఆ. కించి దుచ్చై స్వరంబుగ వెండియు నాహ్వనించుచున్నది.

మం. దీర్ఘతమంబగు నిశ్వాసంబిచ్చుచు మిగుల ఖేదంబు సూచించుచు నబ్బ బ్బా, సకియా, యూరకుండవే కొంతతటి. నాటికల మదియ హృదయ చోరుం డగువాఁడు వెండియు నిపుడెట్లో కానంబడుచున్నాఁడు.

రా. సానంద సంభ్రమంబుగ సఖి యట్లైనం దొలఱతం బోతె వానింబోనీకు. వాఁడీయొడ నుండి కదలకుండు గట్టిగం బట్టుకొను.

మం. సఖివచనంబని తలంచి వయస్యా బాగుగ వచించివే యని మరలం దోర్వల్లుల నాతనిం బీడించుచున్నది.

రా. భగవతీ ధన్యజన మూర్ధన్యండనైతి.

ఆ. మహారాజ యిదివరకు నిది స్వాపవృత్తంబువలన నివృత్తి కాలేదునుమీ.

రా. భగవతీ కావున దీనిం బ్రబోధించెదనని దాని ప్రవేష్ట వేష్టనంబల్ల నల్లన ఐదలించి ముంకపాలి నుపవేశింపుచున్నాఁడు.

మం. నుప్తాత్థాపితవలె హా సఖి సౌప్తిక నుఖంబునకుం బ్రత్యూహంబు వాటిల్లెగఱా.

ఆ. కించి దుచ్చై స్వరంబుగ. ప్రత్యక్ష మహోప లభినట్లుగుట శోచనీయంబు గాదులే.

మం. ప్రబుద్ధప్రాయ యగుచు. సకియా యది యట్లై.

ఆ. సకియా కనుమూసినవానికి వస్తు ప్రత్యక్షం బెట్లు కలుగునే.

మం. సంప్రాప్త బోధయగుచు, లోచనంబుల నోలి విచ్చిచూచి, సకియా యిది యెట్టివింతయో కాని జాగ్రద్ధక నెందినను స్వప్నావస్థానుభవంబ యగు చున్నదే.

రా. సవిహసితంబుగ, భగవతీ దీనికిప్పటికిని స్వాప్నిక సంస్కారంబు పోలేదు.

ఆ. సఖి సావధానవై విలోకింపుము. ఉభయావస్థా విశేషంబు తెల్లంబగు.

మం. సావధానంబుగం గనుంగొని సప్రీడాభయ సంభ్రమ విస్మయ ప్రమోద యగుచుండ దంకపాలిఁ దొలఁగి సఖీ చరమదేశంబునకుం జనుచున్నది.

రా. తదంతికంబునకుం గూడఁజని. సఖీ యిది యెట్టి నయంబు. చిరకాలా భిలాష విషయంబగు వస్తువ ప్రయత్నంబుగఁ దానంతటదాన క్రీతప్రాయంబై కర గతంబుగాఁగ ననాదరం బొనరింప నుచితంబేనాఁడుని బలిమింబోలె దానింజేకొని నిజ స్థానంబునకు మరలం జేరి యూరుపీఠింజేర్చి తదవసరోచిత సల్లాపంబుల వారితో నభి నందించుచున్నాఁడు.

వి. పార్శ్వదేశం బవలోకించి, అన్నా దైవసంకల్పం బిట్లుండునని యెప్పు డు నొక్కింతయేని నమ్మందగనిడి గదా. అది నిక్కంబ. చిరతరావసరంబున ననం గానల సంతప్తుండగు నీపయస్యుండు గ్రీష్మాష్ట సతాపితంబగు సారంగంబుకాదంబిని కరణిఁ దపన మహాతపాక్లాతంబగు చకోరంబమృత మరీచిమండలి మాఝి దవదహన సంజ్వలితంబగు సరీసృపంబు చందన శాఖ పగిది నీబాలిక నవతోకింప సముల్ల స త్కుతూహలుండైయెట్లొ యీయవసరంబున దైవశంబునం గృత కృత్యుండగు టనిస్తీర్ణ విషాదార్థవుండయ్యెనని మిగుల సంతోషించుచుంటిని. ఇట్లుండగనే యీతనికి దుస్సహా పిపాసావ్యధనంబున సరసి నవగాహించిన వానికి నుగ్రత రగ్రాహ సంగ్రహంబు గలుగునటుల దేవీదృష్టి విషయంబగుట తటస్థించె. మరియు నీతండు మందభాగ్యుండగుట నిత్తరిన వంచనా పరత దోషగవేషణైక తాన యుగాసంతయేని యవకాశంబు గలిగినం బారస్వ్యపాశ్చాత్య కృత్యవిలోకన కనీనికా విహీనయుఁ జండతర నిసర్గయునగు దేవీదృష్టి వధంబునం బడంగలండు. అట్టి యీతండభినవ ప్రసవ సంవర్ధిత బుభుక్షూరూక్షాత్త యగు శార్దూలీ సమక్షంబున కతికార్యనిదాన బహుతర నిర్బంధన నిర్గళితంబై యశనాయాసశిష్టువగుట ననుప మానానూప ప్రాయంబగు గుహాంతరంబు సొచ్చి యతిధియగు మహోక్షంబెట్టుగాడు?

ఈబాలికయైన మున్నేహరిణ శాబకయైనది. అని వెండియు నించుకతటి సిం తించి. ఆహానేనీయెడ నెంతయదూర విచా రుండనైతి. నేనతాదృశుండగుదుననియెం చవలయు. ఇద్దేవి మిగులఁ గలావతియ. వయస్యుండైతే చెలిమివీడిన రెండవకృతాం

తుండే. దేవియు నీబాలిక నిగ్రహించి సకల సద్గుణ కుసుమారాముండగు నీయభిరామునకుఁ బ్రీతికూల వర్తినియగుచు ముందేమి భుజింప గలదు. మఱియు వీరియంద మరవర వర్ణినీమనీష యాయోషిన్తమణికిఁగలఱు. కావున వీరలకొక్కింతయు నపాయంబు వితర్కంబునకైన విషయంబుగాదు. మఱేమన్న నీయెడ నీమొననాంచిన నింతకు నేనమూలంబని తలంచి సంచిత క్రోధయై నన్నవంచించు. నేనపరిచితుండనగుట వారల విస్రంభంబునకు విస్రంసయిత నగుచు నేమో యని వెళ్లకుంటిని గాని యిట్టికష్టంబుపస్థితంబగు నేమోయని కెళ్ళనివాడను గాను. కావునం బవిసితలంఘన నిద్రియమే లయ్యె. కాననింక నిచ్చట నుండందగదని నిగూఢక్రమంబునం దరునికరాంతరింబున వెలికి వెలువడుచున్నాఁడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నది దేవి. తచ్చేటికాద్యయా నేవితయుగుచుఁ దదుద్యానంబు.

దే. ఓసి నంపకాంగీ యీకన్నియు నీయెడ నేయేగోఘుల నుందురో చూతము. కావున నవిదితగమనాభి జ్ఞానంబుగ నడచెదము.

చం. దేవి యొరులనడత నరయుట కిద్దియు వెరవు.

దే. ఓసి నీకును నిదయ యుచితంబనితోఁచెనా యట్లయొనరింతము. నీవిపుడనుల్బణ యానంబుగ నేఁగివారెచ్చట నెట్లునర్తించుచుందుకో దూరంబుననుండియ పరికించిరమ్ము. ఈశంషాలత నానుం దోడైయుండు.

చం. దేవియానతిమూలకుం బూలదండయని యవ్యక్త సంచారముగుచు నోలి శయన సౌధలాస్య శాలాదుల విలోకించి యాక్రీడమంటపంబు నసదుదవ్వునంగాంచి, సవిత్కరంబుగ, ఆహా యిక్కన్నియలు లగ్గులకు నిగ్గుల నిడురూపును, నడతయు దొలుతఁగల యామేటి గొనంబుల వేల్పుల వెలందులయని యెఱింగిన వారలకెల్లఁ దెల్లంబగు. ఇవుడుచూడ మూడవజనం బొకండుండుననితోఁచు. మఱియు మగవాడుగఁ గన్నడు. ఇంతియకాక యాయలక్కణంబుల వీరిలో నేమెకోచెలువుని తనంబునకుఁ దగి చెలువొందుచున్నాఁడు. తేనికైనం దిటుచుగజొరరాని యీటికు తోటకేతెంచుటకు నెవ్వండోపునని తద్దయునరసి. ఈతం డెవ్వండనుకొందు. తేడనేయనుకొందునా దేవేరియానతి నిక్కడనుండు పనికత్తెలగు మామూవురకుం దప్పనేరికి వీరియు

నికి తెల్లంబుగారాదు. అనుచుఁ వారుచుందారుచుఁ గొంత చెంతకరిగి లెస్సఁపరికించి యాహః యీతండు మనయేలిక పోలిక గాఁగానుపించుచున్నాడని వెడియుంబాగు గాఁగాంచి యితండు మనయొడయండే. మఱియు నీబాలికం గుతువులనుంచికొని యే మేమో ముచ్చటతాడుచున్నాఁడు. దీనినీయొడ దేవిహరికింసక మానదు, నేనేమిసేయ నేర్తు. ఇప్పుడు పనిక తెలగు మాకును వీరికిని లేనా యేరకో కొందఱకుఁ దద్దయు నెద్ది యో యొక్క యొక్కట్టు నిక్కంబుగం గలుగకమానదు. అంతయు బవిసితలంపునం జగుఁడు. ఐన నేనిట్లని వచింపక నీలాగున నుడువుచునని యల్లనల్లనంజేరి, దేవీ వారీ యొడ నాకీడఁపటపాంతతంబున నున్నవారు. పక్కానీంపందగునది యింకొకండు గలదు. గాని సందియంబునకుం దావగుట నేవచింపజాల. నిక్కంబుగం గానజేం తకుఁజేరవలయు. అట్లైన నాజాడవారు పొడఁగందురను బెగడునందగిన యటుల నర యనైతి. కావునంగన్తొన దేవికే విదితంబుగాఁగలదు.

దే. సవైమనస్యయగుచు, మీరిరువురు మొల్లమొల్లగ నావెనుకం జనుదెండు. ముందు నేవెడలి పరికించెదనని నియమించి యవిజ్ఞేయక్రిమయగుచుఁ గొంతదూరంబ రిగి యెదుట విఠోకించి క్రోధసంక్షుభిత స్వాంతయగుచు, అన్నన్నాయార్యపుత్రుం డెంత సాహసంబుసలిపె. ఇద్దియు నాదునేరమే. మొదటితప్పు వీరలశీలంబు లెస్స గం దెలియక యింటనుంచుకొంట. రెండవది యోగినీభ్రమంబున నార్యపుత్రునకుం గానుపించుట. ఐన నిక్కన్నియలు సముల్లంఘిత సమర్థ్యాదలగుట నిశ్శంకంబుగ దం డనీయతేయని తలంచి పాశ్చాత్యభాగం బవలొకించుచున్నది. చేటికలును సమీపిం చుచున్నారు.

దే. ఓసి శంపాలతా నీవు గృహంబునకు నిభృతంబుగ నేగి యొకశృంఖలాద్య యంబుచేకొని నాయున్నతావునకు వెసగనేతెమ్ము.

శం. దేవేరియానతి నాతలకట్టునకు రవణంపు తలకట్టు. పోయివచ్చెదనని వె డలు చున్నది.

దే. పెరవరవుడు దోడరాఁబెడదారినవిడితగతి యగుచుం బ్రియని పశ్చిమదే శంబునేరి పాణిపల్లవంబుల నతనిలోచనంబులు మూయుచున్నది.

మం. భయసిన్వలయగుచుతి దొలంగుచున్నది.

ఆ. కృతోత్థాన యగుచున్నది'

రా. స్వర్ణంబనుభవించి. స్వ. ఆహానా భాగ్యవిషయవిభనంబుదేవిద్వష్టియో గిద్వష్టిననుకరించుచున్నది. నేనీయెడశిక్షకసాక్షికంబుగన పరాధవిధాతృత్వంబునొంది దర్శకర గృహీతంబగు దర్దురంబు దశకు వశంబయితి. ఈయెడ సమాశ్రియంబుకం టెనొండగు సుపాయం బపాయ నివారకంబుగానం బడదని పశ్చాత్పిసారితంబులగు పాణుల దేవీచరణంబులు వట్టిలొని. పృ. దేవీ ప్రణిపాత ప్రతీకారస్మరంభోహి మహాత్మనామను నభియుక్తోక్తి మన్నింపుమని ప్రార్థించుచున్నాడు.

దే. నిజకరంబులం దనీనుకరంబులం జరణంబులం దొలగించి ముంగలజేరి. ఆర్యపుత్ర యభియుక్త జనోక్తుల సంభావింపం దదనుగుణంబుగ వర్తించును బాల్యం బాదిగ గురుజన సంశిక్షితులును ధర్మసంరక్షణైక ప్రయోజనులునగు మీవంటి పండి తులకుడగుంగానియా బాల బాలిశులము ప్రకృతి ప్రతీపదర్శినులునగు మాబోటిబో టులకు నేసాటిపాటుగలదు. కాబట్టి సౌశీల పరశీలనంబున నిట్టిమీకు మేమొక్కొంత యు గణనీయులము గాము. కావుననీవింక నొక్కటి పచింపనక్కరలే దూరకుండుమ ని యక్కన్నియలంగని మిగులందర్జించుచు నధిక్షేపించుచున్నది.

అయ్యవసరంబునం బ్రవేశించుచున్నది. శంపాలత శృంఖలాన్వయాకలిత హ స్తయగుచు.

దే దానింగాంచి ఓసీ నేజెప్పకున్నను గాంగేయమయ నిగళంబులేవీరలకర్ణం బులు తెచ్చితివి గావున నాకనుచితాచరణంబు కలుగమింబట్టి నీ తెలివికి మిగుల సంత సిల్లితిఁగాని వేత్రంబానయింపమిఁగడుఁ బొడవగు తెలివి దానవు కాకపోతివి.

శం. ససంకోచంబుగ. దేవినాతప్పు నైరింపందగు నానతికంటె నదనంబొన ర్చిన నదియు నేరమగునని నేదేలేదు.

దే. ఓసీమించిది. నీవునాచూజ్ఞమానించిన దానవుగాన నాలోపంబు నీకులే దు. ఇప్పుడేగి దానింజేకొనిరమ్ము.

శం. దేవి యానతి శిరంబునకై నేత నెందెనని వెడలుచున్నది.

రా. సభయవ్యాకుల చ ననుండగుచు స్వ. ఆహా ఎంతకష్టంబు పస్థితంబయ్యె ఈమె నిగళయుగళంబుఁ దెప్పించె. నాకునీబాలికకునో కాక యీబాలికలకోదీనిసం

ధానంబు గావలయు. ఒక్కఁటే తెప్పించిన నాకేయగునని కొంత నెమ్మది నొందుదు. మఱియు వేత్రంబు నానయింపంబంపె. ఆత్మీయశిక్షకైతే యెట్లైన నొప్పుకొందు. నేను సజీవితుండనగుచు వీరలయాభీలం బెట్లు సహింతు. ఇప్పుడేమి నేయుదు. సాంత్య నొదితంబులకంటె సాధనంబెద్దియుఁ గానుపించదని దయాధారాధారంబులగు మధుర వ్యాహారధారా ధరంబుల నాపెతీవ్రత రరోషాశ్రయాశంబు కిమియింప బహుతర ప్రకారంబుల వేడికొనుచు దాననుపగత సనిశేప్పితలాభాశాచకాశుండై ససంభ్రమంబుగ దేవియాయెడ వీరిని హింసించితివేని యాత్మీయాఘాత ప్రకటిత మదీయగ్రీవానిస్సృతా సృక్కల్పిత తిలకాంచిత నిటాలవగుదువని యొట్టువెట్టు చున్నాఁడు

దే. సవిషాద క్రోధకరుణంబుగ. స్వ. ఆహా యాయెడ వీరల దండింపంబూనిన నామహోద్యమం బుపతత్రాణ్డ్రాన్త్ర నియన్త్రణంబున దండశూకంబు చందంబున నీతని శపథంబున వితథంబయ్యెనని తచ్చపనంబు సంస్మరించి ఆహా యార్యపు త్రిండా శపథవాక్యంబున నియ్యెడ ననినుడువుటంబట్టి నాతఁపున కిను మంత్రేన యడ్డంకి వొడమదని తలంచి యొకసంకిలివిచ్చి యానొద రేఖా వృపశేఖరుల మోలంబరచి డేటికంగాంచి యోసీ యిట్టొనరింపుమని దానికిం జెప్పుచున్నది.

చే. దేవి. మానతి యనాక్రొవ్వెదకుఁ బూలదండ యగుచున్నది.

రా. విషాదవిషయ మనీఘండగుచు స్వ. అయ్యయ్యో దేవియెడల నేనొనరించిన వేడుకొంటలన్నియు స్థూలబుద్ధులకుం గఱపిన సుబోధంబులుం గృతఘ్నువిషయంబులగు నభిలాష నివేదనంబులు ధనజీవితోద్దేశ్యకంబులగు దానప్రసంగంబులు విరక్తలక్ష్యకంబులగు రాగగోఘ్నులుం గుఱితమతి సమాశ్రయంబులగు గూఢోక్తులు నగుచు వితథంబులయ్యె. ముందు నెద్దియోయొక శిక్షవిధింపంగలదు. దాని నేనెట్టు చూడఁగలను. మఱియు నేనిచ్చటనున్న నాయందలి యల్లక మిగులం జీకాకుసెంది దండించుఁ గాననీయెడ నీదండమండఁ గూడదని వెడలుచున్నాఁడు.

దే. వారింగాంచి ఇత్తరికి నేజీయంగల పనికి ననార్యుండగు నార్యపుత్రుని శపథం బీరేయికిఁ బ్రతిబంధకంబయ్యె. ఎట్లీయాలోచింతునని రోషకషాయ భీషణ దృష్టియగుచు నధిక్షేపించి నిజనికేతనంబున కరుగుచున్నది.

వి. దవ్వుననుండి యంతయుంగాంచి నిదానంబు పరికించి యిప్పటికింత మా త్రతోఁ దేవిపోయెఁగాదా తేపటిదినంబున నెక్కతంబున నొయివాగలు రగిలిస్తర ణీయతామాశ్రీ పాత్రంబులగు మఱియు నీయామోద రేఖముఖ విలాసం బవలోకిం ప దుఃఖాభి శేతగాని దుఃఖితంబై తోపదు. అంతయం వేగంబ తెలియునని యంత టవిలోకించి. ఆహా కల్యతుల్య యగుచున్నది. యీరజని. అద్దియుక్తంబే.

చ॥ విగళితలాఽణీ రసతవెల్వలఁ బారెడు ముత్తియంబులు । ద్విగగనుబెట్టి తాగకలతీరున నక్కట నీవయస్సు సాం । పగువరసమ్మదాకర విభాస్వరతర్న మహాశ్రీ రోహముల్ । విగతవిధంబులై స్పృతి వివేక నికేతనమందు దాగెడున్ ॥ ౧౬ ॥

ఉ॥ దేవిమనంబునం బొడముదీర్ఘ తరంబగు తీవ్రాగమున్ ॥ వావిరిచూపు కైవడి దివస్పతిది క్కరుణారుణాస్యయా । పీవరబావ్ప బిందువులు మిశ్రితకజ్జలము ల్ గనుంగవన్ । దేవులు వీడునట్టలుల దీనతఁ బూలవిడున్ గు ముద్వతుల్ ॥ ౧౭ ॥

గీ॥ విబుధ సంతోష సత్కలా విభవమునను । గువలయానందకృతి నిత్యకుతు కభూతిరాజతన్బాంధవుడగు నీరాజుదీన । దశవిలోకింప నొపకచరలురాజు॥౧౮॥

గీ॥ తమములెల్లను దేవిచేతః ప్రభూత । తమముదొరగను సేవింపదరవె నొ క్కొ । తత్తిర స్కృతతరగాఢ హృత్తలమున । నరుణభీతిని దాగెనొయనఁ గవిరి యు ॥ ౧౯ ॥

గీ॥ పగుషదేవీ తిరస్కార భాషణముల । యాధినైపఁగ నొపక గూఢవృత్తి । సుండనితఁడేగఁ దనతావుబెండువడెన । యనెడు పోలికఁ జేరునస్తాత్రికి శశి ॥ ౨౦ ॥

కావుననే తదపసరోచిత కృత్యంబులు నిర్వర్తించికొని వయస్యునిం గనవల యునని వెడలుచున్నాఁడు.

పదంపడి ప్రవేశించుచున్నారు దేవియు ముక్తామణియును బ్రయాసఖియు.

ముక్తా. దేవీ యీయవశంబున నిసర్గనిమ్నంబయ్య నీహృదయంబు కొండొక కతంబున మహార్ణవంబు తిమిసముచ్చుట్టనంబునంబోలె నతుచ్ఛంబగుననచ్చ భావంబున విచ్ఛరితం బగునటులఁ గానంబడుచున్నది.

దే. సఖియిద్దిమందభాగ్యులకుఁ గరతలనిలయంబకాదా.

ము. దేవీ బహుతరులగు వసుమతీ పతులు శేషాయుతంబుగ నూనుశాసనంబు నననూన విభవుండగు ధవుండభినవరతిక వుండని యెన్న బడు వాడునిజనయనాంచల విలోకన పాశవశాత్తుండగుట నిరుపమాన సౌభాగ్యశాలినివగు నీవిట్లువచించుట పీ యూషకిరణ మండలాంత రాశంబున వెడలు నుల్కయ సువికచదరవిందోదర నిస్సృ తంబగు దురాహేయంబునుగాదె.

దే. సఖి యిది యాహేలావతి యనుకొంటివాకాదు. అద్దిస్తరణీయోదయ యయ్యె.

ము. స్వ. ఆహా యీదేవియిట్లు వచించుచున్నది. ఈనడుమ, దీనిగమణుం డస్వస్థుండై యుండెనని వింటి. ఇప్పుడాతండు మిగుల నవసియుండె గాబోలు. కానున్న దీనికిట్టి విషాదంబునకుం బ్రసక్తి గానంబడదని. పృ. దేవీ భవదీయ హృద య శంకరుండగు మహారాజ మధుకరుండు శర్తాకరుండై యుండెగదా.

దే. సరోషవిషాదనిశ్వాసగబుగ. ముఖంబవనతం బొనరించుచున్నది.

ము. సఖైక్లబ్యంబుగ. దేవీ యిదివరకు నామనకు నాశోగ్యంబు గలుగ లేదా.

దే. అస్తంభనీయ సంక్షోభాత్తయగుచు. సఖియీయెడ నది వొడమియ నాడెందంబున నిట్టి క్రడగండ్ల నడరించుచున్నది.

ము. సఖైలక్ష్మ్యంబుగ. దేవి యద్ది సమ్మద నిదానంబె. ఇట్టేల పరిణమించె.

దే. సనిర్వేదంబుగ. నాభాగ్యవిపర్యయంబున. మఱియు నీయుదంతంబు ద లవజేతంబు జాతవేదస్స హృతం బగుటకరణిసంజ్వర భరపరీతంబగుచున్నది.

ము. దేవి యద్దియూలించుటకు నాశ్రోత్రంబులు పాత్రంబులేనా.

దే. ససంకోచంబుగ. సఖి నీకిట్లునుయోగింప నవకాశంబిడుటబట్టి తావకం బగు శోషంబునకును నేనయాశ్రయంబైతి.

ము. సాధ్యాహారంబుగ. దేవీ నీయధునాతన వచన రిచనయకించన విస్తయ జనకంబగుచున్నది.

దే. సఖి యన్యతంబు నచింపక నిక్కంబ వక్కాణించితి.

ము. దేవీ నాయందలి సౌహృదంబతి విశదంబేని కొఱంత దురంతంబగునటు ల వాస్తవం బంతయు వచింపదగు.

దే. సఖియిదివరకు దాపరికం బొనరించి తత్ఫలం బనుభవించుచుంటిఁ జాలిం కను గోపితంబొనరించెదనా । అంతయు వచించెద । ఇద్దియు నతీత వేళంబగుట భా విసహాయార్థంబ వాని స్నేహదోహదంబుకాదు. గతంబైన నామంతువు మన్నించి యాలింపుము.

ము. దేవి సమవహిత స్వాంత సైయుంటిని వినిపింపుము.

దే. ఈనడుముఁ గొన్నివారంబులకు లోఁగడఁబడమర చేడియ మిరిటిర తనం బు కలయికంగడు గులాబీపూలరంగు రంగుమీఱు పుట్టంబు దట్టంబుగఁ గప్పకొన్న ట్టు మాపట్టుతదనంతరా రామసీమంబునఁ జెన్నొందు సౌధాగ్రదేశంబున నేనిరుమూ వురు పనికత్తెలు గొలువఁ గూర్చుండ నింగినుండి యొక్క మందసంబువ్రాలె. అంత నేఁ జెంతకుంజేరి తేఱపాఱంజూడ భూగర్భంబున నుండు మణిశలాకల కరణిఁ గంద రోదరంబున గఁదరించిన జాతరూపల తలతీరున నీరధరాంతరంబున మెఱయు శంకల సాంపున దాననిరువురు గన్నియులు కందలిత బాంధవ ప్రేమానుబంధలై కన్నులకుం బండువులగుచు నపుడు గానంబడిరి.

ము దేవి యిన్నాళ్లకిందట నింత వింతగాఁగ నాకొకప్పుడైనం దెల్పవైతివి గదా.

దే. సఖియా, యపరాధంబే కాదా మన్నింపుమని యింతకుమున్ను వేడు కొంటిని.

ము. దేవి యిదేనా నీయాధినిదానంబు ?

దే. సఖీ మఱేనునుకొంటివి ?

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) దేవి యదెట్లు

దే. సఖి యదేకాదా చెప్పవలెటిని వినుమని. పదంపడి వారింగనుడు నేక తంబున నొ దివినుండి యే తెఱచిన యమరకుమారికలని యుల్లంబు పల్లవింప వీరుకొం తకాలంబైన నాయొద్ద నెట్లుండుదురను తమి నామనంబు నెల్లనావరించె. పదంపడి యనుకూల సల్లాపంబు లొనరింప నాయొచ్చులోచ్చుంబుగాకుండ నాకడనుండవయ్యె

డననుమతించిరి. ఆర్యపుత్రునియెడ నుండు నాడెందఁబు చందఁబు నీవెఱుంఁగుదువు
కవా. వీరిజాడ యాయనకుఁ దెలిసెనేని యెత్తటి నెయ్యదివుట్టునో యని వారినచ్చ
టి సౌధాంతరఁబు నందయుండ నియమించి యప్పుడక్కడనున్న పరిచారికలనే వారి
సేవకై యొప్పగించితి. మఱియు నాకర్తకరులకు నీజాడ యొక్కడనైకం బొక్కిన
మీజాడ మాపించెదనని యొట్టువెట్టి యనుశాసించితి పడంపడి దినదినఁబున నతీతని
ర్ష్యురవార ముఖ్యాభరత కలాపరభాగంబగు వారివిద్యా విభవానుభవఁబున నార్యపు
త్ర) వ్యాధిజని తాధినిర్ధూతఁబు గావించుచుంటి ; ఐననార్యపుత్రుని యస్వాస్థ్యఁబు
బహుతాపధనేననఁబు గలిగియు నుపశమింపమికిం జెంతించుచుండ నీనడుచు నొక్క
నాడొకయోగినీమణి మే తెంచె. నేనాపెదీనింగురించి యనుయోగింపనామెయుం గొం
తతఱిఁజెంతించి నీయడిగిన భవదార్యపుత్రా స్వాస్థ్యఁబుగ్రహవేశ నిదానంబనియు స
ది దివ్యయోషిత్వందర్శన ప్రతీకార్యంబనియు నిదయు నల్పావసరమున సంఘటించు
ట నాత్మప్రసాదంబాయనకుఁ గలుగుననియు సవిశ్వస నీయార్థంబుగ సంక్షేపంబుగ
వచించి కావలసిన ముఖ్యసంగతులు వచించితి మీకందఱకు తెస్సయుగు నికెవచింపకు
మని మద్దతంబగు నెద్దియు నింతైనం గొనక నప్పుడచనియె. పిదప నేనాబాలికలయుం
దులొగడ దివిషద్యోషామనీష వంటియుంటిని గావున వీరల సందర్శనం బార్యపుత్రు
న కారోగ్యకరంబుగాఁ గలదని యెంచియుట్లున్న నాయార్యపుత్రుని యందవిశ్వస్త
నయినారీలో ద్వితీయపరిణయ ప్రణయ గావున దానిరానీక యోగినీవృత్తినలరు ప్రభ
మందోడ్కొని యార్యపుత్రునికి దృక్పాత్రం బొనరించితి. ఓచెలియా, యేదియెంత
వంతోకాని యామెవచించినట్టే యార్యపుత్రుండు తదనలోకన క్రమంబున నానా
టికిం జిరతర పరిష్కానంబగు నుపవనవిటపంబు జలసేచనాది విధిచేతంబోలెను సచితత
నుండగు.

ము. ఓచెలియా! నీమాటకడ్డమువచ్చితిఁగాని నన్నొక్క సందియంబు దొందర
సెందించుచున్నది ; అదివినివచింపుము. నీవిదివఱకుం జెప్పినపలుకులు మిగుల సంత
సంబులీనునవే. జరిగినదంతయు సమ్మద నిదానంబే అట్టివానిం దొలుత నాధినిదానం
బులుగ వచించుట చేతంబునకుఁదద్దయు నబ్బురం బొనరించుచున్నానుది.

దే. సఖి యిదియంతయు నిజంబే. వారివర్తనంబు ముసల్యత్వార్హదోష గర్భ
తంబని తేటగఁ దెలియంబడియుఁ గరుణం బొడమించుచు బలాత్కారంబుగ గుణో

ద్వారంబుల నాచే జేయించుచున్నది. ఇద్దినీకకాదు: నాకును నాలోచించుకొన విస్త
యంబగుచున్నది.

ము. దేవి, ముట్లయిన నానంతర్య వర్తనంబునం బ్రకృతంబగు ముఖ్యాంశ
ము వచింపుము.

దే. అట్లనచించెద నాలింపుము. గతనిశీధంబున వీరలయందొక యాశంక మ
నంబునం జినురింప నప్పడ యాయుద్యా నాంతరంబున కరిగితి. అచ్చట వారిరు
వురు నార్యపుతుగిండును దత్రిత్యముక్తా మంటపాంశరంబున మామకీన స్థానంబున
నార్యపుతుగిండు ద్వితీయానంకపాలిం గీలించుకొని యుపవేశించియుండె. ప్రథమత
దీయ సనేశస్తంభ ప్రాంతంబున నాసీనించియుండె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. దేవి యచ్చటికి యార్యపుతుగిండు నిన్నువీడి చొర
కుండని బంధవంబు కలదుగదా.

దే. సఖి యట్లు వాఙ్మాత్రంబు గలదుగాని శపథంబులేదు.

ము. ఆహా నీయార్యపుత్రుండెంత విపరీత వృత్తుండయ్యె! వాడును సాధారణ
లై యెంచడగియున్నారుగాని సుశీలరై యుందురని తోచెను. మంచది, పిమ్మట
నేమయ్యె?

దే. లోగడ నేనతిరోషకషాయి తమనీషనై యాబాలికంగచంబునం బట్టి వి
యుక్త ప్రాణయగున్లు దృఢతరంబు సుకృచపేటంబు వ్రేయజేయెత్త నెంగు
లో తెలియదుకాని యయ్యెడ నామనంబంతయుఁ గరుణారసమయంబయ్యె. ఐనదాని
నపహ్నావించుచుఁ గోపచిహ్నంబుల నేధితంబు లొకరించి వ్రేయనుద్యోగింప నంతట
నార్యపుతుగిండు బహువిధంబులగు నుపసాంత్యనంబులు ప్రణామపూర్వకంబుగ
వచించె.

ము. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా దేవినీయార్యపుత్రుం డిట్టికర్జంబు నీకంటబడ
నొనరింమటయేకాక వెండియు వేడుకొనెనా? బాగుబాగొనరించె. వింటివా? కా
ముకుల శీలంబిట్టిద. ఎదుటనున్న వేశ నిజమనంబునకే కనికేతనంబగుట నవిదిత క్షప
టంబుగం దెలుపుచుకొలొపల విపరీత వర్తనంబులు సలుపుట. ఇప్పుడు దెలిసినదే
నీయాధిమూలంబు. పదంపడి యేమయ్యె.

దే. సఖి నేవాని సరకుగొనక తదుదిత స్నేహధారా సంవర్ధిత క్రోధోషర్బుధ
న యితిరిగికొట్టసమకట్టగా శరుగుడు దానినివ్యేళం బ్రహారించితివేని యుస్సద్ధాతిని వ
గుడువని యొట్టువెట్టె.

ము. దేవి యట్లైన నినిపకతి యవిదిత దండయెయుండు.

దే. సఖి యట్లువచింపదగదు. ఇక నేమన్న నవి దితప్రహారదండంబుని వచిం
పందగు.

ము. దేవి యట్లైనం బకారాంతరంబున శిక్షితయేనా.

దే. సాహోపంబుగ. ఎంతవంతయయ్యె. అట్టిదుశ్శీల శిక్షణీయగానో దా
నిదండింప నెంతకసియైనం గలదు.

ము. దేవి పిమ్మట నేమిసలిపితివి ?

దే. సఖి, యాకితవచేతనుండు నారోషభాగ్య విశేషంబునం గాబోలునివ్వే
శయని వనించె ; అదియునతని ఐశంబుగాదు. అధర్తమర్త క్షేదియం నాడైవంబ య
ట్లువినిపించె. కావుననతని యొట్టుదిట్టంబగునట్టును నాదండాభిలాషంబు సఫలంబ
గునట్టును వగవుడుచే నయ్యెడ సంకలం దెప్పించి దానిపదంబులం దొడిగించితిని.

ము. దేవి మహానిపుణవుగదా విపక్షీతమతియగు పతి గూనతికి ననుకూలం
బుగ నిజేష్టంబు నెరవేర్చుకొంటివి. తరువాత నీయార్యపుత్రుండేమయ్యె ?

దే. దృష్టదోషుండ గునాతం దేమి నేయగలడు? పిమ్మటదీన, పణతాననుండగు
చు నేమోవచింప దొరకొనుడు నిదివరకు నీవచించిన యానతికి వేరునేయలేదు. ఇక
మీదనుండు నుడివితీవేని నిజకర జాగ్రచ్చురికా నిర్భిన్న మదీయ వపుస్సంక్షర ద
స్రీపూరంబున సరికల్పితాంగ రాగుండవసుగువని శపించితి.

ము. ససంభ్రమంబుగ- దేవి, రాతినూతికి నినుపచేడ యనునట్టు నీవాయన
కుం దగినదానవే ! పదంపడి యాతం దేమయ్యె ?

దే. ఏమగునస్రక్లిన్ననయనుండై గరణీనిధ్యావైకతాన నయనుండనుచు నంతర్గ
తంబగు కపటంబున పహ్నవింపంజాలక సంలక్షితంబు సలుపుచువచ్చిన దారిన నిజని

ము. అంతయు మిగులలెస్సగ జరిగె. ఇయ్యెడనీకు విచారవిషయంబైన యం శంబెయ్యెడి ?

దే. వాని నెట్లు శిక్షించుననునది.

ము. దేవి, శిక్షా తారతమ్య విషయంబేనా.

దే. సఖి, యేమివచింతు ? ఆర్యపుత్రుండియ్యెడ నిట్టి నాడయ్యెఁగాని. యంత కుమున్ను నాయానతిలో నట్లకత్తిలో వక్కచిక్కినట్లుండలేకా దానంబట్టి యూర కుందునంటే యట్లైనవి శృంఖల విహారుండగు ; కాకున్న నతిసిగూఢంబగు నొక్కనా యుంగితంబునకు నతివిరోధంబు సంఘటిల్లు; దీనియాగడంబునకు నతిదాతుణంబైన దం డంబు విధేయంబె ? అయిన దండవిధిదలంప దీనిగుణగణంబులు దానినడంచుచున్నవి. కావున నియ్యెడ నాయాత్త పిపీలికా శతపదీ సమాకాంతంబు గరణిసున్నది.

ము. దేవి, యశాను. మనంబొకమార్గంబున సంచరించెనేని నిర్దళంబుగంగొం తతటిజరుగు. ఇయ్యెడనైతే విప్రతిపన్నంబగుట నందు గర్తకంటకాడి సవృతంబ గు దుష్పథంబునం బోలి సంచరించుట నసావ్యస్థమయంబైయుండు.

దే. సఖి మనంబిట్లుండటనేకాదా నేనిట్లుంటే గాని నేనెప్పుడు నిటువంటి యుల్లంపువంత నెరుంగనే.

ము. దేవి, యియ్యెడ మిగులఁ దొందర నొందఁగూడదు. యోగినీమణి వచిం చినట్లార్యపుత్రునకు నారోగ్యంబు గలుగుఁగాదా. కావున యద్దిమహాభాగయని వ చింపందగు. నీవుదీనికిం దండంబొనరించితివేని యామెయలుగ నేమియగును ? నీ యార్యపుత్రుండు నేమిదలంచునో: యిట్టిసంగతులంబట్టి యట్టవచించితి.

దే. సఖి తాదృశ వితర్కంబుచేత నేకాదా మనంబు డోలాయితంబగు చున్న దని చింతించుచుండ నయ్యెడం బ్రవేశించుచున్నది.

వేత్రిహస్త. జయించు గావుత : దేవిజయించుఁ గావుత.

దే. ఓద్వారపాలికా, యేమియుదంత విశేషంబు.

వే. దేవియుల్లంబు గనికరంబునం దెల్లంబగుత. వారణాసీ పురంబుననుండి యేలికసాని గారికి బిన్నువుగారు గమ్మపంపించినారని వరవుడు దెచ్చి యిచ్చినది.

దే. (సప్రమోదావేశంబుగ) ఓ, దానినిచ్చటికి వడిగ రావింపుము.

వే. కడిదియానతియని వెడలుచున్నది.

ము. దేవి, భవద్యువ జననీవృత్తాంతంబు కార్తికరాకాని శాకరబింబంబు క రణి నింతలోఁ దావకీనమనస్సంఘాఠ తమస్తోమంబంతయు నపహరించెనే

దే. సఖి, యట్లే తొస్సగ వచించితివి. ఒక్కభాగ్యవశంబున నీసమయంబున నామె యుదంతంబనుభవ విషయంబయ్యె.

ము. దేవి, యామెయట్టిగుణవతియె ?

దే. సఖి, యామెనిసర్గం బీవెరుంగవు గాని పరికింపఁదనీయ పరభాగంబు నిరూపింప నేరువెగవరులు. ఆయమ్మ రసావాసలాలసత సాక్షాత్కరించిన లక్ష్మీయయ ని లక్షణీయ.

ము. దేవి, యాపెనీకు నిజజననికంటె నభినందనీయయని వితర్కంబు వొడ ముచున్నది.

దే. సేర్వ్యంబుకరణి నాకుమాత్రంబకాదు ; గుణజ్ఞులందఱకును.

ము. (సాశ్చర్యంబుగ) సఖి, యట్లైన నామెసౌశీల్యసంపత్సృధారసంబు పూ ర్ణంబుగంగ్రోల నాకర్ణంబులు తూర్ణంబులగుచున్నవి.

దే. సఖి, మానుగవచించితి నట్లయిన వచించెద నాలింపుమని యెదురంగాం చి సఖి, పత్రికాహస్త యేతెంచుచున్నది. ఈయెడ నయ్యుదంతంబులం దెలిసికొని పిమ్మటవచించెద.

ము. దేవి, యట్లగానిమ్ము ; అయ్యెడ వేత్రహస్త పత్రికాహస్తతోడం బ్రవే శించి 'యామెదేవి' యని చూపున సూచించుచున్నది. అంతనయ్యది 'దేవిగారూ, జ యింపుఁడు, జయింపుఁడు' పాదపీఠమూలంబునందు నొరగి దేవీపురః ఫలకంబు నం దుంచుచున్నది.

దే. (ఆకమ్మంజేకొని దానింగాంచి) స్వ. తొల్లిత నెప్పుడెప్పు డేతెంచెడి వా ర్తాహారిణులు సవికాస వదనలై యుందురు. ఇద్దియేమో, వింతగాఁగాన్పించుచున్న ది. అని వైవ్రాిలుగాంచి ఇది యువజననీ లిఖితంబయని తలంచి సఖీహస్తంబునం

దుంచి వెండియుంగని యోసీ, యచ్చటివారి కందఱకుం గుశలంబేకదా

పరిచారిక. దేవిగారూ అచ్చటివారందరికి లెస్సయ్యెను. నావిన్నవంబు నై పవేడెద. అమ్మగారియానతి మిగుల వెసగ నేతెంచినదాననగుట బడలిక నడగింపఁ గోరెద.

దే. స్వ. ఇదిమిగుల నలసియుండుట నేకావచ్చు నిట్టిచందంబు ప్ర. ఓసీ వే త్రహస్తా దీని నంతిపురంబులోనికిఁ గొనిపోయి మావచనంబు గనచటి కర్మకరులచే దగన విశ్రాంత్యుపచారంబులం జేయింపుము.

వే. దేవి, యానతి గడిదియని యట్లొనరించుచున్నది.

నే. సఖి, లేఖాపిధానంబు ధ్వాటించి తదుదంత సుధారసాసేకంబునం బరిశాం త సంతాపంబుగ నాహృదయంబు నానందమందిరం బొనరింపుము.

ము. దేవి, యట్లయగుంగాకని దానిమాతండుటితంబొనరించి దేవి, క్రమాం కచిహ్నితో పరిభాగంబులగు మాడుపత్ర సంపుటంబులున్నవి.

దే. (ఱొంచెముచింతించి) ఏదోయొక కార్యభరంబుండునని తోమచున్నది. కానిమ్ము, ప్రథమంబు విఘటించి వచింపుము.

ము. అట్లొనరించుచున్నది.

స్వస్తిశ్రీమదాత్మీయరూప సౌభాగ్య సౌశీల్య లావణ్య ద్రాక్షీణ్య ప్రముఖ మ హాగుణ సంఘాత శ్లాఘాందోళిత వివిధమణి గణకణ పూర్ణకర్ణాభరణ పరితః ప్రస్ఫుమ ర కిరణ కౌముదీ సంవళ నాపర్యాప్త శేతస్పర్శతాబహిర్ని స్ఫుత చిత్రాధ్యాహార స్థూలలక్షముఖ మృగలక్షలక్షీష్టా భృదధ్యక్షతనుజావలక్షాం గీప్రభృతి సురవరనారీ నికురుంబయఃఁ బ్రాచుంబు కరణిఁబ్రేమాస్పద త్వాది ధర్మంబులంగని స్థీకృతాస్తాక మంజరిఃఁ సకలసమాట్క మాంగీవినమృతాచార్యదేవీ శబ్దైకవసతియం ప్రేమగా

రవా పహృత మామకీన నసర్గజఘన్య తాకలిత సవిత్రీభావయునగు నస్తత్కుమారి హేలావతి నత్యవధివశక్ష పక్షవక్షత్రే శసేద్యక్షతడిన దినప్రవర్ధమాన సకలసౌభాగ్య భాగ్యవతియగునటుల నిరంతరం బపరిమితంబులగు నాశిషంబుల వెలయించి లేఖనీ యంబగు నిఘనాతన ప్రవృత్త విశేషంబు అని యాహా, యామె శబ్దార్థగుంభా గాంభీర్యంబు!

దే. సఖి, తావన్నాశ్రీంబకాదు. వాత్సల్య గాంభీర్యంబు నట్టిదయ. ఆ మె యన్నాదృశులకు సహజంబగు మాతృత్వాది దర్శంబులచేతన గరిష్ఠగాదు సద్గుణంబుల చేతయునని-స్వ-తోల్లింటికంటె లేఖనవైఖి విభిన్నంబైయుండె గాని ము. వెంటనే తెలియంబడునని-వయస్యా, పదంపడి వచింపుము.

ము. ఇచ్చట వారణాసీపురంబున మేమందఱము నియతి వశంబునఁ గుశలి కల్పులము అని దేవీవదనంబు సాకూతంబుగ విలోకించుచున్నది.

దే. విషణ్ణనయనయగుచు సఖి, కుశలప్రకృతిక కల్పప్రత్యయంబా యమ్మ కు నెద్దియొయస్వాస్థ్యంబు గలుగునని వివరించుచున్నది. దానంజేసి నామనంబు జల క్షీప్తంబగు శుష్కమృత్పిండంబు కరణి విశీర్ణంబగుచున్నది. ఈదినంబున నెట్టివేళ లేచితినో యేదురంతరంబు వినవలసియుండునో దానికి సిద్ధంబైయుండవలసివచ్చెఁ బిమ్మటం జరువుము.

ము. అట్లని అచట మీసకల కల్యాణ సమ్మద నివానోదంత సుధాసేకంబున నాన్నాకీన శబ్దగ్రహంబు లందనుపవలయు. ఈనడుమంగొంత తఱికిలోఁగడ మననికే తంబున నస్తన్ననూ వినోదన నవసౌరభ మంజరియగు మంజరిచెలియగు నామోదరేఖ తోఁగూడి ప్రమదవనంబునం గాలయాపనంబుకై సంచరించుచుం జమత్కార కరం బుగ నాగంతుకంబగు నొక్క హరిణంబందులమెలంగుదానిం గని బాల్యలౌల్యంబున దానింజేరి చేపట్టి పదంపడి యవిదిత కపటంబగు దానిచే మింటి తెరువునఁ జెలియతో డం.కూడఁ గొనిపోఁబడియొననియు ననునర్థోక్తంబున.

దే. హా, సకలసద్గుణ సమ్మాన్య కన్యాకుంజరి మంజరి మామకీన హార్దకనికేత నమానుతి నిరూఢంబులగు నామనోరథంబు లెల్లవితథంబులుగాఁ గనస్తద్గురదృష్టం బున మునుపజ్జీవదనునిచే జానకి కరణి నొక్క పాపపు హరిణంబుచే హరియింపఁ బడితివానుని విలపించుచుఁ బుడమింబడుచున్నది.

ము. దేవి సైరింపుము. సైరింపుము. అర్థోక్తంబున నిట్లు పరిదేవింపం దగదు. తత్ర త్యకల్పప్రత్యయంబు కుశలంబునకు నసాకల్య సూచకంబకాని యభావబోధకంబుగా దు. మరియు నొక్క యుపశ్రుతి కల్యాణ నివానంబగుచుఁ గానంబడు- అద్దియం ద్యదుక్తంబగు జానకీదృష్టాంతంబ, కావున మదిదిరంబొనరించి యవంతర వృత్తాంతం

బాలింపవలయు.

దే. సఖి దాని క్షేమవార్త వినుటకుందగిన భాగ్యంబునకు నా శ్రోత్రంబులు పాత్రంబులగునా. అయినం జదువుము. సముద్రంబునం బడి తరంగప్రహారములకు జడియం బ్రయోజనంబేమి.

ము. దేవి, యూరకడెందంబు దొందరనొందింపకు. అనంతర వృత్తాంతంబం తయు వింతవడక యాలింపుము. అనిచదువుచున్నది వారిజాడఁ జూడ మావురౌతు లంతటం బంపఁబడిరనియు నొక్కవారంబువరకు వారిసేమంబు దెలియకుండిన భాగీ రథీభావుకాత్తయగు నార్యపుత్ర సవిత్రీయనల ప్రవేశంబు సలిపి శరీరత్యాగం బొన రింతునని శపథంబుసలుప నస్తత్పురంబుననుండు నాప్తజనంబులందఱునట్ల ప్రతిన నూనిరనియుం దత్రత్య మంత్రిశేఖరుండు లేఖ లిఖియించి మాకునంపె.

దే. హా మంజరి, సకల బంధుజనంబులకు ననుపరిత్యాగలాలసాపదంబగు నా పదంబు నొందితివా నియతిచేతనని వెండియు మిగులవిలపించుచున్నది

ము ఓదేవీ, యీవృత్తాంతంబునకు నసమగ్రశ్రోత్రివై సారెసారెకెండుకుఁ బ రిదేవింపుచున్నావు? ఇకనట్లైన మన్వోహిణి వగుదువునుమీయని నివారించుచున్నది.

దే. దుర్నివారంబగు సఖీ శపథంబున సంరుద్ధశోక ఝరియగుచు సఖి, నా భాగ్యంబుకొలది శ్రోతవ్యంబు శ్రుతంబగు నవలవచింపుము.

ము. దేవి. చుట్లుదిరంబుగ నుండుమని వెండియుఁజదువుచున్నది. ఆర్యపు త్రుండొక్కమ్మ యవలోకించి కించిదనే హంబకించనుని కరణిం బరికించి పిదప శం చితవదన వికాసుండయి హృదయంగమంబగు మంగళంబు సంగతంబగునంచు నన్ను వీక్షించి వంతలంబొగలకుమని వచించి నాచేతంబెట్టెనని వచించి సాశ్చర్యంబుగ దేవి, యీమె యార్యపుత్రుండు దైవజ్ఞుండగునని తోచుచున్నది.

దే. సఖి, దైవజ్ఞుండని వచింపవలయు.

ము. దేవి, యట్లైన వానికి సేమంబు నిక్కంబకాని వగలందొలఁగి సావధా నవై యాలింపుము.

దే. ఎట్లైన నేమిసేయగలను తరువాత వచింపుము.

ము. (చదువుచున్నది) పదంపడి ద్వితీయలేఖయు అవధి సమాయంబువరకు నాహయసాదులు వితథమనోరథులై యేతేర నార్యపుత్ర సవిత్రిస్వాంగసంగంబునఁ బావనంబొనరింప నప్పావకంబుఁ బ్రజ్వలింపంజేసి యిట్టదైవతంబు నిమిలితనయన యై ప్రార్థింపుచుండఁ దదర్థవిఘాతంబగు నంజలిపుటంబున నొక యోగినిప్రేషితం బగుగంట మోయుచు నొకలేఖంబట్టుకొని యచ్చటనుండు నందఱు నకదర్యాశ్చర్య చర్యాధుర్యులై కనుంగొన నామెదోసిటనిడి యయ్యెడ వెండియు నెగసి చనియెనని యుండల్లెఖా లిఖిత వృత్తాంతం బెట్టిదనిన నాహరిణం బాకదుష్టయోగినిచే నియమి తుండై జిఘాంస నేతెంచిన యొక్కదుష్టనిశాటుని పరిణామంబనియు నను నర్థో క్తంబున.

దే. (సవిలాపంబుగ) హా, యతనీకుసుమ దామకోమల ధామవల్లి ఐనవారణంబుచే నభినవమృణాలినికరణి దారుణ సురవిద్యేషణునిచే హరింపంబడి యెట్లులిటి వే యేమయితివే శార్దూ లగృహీత హరిణ డింభంబువోలె మాంసలమార్జాలగ్రస్తశుకశా బకంబు కరణినుంటివి కాబోలు. హా, యెంతమంద భాగ్యనైతినే॥

ము. దేవి నాశపథంబు వితథంబు సేయనుచితంబ కదా!

దే. హరిహరీ, సఖీద్రోహినైతిని. ఓవయస్యా, నాయపరాధం బతివితత విప త్కృతశోక ఝరీకల్పితానవ ధానతాకృతంబు క్షమింపుము.

ము. ససంకోచంబుగ దేవి, నీవూరకుందువని యిట్లంటినిగాని మనకొక ప్ర త్యవాయంబగునని కాదుగదా. ఇకనయిన సావధానవై యాలింపుమని పెక్కుజనప దంబులు గడచిన పిమ్మట సొక్కమహారణ్య మధ్యంబుననుండు నెవ్వడోకాని యొ క్కండు బాణంబులేయ నాకురంగం బాత్మీయ భీకరనక్తంచరా కృతింబూని మన బాలికల స్వకల్పితంబైన యొక్కమందసంబునందునుంచి కొంతసేపు నాతనితో గడు ఘోరంబులగు నాయుధంబులం బ్రధనంబొనరించి తుదకీడుండసంబు నాకసంబున మిగుల దవ్వుగరువ్వి సమసెననియుం దదరణ్య బహిష్ఠితతౌరంగిక దృష్టక్రమంబున జ రిగెననియు నియ్యెడ నా బాలికలున్నతావుఁ దెలుపనుగాని వీరుసేమంబున న్నాస్థా నంబున నుండిరనియు ముందుముందు భావుకభాజనులు గాగలరనియు మీరందఱు శరీర విసర్జన యత్నంబువలన విరమింపవలయుననియు నిట్టిముఖ్యసంగతులు దెలుపు

నదియు నందులసంగతులైనం బెక్కుతార్కాణంబుల విశ్వసనీయంబులగుట నందఱుం దదుద్యమంబునం దొలంగి యసమగ్రప్రమదులమయి యున్నామనియో ననువుత్తాంతంబు బోధించునది యేలెంచెనని సవికాసంబుగ దేవి ముఖం బవలోకించుచున్నది.

దే. సమంకురితానందంబుగ ఓపయస్యా నాప్రాణంబులిప్పుడు సంగతంబగు వాతమంత్రోదక వీడుచున్నవే. వామాంశస్పందంబులు శోకంబువాడిమి నడంచుచున్నవి గాని మీదఁజదువుము.

ము, దేవి, యెట్లోశుభంబగు: ధీరపయియాలింపుమని ఆర్యపుశ్రుం డదియుం బరిశీలించి కతిపయవాసరంబులకు నాబాలికలు మేలుగాతురని నవించెంగాని తదవ్వేషణంబునకై యొక్కింతైనం జతనంబు సలుప నుద్యోగింపకుండు. ఆధీరుని విజ్ఞానధైర్యంబు లెట్టివ్రాకాని యెన్నఁడైన నొక్కింతయేని మనంబునం గలంగఁడు. నామానసంబార్య పుత్రధైర్యరాకావికాసితంబయ్యు నవ్యద్విపత్కలుషితంబగుట నైంహి కేయసంగ్రస్తసామి బింబంబగు నక్షత్రనాథ మండలం బనుకరించుచున్నది. ఎట్టివారికిం గాలవశంబున నెటువంటియంగదలును సంప్రాప్తంబు లగుటలోక విదితంబ. ఐనం దెలవరులగు మానినులు దమకడిమికొలది వానిందొలగించుటకుం దగిన జతనం బొనరింపవలయుఁగదా. కావున నీకు నేనెఱింగింపవలయు సుద్దియిద్దియైయున్నది. ఎద్దియంటివేని నెఱు గుము. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సఖి, యాహా యాయుమ్మవాత్సల్యంబు! జనకప్రముఖులగు బంధువు లనేకులున్న నిట్టికష్టసమయంబున నన్నాప్తతమగా నెంచి నియోగింపం దలఁచె దానినాలింపనావీనులు మిగుల మశ్కలికా నిలయంబులగుచున్నవి. వచింపుము. తచింపుము

ము. వారికుశలం బియ్యెడ విశ్వసనీయంబై యుండెఁగదా వచించెన; సంప్రీతవయి యాలింపుమని మాకుంశామాత్మ కల్పండగు నీయార్యవుతుండు క్షత్రియ సముచిత సకల సద్గుణ గణైక శరణుండు గావున విచారపరులగు చారనరులవలన నస్తత్కన్యాపహర్తయు నపుణ్య జనాగ్రగణ్యుండునగు నాపుణ్యజనాధముం డెయ్యెడ నెవ్వనిచే సమయింపఁబడెనో యాయసురయు జీవితవీత స్పృహుండగువేళ తొలుత వీరికాధారంబుగ గల్పించిన మందసం బెక్కడవ్రాలియుండునో యిత్తటి నెత్త

రున వారుత్తలంబునం దత్తరపడు చిత్తముల మెత్తవడికిత్తలగుచుఁ గత్తల బోనులో నత్తుకొన్న కరణినెచ్చోట శరీరధారణం బొనరించుచుండెరో యిద్దియంతయు బాగు గవిమర్పించి జానైనతెఱంగున వారిరావించి నీయొద్దనుంచువటుల నొనరింప వలయు నను నర్థోక్తంబున.

దే. బాగు బాగు ఓ చెలియా, నాయుల్లంబియ్యెడఁ బల్లవించుచున్నదే. ఏమంటివా యొక్కతంబుననో నాచెలి యలుసురులతో నర్హాస్థానంబున సుండిరనియు ముందుల గ్గుగానంగలరనియు సర్వజ్ఞ కల్పండగు మాపిన్నయ్యగారికి వమ్మికగలిగియున్నదనిగదా పిన్నమ్మయభిప్రాయంబు అదియనిక్కంబు కావున నార్యపుత్రుని యాజ్ఞప్తి నిష్ఠాతు లగుగూఢచరుల నచ్చటచ్చటకుం బంపిదాని జాడందెలియుట సుకరంబే; కాని యొ క యడ్డంకి గానుపించుచున్నది.

ము. దేవి, యది యార్యపుత్రుండె స్వాస్థ్యండై యుండుటా?

దే. సఖి, నాయార్యపుత్రుం డియ్యెడ సువిహితా నుచిత మహాసరాధుండ గుట మామకీన మనఃప్రసాద నార్థంబుకై మదీయాను శాసనంబు నెరవేర్పఁ దద్దయుఁ బ్రతీక్షించుచుండు. మఱియు నాయన నయప్రతాప మహిమంబు నిసర్గ నిరర్గళంబు గాదా. అక్కతంబున నదియొక యంతరాయంబుగాదు.

ము. దేవి యట్లయిన మఱేది.

దే. సఖినిగూఢ ప్రణిధులచే నవనీశాంతర్ని శాంతవాసినియగు దానియుదం తంబుచేత స్సంగతంబు గావింపవలయు దానిరూపుజాడ తెలియమి నది దులకభం బని తలంచెద.

ము. దేవి నీవచనంబు నిక్కంబ కావున నీయొక దానియాకారంబు వ్రాయించిపంపుమని శ్రేణినంపించి తత్ప్రేక్షితంబగు దాననాజతనంబు సలుపవలయు.

దే. సఖియట్లయిన మిగుల విలంబం బనలంబింపవలసియుండుఁగదా. కాని మ్ము పిమ్మటంజిఁ తింత మనంతరవృత్తాంతంబు విచింపుము.

ము. మంచిదని పశ్చాత్తన వర్ణనలి నవలోకించి. సవికాసవదన భానురయగు చు. ఆహా నీవెంతవిధేయ భాగ ధేయవయితివి.

దే. సానందాతిరేకంబుగ. సఖి. వెండియు నేమివిశేషంబు.

ము దేవి మనమియ్యెడ నాబాలయాపు తెలియమికిం జింతించుచుంటిమి గదా. యింకనద్దియు నిరవకాశంబు.

దే. సఖి యితియెట్లొవచింపుము.

ము. మంచిదని చిరంజీవినియగు. మనమాంజరి శైశవాపగమంబైన పిదప నీక దృష్టపూర్వయగుటకై బ్రకృతతదన్వేషణోప యోగంబుగదా నియాకృతి పటంబున విరచించి దానిద్వితీయ సంఖ్యాచిహ్నితంబగు శేఖ్యపుటంబునందుంచి పుత్రైంచితిన ను నర్థోక్తంబున

దే. సానంద గర్భవోదితంబుగ. సఖి నామ నిారథంబు లన్నింటితోడ సఫలం దయనైతి నే దైవంబుకరుణించుట.

ము. వేవి యిదానీంతనంబగు నేతదన్వేషణ పర్యాలోచన మాత్రంబకాక నిం కంబెక్కులు చిరంతనంబులు తెద్విషయంబులకు మహాస్పృహలున్నట్లు నీవచనంబు న సూచితంబులకు చున్నవి.

దే. ఆవు నేవయస్యా. మందభాగ్యులకుఁ దర్షణంబులకేమి కొదువయగు.

ము. దేవి యుట్లనకు నీవు భాగ్యసంపన్నవు గావున నీయభిలాషంబులన్నియు విశేషలాభ విషయంబులేయగు. దానికిద్దియ నిదర్శణంబు. గాని జాడం దెలియఁజింతిం పనప్పుడ తత్సాధనంబగు తవీయప్రతినిధి సిద్ధంబయ్యెగదా. ఇత్తీరుననే యావ త్కామంబులు నికామంబుగ ఫలింపఁగలవు. కాని యాయభిలాషంబు లెట్టివో యా లింప మిగులతాలస విలసింపచున్నది.

దే. (స్వగళము) ఆహా. చిరతరాపసరగుప్తంబగు నభిప్రాయంబు సమ్మోదావే శవశంబునం దెల్లంబునేసితిగాని యివ్వేళ నాళియను యోగంబు విప్రలంభనీయంబు గాదు గావున నిజంబవచింపవలయునని. ఓసఖి. నీప్రశ్నంబు సప్రయోజనంబ నా యభిప్రాయం బిదివరకు నవసరంబు రాఁగ్రియ వేదేట పడవలయుఁ గాని యీన డును నెవ్వనికైన విదితంబుగాఁగూడదనియ నానిశ్చయంబు. ఐనన్ దాదిక ప్రమద వశంబున నుదితంబై నీచేననుయోగింపంబడుట ధాసందగదు. కావున వచించెద. విని విస్మృతప్రాయవగుము.

ము. దేవి నీతాత్పర్యంబునకు నేవేరుసేయుదాననే.

దే. మంచిది. యిది హృదయంబునం దొలంగ నీకు మిద్దిమిగుల రహస్యంబు వినిచెదవాలింపుము. లోగడనది శైశవంబున నంకురిత కల్పలపితయై యున్నయెడ నొకప్పుడాయుత్తుచే నాకారితనై చని తన్నిలయంబునఁ గొన్నిదినంబులుంటిని అప్పుడీ బాలిక రూపలావణ్య మధుర వ్యాహారాదికంబుల మిగుల ముద్దులగులుకుచు నప్పుయ ప్పుయనుచుఁగడుమచ్చికతో నెల్లప్పుడు నాయొద్దనయుఁడునది. అదియాదిగ దానినా ర్యపుత్రునకుం ద్వితీయఁగావించి నేనద్వితీయ సమ్మద నిదానయై యుంచునను మనోరథంబు ప్రధానంబై యుండె. దానింబట్టి యనేక తర్షణంబులుగలవు.

ము. దేవి దానింబట్టియేనా నీయార్యపుత్రుండు నుణోత్తరులగు కతిపయధా త్రి నేత్రాత్మజాతలచేఁ గామింపంబడుటఁ దదాయత్తస్వాంతుండయ్య భవద్విసుటి త తర్షణంబయ్యెనని జనశ్రుతి విలసిల్లు.

దే. సఖియాను. అప్పాపంబున కిద్దియింమూలంబు.

ము. దేవి యిద్దియునొక పాపంబేనా.

దే. సానుతాపంబుగ. సఖిసతులకుఁ బతిలాలసా నిగోధంబునకంటెఁ బాపంబుగలవా.

ము. చెలి అట్లయిన ధర్మశరణకు నీవిటులెట్లువీర్తించితివి.

దే. సఖి నీయనుయోగంబు తద్దయులెన్నే. అట్లయిన మదీయ తాత్పర్యంబంత యు వివరించెదవిను. ఈకన్నియం బెల్లిసేయుట నిక్కంబ దీనింజేపట్టిన పిమ్మటఁ బూర్వగృహీతలగు పాణిగృహీతు లార్యపుత్రుని వదనావలోనంబునకైనం బాత్రీలుగా లేకనగలం బొగులుదుకని తలంచి వారీయంగదలకేల పాల్పడవలయునని కరుణించి పరిణయంబువలన స్థౌలఁగించితి.

ము. దేవి నీయభిప్రాయం బార్యపుత్రునకు విదితంబేనా.

దే. సఖి సర్వజ్ఞుండైన యీశ్వరునకుఁ దప్పనిదివర కేరికి నెరుకపడదు. ఈ యెడన్ప్రసక్తివశంబున నీకుఁజెప్పవలసివచ్చె. ఇద్దిమిగుల గోపనీయంబునుమీ. తర్వాతవచింపుము.

ము. వచించుచున్నది. మఱియు నాత్మీయ నిలయంబుననుండువేళ వారికి యాపదవచ్చుటకుం దొలుత నొకనాటి కేయింగలతఱి నాయుష్షతియగు మనమఃజరికి నొక్కచక్కని మానిసికలయి కయియుండుననియు నందు కానవాలుగ దానిచే నొక్కండగు చిట్ట లిఖించి తలిమంబు నడుగున నుంచబడినదియనియుఁ గమ్మ వ్రాసి యాయాశేఖంబుచే గర్భతంబుసలిపి దానివయస్య నాకడకుం బుత్తెంచె అదియుం దృతీయపత్రపుటిక యందు సంగించి పంపించితి. దీనింబరిశీలించి యాపు రుషపరేణ్యుండు చింతింప మహారాజలక్షణ లక్షీతుండై కానంబడుఁగావునఁ దగువారివలన నతనివంశ వృత్తాదికంబులు పరికింపం దగునను నర్థోక్తంబున.

దే. సవిషాదంబుగ. అయ్యో నాస్పృహలన్నియు నుత్పత్తిమాత్ర ఫలకం బులయ్యెనా.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యది స్వప్నంబున నెవ్వనితోఁ గలిసెనో వానియంద యాదరంబు దిరంబుచేసెనా మనమేమి సేయఁగలము.

ము. దేవి యిదియొకటి నీతర్జనంబునకు నప్రహర్షదంబని శంకింపకు. దైవవశం బున నది యానీతియొనపిమ్మట ననుకూలోక్తులు దెలిపి యను గతాస్తదభిప్రాయఁగ స లుపవచ్చు.

దే. సఖి మామక మనోరథంబులు భాగ్యానుసారంబుగ ఫలింపఁ గలవుగాని యనంతర వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. అట్లని తదుత్తర వర్ణావళినవలోకించి యత్యాశ్చర్య ప్రమదసదశానన యగుచున్నది.

దే. సఖిమఱియు నేదోయొక విశేషంబు న్నట్టుతోచెడు.

ము. దేవి భవన్తనోరథ ప్రకర్తారామంబు వసంతసంగతంబగుటకంటె నొం

డెద్ది.

దే. సఖి యట్లైన వడిగొవచింపుము.

ము. దేవి సావధానత నాలింపుము. మఱియు దానియొడల నాకుండెక్కుల

గు క్రచ్చులు విచ్చలవిడి హెచ్చియున్నవి. అవియన్నియు నీయెడ నియతించే నెట్టి యవస్థ నొందగలవో నిరూపింప నలవడవు. వానిలో ముఖ్యంబెయ్యెదియనిన నా యుష్మతీయగు మనమంజరి దేవీ పదైక నికేతనంబవగు నీచెంతబట్టి నీసదలలామయై యుండ లెస్సగనుండునను నదియను నర్థోక్తంబున.

దే. సప్రహర్షాతిరేకంబుగ. ఓయమ్మా నీకును గోరికయట్లయ్యెనా మిగుల సంతసిల్లితి. నీనూదరంబు మన్నించెద నియతినంకల్పం బెట్లగునో తెలియదుగదా యను నర్థోక్తంబున.

ము. దేవి నీమనోరథంబు ఫలితప్రాయంబ. ఫలించుట కాటంకంబు దాని నెమకి రావించుటేకాదా. దానియమ్మ యభిప్రాయంబునీ కామంబునకు నికామ సాధకంబ.

దే. సోత్సాహంబుగ. సఖి జీవనంబని వచింపుము.

ము. దేవియట్లె.

దే. సఖి యనంతరి వృత్తాంతంబు వచింపుము.

ము. మంచిదని దానినొక్కయెడ భావత్కజనక చరణులకుం దెలుప నాసౌ భాగ్యవతియ ద్వితీయయైయుండ మనంబుగలదిగ నుండుఁగావున మనమది తలంపం దగదని యానతిచ్చెనను నర్థోక్తంబున.

దే. ఆహా చిన్నయ్య వాత్సల్యాభినయంబుగాం భీర్యాతిశయంబు నతిశయిం చుచున్నది. ఇంతకుమునుపు నెప్పితిఁగదా యార్యవుతుఁడీరినైనఁ జేపట్టిసట్టు నేసేతి నని. అందునుండి యెట్లొనాయభిప్రాయంబు మనంబునం గైకొని తాదృశమామక తాత్పర్యాను సారికరణి నమ్మకైన స్వాభిప్రాయంబు ప్రకటించిన వాఁడుగాడు. కాని నాచేతననుయోగింపఁ బడి యుట్లొనరింపవలెనను తాత్పర్యంబు వహించు. ఇం కమనమొవరింపవలసిన పని కానిన న్వేషింపి యి రావించుటయయై యున్నది. మంచి ది తరువాత వచింపుము.

ము. మంచిదని. నీవు బంధువత్సలవగుట మిదభిలషితంబు మన్నించి యథో చితంబుగ నాత్మీయోపాయ బలంబు వినియోగించి నాకు సంతసంబు సులువుదువని సమయవశంబున ననన్యసాధననై మిగుల విశ్వసించుచున్నాను. అను నర్థోక్తంబున.

దే. సజగుప్సంబుగ. సఖి పిన్నమ్మవాత్సల్యం బంతయు సరేకాని యాపె నాయందు నితర సాధారణ దృష్టియ యయ్యెనని తలవదగి కానంబడు.

ము. దేవీ యిట్లంటివేమి.

దే. సఖి యామె నీవిట్టొనరింపవలయునని యనుకాసేపందగిన స్వాతంత్ర్యంబు గలిగియుం బెరవాకింబోలే నాకు నిట్లు ప్రార్థనారీతి వ్రాయుటంబట్టి.

ము. దేవి యింతమాత్రంబున నామెయం దన్యధాభావంబు సంభావింపం దగునా యెందుచుండియని యందువేమో వినుము. ఆబాలిక కేతెంచిన యగద యింతింతని వచింప నలవికాదుగదా. సద్బంధమాత్రమున మన మనంబిట్లు కలఁగ నొందుచుండఁ గన్నతలి కెంతవంత యగు నిది యొక వింతయేనా యట్టిస్థితిలో నేమి నెమ్మది గలుగు. కావున నాపె యప్పగిది వ్రాయుటయొక్కింతయు నచ్చెరువు కాదుగదా.

దే. సఖి యాను బాగుగ వచించితివి. శోకపార వశ్యంబుననే యిట్లు వ్రాసియుండు పదంపడి వచింపుము.

ము. అట్లని. ఇద్దియం బ్రకృత దళావిశేషంబునం బట్టి వ్రాయందగనిద య్యు భవదీయత త పాదమహిమంబునంబట్టి యిట్లు లిఖించితి అట్టి మనూరథం బులు పెక్కులు గలవు కాని యెట్లు పరిణమింపఁగలవో తెలియఁ జాలననునర్హోక్తం బున.

దే. సఖి యాహా చూచితివిగదా మాయమ్మహృదయ పయస్పరస్వంతంబునకు నీకష్టంబు మంథాన ధరణీధరంబయ్యె అక్కటా విధివిధానంబు.

ము. దేవి శోకైషకు మీభాగ ధేయ మహిమంబున నెట్లో యాబాలిక వేగంబ మన నయనోత్పలంబులకు నతివిశదంబగు కాముదికాఁగలదు.

దే. సఖి ఈశ్లెన నస్తద్భాగ్యం బ్రామూల ఫలితంబు గాదా.

ము. దేవి దిష్టంబు కతిష్టయ దిష్టంబున - నీయిష్టంబుల కష్టంబుగఁ బుష్టంబు లంజేయ.

దే. సఖి మంచిది నీయుదితం బవితధంబగుత. ఇంక నేమి లిఖింపఁజెనో

యదియును నచింపుము.

ము. అట్లయని. శీవు నాకాప్తవగుట నీవృత్తాంతం బంతయు నీకుఁజేటపఱచితి. కావున నిద్ది యంతయుం బరీక్షించి లేఖనీయంబులగు యావదంశంబులతో యథావిధితంబుగ లిఖియించి యవలంబితంబుగ నంపందగు. ఇదియ యనేక భావు కాశీకావ్యదంబులని దేవి యాయన్న మిగుల నాకులమానసమై యుండుఁగావున నతిత్వ రితంబుగ దాని జాడం జూడఁజతవం బొనరింపవలయు.

దే. సఖి యందుకింక సంశయంబా దానింగవికాని తాంబూల చర్వణంబు సేయను గాదా. అట్లు గాకున్న నార్యపుత్ర చరణ దోహినియగుదు.

ము. దేవి యాహా సొంత సాహసం బొనరించితివి.

దే. సఖి యీయెడం దదశ్వేషణంబు సలిపియకాశ్యాంతరం బాలోచింప వలయునైనఁ జిరదృష్టయగు మన మంజరింగని కాని రెండవ కార్యం బొనరింప మన సు గలుగమ. కావునం ద్వితీయ పత్రపుటి భేదింపుము.

ము. దేవి యట్లొనరింపందగు. ప్రత్యాసత్తయు నూచీకటా హన్యాఱు ప్రసక్తియు మెండుగ నిండియుండెనని పత్రపుటికం దదా లేఖ్యంబు దొలగించి విత తంబు గావించిమించిన వేడుకం గాంచి సంచితాశ్చర్య సుస్థి రాత్త యగుమ. స్వ.

చ॥ ఆజుఁడు స్వస్పృష్ట కుంగరుల కందఱకుం బ్రతిగాఁగ సౌందరికా । సుజన మతా త్తనీ సుదతిశోభిల నొక్కతె వెక్కతంబునూ । సృజవిషయం బొనరె నొకా శిర్ధమిదే యిటుగాకయున్న నా । త్రిజగతి యోషలెల్ల నెటుదీనలు దీనికి మ్రాల నుండినకా॥ ౯౦॥

చ॥ ఇదివిధి పృష్టిగాదయిన నిట్టి ముహూపము నెన్నడైన నా । త్రిదివమునందు నేని నొకతెక మరశారిని నేని జేసెనే । మదిగన సౌందరీరమయ మర్త్య జగత్యుదిత ప్రసాదయై । ముదముననే తదాకృతినిఁ బొప్పుగ బుట్టెనటంమఁ దోచెనుకా॥ ౯౧॥

ఇట్లు వితర్కించుచున్నది.

దే. సఖి దీని రూపంబు నేవచించినట్లుండలేదనా మిగుల నచ్చేరువుగం బరి కీలించుచున్నావు.

ము. దేవి యిందుకని నేపదింపనేల నీక తేటపడు నవలొకింపుమని దేవికిం బట్టంబు గానుపించుచున్నది.

దే. సాశంకంబుగ వవలొకించుచున్నది.

ము. దేవి యిప్పుడీమది నీవదనార విందంబునకు నభినయ సముదయ నినకర లింబంబును దావకీన నయ నేందీవరంబులకు నమృత కిరణ మండలా విర్భావంబును గావల యునని లోగడనగు నీ సుదువుల నాకుందోచెడు. ఈయెడ నాకు మిగుల వైలక్షణ్యంబు గానంబడు. కావున దీనికతంబు నవియింపఁ గోరెద.

దే. తొందరం నెఱుపు డెందంబున సంకుచద్వయన విలాసయగుచు. సఖి వ చించెదఁగాని మహూర్త మాత్రంబు నైరింపుమని పార్శ్వంబుననుండు చామర గ్రా హిణిం గాంచి యోసీ నీవు వేగంబుగి శయన గృహంబునం బర్యంకాంతరంబున నొక్క యాశేఖ్యంబున్నది గాని దానిం గొనిరమ్ము అద్దియు దేవి యానతి మూలదండ యని యట్లొనరించి దేవి కందించుచున్నది.

దే. దానిం జేకొని యిరుచిట్టలమాలి సారె సారెకు నవిరతోవిత చేతశ్చింతా వ్యంజక సంకోచాకాశ్రాంత శీతకర కరవిసుత వదన తామరసయగుచుం గను గొను చున్నది.

ము. దేవి యాయవసరంబున నీస్వాంతంబు క్రాంత సంగత చింతా సంకాశ్రాం తత ననుకరించుచున్నది.

దే. సఖి యాను బాగుగ భావవేదిని వైతివి. ఆచింత యెట్టిదని యనుయోగిం తువా నేసిన తప్పుదామటచేలాభంబు లేమియకాక యనన్తోదయంబునగు. కావున నవించెద విషము. ఆచింత యాత్మఘాతనికలై నన్యాయున వివేకిని జగంబున నెద్దియేవిం గలనాయని విచారాత్మకంబై యుండె.

ము. దేవి నీచేతం బపరిమిత హృత్ప్రాప్త పరితంబగునటుల విదితంబగుచున్నది.

దే. సనిశ్వాసంబుగ. సఖి మల్పబుద్ధులగు మందభౌగ్యులనుం దొలుత నలక క దొందరల మెలంగి పదంపడి వగచుచుంటి. సాశంబే కావాయని యాచామూ గ్రాహిణిచే సమానీతంబగు నాయుత్త మాశేఖ్యం బొసంసుచున్నది.

ము. స్వ దానింగని యాహా మహారాజ మధుకరుండు ప్రార్థించుచున్న యీచిత్రగత ప్రతిమి యవ్యవహిత ముహూర్త విలోకిత చిత్రలిఖితమూర్తియయి కానంబడుచున్నది. దీనికి సంబంధంబెట్టిదో తెలియదు. గాని యద్దియో నొక్కటి యుండవలయు కాకున్న దేశాంతర గోచరయు విసన్న ప్రాయయు నగు నా బాలిక యొక్కడ నపర్యాప్తాంతరాశ్రయంబగుట బహిష్కృత శృంగార ఝరీపరీ తాంగియు నేతద్ద్రాజ రాజీవ ధ్వజసంప్రార్థితయు నగు నీబాలిక యొక్కడ. ఇరువురు వేరుగానుండురని తలంచుటయు నేయంశంబున నైన నొక్కొంతయేని భేదంబున విమర్శ విషయంబున నిర్విషయంబగుట సుభావింపనైన సంభవింపఁ దగదు. దీని మూలంబు నాకుఁ దెలియకున్నఁ గొన్ని చేష్టావిశేషంబుల దేవికిఁ దెలియుననియ తోచుచున్నది. కావున నీమె వలన నేవినపలయునని. పృ. దేవి యిది యేమిటి.

దే. సఖి యిదే కాదా నాయజ్ఞాన ధనపేటికా సముద్భూటనంబు.

ము. వేవి సాంప్రతికంబగు నీయవస్థంగాన సామనంబు పారదసోదరంబగు చున్నది. కావున నైరణంబూని దీని నివానంబు నాకుం దేటపరుపుము.

దే. సఖి చేసిన తప్పితంబ చాలు. నీకుం జెప్పమి యను లిప్పితంబుగూడ నొకటి గావతెనా విను. ఇద్దియ మనమంజరి. జరిగిన తేయింబె బుద్ధిని దాని దండించిన నేను బిడాలబుద్ధి బిడ్డంగొట్టికొన్నదాననైతిని.

ము. దేవి యిది మిగుల నాశ్చర్యకరంబై యుండు. మానిసినిబోలు మానిసులు జగంబుననుండరా. ఇంతకుమున్ను మనము కలితోఁగూడ నది యేదేశమందుండునో యని తలంచు మంటిమిగదా. ఇంతమాత్రంబున నిద్దియ యని నిర్ణయింప నెట్టుగ నలవి యగు.

దే. కాదే చెలి గూ విను. నేనవివేక గ్రస్తయు మంచిభాగినియు నగుట గానశేకపోతిని. గాని యీమొడ వివేక దీపచ్ఛాయంగన నచ్చియ యిదియని నిశ్చయించుట కిసుమంతైన కొఱంత గానంబడదు ఇందుకుం బ్రధాన కారణంబుల నవరీణంబులు వెక్కులు గలవు. అవి యెవ్వీ యంటివో తెలిపెద విని యాలోచింపుము. మొదటిది దానిశైలి యంతయు నప్పుదే. భేషరకన్యాభ్రమంబు గలుగుట దాని నొక్కొంతయైన లెక్కొంపకుంటిని. రెండవది దానియందు నాకుం బొడమిన

యర్థి లిపెటెటి వచింపనేల. ఆర్యపుత్ర సహాసీనయై యున్నవేళ దాని రూపుమాప
 ప్రేయ నెత్తిన చేయి యత్యుత్కృష్ట కృపాసాహార్ద్రా విప్లబ్ధంబగుట వ్రాలదయ్యె
 మఱియు నమ్మవ్రాసిన కమ్మకరణి బేటి కాంతర్వర్తినియై చెలితో గూడ నిది యేతెం
 చుటయు. నర్హస్థానంబుననుండుటయు గా నడుమనే యార్యపుత్రుండు మహార
 ణ్యంబున నొక్క రక్కసి సమయించుటయు సర్వజ్ఞ కల్పండ సు మాపిన్నయ్య దీనికిం
 గలిగిన యంగద విని నిర్వికారుండై కతిపయదినంబుల దానికి లగ్న చేకూరునని శచిం
 చుటయు నిత్యోద్యమిత సుతర్క హేతుజాతంబున నిది మన మంజరియని నిర్ణయిం
 చుటకు సంశయంబు సంగతంబు గాదు. మరియు నార్యపుత్రునికును దానికిం బోలె
 విధివశంబున స్వప్న సంగతంబు గావలయు. కాకున్న నాయనకు నీనడుమం బొడ
 మిన యమితంబగు నాత్మవికృతియు నాధిమూలంబకాని యాధినిదానంబు గాడు.
 అట్లైన దివిషద్భిషగ్విశేష విషయలైన నత్రత్యచికిత్సకులు నిర్విచికిత్సంబుగ దాని వా
 రింపలేరా. మఱియు నొక్కటిగలదు దానికి స్వప్న సంగతియైన కాలంబునకు సతి
 గానే యార్యపుత్రుండ స్వస్థుండై యుండె. నాకు వెఱచి యాయుదంతంబు నాకు
 శ్రోత్ర సంగతం బొనరించినవాఁడు గాఁడు. అయ్యెడన దీని చెలినింగూడ గాంచి
 యుండు. కాకున్న నేతద్దర్శనంబున స్వస్థకల్పండెట్లగు. విప్లవ్వికయుఁ జాల
 సంగతులు సదృష్టాంతంబులుగ వచించి దీని సంగతి తెలిసియుం జెప్పునట్లు తోచు
 చున్నది. అందుకు మూలంబు నేనీయెడ నిట్టి విప్రాదంబునకుం బాల్పడి యుండుట
 వైధంబవియుఁ గాబోలు ననునర్థోక్తంబున.

ము. నీ చెప్పినదంతయు సత్యంబకాని యందుకు మూలంబు దానిక యిట్టి
 యవస్థానుభవంబు వైధంబని నచింపవలయు.

దే. సఖి యిట్లనకు. ఇంతవరకును దాని సురవరఃర్షినింబోలె నమ్మానించుచు
 నేయుంటిని దానికి నిర్బంధావ మానంబులు గానంత యెక్కువు తక్కువుగా మూడు
 జాములగును. ఇంక నాయుపాయంబున వీని మఱచునట్లు చేయంగలనుగాని యె
 డైనను నాకుం తొరయై యిక్కడ నివసించుదానిం జూచునెడల నామనఁబెట్లు సి
 బ్బితి నుత్పీయుండదు. మఱియుం బతివ్రతా శిరోమణియగు నాయమ్మగలసినప్పడో
 బిడ్డా యజ్ఞానంబున నీపట్టినిట్లు సేసినందుకు నాకుఁ జింతలేదు కాని పతికిట్లు విమతం

బొనర్చుట సంగతంబేనా యని యాడుగ నేమని వచింపను. కావున నిద్దియంతయు నాయభాగ్యంబయని వచింతు.

ము. దేవి యిట్లు చింతింపకుము. ఆమె సౌఖ్యల్యవై దుష్యాది సకల సద్గుణ శరణంబని నీవ యెఱుంగుదువుగదా కావున దానికీదశ దైవికంబయనియెంచి మించిన వాత్సల్యంబున నిన్ను మిగుల మన్నించుఁ గావున నెట్టి సందియంబును మనంబున నుండ నీక ప్రసన్నాత్మవై ముందు చేయఁగలచెయువు పరికింపుము.

దే. ససంభ్రమంబుగ సఖయా హా యొకప్పు డొక్క పారబాలు పాడమ నయ్యెడనఁ బెక్కులగునపి యేతెంచుఁ గదా. వెనుకఁ జేసిన తప్పుకంటెను జ్ఞాన పూర్వంబగుట మఱియొక నవరాధం బొనరించితి

ము. దేవీ యది యేది.

దే. సఖి మంజరీ జ్ఞానం బెప్పుడు నాడెండంబునం బాడమె నయ్యెడన దాని బంధంబుఁ దొలఁగించి మానించి పదంపడి యీవృత్తాంత విచారం బంతయుఁ జేయవ లసియుండె. అట్లొనంప కింత తడవు దాని నిర్బంధం బోర్పితఁగదా. ఇంతకంటె దుశ్చేష్టితం బెయ్యది నాకు.

ము. దేవీ యాను. గతంబునకుఁ జింతింప నేమి లాభంబగు వేగంబ యట్లా నరింపుము.

దే. సఖీ సరేకాని మనమంజరి యుపాధ్యాయులు నామె నేజేసిన తప్పి తంబునకుం గినిసే మహామహిమ యగుట నాకు నేమైనఁ గీడు వొడమించునా.

ము. అలఁతి తఱి సంతరఁగంబునం జింతించి. పృ. దేవీ నీవిట్లు సందియం బు నొందకుము. ఆమె మహామహిమయని నీవవచించితివిగదా. శాంతి కృతజ్ఞ తాది మహాచీయ గుణులుగాని వారు మహామహిము లెట్లగుదురు. కావున నీవి ట్లానరింపు. మీద సేమంబయగు.

దే. సఖి యిప్పటి కిద్దియ లెస్సయై కానంబడు. నీవును రావలయునని దానితోడ మంజరీ నివాసంబున కరిగి యామోచరేఖఁ దొలుతం గాంచి. భగవతీ య విదిత కృతాపరాధయగు హేలావతి వినీతయగుమం బ్రణమిల్లు చున్నదని యామె పదంబుల నొరగుచున్నది.

ఆ. అధర స్ఫురణ సంవళిత బాలాత పానుకారిస్తీతకోచి రలంకృత వదనార విందయగుచు. దేవీ యభిమతార్థ లాభంబుల నెల్లయెడల వర్ధిల్లుచుండుము.

దే. సమ్మాద సౌహృద వినయంబులు ముప్పిరిగొన భగవతీయనుగృహీత నైతి ని. అస్తదభీష్ట లాభ సంపత్సమృద్ధులగు భగవతియలగ్నకత నొందునని కరణ త్రయంబున విశ్వసించుచున్నాను.

ఆ. దేవీ దైవంబట్ల యనుగ్రహించెదనునని సఖి మంజరి నీయక్క కుం బ్రీణ మిల్లుము.

మం. కృతోత్థానయగుట శృంఖలాబద్ధ చరణయగుట యత్నం బొనరించు చున్నది.

దే. సభయ లజ్జారాగంబుగ ఆయుష్షతి దేవీపదైక వనతి నైరింపుము. నేజేయించిన యపరాధంబునకు నేనప్రతీకారం బొనరించెదనని దాని చెంతకుం జనుచున్నది.

ఆ. దేవీ నీకిది చెలియలుగావున దీని నిగళవిమోచనంబు పదస్పర్శ మూలం బగుటఁ బరిచారిక రావించి చేయింపందగు.

దే. భగవతీయట్లు వచింపందగదు. పెద్దలు పుత్రాదుల వాత్సల్యంబున బాల్యం బునందు మస్తకవిన్యస్తలం జేయతా యను మ సంకలం దొలగించుచున్నది.

మం. ససంకోచంబుగం బరాజ్ఞుభియగుచున్నది.

ము. సఖీ మంజరీదేవి యియెడలఁ బిన్నమ్మ శృంగారవల్లియంపిన కమ్మం గాంచి నిన్నుఁ జెలియలుగా నిక్కంబుగం దెలిసికొని స్వాపరాధపరిమార్జనంబునకై నిగళ విగళ నచ్చలంబున నెద్దియో సలుపుచున్నదని నిండుగం దెలిసికొనుము. దేవి నేయుపని కపకాశం బొసంగుము.

ఆ. సఖి మంజరి యమ్మ లేఖనంపెఁగాని దాని సంగతులు దెలుసుకొందము స్వస్థవై యుండుము.

మం. అట్లొనరించుచున్నది.

దే. దానిపదంబుల గళితనిగళంబు తానర్చి యుచితవచన రచనంబుల దానిం

బ్రీసన్న మనస్కంజేసి యంక పాళినానీనింపఁ జేయుచున్నది.

ము. దేవి చూచితివా యీ భగవతి శాంతి సౌహృదాది పరభాగంబు.

దే. సఖీ కృతాపరాధనగుట నేనీయెడ నీమెయెదుట నేమియు వచింపనేర.

ఆ. సఖీ మంజరీ యకలుషమనీషవయి యత్తికకుం బ్రణమిల్లుము.

మం. సప్రసాదంబుగ నట్లొనరించుచున్నది.

దే. భగినీ నన్ను సఫలజీవిత సంపూర్ణ మనూరధం జేసితివి. ఇంక నవ్యవ హితంబుగ మదీయ దేవీపదచడంబవయి వీరజననివగుము.

ఆ. దేవీ యాహా నీసాహసంబు దీనిమాత్రపితల యభిప్రాయంబు పరికింపక యిట్లంటివి గదా.

దే. భగవతీ యార్యపుత్రునకు దీనికింగలిగిన సంబంధంబు నీకు విచితంబకదా నాయభిప్రాయం బంతయు నిత్రుడు నేఁజెప్పజాల. పిదప నాప్రియ వయస్యయగు నీముక్తామణివలన విశదంబగు. మాత్రపితల తాత్పర్యం బెట్లుండునోయని యంటివా యీలేఖ వీక్షింపం దగునని యొసంగుచున్నది.

ఆ. దానినంతయు బఠిశీలించి దేవీ నీయాశయంబు సర్వానుకూలంబై యుం డెఁగాని మనతలిదండ్రుల తాత్పర్యంబు విశేష విభవ ప్రకాశంబుగ దీనికిం బఠిణ యంబు నేను మనంబుగలదు.

దే. భగవతీ యట్లైన మనమందరము విహిత పాణిగ్రహణులైన యీదంపతుల లో వారికడకేగి కొంతతఱి యచ్చటి మహాత్మవంబులనుభవితము. నీవుసత్యాశీ ర్యచన వయితివేని యొండు దలంపందగదు.

ఆ. దేవీ యట్లైన నీయిష్టానుసారంబుగ జరుగందగు.

దే. భగవతీ నీచే జీవితనైతి సంభూత విప్రసంభవగుట నొక్కటి యడిగద. మీకిచ్చట నియతపర్తనంబు.

చే॥ నలినకనంబు భూవసుతి నాగవధూటికిఁ జేటికాంతత । ప్రలయక రావతో ధము కలానిధిమండలికింద మోగ్రహా । కలనము మాలతీలతకుఁ గాశవికాసదకాల లా

భముఁ | సలలిత సస్యరేఖ కతికాత నిదాఘ భరంబునుంగదా || ౯౩ ||

ఆ. దేవి. ఇట్లు వచింపం దగదు. నీయాదరంబునఁ గుశలంబుగానే యున్న వారిము. నూత్నదృష్టినాలోచింప.

ఉ॥ ఈకమనీయమూర్తికిటులేటిః రావలెనంగదంచు వే । గాకల నొందరా దెవుడు గాలవశంబున నెట్టివారికిన్ । తాకలొలంగవాపదలు రామ నరేంద్ర యుద్ధిష్టి రప్రియల్ । లోకమునందు నన్బవిసికోసిన నందరె పెక్కుకష్టముల్ || ౯౪ ||

కావున నియతి నియమనంబునం జేసి యెల్లనారును గాలవశంబున సంకోశవి కాసావస్థలం జెందుట యాబాల గోపమాపండితంబును విదితంబుగాన దీనికి వగవం దగదు.

దే. భగవతీ నీవతి నిశ్చణాత్పవగదా తొలిన నేనడిగిన యెడనైనం బదంపడి యెప్పుడయిన గోష్ఠీవశంబుననైనం బ్రణయంబు సఫలంబగునటుల నొక్కింతయేని మీవృత్తంబు విదిత బేల చేయకపోతివి.

ఆ. దేవిప్రచ్ఛన్నతనున్న మాకుంగొంత గోరంతయిన నుంలెకదా యద్దిలే కుండుటకుఁ జెప్పవలయు. మాకువిస్మంభంబు పూర్ణంబుగ నుండుటఁ గతంబు గానం బడదుకాని యాప్తతవలనం జెప్పవలసినదే. అట్లు గాకుండుటకుఁ గారణంబడుగు వ చించెద. దీనిజన్మ కాలగ్రహస్థితిఁ జింతింప మధ్యకాలంబునం బరిభవాంతంబగు పా రతంత్ర్యంబనుభవింప నలసియుండె అద్దియుగత మున్నార్తయితోడ సమాప్తంబయ్యె ఇంకనిది మండలేశ్వర వల్లభయై సవిశేషంబులగు మానుషానందంబు లనుభవించు. ఇద్దియంతయుం బరిశీలించి యిచ్చుట నిట్లుండుట మిగుల కల్యాణకరంబని యొంచెయు నమ్మవచ్చించిన యడియాలంబుల నీవు హేలాసతి వనియు నెఱింగియకరంబు సమ్మ దంబున నుంటి. భవద్విషయంబగు పారతంత్ర్యంబును దీనికి శిష్యునకు నుద్గురు విష యక పారతంత్ర్యంబు కరణి పరభాగ కరంబయగు.

పదంపడి చింతాపరీ తస్వాంతుడగుచుం బ్రవేశించుచున్నాఁడు రాజు.

రా. ఆహా నియతి నియమనవైదిత్యంబు । శరీరులకు సమ్మాద విషాదంబు లు నెట్టివారికైన ననిరూపణీయ కారణంబులగుచు నేతెంచుచున్నవి । అద్దియెట్టం బే! దేశాంతరవిషయయు నద్భుష్టచరయునగు నా బాలికయొక్కడ నిజగ్గుహాంతర వా

సియగు నేనెక్కడ | అట్లైన స్వప్న సంగమంబెక్కడ తద్విషయ విషాదంబున కన ధ్యా
 నదుర్నివారతయొక్కడ మఱియుం జాగ్రద్దశ డెల్లాభంబెక్కడ స్వప్నాను భూతాపస్థా
 ప్రత్యక్షీకరణంబెక్కడ | మఱియుం జిరతరావసరంబునఁ దర్న విషయంబగుట సం
 తోషవిశేష నిధానంబగు నాఱుప్టవస్తు సంబంధంబు యాదృచ్ఛికంబై లభింపనప్పుడ
 శోచనీయోధంబు మద్వర్తనంబున కనిరోధకంబుఁ గాక తత్పదంబులకు నిట్టిదియ్యె | ఆ
 హా దేవియెంత చండూరాలు | చిరికాలాను వృత్త వర్తనంబగు నన్నే గణింపక నవమా
 నించె నట్లుండ వారినవమానించుటన నెంత | గుడిమింగు వానికి గుడిలోనుండు లింగం
 బుట్టివడియింబైనఁ గాదను లోకోక్తియతి రిక్తార్థంబే | కాలనర్తితంబగు నదృష్టంబు
 మహిమయేరికి విష్ణేయంబగు | నేనితివరకైతేఁ బెక్కుతరినుండి దేవిరంధ్రాన్వేషణ త
 త్సరయగుచుండినం దానికందకయను పాలంభనీయుండనై యుంటిఁ గాని యియ్యెడ
 నియ్యదియంతయు వితథంబయ్యె కానిమ్ము నాకు నేతెంచునది యేదియెట్లైన మిగుల
 విషాద ప్రభవంబుగాదు. దేవియీ బాలిక దెసఁ జేసినవండంబు నాడెందంబు శిలామ
 యంబైనను దీండ్రంబుగ మండుమన్న మెండుకొలిమి కరణినీరు సేయుచున్నది. మ
 టియు దానివీడి యేతెంచినపిమ్మట నచ్చట మఱియేమివింతలు గలిగినవో తెలియంబ
 డవు. పి యవయస్కుండు తదనంతరంబునం జరిగినవృత్తం బంతయు నంతరంబునకు
 సంగతం బొనర్చుకొని యేతెంతునని వెడలి తడయచుండె ననుచుం జింతించుచు నె
 గుట దూరంబుగ దృష్టిబఱిపి, ఆహా ప్రియవయస్కుండు గడు నేగంబున నేతెంచుచు
 న్నాడు. నతాననుండగుట ముఖలక్షణంబ లక్షణీయంబగు నీయెడ నేమివినవలసి
 యుండునో యని తలంచుచున్నాడు.

ఆయ్యెడం బ్రవేశించు విదూషకుండు.

వి. వికచ కమల విమల పదనుండగుచు, వర్ణిలైదుం ల్లియవయస్కుండు చిరత
 రావసరంబున నభిలాష సంకాపంబగు నభీష్టలాభంబునకు లగ్నకర్తృ ధురీణంబైన దే
 వీప్రీస్తాదంబున.

రా. సందేహదేహ మనస్కుండగుచు. స్వ. ఈతఁడెప్పడెప్పుడు పరిహాస
 ప్రకృతియగుట విరుద్ధార్థంబుల వనించువాఁడు గావున నియ్యెడను నట్లననియించు
 ఇద్దియు విశ్వసింపం దగదు. ఏతాదృశ వ్యాకులావస్థా దుస్సావస్థావసరంబున మన్న

నూవినోదన పరుండగు నీనుహ్యద్వరుండు మృషాప్రోషా పాదక సంభాషణుండ గుణా యనుచు తదవసరోగిత దక్షిణేక్షణా దిస్పంద ప్రముఖ శుభలక్షణంబుల నతిక్షణా నభిమత పఠుండగుచు సంతోష విషాదంబుల ధశావిశేషంబుల దైవప్రేషితంబు లగు టండ్రత్వాప్తి కెంతసేపు గావలయు, నియతి సదయ హృదయంచేని తాత్కాలికా నిష్టం బమహేష్టంబై పరిణమించునని. ప్ర. వయస్య యాధివిఘాతస్వాంతుండన ట నీభాషితంబు తెలియనేరనైతి. వెండియు పచింపుము.

వి. సాశ్చర్యంబుగ. ఆహా వయస్యా యాయుడితంబై యిపుడు శ్రుతిసంగతం బుగాలేదా యని యట్లతిరిగి వచించుచున్నాఁడు.

రా. కందళనానంద హృదయుండగుచు. వయస్యా నీయుడితంబు నిశ్చితార్థ గర్భితంబేనా.

వి. స్వ ఆహా యితని కిదివరకును నావచనంబునందు విశ్వాసంబు దితశ్వా సంబుగాదు. కావున నిట్లువచింతునని. ప్ర. వయస్యానే బ్రాహ్మణుండనైతి నేనియిది వేది విధియని విశ్వసింపుము.

రా. ప్రమదమయ మానసుండగుచు. వయస్యా యిట్లేని విషాద విపన్నంబుల గు శాస్త్రాణంబుల కీవ్యాహారం బమరాహారంబయని విశ్వసించెద.

వి. నేనియ్యెడఁ బెక్కులు వచింప నేల అచిర్రుబ నీకన్యది ప్రత్యక్షంబగు.

రా. సవిస్మంభంబుగ. వయస్యా జీవితండ్లనైతిఁగాని తేఱు మనమాయు ద్యానంబున యండివచ్చిన పిదప నేమిజరిగెనో దేవికిట్టి ప్రసాదం బెట్టుకలిగెనో విన మనంబతి కుతూహల సంభ్రమ సంభరితంబగుచున్నది. కావున నతి వచింపవలయు,

వి. వయస్యా యద్దియంతయు సవిశేషంబుగ వచింప నిది యవసరంబుగాదు. కావున ముఖ్యాంశంబు వినిచెగవినుము. త్వదీయవ్యాదయాప హారిణియాగు నాబాల దేవికింబిన్నమ్మ కూతురు మంజరియనునది. నీవు మధుకరుండవగుట భవత్సంజీవన ని దానంబ. దానినీకుం బెండిలిసేయఁ దమిచేన యితర రాజకన్యా పరిణయన. వారిణి యయ్యె ఈణిసంబునం బ్రథమప్రహారారంభంబునం దనయువజనని యంపిన కమ్ముల ననీబాలిక తన చెల్లెలని నిక్కంబుగాఁ బలిసికొని సముదితానుతాప పరివూతచేత యుచు విస్మృతావమాన యగునటుల దానిమన్నించి చెలితోఁ గూడ నంతఃపురంబు

న నునిచె. అవిలంబంబ తత్కరగ్రహంబు నీకగు.

రా. పయస్య యిద్దితధ్యంబైన సచర్చాధ్యాహారంబుగ వచించెద నాక నాయ కుండు దేవతాత్తయగుట నింకమన్నింపంబడు.

వి. వయస్య యిద్దియ యుచితంబు. ఈబాలిక నీకబ్బేనేని నతిపురుషూత్ర సంపత్తివి కావా అట్లయగు.

రా. మరియేమి యుదంత విశేషంబులు.

వి. దేవియు నీకడ కియ్యెడ నేతెంచుఁగావున నవిద్దితైత దుదంతంబుగ నతిభిన్ననికరణి నిపుడు నీవుంకవలయు. ఎందునుండియని యంగువా దేవి యిదివరలో నతిచండస్వభావ యువంచనావ సరాశ్వేషణ జాగరూకయు ననునది నీకు విదితంబ కదా ఇది యెంతమాత్రంబైన మనమెఱుఁగునట్లుంటిమేని దేవిప్రీలంభ వారంభయగుటఁ గాఁజేయునుద్యమం బీయెడ నిలిపిన నిలువుఁగావున నిట్లు వచించితి.

రా. వయస్య మేలుమేలు నీవచించిన నుదువంతయు నిక్కంబు. ఔను దేవి యట్టిద. మనమియెడ నేమిసేయవలయు.

వి. వయస్య నీవీయెడ విషాద శయనంబునం బన్నుండుము. నేను నీచేతన కూర్చుండి యుండెద. నీవు తాత్పర్యోల్లంఘనంబునం గలుగునను తాపంబభిన యించుచుండుము. నేనునునీకు బుద్ధులు వచించువానివలె నుచితోదితంబులు పఱుకుమండెద.

రా. సప్రమీదంబుగ. వయస్య బాగుబాగు. నీవొంటిగం బ్రత్యుత్పన్న మతివకావు అనాగత విధాతయు నగుదువు.

అని రాజట్లొనరించుచున్నాడు.

వి. బహిర్జనాంతక్షణీయ స్థితియై దేవీమార్గం బవఁగోకించుచు రాజుతో నుచిత ల్లాపంబు లొనరించుచున్నాడు.

పిమ్మటబ్రోవేళించుచున్నాడు. దేవియు సఖియు.

దే. ప్రకటిత ప్రమాదంబుగ. సఖి యిపుడుగదా నేనుజీవితనైతి.

స. దేవీ నీకోశ్కాల కప్పుడేయడ్డంకులు వాటిల్లె. నీవెల్లయెడల విధేయభాగ

ధేయ వగుట ఫలితలాలసవె.

దే. సఖియింతకుం దొలుతవరకు నెప్పాపంబుననోకాని యుత్తరంబు లాక మునుపు భర్త సగాధ కాలష్యంబునం బిమ్ముటనే తదపరాధ కాలష్యంబునను నిట్లు జీ వింతునను తలంపు గలుగదయ్యె.

స. దేవి యిట్లుండుట సతులకు నైజంబకాదా. నీవంటి సతులయందు దైవం బు దయ దొలంగి యుండునా.

దే. సఖి నా సతీత్వంబు వచింపకుము. అదిదలచి నాయుల్లంబు గల్గగాదును మీ యపత్రోదన్వంతంబున మునుఁగు. దైవంబకారణ కరుణ సర్వశరణంబగుటనో ధర్మపరుండగు నార్యపుత్రునిం బ్రేమించునది యగుటఁ దదీయత్వాను సంధానంబు ననూ మనమంజరి భాగ్యవశంబుననూ యప్పుడ యా లేఖనందఁజేసె. కావున నెంత యుపాయంబు గాఁగలదని తలంతువు. వచించెద నాలింపుము. ఆలేఖచూచుఁజరికుం గాని మంజరినిగా నెఱుంగమి బలాత్కారంబున సమయింపజలయు నంతయులుక గ లిగె. అట్లుజరిగించిన నార్యపుత్రుండేమగు. ఆయనమాట యటుండనిమ్ము. పదంపడి యైన నీప్యత్రంతంబు దెలిసిన విషాస్వాదంబుననై నరజ్జు బంధనంబుననైన జలానల ప్ర వేశంబులనైన నయ్యెడన యొడలు విడువవలయుఁ గాని యొక్కతంబుననయిన నొక్క నిముసంబున నైనను సురులదాల్పఁ గలనా.

స. దేవి యింతకును నీయదృష్టంబు ప్రధానంబని యేనెంకొద.

దే. సఖి యాప్రోత్తరంబు కెయ్యదికడ ఇది యిటుండినిమ్ము. ముందేమి సేయవలయు.

స. దేవి యితివరకు నాకన్యాద్వయంబునకుం బూర్వ బాంధవాద్యభిజ్ఞాన ని వేదనంబున సవిస్రంభంబగు ప్రీతిపుట్టించి మంజరికివైవాహిక సంవిధానంబులు నే యందగు. వారిసమకూర్చితివిగదా. ఇప్పుడింతకంటె ముఖ్యంబగు నొకకార్యంబుం డునని తలంచెద.

దే. సఖి యదియెద్ది.

స. దేవి మహారాజ మఘకరుం డయ్యెడనీచేత విధూతుఁడయ్యుండునో తెలి

సికొందువుగ దా కావున నీయుదంతం బాతనికి విదితంబొనర్చి ప్రసన్న మానసుంజేసి పరిణయార్హ వేష భూషితుండగుటకు నివేదింపవలయు.

దే. సఖి యాను నీవచనంబు లెస్సగ నున్నది. నేనైతే యంతకుమున్ను మంగళస్నాతయూ సముచిత ప్రసాధితయూ నగు నామంజరిందోడ్కొని మదీయాపరాధ పంకప్రమార్జ్జ సార్థంబుగ నర్పింపవలయునను తలంపున నుంటినిగాని యంతవరకును వికృతచేతనుం జేయ నుచితంబుగాదు. గావున నీయెడ డెడలి యార్యపుత్రు సప్రసాద హృదయూ నొనరింప వలయునని యొకనిముసంబుసెంతించి, సఖి యార్యపుత్రు ని కట్టి యపరాధంబు సలిపి యిప్పుడే మోమువెట్టికొని యతనిచెంతకుం జనుదు మఱి యు నెత్తీరున నాయన వదనం బవలొకింతు నెటులమాటలాడుదు నేమివచింతు.

స. దేవి నీవు వచించినదంతయు నిక్కంబ. ఐన నాన్యపసత్తముం డెయ్యెడ నేని నర్తిలితోఁ గూడిన కనికరంబు విడినవాడుగాఁడు. నీపప్పు డప్పుడాయన కనిష్టంబగు పట్టులువట్టినను దువ్యతు దుర్జ్జనయను ననుంబున వానిం గణింపకుండుఁగదా ఇయ్యెడ సయితమట్లయ్యెడు. గాకున్నం బ్రధమా పరాధం బుక్షంతవ్యం బనివేడుకొంటివేనిఁ గరుణించు.

దే. సఖి వేడుకొనుటయన నెంత. దీనికిం బెండిలిసేయ నుద్యోగించియే యుంటినిఁగదా నాదేవిశబ్దంబు దానికిఁ గానుకగా సమర్పింతుననియు వేడుకొందు

స. దేవి యట్లైన నతండు వేతన జీవితండు కీర్తితుండగుట ననుకరింపఁదా.

దే. సఖి యంత దూరంబు నాకాశలేదు. ఎట్లైననాకు సమ్ముఖుండైన నేనక్రీతనగుదు.

స. దేవి యట్టినిశ్చయంబు నీకుంగలిగిన నెద్దియనుగమంబు. అట్లైన నేను న్యచ్చెడ వెడలుము.

దే. సప్రసన్న స్వాంతయగుచు. లెస్సయని దానితోడంగూడి పతి వసతి సనేశంబున కరిగి గవాక్షాంతరంబునర దదంతరంబున దృష్టి ప్రసరింపంజేసి యిధర స్పంద నవేద్యంబుగ. సఖి యార్యపుత్రుండు విదూషక మాత్రీసహాయుండై చింతా శయనంబున నతిఖిన్నాత్తుడగుచు శయనించుచున్నాఁడు.

స. దేవి యియ్యోడ నిట్టులుండుటకేమి యబ్బురంబు.

దే. విషణ్ణహృదయ యగుచు. సఖి నాజననం బిందుకయ్యోగదా.

స. దేవియియ్యోడ నని వచింపందగు.

దే. సఖి యిద్దియెన్ని జన్మంబులకుఁ జాలదు.

స. దేవి యిది యెంతమాత్రము. విలాస విలసితంబగు నీయాననంబు దృష్టి విషయంబగుటతోనని రివకోధ నిశీధినీధప ప్రాదుర్భావంబున హరిన్దండలంబు కరణి నతఁడు పుసన్నాంత రంగుండుగాఁ డనుకొందువా.

దే. అట్టి భాగ్యంబు నాకబ్బునా.

స. దేవి సందియంబేల యిపుడ నీకది ప్రత్యక్షంబగు.

దే. సఖి యట్లైన నే దైవానుగ్రహంబునకుఁ బాత్రంబైతివని తలంతు. మఱియు నీయొడ వీరలేమా సంభాషించుచున్నట్టు తోచునద్దియెట్టిదో యాలకింతము గావున నీవును హావణికనుండుము.

స. అట్లునుని దేవితోఁగూడ నట్లుంచున్నది.

గా. పయస్య దేవిహృదయంబునకు నసహనంబు మాత్రము లేకున్న జాంబూ నదంబునకు మృగనుదామోద లాభంబైయుండుఁగదా.

వి. పయస్య లోకంబున సపత్ని యెవ్వతె కులిప్పావిషయంబగు.

రా. నయస్య యట్లువచింపకు సాధ్వీమాత్రంబునకెల్లఁ దదసహ నాభావంబు సాజంబు. ప్రాచీన మహీనులెల్ల బహుకళత్తులై యుండలేదా.

వి. అనాదరసూచకంబుగ నట్టహాసంబుసల్పి. అయ్యోవయస్యా యింతజాన పదుండ వైతివేమి.

రా. సాసూయాభినయంబుగ. యేమిట్టంటివి.

వి. సూక్ష్మదృష్టివినుము. ఇద్దిదేవికిఁ బరభాగకరంబ కాని దోషంబుగాదు. ఎట్లంటివేని ప్రాక్తన రాజదారలు దమభర్తలయందుఁ బరిచ్చిన్నాను రాగులగుట స్వరాగాను గుణంబుగ ననుభుక్తులై తృప్తులగుదురు. దేవి యపరిచ్చిన్నాను రాగయ

గుట భవదసుభవ సౌఖ్యబితరులకిడఁ దనకుఁ దృప్తి కలుగదను భావంబున నే తద్విషయంబై యిట్టునేయుఁ గావున నీవు దేవీమనోవి నోదన్నైక కరాయణుండవు గావలయుఁ గాని పెఱతెరువున డెదంబు నడిపింపం దగదు.

రా. వయస్య బాగుగ వచించితివి సరేకాని మదాసక్తయు మత్కమితయు నకు దానినిట్లు నాయెదుటవ వంచునుకంటె దానిమన్నించి నన్నుదండించుట నా కమందసమ్మద నిదానంబుగదా. మఱియు దేవి యయ్యెడఁ దనపాపంబులకు బ్రణామ గ్రహణంబునకైన నవకాశం బీలేదని. ఈషదవసరంబధ్యాహరించి. వయస్య నీయు క్తి యుక్తియుక్తంబ దేవీమతంబు విదితంబయ్యు విమతాచరణం బొనరించుట నీశప్పి తంబు నాదేయని యొప్పుకొనవలయు. ఇయ్యెడ నాకుంగ్రహంబుల సుచిత స్థానంబు లనుండి వ్యధాసంధాయులుగాఁగ దేవి యేమిసేయు. స్వకర్తవశ సంప్రాప్తంబులగు కష్టంబులు వచ్చినయెడల స్వకర్తచింతనం బొనరింపక నితరుల మారుట మూఢలక్షణంబకాని విపశ్చిత్ప్రకృతిగాదు. ధీరులగువా రాదులేతెంచి నప్పుడు నిర్వికారులై యుందురనియు శోకవ్యాకులగుట ధీరలక్ష్యగాదనియు నేనెరుంగుదు. ఈబాలిక కేతెంచిన కష్టంబును గాలానుగతంబుగావున దీనికి వగవనుగాని దేవియ్యయ్యెడల చండక్రోధయగుట నింక నేమిసేయునో యేదుగంతంబు శ్రవణవిషయంబగునో యని నా మనంబు వికలంబగుచున్నది. ఉసురులును గంపించుచున్నవని తూష్ణీకుండగుచు న్నాఁడు.

స. దేవి యీమహారాజు తాత్పర్యంబంతయు విదితంబయ్యెఁ గదా యనున ర్థోక్తంబున.

దే. ససంభ్రమంబుగ. సఖి పెక్కుమాయలకిడి యవనైకానంబడదు. అయ్య పుత్రుండు వచించుచు వచించుచును సురులు చలించుచున్నవని యూరకున్నాఁడు గావున నిది యత్యాహితకరంబై యుండె. అక్కతంబున నేగంబేగి యతని సాశ్వా సింపవలయునని సత్వరంబుగ దానితోడఁగూడి పతిపర్యంకాంతికంబు నేరి యార్యపు త్ర యిదుగో నీజీవ సంజీవనవల్లియని యువజననీ సత్కృషితంబగు నామంజరిపటం బతనికి దృష్టివిషయం బొనరించుచున్నది.

రా. తదాలోకన జనితమహితాద్భుత విధుతదవసరీయాధి చేతస్కుండగుచు

స్వప్నాను భుక్తతదీయరూప వేషాదికంబు దలంచి నిర్మి మేషంబుగ దాని నవలోకించుచున్నాడు.

దే. ఆర్యపుత్ర దైవవికీర్ణా విషయంబగుట నీ యభిలాషంబున కేకనికేతనంబైన దీనిపాణిగ్రహణంబు సంఘటింపం బూనిన యాగ్రహంబున నేనొనరించిన మహాపరాధ వాస్త్రంబెల్లఁ గనికరించి సహింపంగోరెద నదియు నానియతి నీయెడ ఫలితంబగుతయని ప్రణమిల్లుచున్నది.

రా. సాశ్చర్యానందంబుగ. కృతోత్థానుండై దేవిగర సరసిజంబులనెత్తి యధోచితంబుగ సంభావించి మహాపీతంబున దేవితోడం గూడ నాసీనించుచున్నాడు.

అతని యానతిఁ దద్యయస్యయు నుచిత పీతంబున నుపవేశించుచున్నది.

రా. ససమ్మదాద్భుత ప్రసూచితవై స్వర్యంబుగ. దేవి యీవృత్తాంతం బంతయుఁ జింతింప ననూహవిషయంబై నామనంబునకు మిగుల మహామోహం బొనరించుచున్నది గావున నీబాలిక యెవ్వతో వచింపవలయు.

దే. సఖి నాలోకించుచున్నది.

స. మహారాజ.

క॥ తావకహృచ్చశిమణి సంద్రావణచణ సుగుణకిరణ ధన్యవిధుతకృ । స్థావిర్భవనఘజనియగు నీవాసువు దేవి చెలియలే యని కన్తువ్తా ॥ ౯౫ ॥

రా. అమందసమ్మదోదన్వంతంబున మునింగి కొంతతటికిందేలి దేవీ విస్రంభతెటాధి రూఢుండై. దేవి యీవృత్తాంతం బుత్తకోత్తర వర్తిష్ణువులగు విస్మయప్రమదంబులనీనుచున్నది గావున నిదియంతయు సంతతంబుగఁ దెలుపవలయు.

దే. సఖి యీవిసూషకుండు మనకుం బరమాప్తుండు గావున నాకమ్మ యీతనిచేతికిమ్మని వచించి యితనింగాంచి యోయీ దీనితాత్పర్యం బంతయు నార్యపుత్రునకు విశదంబొనరింపుము.

వి. దేవి యియ్యెడ భవత్స్యోణయ మహోర్ణవం బతికూలంబగు.

దే. తమస్మయంబునం దన్నివారకంబగుటఁ గదా దృషత్సామాన్య గణితంబగునది మహామణియని తెలియంబడుచున్నది.

వి. దేవి మహానుగ్రహంబని యట్లొనరించుచున్నాఁడు.

రా. సాశ్చర్యంబుగ దేవి యిందలి యనేకసంగతులు నాకుం బ్రత్యక్షానుభవ విషయంబులే.

స. మహారాజు పరికింప నన్నియు నిక్కంబులే.

దే. ఆర్యపుత్ర! స్వప్నవృత్తాంతం బెన్న డేని వినోదంబుననైన పచింపితివేని నిట్టి కష్టంబులు మనకుం బ్రాపింపకుండు గదా.

స. దేవి యిట్లనకుము. మహారాజు సర్వదా సాధారణ సంభాషణంబులను నేమివచించిన నీకేమిదోచునో యని సంశయించుఁ గదా యిట్టిసంగతి నీతోఁజెప్పట కెట్లువేడుకపడు.

దే. నిట్టూర్పునిగుడించి. సఖియిట్లు ప్రచ్ఛన్న వృత్తి నేలయుంటివని మనమంజరి చెలియగు నామోదరేఖ నేనడుగ దీనికిఁ గొంతకాలం బిట్లుండవలసెఁ గావున నిట్లంటిననియు నికమీద నిదిమహాభాగ్య నేవధియగుననియు నామెవచించెగదా అక్కరణి దానికిట్టి కష్టానుభవంబునకై యింతయు సమకూడెనని తదాగమనంబు మొదలుకొని యావద్యృత్తాంతంబు వచింపుచున్నది.

రా. దేవి సంఘిన్నాధి బంధంబుగ నేననుగ్రహింపఁ బడితి.

దే. ఆర్యపుత్ర! యీమోదమాతోఁ గూడ నీకు నభివ్యంజిత స్వాభి ధేయంబగుఁగావుత.

రా. దేవి యయ్యదెట్లు.

వి. వయస్యా యిదివరకును నీమనంబు చరమసరణిఁ దొలంగలేదా.

స. మహారాజ యీరజని ద్వితీయ ముహూర్తంబున దేవి తన చెలియలి చరణారుణాంబుజంబునకు భవదీయ పాణితరుణా రుణాంశు సంపర్కం బొనరింప సమకట్టి యున్నది.

రా. సలజ్ఞాంతరిత సమ్మదుండగు చున్నాఁడు.

వి. సానందాతి రేకంబుగఁ బీఠంబునం దిగి నిలువంబడి. ఆహావయస్య నీభాగ్యం బామూల చూడ మనుమితంబయ్యెఁగదా. ఆవ్యవహితంబుగ నట్లఫలింపనున్నది

దైవంబు ప్రసన్నంబయ్యెనేస తత్ప్రసాద పాత్రులకు నెయ్యది దుర్లభంబు. సకలగుణంబుల నఖిలలోక బాలికా మతల్లిక స్వప్నోపభుక్తయగుట యొక్కడ నద్దియు విదితయై నిజస్థానంబు సేకుట యొక్కడ. మఱియు నది కాలవశంబున నిర్బద్ధయై స్వాప్నికవాసనావశంబున నాధివిధాయిని యగుట యొక్కడ పవంపడి విదితబాంధవయై స్వరక్షిణియగు దేవికి సత్యసంకల్పతా నిర్వాహకత్వంబున నమంద సమ్మద సంధాయిని యగుచు నీకుంగర గతయగుట యొక్కడ, ఇద్ది మంతయు మీరందఱొనరించిన యారాధన నతి తుష్టంబగు దిష్టంబు విలాసంబుగ నా. సరే నేనిప్పుడ వచించెద నన్నీ దినంబున హైయంగనీన సిక్తంబులగు మహాభక్త్యంబుల ముంచి యెత్తవలయు. భలీ వీరట్టానరించుట నీదివంబు నాకును సుదినంబును నిరర్థశంబుగం బలుమారు నటించుచున్నాఁడు.

దే. సస్తితంబుగ. సఖి చూచితివే యీ బ్రాహ్మణుండు మిగుల నల్పసంతోషి. మనమింతవైభవంబు దలంప భోజన మాత్రంబ కొరెఁగాని యొండు దలంపడు.

స. దేవి బ్రాహ్మణో భోజన ప్రియయను నుడువు ప్రసిద్ధంబేకదా.

దే. సప్రసాదంబుగ. సుబ్రాహ్మణ యింకను నీకుంఁగావలయు నర్థంబులం గోరుము. ఆర్యపుత్రుఁ డటుండనిమ్ము నేన నీయభీష్టార్థంబు లొసంగెద.

వి. దేవి నాకుంఁగావలసిన దింతయ తక్కిన యర్థంబులు మా బ్రాహ్మణివలన నెఱుంగవలయు.

దే. అట్లైన నీతేయి నార్యపుత్రునకుం బరిణయ మహోత్సవంబు గావున సాయంతన సమయంబువరకు బ్రాహ్మణింగొనిరమ్ము.

వి. సప్రమోదంబుగ. దేవి మహాప్రసాదంబు. మీకు మేమెకదా శోభన దేవతలము.

దే. సుబ్రాహ్మణ నీవచనంబ తథ్యంబ సర్వదేవమయో విప్రియను పురాణవచనం బేనును నెఱుంగుదు.

వి. దేవినిర్భరంబు నీదయాభరంబని యభినందించి అట్లైన నియ్యెడఁ జేయం దగు కృత్యం బెయ్యదియని మనుయోగించుచున్నాఁడు.

దే. సఖీ పదనం బాలాకించుచున్నది.

స. సుబ్రాహ్మణ్య యియ్యెడ నొనరింపం యగు కర్ణంబులు పెక్కులున్నవి. దేవి యీపరిణయంబునకై దాని పుట్టింటివారి యావద్భరణంబును దాన తాల్చియున్నది నీవీ యెడ మహారాజ పక్షంబునఁ గావలయు వైభవ చిహ్నంబులన్నియు నాలాచించి మంత్రీకిందెల్పి సిద్ధంబులు సేయింపవలయు నిక్కార్థం బతివేగంబునఁ గావలయు. ఎందుకంటివో దేవి యీలేఖ తాత్పర్యంబు కొంతయనువరకు దానిరావించి యార్య పుత్రునకుం బరిణయం బొనరించువరకుం దాంబూల చర్వణం బొనరింపననియు నది య చెలియలని యెఱిగినపిమ్మట నంతవరకు నారగింపననియుఁ బ్రతిననూనె. కావు న సత్వరతరంబుగ నిమ్మహారాజునకు మంగళస్నానాది కృత్యంబులు సలిపించి యర్థాలంకార లలితనేపథ్యం గావింపుము నను నర్థోక్తంబున.

రా. ససంభ్రమంబుగ. హా కష్టంబు పస్థితంబయ్యె. దేవి యంతవరకు నా హార సేవనంబొనరింపక యెట్టుశరీర ధారణంబున నీకార్య జాతంబు నెరవేర్చు.

దే. సోత్సాహంబుగ. ఆర్యపుత్ర యతివిరసమయ సమభిలషితం బగునీ య భీష్టలాభంబునం బొడము మహానంద ప్రభవ సత్వ సువర్ణ ధరణీధరంబున కీయాయా సంబు సర్వ పమాత్రంబుం గాదుగదా. నేను ధానిఁ గృతశుభ మజ్జన ప్రసాధనం గా వించి యుచితకృత్యంబు లొనరించి యిక్కడక తోడ్కొని వచ్చెదఁ గావున నీప్రసాదంబు మణిమయంబులు న సేక్షిత పరికర్తకంబయ్యుఁ గృతసంస్కారంబు గావలయుఁ గావున నీవయస్కుండు ననుజీవులకు నియోగించి యట్లొనరించు. నేనరిగెదన ని సఖీయుతయై నిజస్థానంబునకు నిర్గమించుచున్నది.

విదూషకుండును మంగళస్నానపయితృ ప్రసాధక జనంబుల రావించి. వయస్వ దేవీ నివేదిత ప్రకారంబున సన్నద్ధుండవయి యుండుము. నేనుం బ్రధాన జనంబులతో వైవాహిక సంభారంబుల సజ్జీకరించుటకై నీయానతి వక్కాణించి మా ధ్యాహ్నికకృత్యంబులు నిర్వర్తించి యేతెంచెదనని వెలువడుచున్నాఁడు.

అనంతరంబు ప్రవేశించుచున్నాఁడు. రాజుకృతకల్యాణస్నానంబు నభీష్టలాభపరి లంభిత సమ్మద శోభాద్విగుణిత నిరర్హ భూషణా మ్రేడితనైశ్చక్రిక ప్రకాశుండగుచు సకల మంగళ సంభార సంభృతంబగు ప్రాకారశిఖరంబు.

రా. ఆహా వయస్యండు సమయస్థుండయ్యుఁ దడయుచున్నాడు -

విదూషకుండుం బ్రవేశించి ప్రియవయస్యం డభిమత మంగళ శర్తంబుల
వర్ణింతు.

రా. వయస్య యీకశిపున నుపవేశింపుము.

వి. వయస్య యిద్దియల నీవువచింప వలెనా మని యట్లొనరించుచున్నాఁడు.

రా. వయస్య స్రోత్యోతనుండు చరమగిరి శిఖరంబున కెంతదూరంబుననుండు

వి. వయస్యమంజరీ కరగ్రహణంబుకై నీమనంబు మిగులఁ దొందర నొంది
యున్నదా. అద్ది యుచితంబ. ప్రయోజన వ్యాసంగంబున నన్నంబువ్యవహితంబై
యుండ సమయంబతీతంబయ్యు నాత్మకు వ్యగ్రతం గలుగజేయులేదు. పాత్రస్థంబై
యెదుటనున్న సహనంబసహించి మిగుల వ్యాకులత గలుగజేయు.

రా. స వితర్కంబుగ. వయస్య నీవేమయిన ననుకొనుము. ఆ బాలామణి దే
వీకృత పరిభవంబునం బొడమువగల నను నయంబులం దొలగించి ప్రసన్నునల్పి స్వా
ప్ని కావసరవ్యవహారంబులం బ్రశంసింప నుదీయబెగు హృదయం బెంతైన సరభసం
బగుచుం జకోరనికరంబ మృతకిరణ సందర్శనంబు కరణి నభిలషించుచున్నది.

వి. వయస్య నీవయితే యిట్లంటివిగాని నాతోవచించు నపుడు నీరసనసిత సి
తా సంసక్త సుపక్వసుపేయక్షీ రాన్నంబు కరణినన్తివచింపుము.

రా. ప్రహసన్తుఁ డగుచు నాహా నీజిహ్వోచాపల్యంబు.

వి. వయస్య యింతకంటె నాకుంగావలసినదెద్ది.

రా. అట్లయగుఁగాక. దేవికిం బ్రసాదపాత్రుండవు గావున ఎలయునపుడె
ల్లతలుల నట్లభుజింపందగు.

వి. అనుగృహీతుండనయితి.

రా. వయస్య దినకరుం డస్త్రాగ్రావంబున కెంతదవ్వునుండు.

వి. మరలీ మువలోకిబి. వయస్య కనుగొనుము.

క॥ దావపజయి చండిమాభర । తావకదీప్తి ప్రతాప తర్జితుండగుటన్ । జేవో
త్తముఁ డరిగెడువరు । శౌవసధదిశకు ముచంబుల మరుపనీకున్ ॥ ౯౬ ॥

రా. వయస్య జగద్బంధుండగుట స్వేనాభిధాన వాహన జీవనుండగుట నాకు
సన్నదంబు జేయనని వచింపుము. మఱియుం జెప్పెదవినుము.

మ॥ ఉదితుండై నిగమాగమాత్తుఁ డగుచుం బ్రోస్యన్నిజౌజశ్చటా । విది
తధ్వస్తమహా ద్విషత్తిమిగుండై వృద్ధై ధర్తంబుల । స్తుదమొప్పారఁగఁ బద్దినీ ప్రియ
త సమ్మోదంబులం దేలిద । త్పది వీచారవిరక్తుండై యినుడు ప్రత్యగ్గోత్ర కుక్షిం
జనుఁ ॥ ౯౭ ॥

వి. వయస్య వీవు రాజర్షివిగదా స్వోచితంబుగన వచించితివి.

రా. వయస్య మరియు వచింపుము.

వి. వయస్య యివుడునాకుఁ దోమవిధంబున వచించెదనని

గీ॥ కమలమణి చష కాంతరకలిత మధుర । మధురసంబులఁ గరముల మహితవా
స । రంబుఁగొని యానివారుణీ రచణిరాగ । మమరపసువుల నన్నించు చరుగుఁ
దరణి ॥ ౯౮ ॥

రా. రసాలంకార పూర్ణప్రజ్ఞుండ వగుదువు.

వి. వయస్య పరగుణ పరమాణూస్పర్వతీ కృత్యనిత్యం నిజహృది వికసంత
స్పృఠిసంతః కియంత యను నయంబున వచించెదవుగాని నే నెంతవాడను. ఇద్దియు
భవత్సాహ చర్యలభ్యంబకదా.

రా. వయస్య యీయంశంబున గుణజ్ఞులే ప్రమాణంబు గావలయు పదంపడి
వచింపుము.

వి. గీ॥ కుమహితామోద శోభలవోద్యమమరఁ । బద్దినులతోడ రమియింబి
బవిసియచ్చఁ । బరదిశకు నేగుచును దదంతరసముత్థ । రాగసంకాంతిచే ననురక్తు
డినుఁడు ॥ ౯౯ ॥

రా. పదంపడి.

వి. గీ॥ సాంధ్యరాగంబు విలసిల్లు సవితయాత్మజ్ఞు సంగ మేచ్ఛవసువుల బ్రీసా
రితములఁ । జేయుచేతేర తత్ప్రితి సిద్ధికెదురు । కొనుప్రతిచీ కుసుంభానకుంత మసఁగ
॥ ౧౦౦ ॥

రా. మరియు.

వి. గీ॥ స్వరమణుండగు తరణిదేశాంతరమున | కరుగదదయోగ తాపభారా
సహాయులు | దినరమవహించు నీలవసవముకగణి | దమము సరముల మాదిరినిచారల
మరు || ౧౦౧ ||

రా. ససంభ్రమంబుగ. ఓయీ గ్రీష్టాగమసముదితో స్తాభకర విసరపీడిత చ
కోరవికర ప్రమాద సంధాన నిపుణ జలధర సంఘటిత స్తనిత సౌభాగ్య ప్రశస్యతోహ
రంబు మనోహారంబునగు నొక్కమహారవంబు వినబడుచున్నది. ఇదియేమగును.

వి. సస్తితంబుగ. ఓయీ గ్రీష్టాగమేత్యాది విశేషణస్థానంబున నవసరలా
భసంతుష్యద సమశర శరాసన శింజినీరణన సౌభాగ్యంబున కని వచింపుము.

రా. సవిస్మయంబుగ. అదియెట్లు.

వి. దేవి తనచెలియలి నీకుం బెండిలిసేయ నుద్యోగించెగదా లగ్నంబాసన్నం
బుగానచ్చె ఇచ్చటికివచ్చుటకై యాయితంబొనరించి మించినవేడుక సంచితప్రమాద
లై కల్యాణప్రయాణ నూచకంబుగ నగారాలమోయించిరి.

రా. సవికాసంబుగ. ఓయీ నీవునన్నుం బరీహాస తత్పగుండవై యట్లంటివి
గాని యామ్రోగుడు నాయుడుకు నుడికించుటకు గండుమిరియున్న కతంబుననిక్కం
బేయగును. కానిమ్ము వారలీయెడ కెట్టిపరిభవంబుతో నేతెంచుచున్నారో ఇప్పుడు
మనము చంద్రకాలంజేరి కనుగొండము అని యట్లిరువులు శిరోగృహంబున కేగి య
చ్చట నుచ్చంబులగు పీఠంబులకై గూర్చుండునున్నారు.

వి. వయస్యా కనుగొంటివే యియాడంబర డంబరంబు జరిగినతరి నొక్క
గొప్పదగు పటహంబు ప్రమాతయేవినబడె. ఇప్పుడు నిజనినాద విరచిత దిగంతరాళ
వారణంబులగు వీరణంబులు నిజనిస్వన విదళిత కందరంబుల నందంబు దప్పియున్న మ
రువులుగల డమరువులును మానసంబులకు సంతసంబులఁ జేయుట గుమ్మటంబులంబో
లు తమ్మటంబులు నెల్ల నులివులమించుటకై సంపుటికరంబులగుట జిరాలగు తంబురాల
యు దిగ్గణంబుల కర్ణంబులకుం గృతహళాహళులగు కాహళులును సమ్మదకళికలగు జ
తుళికలును నుగుచిర సుపీర నాళంబులగు వంశనాళంబులును మొదలుగల వాద్యవిశే
షంబులు మోయించున్నవి. గోవిలాసంబులకుం గొట్టంబులగు ననాయిగొట్టంబులు

నింగికెగయుచు నేలదుత్సవ దర్శనాగత మరతరుణీవదనంబులం గని సముదిత సుధా
కర చింబభ్రాంతులై వానిమింగ గనుకించునట్టి వియుఫణాతల సంరూఢమణి ఘృ
ణీగణ విశీర్ణ ధ్వాంతంబులు నగు నల్లత్రాచులం బోలుచున్నవి. సురుచిరహీర ప్రభా
నికర చోరంబులగు వెన్నముద్దలు సర్వాలంకార విభూషితయు శ్రోత్త పెండిలికూతు
రగు నీవయస్య నాలోకించి మింటికెగయు తారలంబోలి విలసించుచున్నవి. మత్తా
బులుండమ్ముఁ జేసినవారి నేర్పుపెంపునం బొగలేమిని నయనానంద కరంబులై దుర్గం
ధంబులేమిని నాసాబాధావహంబులుం గాక విడివిడి యేతెంచు విశదకర కరనికరంబు
ల లీలమెలంగుచున్నవి. మరియుఁగొన్ని బాలాతపంబు విలాసంబు సలుపుచున్నవి.
మరిగొన్ని మరకతమ హాసల ప్రభాపటలంబుల వెదిజల్లుచున్నవి. మరియుంగర్తక
రకరధార్యమాణ కరదీపికా నికరంబులు నిరస్త తమస్తోమంబులై సమస్తదిశలం దేజో
మయంబులం గావించుచున్నవి. మరియుం జిత్రకర నిర్మితంబులగు కదళీరసాల పు
న్నా గాదితరులు పల్లవపలాశముకుల కుట్టలబాలశలాటు శలాటు పరిణిత శలాటుఫలం
బులం గృత్రిమంబుల నొప్పారుచున్నవై యింతకు మున్నులోచనంబులకుం గోచరంబు
లుగాని సంతసంబుల వింతగాఁగ వెలయిం గుచున్నవి. మఱియుం గర్పూరసమేధితేం
ధనంబులగు ధనంజయంబులు మత్తాబులంబోలి పరనయనాధి సమాధాయకంబులగుటఁ
దమకేతనంబులగుధూమంబులవిడిచి యధిగతకవిరుచిరుచిరంబులగుచు వెలుంగుచున్నవి.
బలభిదుపల మయవిపులాధరంబు పురోభాగ తీర్థకృం ప్రరూఢహారమయ శిఖరద్వ
యంబయ్యెనేని మఱియు నిజకాంతి పీహితాశాంతర నానాధాతువాతా వృతంబగునే
నిపృష్ఠసముదిత సుందర కందర విరాజమాన హిరణ్యమయ శృంగ సంగతి మంగళం
బయ్యెనేని దీనియుద్దినొందునను బుద్ధినిద్దంబుగ నద్దించునని గొండాడందగు మతంగ
జంబుమీదం గల్పించిన చౌడోలునడుమఁ గామరూపియగు నీరధరాంతరంబున నచ
లత వెలయు వైరావతింబోలి దేవీ వయస్యా మధ్యగతయగు టంబ్రభూత్సహాశక్త్యం
తగ్గతయగు మత్రిశక్తికరణి స్వాహాస్వధామధ్యగత యగు ధనంజయ జ్వాలబోలెభూ
నీశాంతర్గతయగు శ్రీదేవింబోలి నీవయస్య విలసిల్లుచున్నదిని వచింపుచు నంతట
సానందంబుగంజూచి ఓయా వయస్యా యనవరతపూత భజదర్పిత హవిష్యంబునం
బీనతమవగు శతక్రితుండు కృతజ్ఞుండు గావున నీయందలి నెలమింబంపిన నచ్చ
రల కరణి మెలంగుచున్న వారముఖ్యులు సఖ్యంబునవలె ముఖ్యంబులగు లాస్య

ప్రచారంబుల నవహితలై నవహితలైన తెఱంగు నలాస్యరహస్యంబుల వెలయుంచుచు న్నారు. మఱియు నజుసింబు రణించు ద్విజకుంజరంబులందఱు మంజుళంబులగు నిగ మ వచనంబుల మంగళవచనంబుల నఖిలనినదంబుల జిందరవందర నొందించుచున్నారు. నీకీయెడం బొడమిస హోయలు పోలుచున్నవానివలె నానెల యుదయంబున నుదయంబునొంది హీరమయంబు శేఖరంబగుచున్నాడు. మఱియు నీమతంగజత ల్లజంబు మస్తునీటం గఱఁగిన సిందూర బిందువుల నిటువలె మీరు నేతదుత్పవాంతరం బున వసంతోత్సవంబు చేసికొనుడని నుడువు నదివలె వెడలింపం జేయుచున్నది. మఱియుం బరిధౌత కలధౌత పత్ర చిత్రమాళికల నొప్పారుచు విద్యుల్లతావలయిత నీ లాచల శిఖరలాలితిం బొలుచుచున్నది. దేని యిట్టిసన్నాహం బొనరించినది. కావు ననీచెలియందు పిడితసోదరీ భావయై మిఁసలుగ నర్చిలిగలదై వెలయుచుండెడు దయా దాక్షిణ్యంబులు జేసున్న నేతాదృశోత్సవ సంధానం బెట్లుసేయు మీకుం బరిణయంబు గావించువరకు నీరంబైనఁ జేకొననను బ్రతినయేలపూను. కావుననాదేవి మనోవాక్కాయ క్రియల మీకు నభీప్సితంబ సేయంగోర. నీబొబ్బట్టు నేతిలోఁ బడ్డదిగదా చింకంబగుర బొంకంబుగ నుండుము.

రా. స్థితాలంకృత వదనుండగుచు. ఓయీ వీరుచరణంబులం బుతః పసరణం బులఁ జేయని నారికరణినుండిరి. అక్కడనుం డిక్కడకు వచ్చుటకై యింతసేపు పట్టునా.

వి. చకపక నగుచున్నాడు.

రా. ఓయీ యేమిట్లు నగుచుంటివి.

వి. ఒకమాట మతింజేరి నగవువచ్చినది.

రా. అది నేవినదగినదేని వచింపుము.

వి. ఓవయస్యా నీకు దాపరికంబు సేయందగిన దొకటిగలదా.

రా. అట్లేవచింపుము.

వి. సహాసంబుగ ఒకడు పదునెనిమిది యేడులకు లోగడనే నూరామడ లెడమగల దేశంబునకుఁ జని మరలి తనయ్యారి చెంతకుంజేరి పరుగెత్తెనట. అంతట నొకఁడు దానింగని యోయి యందులకిట్లు పరుగెత్తెదవని యడుగ నతడు మావారింగని చిరకాలంబయ్యెఁ గావునఁ దొందరిగ నడచుచున్నానని వాక్రున్నెనట. అది మనంబునకు రాఁగనగవేతెంచె.

రా. ఓయీ యీయెడ నీసద్దిబుద్ధిజేరుటకుఁ గతంబెద్దియైనం గలవా.

పి. కారణంబులేపన్నఁ గార్యంబువుట్టునా!

రా. అందులకుం గారణంబేమి.

పి. నీవ దానికిం గారణంబు.

రా. అదెట్లు.

పి. ఇన్నిదినంబులు దేనీభయాంబున నావయస్కుఁ జూడనేరక యిప్పుడు విది తవృత్తాంతముగుట పశ్చాత్తాప పరీతయై యాపెనీకు సమర్పింప నేతెంచుమండ గను చుండియు నాపెవిరహంబు సహింపనొపక యిట్లు వేగిరపడుచున్నావు. ఇందువల ననదిచేతంబునకు వచ్చె.

రా. సస్తితాపత్రీపంబుగ, ఓయీ వారినడకంగని యిట్లాడితింగాని తత్సం గ మత్వరిత చేతనుండనై నుడువలేదు.

పి. నీమనంబు నేనెరుంగుదునులే నాతోడనున్ నిక్కంబు వచింపవుగదా. నీయభిమతుంబునకే ననభిమతుండనా దానినిక్కంబు నీకేదెలియును.

రా. వయస్యా నీకుందాపదగిన మనోగతంబైన యరతం బొక్కంతయులేదు కాననానమాని వచింతును. దేవీయాచెలిని నిర్బంధించినది మొదలు దాని నెప్పుడు గ నుంగొనుదునని మానంబు విస్మయించుచున్నది.

పి. ఓయీ యిదియుచితంబ. ప్రియజనంబునకు నాపద గల్గినం దద్విషాక్ష ణంబైనను నెప్పుడు వానింజూతునని యభిలషించుట మహాత్ములకు నైసర్గికంబగు ధర్మంబుగదా.

రా. దివాతన వికర్తని సంజాత పశ్చాత్తాప శోషితాత్మంబగు చకోరంబల చంద మానుబోలి తదీయవదన సందర్శన త్వరమాణ చేతనుండగుచు విదూషక మాత్రసహాయుండై నిరీక్షించుచున్నాడు

దే. తాదృశుండగు గమణు నిరీక్షించి యుబ్బారివలన దిగి యభిముఖంబుగ నే తెంచి మంజరినిం బ్రణతియొనరిపుమని వినిచ్చి మొక్కుంచి వినీతాత్మయగుచు.

ఆర్యపుత్ర విజయంబునొందుము విజయంబునొందుము. మనయలభాగ్యంబు జలనఁ దిన్నమ్మపంపిన యక్కమ్మ నాతావునకుంజేరఁ గానదీనికి నాకుం జిరకాలంబు

మనికీయింపొండె. ఇంతకు నపయశంబు నాకుం బొడమకుండ నాకమ్మయ్యిండ్లనలకుం
దొలుత నేతెంచె. దీనమనమందఱము వెలలేని లగ్గులకె పాల్పడియున్నారము. కా
వున సంశయంబు నీడిదీనిజేకొమ్ము. ఈమీద దేవీశబ్దంబు దీనికింభట్టినీ శబ్దంబు నా
కునుంగలుగుఁగాత మని మంజరికరంబు ప్రియునికరంబున నునిచి యుంకనీయెడ నే
యభిమతం బొడఁగూర్తును.

రా. ప్రిసన్న వదనుండగుచు.

గీ॥ తొలుతఁ బొడమినకోపంబు త్రుంగణంచి | యాదరంబున దానినాయూ
లుజేసి | మోదమొనరించితిని నీవుముదముతోడ | నింతకంటెను బ్రియమెద్ది యిపు
డు చెపుము || ౧౦౨ ||

అయిన నీభరతనచనంబగు గాత.

గీ॥ సకలజీవులు సంపూర్ణ సౌఖ్యులగుచు | దైవతానుగ్రహంబున ధైర్యమమ
ర | చిరసమయ ముపహిత బాధసేవులగుచు | మనుమనుందురు గావుత మహిమమీర.

ఇట్లని ముఠోనితంబుగ నేదఱు వెడలుచున్నారు.

ఇది చతుర్థాంకము.

ఇది శ్రీసకల మునిజన మండల మండవాయ మాన కౌండిన్య

గోత్ర ప్రభవ శ్రీకోరాడ రామచంద్ర కృతం

బగు మంజరీ మధుకరీయంబు

సంపూర్ణము.

